Digitaliseret af | Digitised by

Forfatter(e) | Author(s):	Kielland, Alexander L.; af Alexander L. Kielland.
Titel | Title:	Garman & Worse : Roman
Udgavebetegnelse | Edition Statement:	2. Oplag.
Udgivet år og sted | Publication time and place:	Kjøbenhavn : Gyldendalske Boghandels Forlag (F. Hegel & Søn), 1880
Fysiske størrelse | Physical extent:	367 s.

DK

Materialet er fri af ophavsret. Du kan kopiere, ændre, distribuere eller fremføre værket, også til kommercielle formål, uden at bede om tilladelse. Husk altid at kreditere ophavsmanden.

UK

The work is free of copyright. You can copy, change, distribute or present the work, even for commercial purposes, without asking for permission. Always remember to credit the author.

GARMAN & WORSE.

GARMAN & WORSE.

ROMAN

AF

ALEXANDER L. KIELLAND.

ANDET OPLAG.

KJØBENHAVN.

GYLDENDALSKE BOGHANDELS FORLAG (F. HEGEL & SØN).

TRYKT HOS NIELSEN & LYDICHE.

1880.

BIBLIOTHECA REGIA HAFNIENSIS

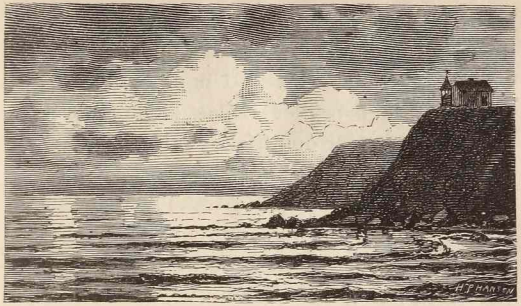

I.

Intet er saa rummeligt som Havet, intet saa taalmodigt. Paa sin brede Ryg bærer det lig en godslig Elefant de smaa Puslinger, der bebo Jorden; og i sit store kjølige Dyb eier det Plads for al Verdens Jammer. Det er ikke sandt, at Havet er troløst; thi det har aldrig lovet noget: uden Krav, uden Forpligtelse, frit, rent og uforfalsket banker det store Hjerte — det sidste sunde i den syge Verden.

Og mens Puslingerne stirre udover, synger Havet sine gamle Sange. Mange forstaar det slet ikke; men aldrig forstaar to det paa samme Maade. Thi Havet har et særskilt Ord til hver især, som stiller sig Ansigt til Ansigt med det.

Godslig, godmodig.

Det smiler med blanke, grønne Smaabølger til de barbente Unger, som fanger Krabber; det bryder i blaa Dønninger mod Skibet og sender den friske, salte Skumsprøit langt ind over Dækket; tunge, graa Sjøer komme væltende mod Stranden, og mens trætte Øine følge de lange, hvidgraa Brændinger, skyller Skumstriberne i blanke Buer henover den glatte Sand. Og i den dumpe Lyd, naar Bølgen falder sammen for sidste Gang, er der noget af en hemmelig Forstaaelse; hver tænker paa sit og nikker udover — som var Havet en Ven, der ved det hele og gjemmer det trofast.

Men hvad Havet er for dem, der bo langs Stranden, faar ingen vide; for de siger ingenting. De lever hele sit Liv med Ansigtet vendt mod Søen. Havet er deres Selskab, deres Raadgiver, deres Ven og deres Fiende, deres Erhverv og deres Kirkegaard. Derfor bliver Forholdet uden mange Ord, og Blikket, der stirrer udover, vexler efter den Mine, Havet sætter op — snart fortroligt, snart halvt ræd og trodsigt.

Men tag saa en af disse Strandboere, flyt ham langt ind i Landet mellem Fjeldene i den yndigste Dal, du kan finde; giv ham den bedste Mad og de blødeste Senge. Han vil ikke røre din Mad, ikke sove i Sengene;

men uden at se sig om, vil han klatre fra Fjeld til Fjeld, indtil han langt — langt ude skimter noget blaat, han kjender. Da gaar hans Hjerte op; han stirrer mod den lille blaa Stribe, som glitrer derude, indtil det begynder at glitre blaat altsammen; men han siger ingenting. —

— Det hændte ofte, at Folk inde i Byen sagde til Richard Garman: „At De — Hr. Legationssekretær! kan udholde det ensomme Liv derude i Deres Fyrtaarn!"

Men den gamle Herre svarede altid: „Ja ser De! man føler sig igrunden aldrig ensom ved Havet, naar man først har gjort dets Bekjendtskab; — og desuden saa har jeg jo min lille Madeleine."

Og det var hans Hjertens Mening. De ti Aar, han havde tilbragt herude paa den ensomme Kyst, hørte til de bedste i hans Liv, og hans Liv havde dog været bevæget og broget nok. Men enten han nu var træt af Verden eller om det var hans lille Datter eller det var Havet, som fængslede ham eller om det var lidt af alt dette, — vist er det, han havde slaaet sig tilro og syntes aldrig at tænke paa at forlade Bratvolds Fyrhus.

Det havde nu ingen troet; og dengang det rygtedes, at Hr. Legationssekretær Richard Garman, Søn af Byens største Handels-

hus, søgte en simpel Fyrforvalterpost, fik de fleste sig en god Latter over dette nye Paafund af „den gale Kandidat".

„Den gale Kandidat" — var Byens Kjælenavn for Richard Garman, og det var ikke frit for, at han fortjente det.

Thi uagtet han ikke havde været saameget hjemme, siden han blev voxen, kjendte man dog hans flotte og lystige Liv tilstrækkeligt til at korse sig over ham i hemmelig Beundring. Dertil kom, at de Besøg, han gjorde hjemme, ofte stod i Forbindelse med en eller anden stor, høitidelig Begivenhed. Saaledes da han som ung Kandidat var tilstede ved Moderens Begravelse, og endnu mere da han over Hals og Hoved kom hjem fra Paris til Gamle-Konsulens Dødsleie — i en Dragt og med et Væsen, som tog Veiret fra de fleste Damer og bragte Herrerne til Fortvivlelse.

Siden saaes han ikke stort. Men Rygtet beholdt sit Tag i ham: snart havde en Manufakturist set ham i Zinck's Hotel i Hamburg, snart levede han i et Pallads, snart vilde man vide, at han drev om i Dokkerne og skrev Matrosernes Breve for et Glas Øl.

Men en vakker Dag holdt Garman & Worse's store Gallavogn ved Dampskibsbryggen. I Bagsædet sad Firmaets Indehaver

Konsul C. F. Garman og den unge Frøken Rachel; lille Gabriel — den yngste Søn — sad ved Siden af Kusken.

En fortærende Nysgjerrighed martrede Grupperne paa Bryggen. Den store Vogn var sjelden at se i Byen, — og nu helt hernede øiensynligt ventende Hamburgeren. Endelig vovede Husets Mægler sig hen til Vognvinduet og spurgte efter nogle indledende Ord, hvem der ventedes?

„Jeg venter min Broder — Legationssekretæren og hans Frøken Datter," svarede Konsul Garman, idet han med en eiendommelig Bevægelse lagde den glatragede Hage tilrette i det stive Halsbind.

Denne Efterretning forøgede Spændingen. Richard Garman var ivente, „den gale Kandidat" — Legationssekretæren — som nogle kaldte ham; og en Datter skulde han have med sig. Hvorledes mon det kunde hænge sammen? — mon han havde været ordentlig gift? — det var ikke ligt ham!

Dampskibet kom. Konsul Garman gik ombord og vendte kort efter tilbage med sin Broder og en liden sorthaaret Pige, — det var vel Datteren. Richard Garman kjendte man strax igjen, skjønt han var bleven lidt sværere i Figuren. Men den ranke, elegante Holdning, de sirlige, sorte Moustacher vare

som før; Haaret var ogsaa tæt og krøllet som i gamle Dage, men lidt graasprængt ved Ørene. Han hilste venligt, da han gik opover til Vognen, og der var mer end en Dame, som følte det, da hans blanke, brune Øine et Øieblik gled smilende hen over dem.

Vognen rullede afsted gjennem Byen og udover den lange Allée, som førte til Familiens store Eiendom Sandsgaard.

Byen snakkede sig næsten fordærvet; men uden sikkert Resultat; det Garmanske Hus holdt tæt paa sine Hemmeligheder.

Saameget var klart, at Richard Garman havde forødt hele sin store Arv; — ellers var han vel ikke kommen hjem, for at spise Naadsens Brød hos Broderen. Men paa den anden Side var Forholdet mellem Brødrene ialfald tilsyneladende godt. Konsulen gav stor Middag og drak „sin Broder Legationssekretærens" Skaal, hvortil han knyttede det Haab, at han maatte finde sig vel herhjemme.

Intet kan være saa irriterende som halvtfuldbaarne Skandaler; og da Richard Garman nogen Tid efter i al Stilhed modtog Fyrforvalterposten paa Bratvold og levede der Aar efter Aar uden at give videre Haab om nævneværdige Bedrifter, saa følte hver især i den lille By sig personligt fornærmet, og man undredes over, at Garmans slet ikke syntes at vide, hvad de skyldte Verden.

Forresten vidste ikke engang selve Legationssekretæren rigtig klar Besked om, hvorledes det hele var kommet. Det var saa underligt med den Christian Fredrik; saasnart Richard mødte sin Broder eller bare fik Brev fra ham, blev han selv ligesom omskabt; hvad der ellers aldrig kunde faldt ham ind, syntes ham med en Gang let, og han udførte Handlinger, som bagefter satte ham selv i den yderste Forbauselse.

Da han skrev hjem sidste Gang — nedtrykt og fortvivlet —, forat bede Broderen modtage lille Madeleine, tænkte han ikke paa andet end at slutte et forspildt Liv jo før jo heller, saasnart Datteren var bragt i Sikkerhed. Men saa var det, han fik hint forunderlige Brev med Vexelen i. Desuden var der mange vanskelige Handelsord; der stod om „at liquidere", om „uopgjorte Conti, som nødvendiggjorde hans Nærværelse" og indimellem alt dette enkelte Udtryk, som ikke passede, som syntes at have forvildet sig ind i Handelsstilen. Der stod for Exempel etsteds „min gamle Legebroder" — senere: „mit oprigtige Ønske om broderligt Samliv" — ja tilslut læste han endog midt i en lang indviklet Periode: „Kjære Richard! — tab ikke Modet!"

Dette satte Richard Garmans Sind i Bevægelse; han tog sig sammen og reiste hjem.

Da han saa Broderen komme ombord paa Dampskibet, fik han Taarer i Øinene; han vilde aabne sine Arme, forat omfavne ham. Men Konsulen strakte sin Haand frem og sagde roligt: „Velkommen Richard! — har du dit Tøi ved Haanden?“

Siden var de heller ikke kommet til at snakke om dette; en enkelt Gang vovede Richard en Hentydning til hint Brev. Men Konsulen syntes at tro, at han ønskede at faa afgjort de omtalte Regnskabsforhold. Intet kunne være fjernere fra Legationssekretærens Tanker, og han følte sig næsten krænket.

Det er en udmærket Mand — den Christian Fredrik! — tænkte han, men han er næsten vel meget Handelsmand!

En Dag havde da Konsul Garman sagt til sin Broder: „Du Richard! — skal vi kjøre ud til Bratvold og se paa det nye Fyrhus?“

Richard vilde gjerne være med; han elskede fra sine unge Dage den eiendommelige Kyststrækning med de dunkle Lyngsletter, Sandet og det store, aabne Hav. Fyrhuset faldt ogsaa i hans Smag, og da Brødrene satte sig i Vognen igjen, forat reise tilbage til Byen, sagde han: „Ved du

hvad? — Christian Fredrik! jeg kunde ikke tænke mig en Stilling, som bedre passede for sligt et Vrag som jeg, end at være Fyrforvalter herude."

„Der er ingenting i Veien for, at du kan blive det," svarede Broderen.

„Bah! — hvorledes skulde det gaa til!" svarede Richard og smikkede Asken af sin Cigar.

„Hør Richard!" udbrød Konsulen skarpt, „er der noget, jeg maa bebreide dig, saa er det din Mangel paa Selvtillid. Tror du ikke, at du med dine Evner og Kundskaber kunde faa et meget større Embede, hvis du bare vilde søge."

„Nei — men Christian Fredrik!" — raabte Legationssekretæren overrasket og stirrede paa Broderen.

„Som jeg siger!" vedblev Konsulen, „vil du have Posten, maa de naturligvis give dig den; og skulde der være nogen Vanskelighed, saa tænker jeg nok, at et Ord fra os til Amtmanden skal klare det hele."

Dermed var den Ting afgjort. Richard Garman blev udnævnt til Fyrforvalter paa Bratvold, enten det nu var paa Grund af sine Evner og Kundskaber eller paa Grund af Ordet til Amtmanden.

Den store Ensformighed i hans nye Til-

værelse gjorde den gamle Kavaller godt. De faa Pligter, som paahvilede ham, opfyldte han med uhyre Alvor og Nøiagtighed. Sine ledige Timer tilbragte han mest med at ryge Cigaretter og se udover Havet i den store Kikkert paa Stativ, som han havde faaet i Present fra Christian Fredrik. Han var i Virkeligheden træt og det undrede ham, at han saalænge havde fundet Smag i sit uregelmæssige Liv i Udlandet.

Men der var en Ting, som Legationssekretæren forundrede sig endnu mere over; og det var, hvor godt han kom ud af det med sine Indtægter. At leve for 2000 Kroner om Aaret syntes ham et halsbrækkende Kunststykke, og dog udførte han det. Det vil da sige: han havde jo en Smule Biindtægt; men Christian Fredrik sagde altid, at det var saagodtsom ingenting. Hvormeget det var og hvori disse Smaaindtægter egentlig bestod, fik han aldrig Greie paa. Vistnok kom der hvert Aar Contocourant fra Garman & Worse, udarbeidet af Konsulen selv, han fik ogsaa ofte Handelsbreve fra Broderen. Men hverken det ene eller det andet gjorde Sagen klarere for Fyrforvalteren. Han skrev sit Navn under paa alle Papirer, hvor der syntes ham „Rum aabent". Stundom fik han nogle Vexler „at udfylde"; det gjorde

han ogsaa efter bedste Skjøn; men lige dunkelt var og blev det hele ham.

En Ting var sikker — at han klarede sig — klarede sig udmærket. Han holdt to Assistenter ved Fyret; havde sin Ridehest Don Juan og en Arbeidshest, fuldt op af Vin og altid nogle Penge liggende, som han ikke havde Brug for.

Derfor anbefalede han alle, som klagede over de slette Tider, at flytte ud paa Landet; det var rent utroligt, hvor billigt man kunde leve der.

I de ti Aar, de havde boet herude, var Madeleine voxet fra otte til atten Aar. Ogsaa hun trivedes over al Forventning godt, og da hun var bleven fuldstændig hjemme i Sproget — Moderen havde nok været fransk — blev hun snart kjendt og afholdt i en vid Kreds omkring Fyret. Hun levede mest ude af Huset, omkring paa Nabogaardene og helst nede ved Søen i den lille Baadhavn.

En hel Række af Gouvernanter havde forsøgt sig paa hende; men hun var vanskelig at lære. Desuden kunde Faderen ikke taale Gouvernanter, som var stygge; og da de saa engang fik en, som var vakker, blev det endnu galere — paa den anden Kant igjen.

Fyrforvalteren gjorde hyppige Besøg paa Sandsgaard, enten paa sin Don Juan eller

afhentet i Garman & Worse's Jagtvogn. Madeleine derimod havde beholdt et frastødende Indtryk af det kolde, gammeldagse Hus og de fine, stive Mennesker. Ikke engang sin Kusine Rachel, som dog bare var et Par Aar ældre, kunde hun lide; derfor blev hun helst hjemme, og Faderen var heller aldrig borte mer end et Par Dage om Gangen.

Desto mere Behag fandt hun i Fiskerne og Lodserne nede ved Stranden og oppe i Gaardene. Munter og uforfærdet blev hun snart taget med paa Søen i godt Veir, lærte at fiske, passe et Seil og bedømme et Fartøi i Horizonten efter Riggen.

Madeleine havde en særdeles god Ven, som hed Per; han var trefire Aar ældre og boede paa Gaarden nærmest Fyret.

Per var lang og stærk med stivt gulhvidt Haar og store Næver, der vare haarde som Horn indeni af at ro. Hans Øine vare smaa og skarpe, som de pleie at være hos disse Folk, der fra Barndommen vænne sig til at stirre udover Søen i Regnveir og Skodde.

Far til Per var Enkemand og havde ikke flere Børn. Men saa fandt han paa at gifte sig igjen, og nu fik han det ene Barn efter

---

Rig, Takkelads.

det andet. Folk gik og ærtede Per op, at han skulde kræve Gaarden delt; men Per vilde „vente og se".

Men jo længer han ventede desto flere Halvsøskende fik han se. Folk lo saa smaat af ham, og en Dag kom en til at kalde ham Vente-Per — en Vittighed, som gjorde megen Lykke og sidenefter forblev hans Øgenavn.

Per var forøvrigt ikke til at le af; han hørte til de raskeste paa Søen og var det fredsommeligste Menneske paa Jorden. Han brød sig ikke stort om at udmærke sig; men han havde en slig ihærdig Arbeidslyst og var ikke ræd for nogenting. Derfor mente Folk, at Vente-Per var en Gut, som nok vilde slaa sig op.

Venskabet mellem Fyrforvalterens Datter og Vente-Per var meget varmt fra begge Sider. I Førstningen prøvede en og anden af de unge Gutter at tage hende fra ham. Men saa hændte det en Dag, hun var ude med Per, at der blæste op en frisk Nordvest. Pers Baad og Greier var altid af første Sort, saa der var ingen Fare paafærde. Alligevel kom Fyrforvalteren, som havde seet Baaden i den store Kikkert, i en Fart ned til Stranden og gik helt ud paa den lille Molo.

Ærte, tirre, hidse. — *Greier*, Redskaber.

„Der er Far!“ sagde Madeleine, „mon han er ræd for os?“

„Aa — han har vel bedre Forstand,“ mente Per besindigt.

Legationssekretæren havde imidlertid ikke bedre Forstand, end at han var lidt urolig, der han stod. Men da nu Per med sikker Haand styrede lige ind i Seilløbet, svingede om Spidsen af Moloen saaat Baaden gled roligt ind i smult Vand bagom, — da blev den gamle Herre imponeret. „Han forstaar s'gu sine Ting“ — mumlede han, mens han hjalp Datteren op; og istedetfor den Skjændetale, han havde forberedt, sagde han bare: „Du er flink Gut — Per! men du faar ikke Lov til at seile med hende alene.“

Der var ingen i Nærheden, som kunde høre, hvad den gamle Herre sagde; men da de begge hilste — Madeleine rakte endogsaa Haanden ned til ham — kunde alle, som saa det fra Nøstene og oppe fra Gaardene, forstaa, at Per fremdeles stod sig godt med Fyrforvalterens. Og fra den Dag faldt det af sig selv, at han havde Eneret til at føre den unge Frøken.

Per tænkte op og ned, hvem han vel skulde tage med paa Baaden. Han forstod

godt, at hele Fornøielsen vilde være spildt, om en af hans Kammerater kom med. Tilslut valgte han en stakkels, halvtosset Gut paa en af Nabogaardene, som tilogmed var tunghørt. Folk kunde ikke begribe, hvad Per vilde med Tomle-Hans i Baaden; men Per var nu altid lidt egen. Per var tilfreds med sit Valg; Madelaine ligesaa. Og da hun nogle Dage efter stak Hovedet ind af Døren og raabte til Faderen: „Jeg seiler en liden Tur med Per!“ — kunde hun med god Samvittighed tilføie: „Ja naturligvis har han en med sig, naar du saa absolut vil det!“

Hun lo høit med sig selv, da han og hun løb nedad Skrænten. Men Fyrforvalteren gik til den store Kikkert.

Ganske rigtigt: agterud sad Per, der kom Madeleine ned i Baaden — i en Fart, og paa Seiltoften sad en Mandsperson med Vadmelstrøie og gul Sydvest.

„*Bien!*“ sagde den gamle Herre beroliget, „det er godt, at de har en med sig — i enhver Henseende.“

II.

Det høieste Punkt paa den milelange flade Sandstrand var Bratvoldsbrækken. Der var Fyrhuset bygget paa den yderste Kant af Skraaningen, som faldt saa brat af mod Søen, at man maatte løbe ned ad den paaskjøns og krydse sig opover. Faarene havde siden umindelige Tider skaaret sig et Net af Veie i de steile Bakker, og paa Frastand saa disse Stier ud som mørkere Buer og Festons, der hang udover.

Søndenfor den høieste og bratteste Brink, hvor Fyrhuset stod, trak Kysten sig med en Gang tilbage i en Bue, og paa det andet Endepunkt af Halvcirkelen laa de store Bratvoldgaarde, mange Huse sammen som en liden Landsby.

Nedenfor Gaardene i Stranden var den lille Baadhavn beskyttet af en Molo af svære Kampesten. Ogsaa fra Fyrhuset saa man ned i Havnen, og derfor kunde Madeleine

holde Øie med Pers Baad; hun kjendte den ligesaa godt som deres egen Dagligstue.

Det var ellers en prægtig stor Stue, den Dagligstue. Selve Fyrtaarnet, der ikke var høiere end Huset, var bygget paa det sydvestre Hjørne. Saaledes havde Stuen et stort Vindu vendt ud imod Havet og et imod Nord med Udsigt over de store Sandsletter med lave Lyngklitter og Marehalm.

I Dagligstuen havde Fyrforvalteren sine Bøger, sit Skrivebord og først og fremst den store Kikkert. Den kunde dreies paa sit Stativ, saa man baade kunde se nordover og langt udover Søen. Madeleine havde ogsaa sine Blomster og sit Sybord her, og det smukke Møblement, som Onkel Garman havde bestilt fra Kjøbenhavn — Legationssekretæren kunde ikke noksom forundre sig over den billige Pris — tog sig godt ud i det lyse hyggelige Værelse.

I de lange Aftener, naar Vinterstormene kom lige ind fra Havet og kastede sig over det lille Fyrhus, sad Fader og Datter lunt bag de tykke Mure og de lukkede Skodder; medens Lyset faldt i regelmæssige blændende Blink fra Fyrlygten udover Bølgerne, som kogte og brusede nede i Stranden. Det evige Drøn fra Havet blandede sig i deres Samtaler, i deres Latter, i hendes Musik, — deres

hele Liv tog en frisk Smag af dette altid vexlende Hav, der skyllede lige under deres Vinduer.

Madeleine havde arvet meget af Faderens lette Sind; men saa havde hun ogsaa noget heftigt — en af Gouvernanterne havde kaldt det Trods. Da hun derfor blev voxen, blev hun den stærkeste; Faderen bøiede af, det var nu hans Methode; han lo af sin lille Tyran, og hun ruskede ham i hans tykke, krøllede Haar. Naar den gamle Herre halvt i Distraktion fortalte Historier, som truede med at tage en ængstelig Vending, skjændte hun paa ham. Men naar det hændte, at han i en eller anden Smaating ikke var rigtig tilfreds med hende, tog hun sig saa nær af det, at hun følte det i lang Tid. Hendes Sind var muntert og freidigt, men hun trængte til meget Solskin; naar Faderen var i tungt Humør, var hun strax bange for, at det var hendes Skyld, og da blev hun ganske modløs.

Madeleine havde ogsaa arvet sin Faders Øine — mørkebrune og blanke; men ellers lignede hun ham kun paa den slanke Holdning og de smukke Bevægelser. Hendes Mund var for stor og Hudfarven lidt brunladen. Alle maatte indrømme, at det var en kjæk Pige; men ingen vilde kalde hende smuk;

de fleste unge Herrer vilde være enige om, at hun var styg. —

— En vakker Eftermiddag tidligt paa Vaaren laa Per og ventede med Baaden udfor Odden af Moloen. Han havde ikke Tomle-Hans med sig; thi baade han og Madeleine vare enige om, at det ikke behøvedes, naar de bare skulde ro; og idag gjaldt det blot at forsyne Hummerteinerne med friskt Agn for Natten.

En for en roede de andre Fiskere ud gjennem det smale Seilløb; de havde alle en liden ondskabsfuld Vittighed at slænge ombord til ham, og bestandigt gik det igjen — det infame „vente". Det kogte i ham, der han laa og hvilte paa Aarerne — stirrende ufravendt mod Fyrhuset deroppe.

Men der var alt stille. Det solide lille Stenhus laa saa fredeligt og velholdent i det klare Solskin. Det skinnede i de blanke Ruder og paa den rødmalede Hat over Fyrlygten; han kunde se Fyrdrengen gaa udenom paa det lille Galleri og pudse Glasprismerne.

Endelig — langt om længe kom hun ud paa Trappen. Et Øieblik efter var hun ude af Gaarden, henover den indhegnede Mark,

som hørte til Fyret, ud gjennem den lille Port i Gjerdet, og nu kom hun i fuld Fart nedover Skraaningen.

„Har du ventet?“ raabte hun, da hun kom helt ud paa Spidsen af Moloen.

„Hop ikke!“ vilde han have raabt igjen; men det var for sent; uden at minke Fart var hun sprunget fra Bryggen og lige ned i Baaden. Hun gled med Benene, saa at hun kom til at sidde paa Tiljen; lidt af Kjolen hang i Vandet.

„Fanden til Fruentimmer!“ raabte Per; han havde vist hundrede Gange sagt hende, at hun ikke maatte hoppe i Baaden; „nu slog du dig!“

„Nei!“ svarede hun.

„Jo — du gjorde!“

„Bare lidt,“ svarede hun og saa stivt paa ham; men der kom Taarer i Øinene; thi hun havde i Virkeligheden skrubbet sig dygtig paa Læggen.

„Lad mig se —“ sagde Per.

„Nei — du faar ikke —“ svarede hun og bredte Kjolen over.

Per begyndte at skode mod Land.

„Hvad vil du?“

„Op efter Brændevin; jeg vil gnide Foden din.“

„Jamen det faar du ikke!“

„Saa faar heller ikke du være med mig," svarede Per.

„Godt — saa lad mig komme op!"

Endnu før han fik lagt Baaden til, sprang hun iland paa en Sten, steg op paa Moloen og gik raskt indover. Hun bed Tænderne sammen, thi det gjorde saa ondt, naar hun gik; men alligevel fulgte hun hurtigt den kjendte Sti med Øinene fæstede paa Jorden.

Hun kom forbi Nøstene, steg over Aarer, Tjærekoster, gammelt Tougværk og alskens Skrab, som laa spredt mellem Baadene; krumme Krabbeklør laa rundt omkring og halvraadne Toskehoveder, hvor store mætte Fluer gik ud og ind i Øienhullerne.

Hun naaede helt op til Fyret uden at vende sig; hun vilde ikke se efter ham. Alligevel stansede hun paa Toppen, for at puste ud; hun vilde dog se, hvor langt han var kommen udover.

Madeleine vidste, at de andre Fiskere havde stort Forsprang, altsaa maatte hans Baad være bagefter — mellem dem og Land. Men han var ikke til at se, heller ikke i Havnen. Da saa hun med en Gang den kjendte Baad; men den var ikke bagefter — næsten i Række med de sidste; Per maatte have roet som en rasende. Hun forstod at bedømme Afstande og vidste, hvad det var

for et Kraftstykke, hun saa for sig; og glemmende baade, at hun var fornærmet og at hun var alene, vendte hun sig om — som til en stor Forsamling og pegte udover med straalende Øine: „Se paa ham! — det er Gut, som kan ro — det!“

Men Per sad i Baaden og tog Spændetag, saa det knagede. Det var somom han vilde straffe sig selv i den uhyre Anstrængelse. Hun blev mindre og mindre, eftersom han roede udover, tilsidst blev hun borte for ham. Men det havde han fortjent. Fanden til Fruentimmer — gjentog han, og hvergang tog han fat igjen somom det gjaldt Livet. —

Der var det yndigste Solskinsveir den næste Dag ogsaa. Havet laa saa stille som det kan ligge; en engelsk Hummerkutter stod fra Land med halvfyldte Seil; man kunde se det slænge i den slanke Rig, eftersom Fartøiet vuggede mageligt i den svage Dønning.

Madeleine sad ved Vinduet; hun vilde ikke gaa ud. Hun fulgte med Øinene Hummersluppen, som hun kjendte saa godt; det var „Flying fish“, Kaptein Crabb af Hull.

Per havde altsaa været ude med Hummer imorges; mon han havde faaet mange?

Bare han ikke havde forslidt sig igaar, da han roede. Hun gik ud paa Bakken og

saa ned i Havnen. Hans Baad laa der; Per kunde gjerne være syg.

Pludseligt bestemte hun sig til at løbe ned og spørge en Mand, som hun saa ved Nøstene. Men halvveis i Bakken mødte hun en, som kom opover. Madeleine havde ikke kunnet se ham før, fordi han var indunder det bratteste; men nu kjendte hun ham strax og sagtnede sine Skridt.

Per maatte ogsaa have seet hende, skjønt han saa ned; thi et Par Skridt fra hende steg han ned fra Hovedstien og tog en, som var lidt lavere. Da de derfor var ved Siden af hinanden, var hun lidt høiere end han. Per havde en Kibe paa Ryggen, og Madeleine saa, at der var Tare i den. Ingen sagde et Ord, og begge vare lige nær ved at kvæles.

Da hun var et halvt Skridt forbi, vendte hun sig og spurgte: „Hvad har du i Kiben? — Per."

„Hummer," svarede han, svingede Kiben af Ryggen og satte den paa Stien.

„Lad mig faa se den," sagde Madeleine.

Han tog i en Fart Taren væk og trak op en uhyre stor Rognhummer, som slog med de brede Haleskjæl.

Kibe, Vidjekurv. — *Tare*, Tang.

„Det var da en overhændig stor Hummer!“ raabte hun.

„Aa ja, den er ikke med de mindste.“

„Hvad vil du med den?“

„Spørge Fyrforvalteren, om han vil have den.“

„Hvad skal du have for den?“ spurgte hun, skjønt hun godt forstod, at det skulde være en Gave.

„Ingenting!“ svarede Per kort.

„Det var pent af dig — Per!“

„Aa — det er ikke stort,“ svarede han og lagde Taren tilrette.

Med det samme det saa ud, somom de skulde skilles, sagde han: „Hvordan er det med Foden din?“

„Tak godt — jeg tog Brændevin.“

„Sved det?“ spurgte Per.

„Aa — ikke stort.“

„Det var godt gjort,“ sagde han og løftede Øinene saa langt som til Spidsen af hendes Hage.

Nu maatte de vel skilles; der var ikke mer at sige; men Madeleine syntes, at Per var svært ubehjælpelig.

„Farvel Per!“

„Farvel!“ svarede han, og begge drog sig et Par Skridt afsted.

„Du Per! — hvor skal du hen, naar du har været oppe med Hummeren?"

„Ingen Plads," svarede Per.

Han var dog altfor dum; — og alligevel vendte hun sig endnu engang og raabte:

„Jeg gaar nordover i Marehalmen, her er saa vakkert Veir —" derpaa løb hun.

„Aa ja!" svarede Per og for som en Kat opover Skrænten.

Mens han løb, kastede han al Taren fra sig, for at have Hummeren fri; og da han fik op Kjøkkendøren, slængte han Uhyret paa Bænken og raabte „Værsaagod!" idet han forsvandt.

Pigen havde kjendt ham paa Maalet og løb efter, for at bestille fersk Fisk til Fredag. Men han var alt udfor Bakken; hun stirrede halvræd efter ham og mumlede: „Jeg mener, Degeren tog han Per!" —

Den gulhvide Sand strakte sig nordover med sine grønne Tuster af Marehalm, saalangt Øiet kunde naa. Kystlinien bøiede sig i Næs og Bugter, hist og her en Klynge Baade, Maager og Ringgjæs havde travelt i Stranden, medens Brændingen rullede med smaa krumme Bølger, der tindrede i det klare Solskin.

Per tog hende snart igjen; thi Madeleine

Degeren, Fanden. — *Tust*, Dusk, Tot. — *Tage igjen*, indhente.

gik langsomt idag. Hun havde plukket et Par unge Ax af Marehalmen og prøvede at fæste dem i Hattebaandet, mens hun gik.

Uvenskabet fra igaar hvilede tungt paa dem begge; det var egentlig den første Begivenhed, som indtraf i Forholdet mellem dem; og de følte kanske — hver paa sin Maade — at de stod ved et Afsnit. Derfor gjorde de begge saa stor en Bue som muligt udenom det, som egentlig beskjæftigede deres Tanker. Og Samtalen gik i korte, ligegyldige Sætninger afbrudt og stakaandet. Tilslut maatte hun prøve at bringe ham nærmere til Sagen og spurgte ham, om han fik mange Hummer inat?

„Syvogtyve —“ svarede Per.

Det var hverken mange eller faa, saa derom var ikke mere at sige.

„Du roede fort igaar —“ sagde hun og bøiede sig; thi hun følte, at nu nærmede de sig.

„Det var — det var, — fordi jeg var alene i Baaden —“ kom det stammende; han forstod strax, at det var dumt sagt; men han kunde ikke hjælpe det.

„Kanske du liger bedst at være alene i Baaden?“ spurgte hun raskt og saa paa ham.

Men da han stod der foran hende — det

lange, ubehjælpelige Mandfolk saa ynkeligt forfjamset og sønderknust og alligevel saa stor og stærk og vakker, kastede hun sig med et lidet Sprang om Halsen paa ham og sagde halvt leende halvt skamfuld: „Aa du Per! — du Per!“

Per havde ingen Ide om, hvad han skulde foretage sig med en Dame, der hang ham om Halsen, og han stod derfor ganske stille. Han saa nedover det lange sorte Haar og den slanke Ryg, — og skjælvende over sin egen Dristighed lagde han sin svære Arm lempeligt omkring hende.

De vare komne ind mellem Marehalmen, og bag en af de største Tuer satte hun sig i det varme tørre Sand. Han fik Plads ved Siden af hende.

Per sad og saa sig om, af og til gled hans Øine henover hende, men altid usikkert; han begreb øiensynligt ikke Situationen. Og tilslut blev han hende saa komisk, at hun reiste sig leende og raabte: „Kom Per! — lad os løbe!“

Snart løb de, snart gik de Fod for Fod; hans tunge Søstøvler gjorde et bredt Mærke i Sandet, og hendes smaa Damestøvler tog sig saa snurrigt ud ved Siden, at de maatte vende sig og le. De legte og lo som Børn uden at mærke, at de vare voxne, og Per

maatte love, at holde op med at tygge Tobak. Og langsmed den bugtede Strand lige paa Randen af det store friske Hav feirede de sin Livsfest — disse unge Hjerter, mens Brændingen rullede med smaa krumme Bølger, der tindrede i det klare Solskin. —

— Fyrforvalteren havde netop fuldført et Brev til sin Broder. Det var et af disse kjedsommelige Forretningsbreve med indlagte Vexelblanketter. Aldrig kunde han lære, hvor han skulde anbringe sit Navn paa disse utaalelige, langagtige Papirer. Men — underligt nok! — Broderen sagde bestandig, at det var ganske rigtigt, og Christian Fredrik var uhyre nøje paa det i slige Ting. Nu var da Brevet afsendt, og den gamle Herre aandede lettere, medens han stod ved Vinduet og saa udover. Da opdagede han to Skikkelser, som gik nordover mod Sandsletten. Halvt i Tanker flyttede han hen til det andet Vindu og rettede den store Kikkert.

„Hm! —" sagde han, „er de nu der igjen!"

Pludseligt reiste han sig: „Hvad behager? — Jeg tror saagu hun er gal!"

Legationssekretæren bøiede sig igjen ned til Kikkerten og kastede sin Cigarette. Jo, ganske rigtigt! — det var hans egen Madeleine om Halsen paa Vente-Per.

Han gned ivrigt Glassene med sit Lommetørklæde. Se saa! — der gik de da ordentligt ved Siden af hinanden. De vare indimellem Marehalmen; nu gik de ind i en stor Tue og blev borte. Han rettede betænksomt Kikkerten mod den anden Kant af Tuen og ventede.

„Nu da?“ sagde han og gned atter Glasset. De vare endnu ikke komne frem igjen. Der gik et Par Minutter, Fyrforvalteren blev ganske nervøs. Endeligt saa han en Skikkelse reise sig, derpaa den anden. Kikkerten var udmærket, og den gamle Kavaller forstod Situationen ligesaa godt, somom han havde siddet i Marehalmen.

„Naa — naa — ikke værre!“ mumlede han; „men det kan blive slemt nok. Det er vel bedst, hun kommer til Byen.“

— Ved Middagsbordet sagde han altsaa:

„Du ved, Madeleine! — der har længe været Tale om, at du skulde være nogen Tid paa Sandsgaard —“

„Aa nej — Pappa! —“ afbrød Madeleine, og saa bønligt paa ham.

„Jo — Barn! det er paatide nu — mener jeg —“; — der var en usædvanlig Bestemthed i hans Tone.

Madeleine fik en Anelse om, at han vidste det hele, og med en Gang stod det for hende,

hvad det dog i Grunden var for en besynderlig Formiddag, hun havde tilbragt. Naar hun sad heroppe i den elegante Stue, lige overfor Faderen, der var saa fin og statelig, tog baade Per og Stranden og alt, hvad dertil hørte, sig ganske anderledes ud. Og istedetfor den freidige Tilstaaelse, hun havde øvet sig paa, da hun gik hjemover, slog hun nu Øinene ned og blev blussende rød.

Dermed var Sagen afgjort. Madeleine var glad over, at Faderen ikke lagde Mærke til hendes Forvirring. Og Legationssekretæren var lykkelig, fordi han slap nøiere at drøfte dette Emne med sin Datter. Thi den gamle Herre havde just ikke sin stærkeste Side i dette Kapitel.

Den næste Dag red han altsaa til Byen.

III.

„*Avoir — avant — avu* — saa var det! — *avoir — avant — avu* — det er rigtigt — Gutten min! — *avoir — avant* —".

Nu vidste hele Klassen, at Adjunkten var falden i Tanker. Han gik med lange Skridt op og ned paa Gulvet med halvlukkede Øine, af og til gestikulerende, medens han gjentog og gjentog det mishandlede Hjælpeverbum.

Paa de øverste Bænke begyndte man at fnise; paa de nederste, hvor man ikke havde saa fint Øre for de franske Verber, lo man med for Selskabs Skyld. Men den ulykkelige, som blev examineret, sad og skalv for, at Adjunkten tilslut skulde mærke, hvad det var for en underlig Konjugation.

Denne ulykkelige var Gabriel Garman — yngste Søn af Firmaet; han var en lang, smekker Gut paa femten, sexten Aar med et fint Ansigt, stor Næse og en rank Holdning.

Gabriel sad i den nederste Halvdel af

Klassen, hvilket var en stor Skam — mente Lærerne —, thi han havde gode Anlæg. Men det var en underlig, vrang Gut; i enkelte Retninger — f. Ex. Regning og tildels Mathematik — udmærkede han sig; men i de vigtigste Fag — Græsk og Latin — var han næsten umulig at drive frem, og Gabriel var bestemt for Studering.

Da den almindelige Munterhed i Klassen brød ud i forskjellige halvkvalte Lyd, vendte omsider Adjunkten tilbage fra sine dybsindige Drømmerier. Men da han igjen tog fat paa Bogen, forat gaa videre i Examinationen, vilde Ulykken, at han endnu engang gjentog: — *avoir — avant!* —" han for iveiret — „*avu!*" skreg han i den høieste Discant — „aa, du Kamel! — kan du endnu ikke dit *avoir!* — hvad skal der vel blive af dig?"

„Kjøbmand —" svarede Gabriel kort.

„Hvad siger du! — svarer du din Lærer! — bruger du Mund! — jeg skal lære dig! — hvor er Protokollen! —" og med lange Skridt for han op paa Kathederet, dukkede ned i Pulten og rodede omkring.

Idetsamme gik Døren til Gangen op, og et besynderligt lidet skolemæssigt Hoved stak ind — langt, amerikansk Bukkeskjæg, rød Næse og blaa Sømandshue.

Vrang, gjenstridig.

„Master Gabriel —“ sagde Hovedet med en halvdrukken Stemme, „Master Gabriel! — er du her? — aa sidder du der — *poor boy!* — tvi Fan for en Luft! jeg vilde bare indom og sige dig, at du maa komme ned paa Værftet, naar du slipper af Skolen, — vi begynder paa Huden —“

Længer kom han ikke; thi ved Synet af den langbente Adjunkt, der steg ned af Kathederet forfærdet over denne Forstyrrelse af Skolefreden, stansede Hovedet i sin Tale og med et hjerteligt; „Gudsbitterdød — for et Spøgelse!“ forsvandt det og Døren lukkedes.

Der skulde ikke saa meget til for at bringe de unge Mennesker i Latter, og da idetsamme Pedellens Klokke forkyndte, at Timen var forbi, brød den hele Klasse op, medens Adjunkten skummende af Raseri løb, for at klage til Rektor.

Gabriel skyndte sig ogsaa ud af Skolen saa fort han kunde, for at indhente sin Ven, der havde forstyrret Skolefreden. Men han var allerede forsvunden, — formodentlig var han gaaet ned i Byen, forat styrke sig.

Det var Skibsbygmester Tom Robson, som han hed efter sin Hjemkomst fra Amerika. Egentlig hed han Thomas Robertsen, da han reiste hjemmefra; men det blev foran-

dret i Amerika, og nu beholdt han det som det var.

Tom Robson var den flinkeste Bygmester paa Vestkysten; men han drak; saaat den, der skulde bruge ham, maatte føre streng Kommando og alligevel have megen Taalmodighed. For Garman & Worse havde han bygget flere Gange; men det Skib, som nu stod paa Stabelen ude i Sandsgaard, skulde dog blive hans Mesterstykke. Det var det største Fartøi, som endnu var bygget i Byen — paa en 450 Læster, og Konsul Garman havde givet Ordre til, at der ikke skulde spares paa nogen Ting, — det skulde blive en Mønsterskude.

Derfor drak Tom bare af og til — ved de større Afsnit i Arbeidet; saaledes idag, da man var kommen saa vidt, at man kunde begynde at lægge Plankehuden paa Spantene.

Da Gabriel ikke fandt sin Ven og heller ikke saa noget til Vognen fra Sandsgaard, som pleiede at holde udenfor Skolen, tog han paa Hjemveien tilfods — udover den lange Allee, som førte til Firmaets Eiendom. Det var en god halv Times Gang, og mens han vandrede afsted slæbende det tunge Læs af forhadte Bøger, gik Gutten i bitre Tanker.

Hver Dag, naar han kom fra Skolen, mødte han de yngre af Kontorfolkene, som spiste i Byen; de saa trætte og tildels luvslidte ud; men alligevel misundte han dem. De fik sidde og arbeide den hele Dag i Kontoret — den store Helligdom, hvor han, som dog var Husets Søn, ikke havde noget at sige eller gjøre. Han maatte indskrænke sin Virksomhed til Værftet, hvor der var hundrede Smuthuller, og hvor Konsulen sjeldent kom om Eftermiddagen. Derfor var ogsaa det store Skib hans Stolthed og Fryd; han krøb omkring baade udenbords og indenbords — oppe og nede — iagttagende hver Planke og hver Nagle, som blev slaaet i.

Tilslut havde han erhvervet sig adskilligt Skjøn paa Skibsbyggeriet, og i Tom Robson, Anders Begmand og de andre smaa rundryggede Skibstømmermænd havde han erhvervet sig gode Venner.

Det skulde blive det stolteste Skib i Byen, og hvergang han tænkte paa det, glemte han næsten sin Byrde af Græsk og Latin. Af halvtforstaaede Samtaler hjemme i Huset vidste Gabriel, at der havde været adskillig Uenighed mellem Faderen og Morten — den ældste Søn, som var optaget i Firmaet, dengang der fra først af var Tale om at bygge Skibet.

Morten vilde, at man heller — enten alene eller sammen med et Par andre Firmaer i Byen, skulde kjøbe et Jerndampskib i England. Han paastod nemlig, at den Tid ikke kunde være fjern, da Seilskibene maatte ligge aldeles under for Dampskibene.

Men den Gamle holdt principielt paa Seilskibene; og desuden var det ham en utaalelig Tanke, at Garman & Worse skulde gaa i Kompagniskab med disse Grosserere fra igaar derinde i Byen.

Altsaa blev det som Chefen vilde; Skibet blev bygget af egne Materialer, paa Firmaets eget Skibsværft, af Husets egne Arbeidsfolk, der i Slægtled havde havt sit Arbeide hos Garman & Worse.

Da Gabriel kom saa langt, at han kunde se ned i den Bugt af Søen, hvor Sandsgaardeiendommene laa, var derfor Skibet det første, han saa efter.

Der stod det nedenfor Hovedbygningen paa Værftet med de stærke, velforbundne Spant og den fint bøiede Stevn. Det var Middagstider, og alle Mand var enten hjemme i de smaa Hytter, som strakte sig udefter Vestsiden af Bugten, eller laa og sov i Spaanedyngerne.

Som han stod oppe paa den lille Bakke, hvor Veien skraanede jævnt ned mod Husene,

og saa udover alle disse Herligheder, som fra gammel Tid tilhørte Garman & Worse, blev Gabriel mer og mere tung tilmode. Der laa den gammeldagse Hovedbygning — hvidmalt med blaa hollandske Tagsten, og fuldt af Udbygninger og Vinduer paa Taget. Foran Huset mod Syd den store Have med Alleer og klippede Hækker, en liden Dam halvt overgroet med Siv og tykke Buske. Paa Nordsiden mod Søen var Indkjørselen og det flade, ryddige Gaardsrum med det gamle Lindetræ i Midten, og saa kom Søhusene — fire i Rad alle gulmalte med brune Døre; men bortenfor dem — netop midt i Bunden af Bugten var Skibsværftet.

Længer oppe ved den Vei, som førte videre sydover langs Kysten, laa „Gaarden", som den kaldtes. Det var Fjøs, Forpagterbolig og andre Huse; thi der hørte en meget stor Jordvei til Sandsgaard med Møllebrug, Meieri og deslige.

Den Del af Forretningen havde aldrig interesseret Gabriel synderligt — og alligevel! — om han endda havde faaet Lov til at blive Landmand. Saa kunde han styret Gaarden, og saa var han dog forbleven i Nærheden af Forretningen, Skibene og Søen. Men han

---

Bortenfor, hinsides. — *Fjøs*, Kostald. — *Jordvei*, Jordareal, Jordbrug.

skulde studere, der var ikke nogen Mulighed for at slippe.

Konsul C. F. Garman var ikke let at bøie. Hans Fader havde gjort saaledes: opdraget den ældste Søn til Forretningen og den yngste til Studering, og saaledes vilde ogsaa han gjøre. Den oprørske Gabriel tænkte undertiden, at det var et tarveligt Udbytte, Onkel Richard havde af sine Studier; men det turde han jo ikke sige.

Fru Garman var af den Anskuelse, at det just var gavnligt for det unge, stridige Sind at kjæmpe mod sine Tilbøieligheder; intet kunde være mere fordærveligt end at føie Kjødet.

Der var altsaa ikke Hjælp at vente fra nogen Kant, og Gabriel vandrede modfalden nedover Alleen med sit tunge Læs af Bøger. Da opdagede han langt sydover paa Veien bagom „Gaarden" en Rytter, som han strax kjendte; det var Onkel Richard paa Don Juan.

Gabriel tog øieblikkelig tilbens; han glemte sit tunge Læs af Sorger og Bøger og tænkte bare paa al den Munterhed og al den gode Mad, som altid fulgte med Onkel Richard. Han vilde skynde sig gjennem Kjøkkenet og sige det til Jomfru Cordsen,

derpaa vilde han ind til Faderen; thi den var altid velkommen — det vidste Gabriel —, som kunde melde, at Legationssekretæren var isigte.

„Ih! — Jøsses — Bitterdød!“ raabte Jomfru Cordsen, „fyr under Stegovnen — Martha!“ derpaa løb hun efter en ren Kappe.

„Godt — min Dreng! —“ sagde Konsul Garman og nikkede venligt til Gabriel. Konsul Garman havde faaet sin første Uddannelse i Christiani's Institut i Kjøbenhavn, derfor sagde han Dreng istedetfor Gut og Pige uden g.

Gabriel var meget vel tilfreds med Udfaldet af sin Melding; han havde faaet Jomfru Cordsen til at sige „Bitterdød“, hvilket var en Sjeldenhed, og Faderen havde været usædvanlig venlig. Thi Konsul Garman var ellers ikke nogen Følelsernes Mand.

Unge-Konsulen, som han endnu kaldtes blandt Folkene fra den Tid, Gamle-Konsulen var Husets Chef, var lavere end sin yngre Broder, og medens Legationssekretæren i Aarenes Løb var bleven lidt førladen, syntes Unge-Konsulen snarere at tørke ind. Han havde glat, tyndt, graaligt Haar, som han greiede fremover fra alle Kanter, lyseblaa,

---

Greie, rede.

skarpe Øine og Undermunden en liden Smule fremskudt.

Glatraget og velbørstet, med stivt hvidt Halsbind, blanke Støvler og Stok med Sølvknap — var der ved hans hele Person noget solid velholdent; hvert Ord, hver Bevægelse — lige til den lille karakteristiske Vending, hvormed han lagde sin Hage tilrette i det stive Halsbind — alt var saa sikkert, tørt og korrekt. Korrekthed var overhovedet et Ord, der passede paa Unge-Konsulen, somom det var opfundet for ham; baade hans Person og hans Liv gav overalt dette klare kolde Gjenskin af Korrekthed ud i de yderste Fibre.

Foruden den vidtløftige Forretning og den store Formue, han havde arvet, havde Konsul Garman ogsaa arvet en ubegrændset Beundring og Respekt for sin Fader. Morten W. Garman — Gamle-Konsulen — modtog i sin Tid Sandsgaardeiendommene, som dengang ikke stod høit i Værdi, temmeligt belæssede med Gjæld og Forretningen i stor Forvirring efter sin Fader. Forat holde det hele sammen i de tunge Krigsaar, gik Morten W. Garman i Kompagni med en gammel rig Skipper ved Navn Jacob Worse — deraf Firmanavnet. Støttet af gamle Worses Penge kom der Liv i den faldefærdige Forretning

og Morten Garmans store Dygtighed gjorde i faa Aar Firmaet til et af de betydeligste paa Vestkysten.

Men da den gamle Worse døde, og hans Søn traadte ind i Firmaet, viste det sig, at Morten Garman og den unge Worse ikke kunde arbeide sammen. „Efter venskabelig Overenskomst" traadte da Worse ud med en betydelig Formue, og Garman beholdt Familieeiendommen Sandsgaard og Firmaet. Fra denne Tid daterede sig egentlig den store Rigdom hos Garmans; medens Worse i kort Tid ødelagde sine Penge, og døde insolvent. Folk mumlede om, at Worse nok var kommen lidt hovedkulds ud af Forretningen just som de gode Tider begyndte; men der var nu engang Lykke med Garmans.

Forresten saa det ud til, at ogsaa Worse's Enke og Søn, der drev Forretning i Byen, skulde arbeide sig op igjen især i den senere Tid. Men hvorledes det end kunde hænge sammen med Skilsmissen mellem Garman og Worse, saa kunde aldrig nogen beskylde gamle Morten W. Garman for Uhæderlighed i Forretningen. Og hans Søn — Christian Fredrik — fortsatte nøiagtigt i sin Faders Spor, overalt følgende den Rettesnor: hvad vilde Far have gjort i det Tilfælde?

Saaledes øgede Velstanden jævnt og det

hele gik sikkert og ensformigt, indtil Unge-Konsulen begyndte at blive gammel og hans ældste Søn — Morten kom hjem fra Udlandet og traadte ind i Firmaet. Men fra den Tid fulgte der flere Forandringer.

Den Unge-Grossereren, som han kaldtes, havde Hovedet fuldt af nye, udenlandske Ideer: der skulde rendes omkring i Byen, skrives og telegraferes Verden rundt, tilbydes og anbefales — altsammen Ting, der var Garman & Worse ganske nyt og modbydeligt.

„Lad dem komme til os," sagde Konsulen.

„Nei — kjære Far!" raabte Morten, „ser du ikke, at Tiden løber fra dig. Det nytter ikke længer at sidde stille som i gamle Dage, man maa s'gu være ude om sig paa alle Kanter — ellers mister man de gode Forretninger og beholder bare Affaldet."

Saalænge holdt Morten sine Taler, at Konsulen indvilgede i at lade ham faa Kontor inde i Byen, — men under eget Navn. „Garman & Worse" var som før at finde paa Sandsgaard, og derud fik de Folk umage sig, som ønskede at gjøre Forretninger med Huset.

Imidlertid gik der dog efterhaanden mangt

Lige, lide, synes om.

og meget gjennem Grossererens Kontor i Byen. Konsulen ligte det ikke; men det var hans Princip at soutinere sin ældste Søn — saaledes havde hans Fader ogsaa gjort —, og derfor kom Huset opi mangen Forretning, som Konsulen aldrig vilde indladt sig paa.

For Kontorpersonalet stod Unge-Konsulen som etslags høiere Væsen. Naar han gik gjennem Kontoret, bøiede alle Hovedet; det var som om alle følte, at nu saa de kolde, blaa Øine tvertigjennem alt, hvad der fandtes — baade Bøger, Regnskaber og Breve — ja, endog tvertigjennem deres inderste Privathemmeligheder. De vidste, at han kjendte hvert Blad i Hovedbogen, mangfoldige Conti kunde han nævne ved Pagina, og var der saasandt en liden Uregelmæssighed nogetsteds, saa kunde man vædde paa, at Unge-Konsulen fik Øie paa den.

Derfor var det en fast Overbevisning blandt dem, at om alle Husets Kreditorer eller Skifteretten eller endog Fanden selv en Dag traadte ind i Kontoret, skulde der ikke findes en eneste Feil paa noget Blad i alle de tykke, vel indbundne Bøger.

Og dog var der en Conto, som ingen havde Greie paa, og det var Legationssekre-

---

Greie, Rede.

tærens. Den havde intet dødeligt Øie seet; nogle mente, den maatte findes i Konsulens røde Bog, andre troede, at den slet ikke var til. — Ogsaa Korrespondencen med Legationssekretæren førtes af Husets Chef personligt; og det mærkeligste var, at disse Breve aldrig blev kopierede. Kontorfolkene spekulerede mange Gange herover og fandt tilslut ud, at Unge-Konsulen ikke vilde, at man skulde erfare, i hvilket Forhold Richard Garman stod til Firmaet.

En Ting var sikker og bestyrket ved lang Erfaring — nemlig, at Konsulen lagde stor Vægt paa de Breve, der kom fra Fyrforvalteren. Han læste dem før noget af den øvrige Post, og dersom nogen kom ind, mens han var ifærd dermed, lagde han altid et Ark Papir over.

Engang paastod en af de yngre Kontorister, at han havde seet Vexler i et Brev fra Legationssekretæren. Men dette fandt liden Tiltro i Kontoret; thi det var bekjendt nok, at der i hele Forretningen ikke existerede et Papir med Richard Garmans Navn. Og endnu utroligere var den Beretning, som Kontorbudet afgav, en Dag, der var kommet Brev fra Bratvold. Da han — Budet — kom ind med Bankporteføljen, stod Unge-Konsulen henne ved Nøgleskabet med Bre-

vet i den ene Haand og to Vexler i den anden — ganske rød og sammenkroget, somom han vilde kvæles. Først troede Budet at Konsulen havde faaet Slag, da — ja enhver kunde jo høre, at det var Løgn — da vilde han — Budet — tydeligt have hørt Konsulen — Unge-Konsulen — sprude ud i en liden kort, men tydelig Latter. Dette var naturligvis en Misforstaaelse; enhver vidste, at Unge-Konsulen ikke kunde le. —

IV.

Da Gabriel havde lukket Døren, efterat have meldt Onkelens Ankomst, reiste Konsulen sig og gik hen til Nøgleskabet. Her tog han et Uhyre af en Nøgle, hvorved der hang et gammelt sort Træstykke. Derpaa børstede han sine brede Frakkeopslag, lagde Hagen tilrette i Halsbindet, greiede det tynde Haar rigtig langt frem og forlod Kontoret.

Det var et stort gammeldags Hus med lange Gange og brede Trapper. I den vestre Fløi var Kontorerne med særskilt Indgang mod Søsiden; mod Syd — med Udsigt mod Haven laa Familiens Soveværelser og de Stuer, der brugtes til dagligdags. Hele anden Etage var Selskabsleilighed, en stor Dansesal i Midten og rummelige Værelser til begge Sider. Her spiste man om Søndagene og saa snart der var Fremmede — helst i den lille Sal mod Nordvest med Udsigt over Værftet og Søen.

I tredie Etage — eller rettere paa Loftet var der en Utallighed af Soveværelser og Gjæsteværelser i alle de forunderlige Udbygninger, som prydede Taget.

Møblementet var gammel Mahogny med Hestehaar, høie, mørke Skabe, Speile med forgyldte Guirlander og Terriner ovenpaa og Glasset delt i to, dertil svære posede Lysekroner og Lampetter paa Væggene.

Konsulen traf en Pige i Gangen: „Er Legationssekretæren kommen?“

„Hr. Legationssekretæren er gaaet ovenpaa til Fruen,“ svarede Pigen; hun havde lidt Møie med den vanskelige Titel; men hun vidste, at det maatte til, Konsulen taalte aldrig at høre „Fyrforvalteren“.

Fru Garman pleiede, naar Veiret var varmt, at foretrække en af de luftige Stuer ovenpaa. Det var en meget fed Dame, der levede i en stadig Kamp med sine Opstød. Fra hvilken Side man end betragtede hende, frembød hun overalt glatte, fyldige Rundinger — overtrukne med sort Silke.

Det var igrunden forunderligt, at Fru Garman blev saa korpulent; det maatte vist — som hun selv sagde — være et „Kors“; thi ved Maaltiderne var hun altid først færdig, og hun kunde ikke noksom forbauses over de andres Appetit. Kun en enkelt Gang,

naar hun var alene i sit eget Værelse, kunde hun faa Lyst paa lidt Mad, og Jomfru Cordsen bragte hende da en Bid af et eller andet, som just var ved Haanden.

Da Konsulen traadte ind, sad Fruen i Sofaen og underholdt sig med Legationssekretæren.

„Goddag — goddag — Christian Fredrik!“ raabte denne muntert og gik et Par Skridt frem: „Se her har du mig alt igjen!“

„Velkommen Richard! det glæder mig at se dig,“ svarede Konsulen med Hænderne paa Ryggen.

Den anden blev ganske forvirret; saaledes gik det ham altid, naar han mødte Broderen. Undertiden kunde Christian Fredrik være munter og aaben som i Guttedagene, og saa med en Gang stak Kjøbmanden frem — kold, tør og saa forbandet korrekt.

„Kommer her nogen til Middag idag? — Caroline!“ spurgte Konsul Garman.

„Pastor Martens vil være saa inderligt snil at indføre den nye Skolebestyrer i Huset,“ svarede Fruen.

„Formodentlig ogsaa en Theolog,“ sagde Konsulen tørt, „saa skal vi sende Søren ind med den store Vogn efter Morten og Fanny

---

Snil, god.

og bede dem tage et Par unge Mennesker med sig — Jacob Worse for Exempel."

„Hvorfor det?" spurgte Fruen i en Tone, somom hun vilde vove en liden Kamp.

„Fordi hverken Richard eller jeg synes om at spise mellem bare Præster," svarede Konsulen i en Tone, som betog Fruen Kamplysten; „vil du saa være saa snil at konferere med Jomfru Cordsen om Maden."

„Aa — den Maden — den Maden!" sukkede Fru Garman, idet hun gik, „jeg begriber ikke, hvorledes man kan lægge saa stor Vægt paa de Ting."

Legationssekretæren fulgte sin Svigerinde til Døren; men da han vendte sig om igjen efter sit sidste ærbødige Buk, saa han Christian Fredrik staaende midt paa Gulvet med Benene ud fra hinanden og den ene Haand paa Ryggen. Med den anden holdt han den uhyre Nøgle som en Lorgnet op for det ene Øie, idet han betragtede Broderen med en polisk Mine.

„Kjender du den?" spurgte Konsulen.

„*Mais oui!*" raabte Legationssekretæren henrykt, og nu kjendte han ogsaa Christian Fredrik igjen, saaledes som han var paa disse Expeditioner til Vinkjælderen. De to gamle Herrer gik derpaa Arm i Arm gjen-

nem alle Værelserne til Kjøkkentrappen, forat stige ned i Kjælderen.

Ved Kjøkkendøren stansede de, og Konsulen raabte ind: „Lygterne!“

Der blev strax en Løben derinde, og et Øieblik efter kom Jomfru Cordsen selv ud med to ældgamle Haandlygter.

Hver tog sin — de tog aldrig Feil af hinandens Lygter —, hvorpaa de steg ned ad den steile, begsorte Kjældertrappe.

Først kom de ind i den store forholdsvis lyse Kjælder, hvor der laa almindelig Bordvin — St. Julien, Rhinskvin, Graves og fransk Brændevin. Her førte Jomfru Cordsen Kommandoen, idet hun efter ubrødelige Regler fra Gamle-Konsulens Tid besørgede de reglementerede Vinsorter fremsatte alt efter Selskabets Størrelse og Betydning. Men henne i den mørkeste Krog var der et gammelt Nøglehul, som alene Konsulen kunde finde; men han kunde ogsaa finde det i Mørke. Alligevel hørte det til, at begge holdt sine Lygter frem, forat søge, og Unge-Konsulen undlod aldrig at gjøre opmærksom paa, hvor klogt den Gamle havde vidst at anbringe den hemmelige Dør.

Nøglen dreiedes to Gange om med en rusten Lyd, som de to Brødre skulde kunne kjende fra enhver anden Lyd i Verden; der

slog imod dem en Luft af Mug og Vin, da de traadte ind. Konsulen lukkede Døren og sagde: „Se saa! nu faar Verden hjælpe sig en Stund uden os.“

Den indre Vinkjælder saa ud til at være meget ældre end selve Huset, den mindede mest om en gammel Klosterhvælving. Der var saa lavt, at Legationssekretæren maatte bøie sig en Smule, derfor gik ogsaa Unge-Konsulen lidt kroget, naar han var hernede.

I de gamle Rækker laa mange Slags Flasker overgroede med Støv og Spindelvæv, oppe i Muren i Fordybningen efter et Gittervindu, som var tilmuret udenfra, stod der to gamle, hollandske Glas paa Fod, og henne i den ene Krog laa et stort Vinfad. Men foran Fadet var der stillet et tomt Anker midt imellem en Lænestol uden Ryg — Krølhaar tød ud af Sædet — og en forhenværende Gyngehest, der havde mistet sine Meier.

De satte Lygterne fra sig paa Bunden af Ankeret og trak sine Frakker af — hver havde sin Spiger at hænge op paa.

„Ja — hvor mener du, vi skulde vende os hen idag?“ sagde Christian Fredrik og gned sine Hænder.

„Portvinen var ikke ilde“ — mente Legationssekretæren og kigede ind i Rækkerne.

„Portvinen var udmærket“ — svarede

Konsulen og lyste med Lygten, — „men se der inderst inde ligger en Snes Flasker, vi aldrig har prøvet; jeg gad dog vide, hvad det er.“

„Formodentlig Bedstemors Ribssaft —“ mente Richard.

„Aa Snak! — tror du Far gjemte gammel Ribssaft inderst i Kjælderen.“

„Kanske holdt han ligesaameget paa det gamle som visse andre, jeg kjender,“ sagde Legationssekretæren.

„Aa — du er nu altid saa forbandet vittig —“ knurrede Konsulen, „kunde vi bare faa fat paa de Flasker.“

„Ja du faar krybe ind — Christian Fredrik, for jeg er for tyk.“

„Ja jeg faar vel det —“ svarede Broderen og lagde sit Uhr med de tunge Signeter fra sig. Derpaa krøb den lille Herre forsigtigt ind mellem to Rækker.

„Nu har jeg en —“ raabte han ud.

„Tag to med det samme du er der.“

„Ja — men saa maa du hale mig i Benene.“

„*Avec plaisir* —“ svarede Legationssekretæren, „men vil du ikke tage dig en Slurk Burgunder, mens du er derinde?“

Dette maatte være en Vittighed; thi Unge-Konsulen lo — det var tydeligt og

altimellem raabte han: „— Jeg kvæles — Pirre! vil du hale! — din Satan!“

Pirre var et Kjælenavn fra Barndommen; men med Vittigheden om Burgunderen forholdt det sig saaledes:

Det var engang Unge-Konsulen krøb inde mellem Flaskerækkerne, forat finde en eller anden Sjeldenhed, at han kom til at støde Hovedet mod en Flaske, som laa i Rækken ovenover — saa haardt, at Halsen knak, og en hel Flaske Burgunder styrtede ham i Nakken. Hvergang en af dem hentydede til denne Begivenhed, kom de paa Latteren; og Legationssekretæren var endogsaa saa uforsigtig at komme med Hentydninger, naar der var andre tilstede.

Saaledes kunde han sige ved Bordet, naar Talen faldt paa Rødvin:

„Ja — min Broder Konsulen har nu en ganske egen Maade at nyde Burgunder paa —“ hvorpaa der fulgte en Række Hosteanfald og mange hemmelige Tegn mellem Brødrene.

Ungdommen i Huset havde mange Gange prøvet at trænge ind i Hemmeligheden om Burgunderen, men forgjæves; allene Jomfru Cordsen, som hin Dag havde hjulpet Konsulen til en ren Skjorte, var Medvider; men Jomfru Cordsen kunde tie med værre Hemmeligheder end den.

Endelig kom Konsulen ud igjen — leende og skjændende, støvet nedover Maven og med Spindelvæv i Haaret. Efterat de havde leet endnu en Stund over Vittigheden — det var godt, at Hvælvingerne vare saa tykke — aabnede Legationssekretæren den ene Flaske efter alle Kunstens Regler, — det var hans Specialitet.

„Hm!“ — sagde Konsulen, „den har en egen Bouquet.“

„Den Vin er s'gu raadden,“ mente Legationssekretæren og spyttede.

„Tvi — ja du har Ret — Pirre,“ raabte Christian Fredrik og spyttede to Gange.

Onkel Richard aabnede den anden Flaske, lugtede og sagde afgjørende: „Madeira“.

Den klare gule Vin blinkede saa godt den kunde i de gamle Glas, der aldrig bleve vaskede.

„Ja — se det var noget andet,“ sagde Unge-Konsulen og satte sig overskrævs paa Gyngehesten, for det var hans Plads.

Men Gyngehesten var et Legetøi fra deres Barndom — „alting var mere solid i gamle Dage —“ sagde Christian Fredrik — og da den engang kom for Dagen blandt andet Skrammel, lod Konsulen den bringe ned i Vinkjælderen.

I mange Aar havde han nu siddet paa

sin Barnehest og drukket den gamle Vin af de gamle Glas med sin gamle Legekammerat. Og Legationssekretæren sad i den skrøbelige Lænestol, der knagede under hans Vægt, fortalte Historier og lo, mindedes gamle Dage og drak den funklende Vin. Og aldrig havde nogen Vin smagt ham saa godt, aldrig havde nogen Sal straalet saaledes i hans Øine som den lave Kjælderhvælving med de to osende Lygter.

„Det er stor Skam —“ sagde Konsulen, „at du endnu ikke har faaet din Halvpart af det store Portvinsfad. Jeg vil sende lidt Vin ud til Bratvold en af Dagene, forat du kan have noget, indtil vi faar tappet op.“

„Men hør nu Christian Fredrik! du sender mig saa ofte Vin; jeg er vis paa, at jeg har faaet min Halvpart for længe siden — og mer til.“

„Snak — Pirre! — holder du kanske Regnskab?“

„Nei ingenlunde!“

„Ja — ser du det! men det gjør jeg; og du vil uden Tvivl have bemærket, at i vor Contocourant for forrige Aar —“

„Ja — Gudbevares! — Skaal Christian Fredrik!“ skyndte Onkel Richard sig at sige; det var hans Skræk, naar Broderen begyndte med Handelsordene.

„Det er et meget stort Fad.“

„Ganske vist! — et overmaade stort Fad". Og begge de gamle Herrer rettede sine Lygter og stirrede paa Fadet; og den ene tænkte om den anden: „det er godt, at min Broder ikke ved, at Fadet næsten er tomt." Thi det gav en haabløs Klang, naar man bankede paa Bunden, og under Fadet havde der i umindelige Tider været en sort Flek af Fugtighed.

Ved det sidste Glas reiste de sig begge og klinkede med hinanden. Derpaa tog de hver sin Flaske Burgunder, der skulde serveres ved Middagen, hængte Frakkerne over Armen og steg op igjen i Dagen.

Det var strengeligen forbudt at møde dem, naar de kom fra Vinkjælderen, og Jomfru Cordsen havde sin Møie med at holde Passagen fri. De saa ogsaa høist besynderlige ud — især den korrekte Christian Fredrik — naar de røde og straalende, støvede og i Skjorteærmer kom stigende hver med sin Flaske og sin Lygte.

Men en Timestid efter mødte de begge ved Middagsbordet, — Legationssekretæren friseret og pyntet — med sit forbindtlige Diplomatsmil, — Konsulen stram, høitidelig og korrekt ud i Fingerspidserne. —

Flek, Plet.

V.

Man spiste ovenpaa i den lille Sal mod Nord, og Selskabet samledes i de to saakaldte Søndagsstuer, der vendte mod Haven.

Fru Garman var altid i sort Silke; men idag var den ualmindeligt svær og skinnende. Hun havde glædet sig til en ganske liden Middag med Pastor Martens og den nye Skolebestyrer, og nu kom her jo en hel Del verdsligsindede Mennesker. Derfor var Fru Garman i ondt Humør, og Jomfru Cordsen maatte opbyde al sin diplomatiske Kunst. Men saa havde ogsaa Jomfru Cordsen lang Øvelse; thi Fru Garman havde altid været en vanskelig Dame, — og især i de sidste Aar — efterat „Religionen havde taget Overhaand" — som den letsindige Onkel Richard sagde.

Fru Garman styrede i Virkeligheden ikke sit Hus; thi det hele gik saa snorlige efter de ubrødelige Regler fra Gamle-Konsulens

Tid, at hun alt tidligt opgav at hidføre Forandringer efter sit eget Hoved. Men da hun saaledes var næsten uden positiv Indflydelse, indskrænkede hun sig til at svare „nei“ til alt, hvad hun mærkede, de andre i Huset ønskede. Paa denne Maade vedligeholdt hun etslags negativt Herredømme; thi selv om hendes „nei“ ikke altid frugtede, saa havde hun dog efterpaa Ret til at være krænket og til at lægge en Dæmper paa alles Stemning ved at møde op med et Ansigt fuldt af uforskyldt Lidelse og kristelig Overbærenhed.

Det var just med dette Ansigt, hun hørte den lange Adjunkt Aalbom udvikle, hvor ussel og blødagtig den opvoxende Generation var. Fru Aalbom sad henne ved Vinduet og lod somom hun hørte paa Konsulen, der med afmaalte Ord og stor Nøiagtighed beskrev, hvorledes Haven havde været indrettet i hans salig Farfars Tid; men i Virkeligheden lyttede hun efter sin Mand, hvem hun beundrede over al Maade. Fru Aalbom var høi og ganske særdeles maver; fra Hoved til Fod var hun benet og knoklet, hendes Læber vare smalle og Tænderne store og gule.

Man ventede endnu paa Vognen fra

Efterpaa, bagefter.

Byen og paa Præsten. Husets Datter — Frøken Rachel stod ved den store gammeldagse Kakkelovn og talte muntert med Onkel Richard; og idet nu Døren gik op og Præsten Martens med den nye Kandidat traadte ind, lo hun just endnu høiere, og Moderen sendte hende et Blik.

Kandidat Johnsen havde aldrig været paa Sandsgaard før, og Pastor Martens førte ham derfor omkring til hver især — Fruen først — og forestillede ham.

Tilsidst kom de til Gruppen ved Ovnen. Legationssekretæren hilste med en udsøgt Kompliment; men Frøken Rachel vendte sig neppe om og kastede blot et flygtigt Blik paa det nye Bekjendtskab; derpaa fortsatte hun Samtalen med Onkel Richard.

Men til sin store Forbauselse mærkede hun, at den fremmede Herre var bleven staaende ved Siden af hende. Hun løftede de kolde, blaa Øine og saa op paa ham, thi han var lidt høiere. Da hændte der hende noget mærkeligt: hun maatte slaa sine Øine ned. Thi han saa ikke saaledes ud, som hun havde ventet — flau, keitet — trykket af de fremmede Omgivelser; tvertimod — man kunde se paa ham, at han var sig bevidst, at han bar sig underligt ad, men gjorde det alligevel. Rachel blev forvirret.

„Har Hr. Skolebestyreren været paa Vestlandet før?“ spurgte Onkel Richard, forat komme hende tilhjælp.

„Aldrig“ — svarede denne, „jeg har aldrig seet andet af Havet end Kristianiafjorden“.

„Og hvilket Indtryk har De faaet af vor Natur?“ fortsatte den gamle Herre, „jeg forudsætter, at De allerede har besøgt de større Udsigter ved Byen“.

„Et mægtigt Indtryk“ — svarede Kandidat Johnsen, „men Naturen her synes mig saa stor og gribende, at man altid maa føle en Tyngsel i disse Omgivelser“.

„Her er Dem vel for tungsindigt?“ spurgte Rachel lidt henkastet.

„Aa nei — just ikke det!“ svarede han roligt, „snarere vilde jeg sige, at Naturen her har noget — ja hvad skal jeg kalde det! — noget fordringsfuldt: man faar ligesom en Følelse af, at man skylder at gjøre noget, udrette noget, som kan række vidt og sees fra det fjerne“.

Hun saa paa ham med Overraskelse, men Legationssekretæren sagde godmodigt:

„Jeg for min Del finder nu, at den øde Kyst og det umaadelige Hav mere stemmer Sindet til Eftertanke og Drømmerier end egentlig opflammer til Handling“.

„Naar jeg kommer i Deres Aar — Hr. Legationssekretær", svarede Kandidat Johnsen, „og faar udrettet noget, vil jeg maaske se paa Livet med de samme Øine som De".

„Aa Gud bedre!" sukkede Onkel Richard halvt smilende halvt vemodigt, „hvad det angaar at have udrettet noget — saa —".

Idetsamme gik Døren op, og den unge Fru Fanny Garman traadte ind. Hun var saa straalende skjøn, at alle maatte se paa hende. Den lysegraa Silkekjole med de blegrøde Sløifer havde et Snit, som ikke hørte hjemme der paa Kysten. Men man kunde ikke blot se paa hende og paa Kjolen, at de vare Sjeldenheder i sin Kreds; men man saa ogsaa ved første Øiekast, at de hørte sammen — disse to: det fine, raslende Stof og den slanke, bløde Kvinde med de blinkende Øine.

Og idet hun let og munter gik over Gulvet, forat hilse paa sine Svigerforældre, var der noget sikkert og ubekymret i hendes Gang og Væsen, som var meget forskjelligt fra den Blanding af Ængstelse og Arrigskab, hvormed unge Fruer pleie at bære kostbare Silkekjoler med Slæb.

„Der har hun ved Gud en ny!" snerrede Fru Aalborn.

„*Mais mon dieu! comme elle est belle!*“ hviskede Legationssekretæren henrykt.

Efter Fru Fanny kom den lille, smidige Kandidat Delphin, Amtmandens Fuldmægtig, derpaa Jacob Worse og tilslut Morten Garman.

Den sidste var høi og sværlemmet; han syntes at have arvet noget af Moderens „Kors“; men han bar det endnu opreist og uden at synes besværet.

Morten Garman havde et vakkert Ansigt; men det var lidt blødt, og Øinene begyndte at blive en Smule forkogte.

Georg Delphin havde været et halvt Aars Tid i Byen som Amtmandens Fuldmægtig; og da Fru Fanny Garman var Datter af Amtmand Holst, kom Delphin strax ind i den Garmanske Kreds og var en hyppig Gjæst paa Sandsgaard.

Derfor havde ogsaa Morten hentet ham oppe paa Svigerfaderens Kontor, da den store Vogn kom „efter Undsætning“; Jakob Worse havde de derimod truffet, da de allerede sad i Vognen, og det var egentlig Fru Fanny, der raabte paa ham.

Jacob Worse hørte just ikke til Mortens bedste Venner, skjønt de havde været meget sammen opigjennem Ungdommen. Derimod var Konsul Garman yderst forekommende mod Worse, og der var endogsaa dem, der

mente, at Unge-Konsulen gjerne vilde have Worse-navnet ind igjen i Firmaet — for Exempel ved et Ægteskab.

Men alle som havde Anledning til nærmere Iagttagelse, forsikrede, at deraf blev der aldrig noget. Frøken Rachel kunde ikke lide Jacob Worse og for Fru Garman var han en Vederstyggelighed, efter at Pastor Martens havde betroet hende, at han var Fritænker.

„Konsulen førte Fru Aalbom tilbords, da hun var den ældste Dame; Georg Delphin var saa heldig at snappe Fru Fanny; men Rachel vendte sig mod Legationssekretæren og sagde:

„Undskyld Onkel! — men idag faar du vist overlade mig til vor nye Gjæst. Hr. Kandidat Johnsen — vil De føre mig tilbords?“

Han bød hende Armen — stivt, men ikke klodset og fulgte ind i Spisesalen.

„Hvad Fanden gaar der af Rachel!“ — hviskede Morten til Worse, — „hun som ellers aldrig kan taale Mors Theologer“.

Jacob Worse svarede ikke, men tog med et høitideligt Buk sin „faste Borddame“ Jomfru Cordsen. Men Gabriel aabnede i al Stilhed baade Vestespænden og Buxespænden, han vidste, hvad der skulde komme.

Det var heller ikke vanskeligt at beregne for den, der kjendte Husets Skik. Først var det Kjødsuppe med Gulerødder og Kjødboller, derpaa Skinke og smaa Svinekarbonader med Surkaal; saa kom en hel Lammesteg og en hel Kalvesteg — med Portulakstilker og Rødbeder, og tilslut var der Krumkager og Vanillekrem.

I Førstningen førtes Samtalen ved den øvre Ende af Bordet mest mellem Adjunkten og Delphin. De var begge fra Østlandet, og Adjunkten forsøgte af al Magt at lokke den anden til at sige noget ufordelagtigt om Vestlandet og dets Befolkning. Thi han vidste, at det kunde hverken Konsulen eller Legationssekretæren taale; og Adjunkt Aalbom saa skjævt til alle nye, der trængte sig ind i det Garmanske Hus.

Men Fuldmægtigen var ham for fin — enten han nu mærkede Hensigten eller om han virkelig mente, hvad han sagde. Naturen — forsikrede han — var høist interessant, og han følte sig meget tiltalt af det Bekjendtskab, han hidtil havde gjort med Befolkningen.

Legationssekretæren havde sin bestemte Plads øverst paa den ene Langside tilvenstre af Konsulen, der sad alene for Bordenden; han bøiede sig nu fremover — forbi Adjunkten

og Rachel, som sad imellem — og hilste med sit Glas til den nye Skolebestyrer: „Hr. Kandidat Johnsen! — Siden De er af samme Mening som Fuldmægtig Delphin med Hensyn til vor Natur, haaber jeg ogsaa, at De vil befinde Dem ligesaa vel blandt Befolkningen. — Hr. Skolebestyrer! — maa jeg have den Ære.“

Konsulen betragtede sin Broder med en Smule Forbauselse; det var ikke ofte, at Legationssekretæren tog sig af de unge Mennesker, der kom i Huset — allermindst, naar de vare Theologer.

„Ja — ser Du —“ hviskede Onkel Richard, „han d e r er s'gu ikke saa gal!“

Fru Fanny gav ogsaa Agt paa den Udmærkelse, der blev vist den nye Theolog skraas overfor; hun fæstede sine glimrende Øine paa ham og fandt ham interessant. Han var ikke saa elegant som Delphin eiheller saa smuk som Worse, men alligevel sendte hun ham ofte et lidet blankt Kast med Øinene.

Thi hverken Worse, som hun havde tilhøire, eller Delphin, der sad ved venstre Side, var tilstrækkelig Beskjæftigelse for hende. Jacob Worse lod altid — i al Høflighed — somom han ikke lagde Mærke til hende; og at Delphin var forelsket og fortryllet, havde

ikke stort at betyde for hende. Det var en Skjæbne, som uden Undtagelse havde rammet alle hendes Faders Fuldmægtige fra hun blev voxen.

Kandidat Johnsen blev nu trukken ind i Samtalen. Delphin mødte ham i Begyndelsen lidt overlegent; men efter et Par Svar fra det alvorlige Ansigt overfor, trak Fuldmægtigen sine Følehorn til sig og blev elskværdig.

Adjunkten derimod var ikke saa snar i Vendingen. Han ærgrede sig over, at Fuldmægtigen ikke var gaaet i Fælden, og nu vilde han slaa sig til Ridder paa den anden nye Gjæst.

I den halvt ærbødige halvt harcellerende Tone, hvori mange ynde at henvende sig til unge Theologer, begyndte han at gaa paa Skolebestyreren. Adjunkt Aalbom gjorde det saameget desto tryggere som han kjendte de gamle Herrer Garmans Aversion mod Theologerne, og Fruen var dybt inde i Samtale med sin Bordherre Pastor Martens — helt nede ved den anden Ende af Bordet.

„De tænker vel at gjøre en rig Høst herborte i vore stærkt bevægede religiøse Forhold? — Hr. Kandidat Johnsen!“ — sagde Aalbom med et Grin til de andre.

„Høst?“ spurgte Johnsen kort.

— „Eller Dræt — jeg ved ikke under hvilket Billede, De ynder at se Deres Kald" — henkastede Adjunkten.

„Mit Kald er ialfald foreløbigt det samme som Hr. Adjunktens: at undervise Smaabørn, og jeg ynder at se min Opgave klart og ligefrem — uden noget Billede," — den unge Theolog svarede stille; men der var dog en Underlyd i Stemmen, som bragte Adjunkten til at fare iveiret.

Fru Fanny og Fuldmægtigen kunde ikke lade være at le — sig imellem; men Fru Aalbom snerrede: „at svare en Mand som Aalbom saaledes!"

Imidlertid ledede Konsulen strax Samtalen over i fredeligt Spor ved at spørge Johnsen om forskjellige Forhold ved Almuskolen. Konsul Garman havde i flere Aar været Formand i Skolekommissionen; thi trods den ikke ubetydelige Afstand var dog Sandsgaard trukket indenfor Bygrændsen.

Rachel sad og glædede sig over de korte, energiske Svar, hvormed hendes Bordherre mødte Konsulens Bemærkninger. Især faldt det i hendes Smag, at den nye Skolebestyrer med stor Bestemthed fordrede endel Forandringer og forøgede Udgifter ved Skolen, som Konsulen fandt unødvendige og altfor kostbare.

Det var ikke ofte, hun havde mødt en Mand, der viste saamegen Kraft og Virkelyst som den unge Theolog. Og hvergang han paa sin rolige, faste Maade sagde: „det maa og skal gjøres“ — eller noget lignende, saa hun halvt foragteligt over til Fuldmægtig Delphin, som nu var ganske optaget af at lære Fru Fanny en Kunst med en Kork og to Gafler. Men naar hendes Blik gled hen over Jacob Worse, kom der noget udfordrende i Udtrykket, som han imidlertid slet ikke syntes at mærke. Thi han vedblev at tale halvt spøgende halvt fortroligt med gamle Jomfru Cordsen.

Ligefra Jacob Worse begyndte at blive en stadig Gjæst paa Sandsgaard, var der opstaaet etslags Venskab mellem ham og den gamle Dame. Hun var ellers tør og indesluttet; men han havde et eget Lag til at faa hende paa Glid, saaat hun betroede ham mere end nogen anden.

Adjunkten var saa sint, at han spiste næsten alle Rødbederne, og Legationssekretæren ærtede ham i al Gemytlighed. Men den unge Hr. Gabriel ofrede al den Tid, han kunde afse fra Spisningen, til at iagttage Adjunkten. Og hvergang denne saa nedover

---

Sint, vred, arrig. — *Ærte*, tirre.

den Kant af Bordet, hvor Gabriel sad ved Siden af Jomfru Cordsen, tog den unge Herre sit Glas og tømte det med en rolig, voxen Mine. Thi han vidste, at det ærgrede Adjunkten.

Morten, som havde Plads mellem Kandidat Johnsen og Præsten Martens, morede sig med at holde Theologernes Glas bredfyldte. Ellers brød han sig ikke stort om, hvad der foregik ved Bordet, især efterat han havde arrangeret det saa, at den ene Flaske Burgunder fik Plads ved hans Couvert.

Det var en stille, varm Vaardag. Ved Desserten begyndte Solen, som faldt skraat ind ad de to aabne Vinduer mod Nord, at naa hen til Bordet. Først skinnede den paa Fru Garmans sorte Silke og omgav Pastor Martens's blonde Hoved med en fin Straalekrands. Efterhaanden spillede Solstraalerne hen over hele den Række, der sad med Ryggen mod Lyset og faldt i skraa Striber mellem Stolene indover den hvide Dug og de slebne Karafler. Morten holdt sit Glas op og glædede sig over Glansen.

„Se, hvor Deres Svigerinde tager sig godt ud i den straalende Belysning —“ hviskede Delphin til Fru Fanny.

„Aa — ja! — finder de egentlig det?“ svarede hun.

Lidt efter bad hun en af Pigerne, som vartede op, at rulle Gardinet en Smule ned, Solen skar hende i Øinene.

Samtalen var nu meget livlig ved den øvre Ende af Bordet; man talte fremdeles om Ungdommens Undervisning. Adjunkten udbredte sig over sit Yndlingsthema: at det var umuligt for unge Mennesker at tilegne sig ordentlige Kundskaber, medmindre de fik Bank; og al høiere Dannelse vilde forsvinde — det bandte han paa — hvis man ikke itide fik sætte Grænse for den moderne Humanisme — det vil sige Forkjælelse.

Fru Aalbom understøttede ham oprigtigt, Legationssekretæren, fordi det morede ham; men Konsulen var tvivlraadig. Han satte megen Pris paa den gode, gamle Tid; men han troede dog, at det kunde gaa med lidt mindre Bank end han havde faaet.

Skolebestyreren fremholdt Vigtigheden af den religiøse Opdragelse og Hjemmets Indflydelse.

„O — ja! — Hjemmet! Hjemmet!“ udbrød Fru Aalbom, „Skolen og Hjemmet bør gaa Haand i Haand.“

„Netop“ — tog Adjunkten Ordet, „har

en Gut faaet Bank i Skolen, bør han ogsaa have det hjemme."

„Hjemmene ere jo forskjellige," sagde Johnsen; det var første Gang, han sagde noget, som Rachel ikke fandt kraftigt nok.

„Aa — men alligevel!" raabte Fru Aalbom, lagde Hovedet paa Siden og saa op i Loftet, „Hjerteforholdet — Hjemmet — Moderømheden — o — Hjemmet — Hjemmet!"

„Det kommer s'gu an paa, hvadslags Hjem man har — Fru Aalbom!" lød det pludseligt fra Jacob Worse. Alle saa paa ham; han havde rettet sig op, Ansigtet var rødt og det lyste i hans Øine.

Der blev en liden Pause, men Konsulen sagde smaaleende, idet han tog sit Glas: „Ja nu raader jeg enhver til at passe sig, for nu kommer Jacob Worse! — jeg har seet den Herre optræde et Par Gange før, og jeg ved, at da gaar det hedt til. Men lad os heller forlægge Kampplads en til Havestuen, der kunne vi stride i Skyggen. Hvis mine Damer og Herrer synes som jeg, ville vi ønske hverandre: velbekomme."

Selskabet brød op. Legationssekretæren lo, saa det klukkede i ham, og takkede Worse, mens de gik nedad Trappen, fordi han saa beleiligt var plumpet ned i Samtalen. Jacob Worse maatte le selv, og tilsidst lo de

alle undtagen Aalbom og Frue, der vare fornærmede.

Men Rachel undrede sig over, at hendes Fader var saa bange for at lade Worse komme tilorde. Hun havde ogsaa et Par Gange hørt ham deltage i en Disput, og hun havde forundret sig over den Heftighed, som da pludselig kunde komme over ham. Hans Meninger vare vistnok noget originale, men derfor behøvede han dog ikke at tie, og hun fandt det feigt af Jacob Worse saaledes at lade sig maalbinde.

Under Maaltidet havde Pastor Martens gjort flere Forsøg paa at komme med i den almindelige Samtale. Men det lykkedes ham ikke. Man var altfor optaget af den nye, interessante Skolebestyrer, og desuden lagde hans Borddame Beslag paa ham. Ogsaa efter Bordet maatte han sidde i Sofaen hos Fru Garman, medens Ungdommen gik til Kroketpladsen — i Skyggen under den firskaarne Lindeallée.

Men Adjunkt Aalbom gik — „omknoklet“ af sin Hustru — som Delphin sagde — op og ned i den brede Gang foran Huset og ventede paa Kaffen. Han var endnu sint over sine Uheld og de Krænkelser, han havde lidt. Fruen søgte at berolige ham, idet hun slyngede den ene Arm omkring ham:

„Hvorledes kan dog en Mand som du — Aalbom! — bryde dig om sligt! — disse nye, unge Mennesker kommer her en Tid, saa gjør de sig paa en eller anden Maade umulige. Vi er dog de første alligevel; — saa du ikke, Konsulen tog mig tilbords".

„Aa skidt!" svarede hendes Mand, „hvad bryder jeg mig om disse Pengesække og Kræmmere! — men at en Mand af mine Kundskaber, med mine Fortjenester af Undervisningsvæsenet og Literaturen, skal være udsat for impertinente Svar af saadanne Grønskollinger — saadanne —" og af sit rige Forraad af Skjældsord udøste Adjunkten en udsøgt Strøm, hvilket forskaffede ham nogen Lindring.

Aalboms boede omtrent midtveis mellem Sandsgaard og Byen, hvilket fra først af var Aarsag til, at de blev indbudne til Garmans. Siden havde de vidst at holde sig saa godt fremme, at det ialmindelighed var Aalboms, man greb til, naar der skulde samles et Selskab i en Fart. Konsulen havde ogsaa hjulpet Adjunkten med nogle uforudseede Udgifter i Anledning af en: „Kortfattet Oversigt over det franske Sprogs Oprindelse og historiske Udvikling. — Til Skolebrug." Thi ved nederdrægtig Ondskab og Misundelse

var denne Perle af en Bog ikke antaget til Skolebrug nogetsteds i Landet.

De gamle Brødre Garman pleiede at sove Middag i sine Værelser; men idag blev der ikke sovet stort. Thi de aftalte alt i Anledning af Madeleines Besøg i Byen. Hun skulde komme om to—tre Dage, og have Værelse ovenpaa ved Siden af Jomfru Cordsen.

Men Gabriel stjal sig en Cigar og vandrede glad og søndagsmæt ned paa Værftet, for at inspicere Skibet og snakke engelsk med Mr. Robson.

VI.

Det første Bekjendtskab, Madeleine gjorde i sine nye Omgivelser, var med Sypigen; thi hun maatte naturligvis „syes fuldstændigt op“ — især udvendigt.

Selve Familien paa Sandsgaard kjendte hun jo paa en Maade før fra kortere Besøg, og den samme Fornemmelse af Kulde, som hun altid havde modtaget blandt disse Mennesker, lagde sig ogsaa nu over hende. Imidlertid var Madeleine langtfra nogen frygtsom Natur — tvertimod; men Overgangen fra den ubundne Frihed under aaben Himmel til det regelrette Liv i det korrekte Hus var altfor brat for hende. Hun prøvede forgjæves at finde sig tilrette, og i de første Uger længtede hun sig ganske syg.

Dette skjulte hun dog i sine Breve til Faderen, hun vidste ikke rigtig hvorfor.

Fætter Gabriel var den eneste, som talte muntert og venligt til hende; alle de andre

vare saa stive og tilbageholdne somom de bare tænkte paa sig selv.

Ikke engang til Rachel kunde hun rigtig slutte sig; de to Kusiner havde aldrig følt sig tiltrukne af hinanden.

Skjønt kun faa Aar ældre var Rachel Garman dog sin Kusine meget overlegen i Kundskaber og Livserfaring. Medens Madeleines Sind var let og lyst som Solskin, var der paa Bunden af Rachels kolde og beherskede Væsen en urolig Trang til at tage fat, til at gjøre noget — ligegyldig hvilket — bare komme i Bevægelse.

For ikke længe siden havde hun havt en stor Strid med sin Fader. En Dag traadte hun ind i Kontoret og forlangte at faa arbeide med i Forretningen. Konsul Garman tabte aldrig sin Fatning; men denne Gang var han paa Nippet. Striden endte imidlertid — som enhver Strid, der førtes mod Unge-Konsulens Principer — med en afgjort Seier for disse. Men fra den Tid blev Datteren endmere kold og indesluttet.

Det var snart gjort for Rachels skarpe Øine at gjennemskue den lille Kusine fra Landet; og da hun havde overbevist sig om, at der ikke var noget i hende — hun gik vel kanske og længtede efter et eller andet, men uden nogen Trang til at handle, til at

gjøre noget — saa lod hun Madeleine gaa sin egen Gang. Og Forholdet mellem dem blev staaende omtrent som mellem en Voxen og et Barn — venskabeligt, men uden Fortrolighed.

Fru Garman var ikke ganske naadigt stemt mod den nye Gjæst, fordi man ikke paa Forhaand havde indhentet hendes Samtykke. Og selv den gode Jomfru Cordsen skræmte Madeleine i Førstningen med sin tørre, høie Figur og de stivede Kappestrimler.

Men Sypigen var en bleg, svagelig Skabning med et Par underlige store Øine, der altid saa ud somom de bad Omforladelse. Hun var smuk endnu; men alle fik strax det Indtryk, at hun havde været meget smukkere; der var noget forkuet og falmet over hende; Kinderne var lidt indfaldne, man kunde se, at hun havde mistet flere Tænder.

Madeleine maatte i de første Dage tilbringe sin meste Tid inde hos Sypigen; thi var hun først kommen, vilde Fru Garman ogsaa, at hun skulde være i Stil med det øvrige Hus, og desuden havde Konsulen givet Jomfru Cordsen Besked. Det var da ligesom en Trøst for Madeleine, der følte sig saa ensom, at være rigtig venlig og elskværdig mod den lille forskræmte Sypige.

En Aften, da hun var gaaet, spurgte Madeleine Jomfru Cordsen, hvem hun egentlig var. Den gamle Dame saa et Øieblik skarpt paa hende og svarede derpaa, at Marianne var en Sønnedatter af gamle Anders Begmand nede paa Værftet, og at hun for nogle Aar siden havde havt et Barn. Kjæresten — sagde Jomfru Cordsen og saa atter paa Madeleine — reiste til Amerika og Barnet døde. Saa lod Garmans hende lære Kjolesøm — hun havde tjent paa Sandsgaard — og siden havde hun havt sit stadige Arbeide i Huset.

Mere fik Madeleine ikke vide, hun spurgte heller ikke efter; og Jomfru Cordsen følte sig beroliget.

Thi det var ikke saa ganske sikkert og sandt, hvad den gamle Dame havde fortalt Madeleine. I Sypigens Historie var der skjult en af de Garmanske Hemmeligheder, som det var Jomfru Cordsens Livsopgave at vaage over.

Og mens hun iaften gik hjemover, tænkte Marianne netop paa dette — ja det var igrunden aldrig helt ude af hendes Tanker.

Den muntre venlige Frøken Madeleine, der var saa ulig de andre Garmans, havde vakt alle hendes Erindringer tillive. Hun var vis paa, at endnu kjendte Madeleine ikke

hendes hele Skam — hun kunde umuligt vide det, siden hun var saa venlig mod hende — og Marianne gruede for, at nogen skulde fortælle det. Thi der var nok af dem, som kunde fortælle; men der var Ingen, som vidste, hvad hun havde lidt.

Og som hun gik, gled de forbi igjen alle de tunge Begivenheder fra hendes Livs Ulykke. Først huskede hun, hvor smuk han var — Husets Søn — da han kom hjem fra Udlandet, — endnu før der var Tale om, at han skulde have Datter til Amtmanden; — hvorlænge han bad og plagede hende og hvorlænge hun stred imod. Saa kom den Skrækkens Dag, da hun blev kaldt ind til Konsulen i det indre Kontor. Aldrig havde hun kunnet begribe, hvorledes han egentlig havde faaet det at vide — den eneste, som kanske kunde vide noget, var Jomfru Cordsen; — men endnu mindre kunde hun sidenefter forstaa, at hun selv havde ladet sig overtale eller tvinge eller hvad det nu var — til det, som nu kom. Det maatte vel være som Folk sagde, at Unge-Konsulen kunde Ingen staa sig imod; og saa blev hun da forlovet med Kristian Kusk — det værste, hun vidste — saa reiste han til Amerika, Barnet blev født og døbt Kristian. — Efter den Tid mindedes

hun kun klart hin Nat, da Barnet døde; alle andre Indtryk flød sammen — tunge og graa som Skyer.

Hun havde troet, at Skammen maatte dræbe hende; men den havde bare pint hende. Paa Sandsgaard, hvor hun aldrig mere vilde sætte sine Ben, gik hun nu dagligt. Hvergang hun traf nogen — især Fru Fanny — stansede hendes Hjerteslag. Men de gik saa kolde og rolige forbi, somom de ingenting vidste eller somom det hele slet ikke vedkom dem. Mange Gange havde hun ogsaa truffet ham. I Førstningen gik de hurtigt forbi hinanden; men tilslut syntes han ogsaa at have glemt det hele, og nu hilste han venligt med den gamle Stemme: Goddag Marianne.

Det var somom disse Mennesker levede indenfor en stærk Mur, og somom hendes lille Skjæbne var knust mod den som et skjørt Glas.

Marianne gik en Snarvei over Værftet, hvor Tømmermændene just var ifærd med at dele Spaanerne og putte dem i Sækkene. Hun fandt Bedstefaderen, som ogsaa var færdig i sit Beghus, og de fulgtes nu hjemover.

Anders Begmand boede i den yderste lille Hytte i den Række af rødtjærede Smaahuse,

som laa indunder den bratte Fjeldskrænt paa den vestre Side af Sandsgaardsbugten.

Veien langs Stranden var bare en Fodsti, der førte til hver Mands Dør og saa bag Huset og videre. I Stranden laa der Tare og Fiskeslo, som raadnede; bag Husene var der oftest Udløb for Kjøkkenvasken, alslags Søl kastedes ud, og Stien bestod mest af store Stene, hvor man hoppede, for ikke at stige nedi.

Der boede mange i hvert Hus især om Vinteren, naar Søfolkene vare hjemme. Alle vare de Garman & Worse's Folk. Firmaet eiede alt, hvad de havde: deres Baade, deres Huse og Grunden under deres Fødder — alt havde været, var og blev Garman & Worse's.

Naar Gutterne blev store nok, kom de ud med Firmaets Skibe, og de flinkeste af Pigerne fik Tjeneste i Huset eller paa „Gaarden". Forresten kunde de stelle sig som de vilde derude; der betaltes aldrig Leie af Husene, og der førtes intet Opsyn fra Firmaets Side med „*west end*", som Folkevittigheden havde døbt den lille Række af Smaahuse.

Anders Begmands Hus var baade det yderste og det mindste. Men han behøvede

---

Stelle, arrangere.

heller ikke stor Plads nu, — han var alene med sine to Børnebørn Marianne og Martin. Før — da hans Kone levede, og da de havde tre voxne Sønner i Huset, hvoraf den ene var gift, kunde det mangengang være trangt nok. Nu var de alle døde og borte — Konen paa Kirkegaarden og Sønnerne paa Søen.

Anders var en gammel, krogrygget Mand. Krøllet hvidt Haar stod ud i en Dusk over Ørene under den flade Hue, der saa ud som en Begklat, hvilket den da ogsaa omtrentlig var. I sin Ungdom havde han gjort en Middelhavstur med „Familiens Haab"; men han blev kasseret; thi Anders havde en Legemsfeil: han stammede.

Han kunde snakke længe, uden at det kom; men kom det først, kunde han ligesaagodt opgive at faa sagt mere for den Gang. Thi da blev han staaende og hakkede og hakkede, til han blev saa sint, at han næsten fik Krampe. I Ungdommen var han derfor farlig at komme nær, naar han stammede; thi ligesom han blev sint, naar han stammede, saaledes stammede han ogsaa, naar han blev sint. Der var kun et, som hjalp, og det var at synge. Derfor hændte det undertiden, naar noget af stor Vigtighed kom ham paatværs i Halsen, at han greb til det fortvivlede Middel at synge det ud; og da havde

han en liden, munter Melodi, som han altid brugte. Man fortalte, at han maatte synge, da han friede til sin Kone, — hvis det nu var sandt; men sikkert er det, at det gik sjeldent paa med Sangen, og ve den, der vovede at sige: „Syng Anders!“

Det vil da sige i Ungdommen; nu var han knækket, og man kunde sige, hvad man vilde til ham. Derfor var der ikke længer nogen Fornøielse i at ærte ham, og han fik være i Fred. Mellem Arbeidsfolkene stod han i stor Anseelse, baade fordi han havde været ved Værftet i over 50 Aar, men helst fordi han havde havt megen Sorg paa sine gamle Dage — værst var det med Marianne, som var hans Øiesten og Lyspunktet i hans Liv. Thi af Martin havde han bare Sorg; det var en umulig Gut. Skipperen, han kom hjem med sidste Gang, klagede over ham og vilde ikke have ham med ud igjen. Nu gik han da hjemme og drev og drak.

Aftenen var tyk og regntung, og der skinnede Lys i Hytten, da Begmanden og Marianne nærmede sig.

„Nu sidder de vist og drikker igjen,“ sagde hun.

„De gjør vel det —“ svarede Begmanden. Hun gik hen til Vinduet, de smaa Ruder vare duggede; men hun kjendte en med Spræk i, som altid var klar.

„De er der alle fire," hviskede Marianne, „du maa sætte dig foran Kjøkkendøren — Farfar!"

„Ja Barn — ja Barn! —" svarede den Gamle.

Da de to traadte ind i Stuen, blev der en Pause i Samtalen mellem de fire, som sad og drak. De var nyligt begyndt og paa det første Stadium af beleven Oprømthed.

Martin raabte i en lystig Tone, som skulde skjule hans onde Samvittighed: „Godkveld Gamling! — godkveld Marianne! — kom — faa Jer en Slurk Øl!"

Den tætte Røg fra de første Drag af Piberne laa endnu udover Bordet samlet om den lille Parafinlampe uden Kuppel. Paa Bordet var der Tobak, Fyrstikker, Glas og halvtomme Flasker, og borti Bænken stod der nogle fulde og ventede sin Skjæbne.

Tom Robson, som sad midt imod Døren, løftede sit Krus — han havde sit store Krus staaende hos sin Ven Martin — og sang med Haanden paa Hjertet:

„O my darling! — er du der!
Mary Anne, som jeg har kjær!"

Det var en Sang, han selv havde lavet til Ære for Marianne og til stor Forargelse for den tynde Bogtrykkersvend, som sad i Krogen tæt ved ham.

Gustaf, Oscar, Carl Johan Torpander var forsaavidt en mærkelig Svenske som han ikke drak. Men ellers var der ogsaa ved ham denne overdrevne Belevenhed, alt dette forlorent-franske, som pleier at følge de tvivlsomme Existenser af denne Nation. Han havde reist sig ved Synet af Marianne og blev staaende i et dybt Buk med Skuldrene trukne op — den venstre høiest, Hovedet paaskakke og Øinene hele Tiden fæstede paa den unge Pige. Da Tom Robson istemte sin Sang, rystede Svensken paa Hovedet med et medlidende Smil til Marianne, der skulde udtrykke hans Beklagelse over, at de mødtes i saa slet Selskab.

Den fjerde i Forsamlingen sad med Ryggen mod Døren og rørte sig ikke; thi han var døv. Men da han endelig blev opmærksom paa Svensken, der stog og krummede sig, vendte han sin tykke Krop halvt omkring og nikkede dovent.

Denne Persons Navn var næsten gaaet tilgrunde i Menneskenes Hukommelse, saa fast havde et Øgenavn klæbet sig ved ham. Han kaldtes nemlig „Væggelusen“ af alle sine Bekjendte, og naar fine Folk blev nødt til at omtale ham, sagde de enten „Væggedyret“ eller ogsaa „han — De ved! — Vægge — hm! — Omforladelse!“

Væggelusen levede af at sidde i et halvmørkt Kot paa Amtskontoret, hvor han enten sov eller forseglede og bandt omkring Pakker og Dokumenter. Men ikke destomindre var han absolut nødvendig. Thi han havde den Specialitet at vide Besked om ethvert Papir — af hvad Navn nævnes kan, som i de sidste 25 Aar havde berørt Amtskontoret. Han kunde staa midt paa Gulvet og pege omkring paa Hylderne langs Væggene og sige — uden at betænke sig, hvad der fandtes i hver af dem og hvad der manglede. Derfor gik han ogsaa som et dyrebart Inventarium fra Amtmand til Amtmand, og efterhvert som hans Kundskaber øgede, sørgede han ogsaa for at tvinge sin Gage iveiret, saaat han sorgløst kunde hengive sig til sine to Passioner: at drikke Øl og læse Romaner om Natten.

Marianne gik fort gjennem Stuen. Hun flyttede Bedstefaderens Stol nær hen til Kjøkkendøren og saa paa ham; han nikkede, at han havde forstaaet. Derpaa sagde hun Godnat til den Gamle og gik ud i Kjøkkenet. Herfra førte en liden mørk Trap ovenpaa, hvor hun havde sit Kammer.

Marianne laasede sin Dør og gik tilsengs.

Kot, Aflukke. — *Fort*, hurtigt.

Hver Aften var hun saa overtræt, at hun næsten var i en Døs, mens hun klædte af sig, og saasnart hun kom iseng, sovnede hun. Nedenunder rumsterede Mændene, kjæglede og bandte. Det blandede sig i hendes Drømme og hun sov tungt og afbrudt. Om Morgenen kunde hun mærke, at hun havde været hed om Natten, thi Haaret og Hovedpuden vare fugtige, hun frøs nedover Ryggen og kjendte sig mere træt, end da hun lagde sig.

Samtalen nede i Stuen kom snart igang igjen. Martin fortalte, at han om Formiddagen havde været oppe i „Kontoret". Det var hans Agt at tale med Unge-Konsulen selv; han vilde klage over den Kaptein, som havde snakket ondt om ham. Men han slap ikke engang ind til Konsulen; hvorimod en af Kontorfolkene — „en forbandet Flab med Seglas" — kom ud med den Besked, at Martin fik ikke Hyre med Firmaets Skibe, medmindre han vilde gaa paa Styrmandsskolen ivinter og lade være at drikke.

Mens han fortalte dette, flammede det op i hans Øine, der vare store og blanke som Mariannes, men stikkende og haarde. I det blege Ansigt fandtes ogsaa det samme Træk af Svagelighed som hos Søsteren; men

---

Kjægle, kjævles. — *Kjende*, føle.

Martin var høi og knoklet med lange stærke Arme. Og mens han talte, svingede han med dem, slog af og til i Bordet; Heftigheden kogte op i ham, alteftersom han drak og bandte. Han vilde ikke gaa paa „Skolen" efter Garman & Worses Ordre, og om han drak, saa skilte det ikke Unge-Konsulen. Men han skulde — og med en vældig Ed rystede han de store Næver mod Sandsgaard-kanten.

„Det var Ret — Gut!" raabte Tom Robson leende, „puss ta dem! lad mig se, du er Kar!" — Mr. Robson var aldrig saa tilfreds, som naar han kunde faa Martin til at snakke sig selv op i større og større Sinne, og det var ikke vanskeligt at faa ham til.

Thi Martin havde fra han var liden været en lidenskabelig, misfornøiet Karakter. Han medbragte det Ord fra Skolen, at han var det bedste og det stridigste Hoved blandt Gutterne, og sidenefter havde han ikke gjort andet end komme paatvers med Alt og Alle, som han kom ilag med.

Naar de fire sad sammen — de tre, forat drikke, Torpander, for at være i den Elskedes Nærhed — førte Martin oftest Ordet. Vægge-lusen fik lidet være med, thi han var saa

---

Skilte, vedkomme. — *Sinne*, Arrighed, Vrede.

besværlig, og naar Mr. Robson, der indehavde etslags Præsidentværdighed, undertiden lod ham komme tilorde, havde Væggelusen saa mange fremmede Udtryk, at de ikke forstod ham.

Heller ikke Carl Johan Torpander pleiede at sige stort. Aftenens Begivenhed var for ham Mariannes Hjemkomst, og efter den Tid sad han helst i stille Henrykkelse. Men iaften understøttede han Martins rasende Anfald paa Garmans — som Torpander ogsaa hadede — og kom med en Del Avistirader om Kapitalens Tyranni og sligt noget.

„Aa — Fanden ivold med dit fordømte Svenskesnak!“ skreg Præsidenten, „lad os høre, hvad det er Væggelusen sidder og knurrer om.“

„Ser De — mine Herrer!“ begyndte Væggelusen strax, „Proletariatets Ret —“

„Hvadforslag?“ — raabte Martin.

Væggelusen hørte ikke og blev ved med sit, idet han lod sine dovne Øine glide fra den ene til den anden, forat se, om de hørte efter.

Men Martin kunde ikke tie længer; han tog atter paa at bande og skjælde Garman & Worse og Kapitalen og Kapteinen og hele Verden, mens han uafladeligt drak Øl og tændte Piben over Lampen.

Gamle Anders havde først sat sig foran Kjøkkendøren; men iaften vare de saa rolige — syntes han, og desuden maatte han altid høre efter, naar Talen var om Firmaet. Derfor flyttede han henimod Bordet. Tom Robson gjorde Plads for ham i Bænken og bød ham sit Krus.

„Tak — Mr. Robson", sagde Begmanden og drak.

Tom Robson var ikke blot Selskabets Præsident; men han var ogsaa etslags Vært, forsaavidtsom han bekostede Drikkevarerne. Ved Siden af sig paa Bænken havde han staaende en Flaske Rum, hvoraf han fra Tid til anden skjænkede et Spidsglas rundt til Selskabet. Selv brugte han at hælde en god Slump Rum i sit Øl, „forat døve Vandsmagen" — som han sagde. Han sad nu og karvede op et Stykke Skraatobak forat stoppe i Piben.

„Deilig, fin Tobak — Mr. Robson!" sagde Begmanden.

„Værsaagod — stop i! — *if you please* —" svarede Tom godmodigt.

„Tak — Mr. Robson! —" sagde den Gamle fornøiet og drog frem sin Kridtpibe. Stilken var sletikke over halvanden Tomme lang, og den hele Tingest var ligesaa begsort som alt det, der tilhørte Anders.

Han pressede den fugtige Tobak nedi

saa haardt han kunde; det gjaldt at faa saa meget, at det kunde vare et Par Dage. Derpaa fandt han sig en Torvglo ude i Skorstenen, som han lagde oppaa. Det var ikke let at faa Fyr; men saa smagte det ogsaa stærkt og godt af den brændende varme Røg. Saaledes sad han sammenkroget i Bænken, passende paa som en Smed hvergang Tom bød ham Kruset: „Tak Mr. Robson!“ — han spyttede ud, tørrede sig om Munden og drak.

Men Martin blev sintere og sintere: „Er det ikke nok —“ skreg han, „at vi slider os helseløse for disse Mennesker! — vil de ogsaa raade over hver Bid, vi æder og hvert Glas, vi drikker! Se bare, hvordan de bor — hvordan de lever deroppe! hvem har skaffet dem alt det? — jo vi — Far! — vi, som har slidt herhjemme og nordpaa i Fisket og ude med Skibene — Aar efter Aar — Søn efter Far! slidt og kavet i Stormen og vaaget om Natten i Haglbyger og Snedrev, forat føre Rigdommen uskadt hjem til dem. Og se saa, hvordan vi har det! — i en Rad med Grisehuse bor vi, — som vi ikke engang eier — ingenting eier vi! de deroppe eier det alt — altsammen! Klæder, Sko,

---

Torvglo, Tørveglød.

Mad og Drikke, Hus og Hjem, Legeme og Sjæl! — *every bit!*"

Begmanden rokkede frem og tilbage, spyttede og tog igjen fat paa Piben.

„Eiendom er Tyveri —" begyndte Væggelusen, han saa, der var en Pause.

Men Martin lod sig ikke stanse: „Der er ingen Mennesker i Verden", skreg han, „som taaler sligt! hvorfor gaar vi ikke op og siger: Del — del med os, som har havt Arbeidet! — nu kan det være nok med Blodsugeriet! — Men nei! vi er ikke andet end gamle Kjærringer — alle Mand! sligt blev aldrig taalt i Amerika!"

„Hahaha! nu var du god igjen!" lo Tom Robson, „du tror kanske, Folk deler broderligt i Amerika? nei — Gutten min! der skulde du Pinedød faa andet at føle!"

„Kanske Arbeidsfolk lever slig i Amerika som vi?" spurgte Martin lidt uvis.

„Nei, men de gjør noget andet, som du ikke kan", svarede Tom.

„Hvad gjør de —" spurgte Martin.

„De arbeider — Far! og det gjør hverken du eller nogen herhjemme!" raabte Tom Robson med et tungt Slag i Bordet, han begyndte at blive drukken.

„Hva falls? — arbeta! — jo ta mig Fan —" begyndte Svensken.

„Hold Kjæft! —“ raabte Tom, „lad den Gamle faa snakke.“

„Du forsynder dig — Martin!“ sagde Begmanden uden at stamme; han havde drukket flere Gange, og de gamle Øine vare fugtige, „du forsynder dig groveligt, naar du snakker sligt om Firmaet. Her har baade din Far og din Farfar havt sit gode, visse Arbeide, og det kunde du ogsaa havt, hvis du havde artet dig bedre. Gamle-Konsulen var den første Mand i Verden — Unge-Konsulen er ogsaa en Hædersmand — Skaal for ham! —“

„Aa —“ afbrød Martin, „jeg ved ikke, hvad du snakker efter — Farfar! jeg synes ikke, du just har saa stort at rose af. Hvor blev der af Far min og Farbror Svend og Farbror Reinert? — væk allesammen paa Konsulens Skibe! — og hvad har du igjen? — to tomme Næver og saameget Mad, at du netop bjerger Livet! Eller kanske du synes —“ lagde han til med en styg Latter — „at vi hører til „Familien“ for Mariannes Skyld!“

„Martin! — din forb — forb — fo —“ den gamle Mand blev rød i Hovedet helt opimellem de hvide Haartotter, han stred og arbeidede med det gjenstridige Ord; men det blev bare værre.

„Drik Gamling!“ sagde Tom godmodigt og rakte Kruset frem.

Begmanden stansede og trak Pusten. „Tak — Mr. Robson!“ — sagde han og tog en Slurk.

„Hvad sagde Stamfaderen?“ spurgte Væggelusen med forstilt Alvor; men denne Vittighed var for fin for de andre, og Væggelusen maatte le alene.

Tom Robson gjorde Miner til de andre, at de skulde lade den Gamle i Fred. Begmanden lagde Piben i Vestelommen, reiste sig og gik ind i det lille Kammer ved Siden af Kjøkkenet, hvor han sov. Den stærke Drik havde bragt Ungdommens Hidsighed op igjen; men aldrig havde hans Magtesløshed ligget saa tungt paa ham som iaften.

Endnu længe sad de andre og drak, til der ikke var mer; Lampen begyndte at ose, for Olien slap op. Saa tumlede de afsted, Væggelusen indover *„west end“*, men Tom Robson klatrede op ad en Sti, som førte oover Fjeldet bag Begmandens Hytte. Han boede hos en Enke i Skippermarken — et stort Stykke Udmark, som hørte til „Gaarden“.

Torpander fulgte med Robson, fordi han var ræd for at gaa gjennem *„west end“*, og fordi han vilde kaste et sidste Blik paa den

---

Trække Pusten, trække Veiret.

Elskedes Kammervindu, som vendte mod Fjeldsiden.

Martin lukkede Døren efter dem og gav sig ifærd med at løfte Laaget af Bænken, hvori han skulde ligge. Han saa ikke, at der laa nogle tomme Flasker; de rullede paa Gulvet og en knustes mod Spyttebakken. Laaget gled ham ud af Hænderne, og uden at prøve paa at klæde sig af lod han sig falde som han var i Sengklæderne.

Det lille grumsede Bundfald i Lampen tørrede ganske ud, og den sidste blaa Flamme for op gjennem Cylinderen og sluktes. Efterpaa kom der en tæt graa Røg, som viklede sig af den gloende Væge og svirrede i muntre Spiraler opigjennem Glasset, gled ud i Stuen og lagde sig i tynde Traade foran Graalysningen fra Vinduerne.

Der hørtes ikke anden Lyd end Mændenes dybe Aandedrag; den Gamle pustede kort og stødvis; men Martin væltede sig i Bænken, laa lidt og begyndte at snorke; saa for han op igjen varm og tung af Drik og Hidsighed.

Men endnu længe lyste den lille røde Glo i Lampevægen, medens Røgen i tyndere og tyndere Spiraler svirrede muntert opigjennem Glasset og spredtes i Mørket. —

VII.

Fru Fanny Garman havde lige fra først af været overmaade venlig mod Madeleine og bedet hende endeligen at se indover til dem i Byen. Men derved blev det ogsaa; og selv Madeleine, som dog ikke var synderligt dreven i de selskabelige Former, forstod, at Indbydelsen bare var en Talemaade.

Da hændte det en Søndag, at Madeleine kom til at staa foran et af de store Speil ovenpaa; hun var lysklædt og bar det store, mørke Haar halvt krøllet halvt udslaaet nedover Nakken. Fanny gik forbi og saa sit Billede ved Siden af Madeleines.

Den smukke Frue stansede og blev opmærksom; den andens mørke Haar og lidt brunagtige Hudfarve stod fortræffeligt sammen med hendes egen klare Hud og lysblonde Haar. Madeleines Figur var vistnok lidt høiere og stateligere; men selve Ansigtet var jo ikke det ringeste smukt — nei ikke

det ringeste! — Fru Fanny betragtede opmærksomt de to Speilbilleder, medens hun ordnede Madeleines Haar. Da hun var kommen tilende med sine Iagttagelser, lagde hun sin Arm om den unge Piges Liv og drog hende med sig gjennem Stuerne.

„Hør nu — søde Madeleine!“ — begyndte hun og rynkede Øienbrynene, „jeg er saa rasende vred paa dig, fordi du aldrig kommer ind til Byen. Til Straf skal du følge med os ind iaften; Morten kan sidde hos Kusken.“

Madeleine saa ind i det lille fine Ansigt og maatte uvilkaarligt tænke paa, hvor deiligt det var. De store blaa Øine laa saa smukt i Hovedet, selve Hovedet var saa lidet og sad saa frit paa Halsen, og om Munden var der saamange vexlende Træk, at man ikke kunde faa Øinene fra den, naar hun talte.

„Hvad glor du paa? —“ spurgte Fanny spøgende.

„Du er altfor vakker —“ svarede Madeleine oprigtigt.

„Naa — det maa jeg sige! — det var en landlig Kompliment,“ lo den unge Frue; men hun blev alligevel en Smule rød og saa endmere straalende ud. —

— Madeleine fulgte med til Byen og blev der et Par Dage. Senere kom hun oftere derind for en kort Tid. Fanny tog hende med til de faa Fornøielser, Byen frembød; ofte var der smaa Selskaber hos hende eller i hendes Omgangskreds. Overalt var de sammen, den ene fremhævende den anden ved den eiendommelige Kontrast i deres Ydre og ved en koket Lighed eller Forskjel i deres Toiletter.

Det gamle Garmanske Hus udmærkede sig derved, at enhver af Husets Beboere kunde gjøre omtrent, hvad han vilde — gaa og komme, kjøre eller ride — ganske efter sit eget Hoved. Huset var saa stort, og der kom saa mange Mennesker — dels Gjæster, dels Forretningsfolk, som blev over tilmiddags eller tilaftens, saa det mærkedes aldrig stort, om en eller anden var borte.

Madeleine kunde derfor heller ikke mærke, at nogen savnede hende synderligt i Huset. Fru Garman var jævnthen lige sær, og Rachel holdt sig mest for sig selv, hvilket — paastod Fanny — kom af, „at hun havde taget sig en ny Skriftefader."

Alene Konsulen syntes at sætte etslags Pris paa hende. Naar hun kom tilbage fra

---

Sær, gnaven.

et Besøg i Byen, sagde han altid: „Se — velkommen tilbage! — min Pige! —“ og strøg hende over Haaret.

En Dag, hun skulde just stige ned i Fannys Enspænder, forat kjøre til Byen, kom Konsulen gjennem Gangen.

„Ei—ei! vil du nu løbe fra os igjen,“ sagde han venligt, idet han gik forbi.

Madeleine fik saadan ond Samvittighed, og under megen Stammen og Beklemmelse fik hun endelig frem: om Onkel syntes, det var leit, hun reiste til Byen.

„Ih — bevare — nei!“ sagde Konsulen og klappede hende paa Kinden, „du maa endelig gjøre ganske som du selv har Lyst til — Barn!“

Da Madeleine sad i Vognen, syntes hun, at hun var den dummeste Skabning paa Jorden. Hvorialverden kunde det nu falde hende ind, at nogen her i Huset brød sig om enten hun var her eller der eller hvorsomhelst; snarest var hun vel til Besvær. Hun angrede sin taabelige Opførsel, og da hun Dagen efter kom tilbage til Sandsgaard, strøg Onkelen hende ikke over Haaret.

Idetheletaget forstod hun slet ikke sine nye Omgivelser; alt var kommet saa ganske

---

Lei, kjedelig, ubehagelig.

anderledes end hun havde tænkt sig det. Da hun skiltes fra Vente-Per, havde de ikke vexlet mange Ord; men da han gik nedover Bratvoldsskrænten, stod hun længe og stirrede efter ham.

Hun lovede dengang sig selv at holde fast ved ham, hvad de saa sagde i Byen, — og hun vidste, at alle derinde vilde være mod hende. Og hun kastede et Blik udover Havet og kjendte sig saa sund og stærk, hun følte baade Mod og Kraft til at føre sin Kamp for sin Ungdomskjærlighed.

Men nu var det d e t, som hændte, at der sletikke blev nogen Kamp.

Hun var saa sikker paa, at Rygtet om hendes Forhold til Vente-Per var naaet til Sandsgaard, saamegen Tale som hun vidste, der var folkimellem om hendes muntre Friluftsliv paa Bratvold; og i Førstningen gik hun og lurede paa den mindste Hentydning. Det var hendes faste Plan strax at tilstaa, at saaledes var det nu engang: han var en simpel Bonde og Fisker og hun — Madeleine Garman — holdt af ham.

Men ikke i den fjerneste Krog af Samtalen kunde hun finde nogen Hentydning; hun kunde ikke engang opdage, om man overhovedet vidste noget. Der blev aldrig talt om hendes Fortid paa anden Maade, end

somom hun selvfølgeligt til enhver Tid havde opført sig som det sig hør og bør en Frøken Garman. Andet syntes ikke at kunne falde disse Mennesker ind, og det var det, som tog Magten fra hende.

Fru Fanny holdt sit Hus i en mønsterværdig Orden og det var et meget elegant Hus. Her fandtes hverken gammel Mahogny eller Hestehaar, alt var nyt og fuldt af Forsiringer. Det hele Møblement var fra Hamburg, Valdnødtræ med Decoupørarbeide og Plyds. For Dørene hang tunge Portièrer; i alle Kroge og foran Vinduerne stod Blomsterborde eller Stativer med smukke Bladplanter, og midt paa Gulvet omkring Divanbordet var der grupperet en Uendelighed af Lænestole — bløde, udstoppede og broderede.

Leiligheden var ikke stor, men naar alle Døre stod aabne, var det et prægtigt Syn gjennem Rækken af Værelser fulde af Møbler og kostbare Gjenstande, Malerier, Brysseler Tæpper og især store Speil med Guldrammer.

Paa Sandsgaard var der saa koldt og tørt i de store Stuer, hvor Møblerne stod langs Væggene, at Madeleine uvilkaarligt gik stille og fik en Trang til at sætte sig hen i en Krog. Hos Fru Fanny var det derimod, somom Draperierne og de stoppede Møbler

trængte sig lige ind paa hende, og der var saa mange Lænestole, at hun aldrig vidste hvor hun skulde sætte sig.

Ikke engang Husets Herre syntes at bevæge sig med fuldkommen Frihed i sine egne Værelser; der var ikke Plads for hans svære Skikkelse. Men Fru Fanny tog ikke den ringeste Notice af ham; og han fandt sig tilslut i alt — magelig som han var, og desuden gik han helst sine egne Veie.

Morten Garman havde Ord for at være en hjertens godmodig Fyr, men lidt vanskelig at omgaaes. Naar man vilde gjøre Forretninger med ham, maatte man være forsigtig. Et eneste Ord kunde pludselig fordærve det hele, og havde man først faaet ham vrang, kunde Intet formilde ham igjen. Gamle Folk foretrak derfor at gaa til Sandsgaard og forhandle med Unge-Konsulen selv; det gik vel ikke saa fort; men det gik korrekt og med absolut Paalidelighed.

Den Unge — Grossereren — havde den Maner pludselig at se paa sit Uhr, afbryde Underhandlingen, stige tilvogns og fare afsted — til Sandsgaard eller andetsteds, efterladende løse Aftaler og halv Besked.

Fru Fanny havde aldrig plaget sin Mand

Fort, hurtigt.

med overdreven Ømhed endsige med Skinsyge; hun kjendte ham godt nok til at vide, at om hun nogensinde skulde faa Brug for hans Overbærenhed, var der Skyld nok paa hans Side til at kvitte af. —

„Der gaar din Beundrer — Pastor Martens —, se Madeleine! hvor han skjeler bortover til os — den Guds Mand. Han hilser — Godmorgen Hr. Pastor!“ sagde Fru Fanny, idet hun besvarede Præstens Hilsen. Paa samme Tid gjorde hun ogsaa Tegn til ham, at han skulde komme op.

Præsten var paa den anden Side af Gaden; men den var ikke bred. Et Øieblik syntes han at betænke sig, inden han gik over.

Imidlertid ringede Fanny paa Pigen og ordinerede Chocolade. Disse Formiddagstimer ved en Kop Chocolade eller et Glas Vin var hendes Sværmeri, og hun holdt altid Øie med Gaden. Kapellanen — Martens var residerende Kapellan — hørte til hendes hyppige Gjæster, især efterat hun havde sat sig i Hovedet, at Præsten var indtaget i Madeleine.

Det var ellers ikke saa urimeligt, at Fru Fanny havde sin Opmærksomhed henvendt paa at finde et Parti for Kapellanen — den hele Menighed var igrunden optaget af det samme. Thi Martens var en Mand paa en

tredive Aar af et fordelagtigt Ydre, og nu var det over halvandet Aar siden han mistede sin første Kone, saa intet kunde være mere passende end at tænke paa den anden.

„Godmorgen Frue! — Godmorgen Frøken Garman! — hvorledes befinder De Dem — mine Damer!“ sagde Præsten, idet han traadte ind; „jeg kunde ikke modstaa Deres venlige Vink — Frue! — skjønt jeg ved af Erfaring, at en Visit hos Dem er altfor behagelig til at kunne afgjøres i Korthed.“

„Aa De er altfor god — Hr. Pastor! og jeg undrer mig mange Gange over, at De har saameget tilovers for et saadant Verdens Barn som jeg er,“ sagde Fru Fanny med et lidet Blink henimod Madeleine.

„Der er saamænd flere, som undrer sig derover,“ svarede Kapellanen uden at forstaa Hentydningen.

„Nei — virkeligt! — hvem? hvem?“ raabte Fanny nysgjerrigt.

„Ah! — De ved neppe, Frue!“ forklarede Martens med et Skuldertræk, „i hvilken Grad vi stakkels Præster blive iagttagne af Menighedens hundrede Øine. Saa er der da ogsaa nogle skikkelige gamle Koner, der have taget Forargelse af mine hyppige Besøg paa Sandsgaard og her hos Dem.“

„Nei — hvor morsomt! — hører du Madeleine!“ raabte Fru Fanny straalende.

„Ja De ler — Frue!“ sagde Kapellanen godmodigt, „men det kunde sandelig være slemt nok for mig, hvis jeg ikke havde saa god Støtte i Provsten.“

„Saa Provsten Sparre og De komme godt ud af det med hinanden? jeg troede ellers, at Forholdet — —“

„I Begyndelsen — Frue! — kun i Begyndelsen, og jeg skammer mig ikke ved at tilstaa, at det var min Skyld. Ser De, jeg kom fra først af opi det med nogle af de saakaldte Vakte her i Byen — skikkelige, brave Mennesker — Gud bevare mig for at sige andet! — men ikke ganske saadan — saadan —“

„*Comme il faut?*“ sagde Fru Fanny.

„Naa — naa! —“ svarede han smilende, „det var jo ikke netop det Ord, jeg søgte efter; men lad gaa, De forstaar, hvad jeg mener.“

„Fuldkomment!“ lo Fru Fanny, idet hun tog imod Koppen, som Madeleine havde skjænket for hende.

„Saa kom jeg da i en skjæv Stilling til min Overordnede og havde mangfoldige Ubehageligheder, indtil jeg ret lærte Provsten

Sparre at kjende; men da jævnede det sig saa smukt det hele, og nu tør jeg nok sige, at Forholdet mellem os næsten er som mellem Fader og Søn. O det er en sjelden Mand!" gjentog Kapellanen flere Gange.

„Ja ikke sandt?" — raabte Fru Fanny, „det er den smukkeste Præst, jeg nogensinde har seet. Om man ikke forstod et Ord af Prædikenen, vilde det være en hel Opbyggelse bare at se ham forrette Gudstjenesten. Og saa de deilige Digte, han skriver!"

„Ja jeg for min Del sætter nu hans sidste Digtsamling „Fred og Forsoning" over alt, hvad der er udkommet i vor Literatur i de sidste ti Aar. Kan De tænke Dem — mine Damer! et yndigere Digt end det lille:

„Jeg sad i Kveldens stille Fred
Paa Bænken ved min Hytte —"

— „Har han været fattig?" spurgte Madeleine hurtigt.

Fanny lo; men Kapellanen forklarede hende venligt og omstændeligt, at Digtet var skrevet, efterat Sparre blev Provst; det med Hytten var nærmest et digterisk Udtryk for hans store Tarvelighed.

Madeleine følte, at hun havde spurgt dumt, og satte sig til at se paa Gaden.

„Ja —" vedblev Kapellanen, „der er noget uforklarligt noget ved den Mand; jeg kan

aldrig ret komme efter, hvori det ligger; men bare man staar Ansigt til Ansigt med ham, kommer der over En — en Følelse af det Mægtige, Overlegne, men ogsaa af etslags Fortryllelse. Naar han bliver Biskop —"

„Biskop? —" spurgte Fru Fanny.

„Ganske vist — Frue! — der er ingen Tvivl om, at Provsten Sparre jo er selvskreven til den første Bispestol, der bliver ledig. Det har allerede været udtalt offentlig."

„Nei virkelig! det har jeg aldrig tænkt paa!" raabte Fruen, „men det er ogsaa sandt! han vil tage sig ganske pragtfuldt ud — den mægtige Skikkelse med de hvide Lokker og saa det store, blanke Guldkors paa Brystet! Det er kjedeligt, at Byen ikke er Stiftsstad; en Biskop er virkelig saa interessant — for Exempel i „Leonarda". Madeleine, har du nogensinde seet en Bisp?"

Madeleine vendte Hovedet ind mod Stuen og blev blussende rød, idet hun stammede: „Hvad — hvad var det, du spurgte om — Fanny?"

Men Fru Fannys flinke Øine havde allerede bemærket Delphin, der styrede over Gaden mod Huset. Hun besvarede hans Hilsen og sagde til Madeleine, idet hun nøie iagttog hende: „Vær saa snil at hente en Kop til Fuldmægtigen — søde Madeleine."

„Kommer Kandidat Delphin herop?“ spurgte Kapellanen og saa sig om efter sin Hat.

„Ja — men De faar slet ikke Lov til at gaa — Hr. Pastor! — nu sad vi saa hyggeligt sammen“ — Delphin traadte ind, Fru Fanny hilste med et fortroligt Nik og vedblev: „nu skal De netop som Præst hjælpe os at omvende den ugudelige Kandidat Delphin.“

„Behøves ikke — behøves ikke! — naadige Frue!“ — raabte Fuldmægtigen muntert; „jeg er allerede saa omvendt som jeg overhovedet kan blive. Skolebestyrer Johnsen har besørget det hele i en lang, dybsindig Samtale.“

„Vi sad just ogsaa i en religiøs Underholdning,“ sagde Fru Fanny.

„Kommer De fra Skolebestyrer Johnsen?“ spurgte Kapellanen; han havde fundet sin Hat og stod færdig til at gaa.

„Jeg fulgte ham et Stykke paa Veien ud til Sandsgaard; han lod til at være inviteret derud,“ svarede Fuldmægtigen.

„Idag igjen!“ — raabte Fru Fanny.

„Godmorgen Frue! godmorgen — nei De maa virkelig ikke overtale mig, jeg har allerede været her altfor længe. Godmorgen Frøken!“ — Madeleine kom just ind; Kapellanen gik et Skridt frem, forat række hende

Haanden. Men hun bar et Bræt med Kopper, saa han maatte nøie sig med at betragte hende med varm Ærbødighed.

I Trappen tænkte han paa, hvor det dog var uheldigt, at denne Delphin bestandig skulde komme ham iveien. Af Naturen var Severin Martens meget godmodig; men han kunde ikke udstaa Fuldmægtigen. Hvergang denne kom ind i Samtalen, gik alt paatvers for Kapellanen; han havde en egen Maade til at hænge sig i enkelte Ord, vrænge det hele om til Karikatur og fremkalde en Latter, som ofte kunde være yderst generende.

Kapellanen var heller ikke tilfreds med Skolebestyrer Johnsen. Den tilsyneladende saa ubehjælpelige unge Mand havde vidst at hjælpe sig fortræffeligt selv.

„Næsten daglig Gjæst paa Sandsgaard! hm! —“ mumlede Pastor Martens, mens han gik nedad Gaden. —

Men oppe i Fru Fannys lille Salon tog Fuldmægtigen Præstens Plads, og Samtalen skiftede strax Farve.

„Den brave Kapellan ligte ikke, at Johnsen skulde til Sandsgaard,“ sagde Fru Fanny.

„Det var just derfor, jeg fortalte det — Frue!“

Lige, lide, synes om.

„Aa — jeg forstod det meget godt! — De er altid saa udsøgt ondskabsfuld! Men kan nu forresten nogen begribe, hvad der gaar af min lærde Svigerinde? Rachel, der ellers er kold og utilgjængelig som en Isbræ, bliver med en Gang imødekommende — indtil det upassende ligeoverfor — ja det er det mærkeligste! — ligeoverfor en Theolog!"

„Deres Svigerinde sværmer for den dystre Kraft —" sagde Delphin.

„Ah! —" henkastede Fruen, „der er ikke stort ved ham! i Førstningen fandt jeg ham ogsaa ret interessant — saadan i Smag af Ibsens „Brand" eller noget lignende. Men du gode Gud! hvor han dog i Grunden er kjedsommelig med sine korte Kraftsætninger, der dumpe ned i Samtalen som Stene."

„Jeg er en Folkets Mand! — i Folket har jeg min Plads! —" sagde Delphin, idet han efterlignede Skolebestyrerens Stemme og Manerer.

Fru Fanny lo og klappede i Hænderne. Ogsaa Madeleine lo med; hun maatte altid le, naar Delphin var morsom. Forresten kjendte hun ham ogsaa fra den alvorlige Side. Det var især, naar de var alene, at han havde en trohjertet, aaben Maade at tale paa, som gjorde hende saa godt. Hun kunde snakke med Kandidat Delphin om

mange Ting, hun ellers ikke havde Mod til at udtale sig om for andre. Det var ogsaa klart — for Fanny — ikke for Madeleine, at den unge Herre fortrinsvis søgte Huset i de Dage, Madeleine var i Byen. —

Mens de sad saaledes og passiarede muntert om alverdens Ting, raabte pludselig Fru Fanny, som altid holdt Øie med Gaden: „Nei — se mig til Jacob Worse! han gaar min Dør forbi, — hilser ikke engang op! — han talte med nogen nede i Porten, — hvem kan det have været?"

Og den nysgjerrige Frue glyttede paa Vinduet: „Aa —" lo hun, „det var ved Gud lille Fredrik, han talte med. — Fredrikmand! —" raabte hun ned, „kom op til Mamma, skal du faa Chocolade."

Den lille Christian Fredrik — en hvidhaaret, tyk Tingest paa fem, sex Aar — kom stavrende opad Trappen. Pigen lukkede ham ind, og Moderen spurgte, mens hun gjorde en Kop istand til ham: „Hvem var det, Fredrikmand snakkede med nede i Porten?"

„Det var med den store Manden —" svarede Barnet og saa paa Koppen med runde Øine.

„Den store Manden er Jacob Worse, og den „lille Manden" — det er Dem — Hr. Kandidat Delphin!" — forklarede Fanny

leende, „min Hr. Søn er ikke endnu ganske salonfähig. — Spurgte den store Manden, hvem der var oppe hos Mamma?“

„Han spurgte, om Tante Rachel var i Byen —“ svarede den Lille og greb ivrigt efter Koppen.

Madeleine kunde ikke rigtig forstaa, at de to andre fandt dette saa uimodstaaeligt morsomt; men hun lo alligevel med, fordi lille Fredrikmand var hendes Yndling.

„De er en farlig Dame — Frue!“ sagde Georg Delphin, da han tog Afsked, „jeg faar nok give min Ven Worse en Advarsel.“

„Ja — dersom De vover —!“ raabte Fru Fanny og truede ad ham med en liden hvid, spids Pegefinger.

Der var noget ved Fanny — Madeleine vidste ikke, hvad det var —, som hun ikke ret kunde lige. Det kom helst frem, naar der var Herrer tilstede; men ogsaa alene med hende kunde der mangengang komme over Madeleine en Følelse, somom hun generede sig. Hun var ikke vant til alle disse Spørgsmaal, Drillerier og Hentydninger, som bestandig gik i en og samme Retning. Men tilslut blev hun saa omspændt af sin livlige og snaksomme Veninde, at hun begyndte at miste noget af sin ubevidste Sikkerhed; og stundom kunde hun gribes af etslags Angest,

somom hun gik noget imøde — noget uundgaaeligt, hun ikke selv forstod.

Fru Fanny stod ved Vinduet og saa efter Delphin. Han var igrunden sletikke liden — Figuren ypperlig, og Klæderne sad som støbte omkring ham. Det krøllede Haar og de sorte Moustacher gav ham et vist distingveret Udseende; det var en Mand, man overalt maatte blive opmærksom paa. Underligt nok! — at hun nu først lagde Mærke til det!

Fru Fanny vendte sig mod Madeleine, der ryddede paa Bordet, og betragtede hende nøie.

VIII.

„Der er noget, jeg bestandig undrer mig over ved Dem — Hr. Kandidat Johnsen!“ sagde Rachel, „i næsten alle de Samtaler, vi har havt om alvorlige Ting, kommer vi til et eller andet Punkt, som pludseligt vækker en hel Række af Tvivl og Spørgsmaal hos os begge — ja jeg synes — næsten mest hos Dem!“

„Det er, fordi De fører Samtalen med Deres overlegne Skarpsindighed,“ svarede Skolebestyreren.

Rachel saa et Øieblik paa ham. Alt flere Gange under dette interessante Bekjendtskab havde hun været paa sin Post mod ethvert Ord, der kunde have den fjerneste Smag af en Kompliment. Men hvergang hun betragtede det alvorlige — lidt grove Ansigt, følte hun sig beroliget; hun svarede derfor: „Aa der skal ikke stor Skarpsindighed til, forat indse, at naar to Mennesker drøfte

en Ting sammen, maa der komme mere ud deraf end om hver tænkte alene for sig. Men hvad der undrer mig, er egentlig dette, at De ikke forlængst har gjennemarbeidet disse Problemer og disse Tvivl."

„De har aabnet mine Øine for meget, som før —"

„Men — hør nu!" — afbrød Rachel lidt utaalmodigt, „nu har vi gaaet op og ned her — vist i en halv Time og talt om de mange Kollisioner, hvori en Præst maa komme, naar han baade skal være Guds og Statens Tjener. Og hvert Øieblik — eller ialfald flere Gange har De sagt: Ja De har Ret — det har jeg ikke tænkt paa før — eller lignende —" Rachel stansede midt i den brede Gang mellem Hækkerne foran Huset, hvor de gik frem og tilbage, og saa ham ind i Øinene: „Hvorledes kan det dog være muligt — Hr. Kandidat Johnsen! — at De, som har studeret Theologi, og som har til Hensigt med Tiden at blive Præst, — at De ikke allerede forlængst har gjort Dem alt dette klart og taget Deres Parti."

Kandidaten slog sine Øine ned for dette klare, gjennemtrængende Blik, idet han svarede: „Tvivl og Anfægtelser har jeg nok havt, — det gaar ingen af os fri for. Men naar det nu synes Dem — og jeg maa be-

kjende: det er virkelig Tilfældet — at enkelte Ting komme ligesom bagpaa mig, saa har dette for en Del sin Grund i min eiendommelige Udvikling. Jeg kommer fra et fattigt Hjem — et meget fattigt Hjem —" han gjenvandt sin Sikkerhed, mens han talte — „uden synderlige Evner har jeg arbeidet mig frem ved Flid. Derfor havde jeg fuldtop at gjøre, mens jeg studerede og — ja det er sandelig min Mening — den, som har rigtig haardt alvorligt Arbeide, faar ligesom ikke Tid til Tvivl. Desuden er der ved selve Studiet og ved de Mænd, der lede det, noget — ja hvad skal jeg kalde det! — noget beroligende — nei — betryggende vil jeg sige, som bevirker, at de Tvivl, der frembyde sig, ligesom bære sin Løsning i sig selv. Men Livet og ikke mindst mit Bekjendtskab med Dem — Frøken Garman! har bragt meget til at vakle hos mig."

„Mindes De vor første Samtale?" — spurgte hun.

„Jeg tror ikke, jeg har glemt noget Ord. vi have vexlet med hinanden."

„Det var en af de første Søndage, De var paa Sandsgaard —"

„Ved Bordet dreiede Samtalen sig om Krig — var det ikke den Dag, De mener —" spurgte han.

„Jo netop —“ svarede Rachel, „Kandidat Delphin udviklede paa sin flotte, overfladiske Maade, at den nye Tidsaand vel skulde faa Bugt med Krigsondet, naar man bare kunde blive af med Kongerne og Præsterne. Som De husker — blev Præsten Martens meget ivrig og paastod, at Præsterne netop vare Fredens Mænd og deres Arbeide et Fredens Værk. Og Kandidat Delphin svarede saa behændigt, at enhver, som havde Lyst, kunde bare gaa hen i Kirken en Søndag og høre, hvor smukt den Fredens Mand Pastor Martens bad for Krigsmagten tillands og vands.“

„Jeg erindrer det godt —“ svarede Skolebestyreren med et Smil, „det var da, at jeg tog Ordet“.

„Ja — De forsikrede, at de aldrig — om De blev Præst — vilde medtage Krigsmagten i Deres Kirkebøn“.

„Det vil jeg heller ikke! — aldrig skal nogen Magt tvinge mig dertil — aldrig!“

Rachel saa paa ham; saaledes var det, hun vilde have ham.

„Jeg minder Dem om dette —“ fortsatte hun, „fordi jeg nu ved, at der ogsaa er mange andre af Præstens Embedspligter, De ikke vil kunne udføre af fuld Hjertens Overbevisning. De har i vore Samtaler udtalt

stærke Betænkeligheder ved Vielsesritualet, ved Absolutionen, ved Konfirmationen og mange andre Ting, saa tilslut staar det saaledes for mig, at enten maa De opgive at blive Præst, eller De maa lyve!"

„Lyve kan jeg ikke —" raabte han, — „heller give Afkald paa min Fremtid!"

„Men er da det nok?"

„De mener? — Frøken!"

„Synes De, at De har gjort Dem selv Fyldest ved saaledes at gaa afveien for de Krav, Deres Overbevisning stiller. Om jeg var Mand —" Frøken Rachel rettede sig — „saa vilde jeg netop opsøge Kampen — ikke krybe iskjul!"

„Jeg skal heller ikke krybe iskjul — Frøken!" svarede Kandidat Johnsen.

„Det haaber jeg heller ikke, De vil; her er nok af dem, som gjør det."

Hun saa opimod Huset, som de nu var tæt ved. I den aabne Havedør stod Fru Fanny og fjasede med Delphin. Præsten Martens og Madeleine gik bortover mod Kroketpladsen og Jakob Worse stod og saa efter dem med en Cigar i Munden.

Rachel vendte sig hurtigt om mod Kandidat Johnsen og sagde: „Jeg ved ikke noget uslere, end naar en Mand ikke vover hverken i Ord eller Handling at aabenbare, hvormeget

han i sit inderste Væsen er i Strid med den almindelige, gjængse Opfatning. Den, der lister sig saaledes gjennem Livet, er i mine Øine feig".

Hun gik opimod Huset; men Skolebestyreren stod et Øieblik, derpaa vandrede han nedover Grusgangen igjen i dybe Tanker.

Jacob Worse sagde til hende, da hun gik forbi: „Har De Lyst til at tage et Parti Kroket? — Frøken Rachel! — jeg synes Synd i Deres Kusine, hvis hun skal spille alene med Kapellanen."

„De kan vist godt spare Dem Deres Medfølelse — Hr. Worse!" svarede Rachel i en Tone, som bragte ham til at fare iveiret og se paa hende; „jeg tror tvertimod, at Madeleine befinder sig meget vel i Præstens Selskab — det er netop Selskab for hende."

„Jeg beder Omforladelse —" svarede Worse godmodigt, „det var ikke min Mening at være indiscret. Men jeg har faaet det Indtryk, at Deres unge Kusine igrunden sidder inde med en stor Portion Livlighed, som hun ikke ret faar udfolde."

„Jeg ved ikke, om Madeleine eier noget saadant skjult Fond af Liv. Idetheletaget har jeg ikke meget tilovers for Folk, der ikke tør vise, hvad der bor i dem."

„Ikke tør?" — spurgte han forbauset.

„Ja — jeg siger: ikke tør! Hvad er det andet end Mangel paa Mod, naar man saa omhyggeligt skjuler sit Indre, dækker over sin Overbevisning — lyver og spiller Komedie fra Morgen til Aften. Da er det dog bedre som Deres Ven deroppe —" hun gjorde et Kast med Hovedet mod Delphin — „at paradere med sine Grundsætninger og strø dem ud i Paradoxer og Vittigheder".

Jacob Worse forstod nu, at han havde truffet Frøken Rachel i en dybere Stemning end han havde ventet.

„Jeg har ofte lagt Mærke til —" sagde han alvorligt —, „at De — Frøken Rachel — finder det at være en Mands Pligt at træde frem overalt, hvor han føler sig krænket i sin Overbevisning. Men lad mig faa Lov til at forklare Dem —"

„Jeg bryder mig ikke om nogen Forklaring —" afbrød hun, „De skylder mig hellerikke nogen; men jeg gjentager det: det er feigt!"

Hun angrede Ordet med det samme, det var udtalt. Det var ogsaa faldt hende i Munden, fordi hun just havde brugt det i Samtalen med Johnsen. Men hun gik alligevel ind i Huset uden nogen videre Forklaring.

Jacob Worse stod og stirrede betænkeligt paa sin Cigar. Nu var den altsaa

kommen til Udbrud — den Misstemning, han længe havde mærket hos hende. Han vidste, at hun mente, hvad hun sagde; hun syntes, at han var feig.

Deres Forhold havde ligefra først af taget en kammeratslig Vending, som udelukkede enhver Kurtise. Hun havde ligefrem sagt ham, at saaledes vilde hun have det, hvis de overhovedet skulde blive Venner. Han var gaaet ind paa det, og de havde talt meget sammen; men ikke saa meget i den senere Tid.

Da Jacob Worse vendte sig om, saa han lige foran sig Skolebestyrer Johnsen, der kom opover Gangen med bøiet Hoved. Det gik med ét op for ham, at her var paa en eller anden Maade Aarsagen til Rachels sælsomme Opførsel; men denne Opdagelse bidrog ikke til at gjøre hans Sind blidere.

Amtmand Hiorth og Adjunkt Aalbom havde slaaet sig ned i den gamle Havepavillon bag Dammen. I Søndagsselskaberne paa Sandsgaard holdt de sig gjerne sammen, og det var ikke frit for, at de skumlede en Smule.

Amtmand Hiorth tilhørte en gammel Embedsfamilie, og holdt meget stærkt paa sin Honnør. Men ved Datterens Giftermaal — Morten Garman var det bedste Parti, der var

at opdrive i Amtet — kom hans noget sensible Ambition oftere til at tørne mod den urokkelige Selvbevidsthed, som ved den solide, arvede Velstand var bleven indgroet i den Garmanske Familie.

Derfor turde Adjunkten slippe sin skarpe Tunge løs overfor Amtmanden, og dertil var han især oplagt efter en god Middag.

„De sove — Hr. Amtmand! jeg tør bande paa, at de sove — begge to!“ raabte Aalbom, „har Hr. Amtmanden ikke lagt Mærke til, at baade Legationssekretæren og Konsulen forsvinde efter Bordet hver Søndag.“

„Jeg synes jo nok, at jeg ikke pleier at se dem ved Kaffeen; men det er jo bare et Kvarters Tid,“ svarede Amtmanden og knipsede lidt Cigaraske af sit venstre Frakkeopslag, hvor hans nye Nordstjerneorden var fæstet.

„At byde en Mand som Hr. Amtmanden saadant!“ blev Adjunkten ved, „og især denne saakaldte Legationssekretær! — som gjør Fordring paa etslags —“

„Aa — hvad ham angaar,“ afbrød den anden, „saa er det vel snarest en Demonstration mod Embedsstanden. Richard Garman er — som alle halvtforlorne Existenser — ultra-radical.“

„Uden Tvivl — Hr. Amtmand! Konsulen

er heller ikke ganske sikker. Ingen Agtelse for den høiere Dannelse! —"

„Man kan jo heller ikke vente mere af disse Handelsmænd —"

„Disse Kræmmere — Hr. Amtmand!" hviskede Adjunkten og saa sig forsigtig om til alle Sider. „Se saa — for Satan!" tilføiede han, „nu regner det! ja var det ikke det, jeg kunde tænke! har der skinnet lidt Sol om Formiddagen, saa maa der nødvendigvis regne om Eftermiddagen! Hvilket Klima! — hvilken Egn! hvilket Folkefærd! —" og under gjensidige Udgydelser og Klager skyndte de to Herrer sig omkring Dammen og naaede Huset just som det begyndte at regne for Alvor.

Man pleiede at holde sig nedenunder efter Middagen, naar der var godt Veir, fordi der var store aabne Glasdøre mod Haven i den midterste Stue. Men da det nu blev Regnveir, og Søndenvinden begyndte at ruske i Blomsterne og den vilde Vin om Havetrappen, flyttede man ovenpaa.

Enten nu de gamle Brødre Garman virkelig havde demonstreret mod Embedsstanden ved at sove eller om deres Fraværelse havde været tilfældig, saa var de ialfald nu paa sin Plads: Legationssekretæren med Ryggen mod

Ovnen og Konsulen henne under den store Klokke i Samtale med Jacob Worse.

Det var efter den almindelige Mening disse Søndagssamtaler med Worse, som holdt Unge-Konsulen saa fortræffeligt *à jour* med alt, hvad der foregik i Byen.

Madeleine sad ved Vinduet og saa paa Regnet. Hun var helt overrasket over, hvilken behagelig Mand Præsten Martens var. Hendes Kjendskab til det Slags Folk havde hidtil mest indskrænket sig til de lidet smigrende Skildringer, hendes Fader gav tilbedste.

Men Præsten Martens var jo en livlig Mand — næsten munter. Han havde ikke givet hende en eneste Formaning — undtagen til at slaa rigtig haardt, naar hun krokerede; og han spillede Kroket ret godt og med megen Iver. Det var virkelig kjedeligt, at det skulde begynde at regne, før de vare færdige med Spillet.

Det var af den Art Eftermiddagsbelysning, da der ikke er mørkt nok til at tænde Lys, men netop saa mørkt, at ingen kan tage sig noget for. Naar der saa tilogmed silregner ude, kan en Sommereftermiddag blive dygtig lang i et Familieselskab, før

---

Det silregner, Regnen øser ned.

Lysene, Kortene, Noderne og Toddyen komme frem.

Fru Garman og Fru Aalbom sad i Sofaen og smaasnakkede. Fru Fanny, som Dagens Løb havde faaet en hel Serie af „Blikke“ fra Svigermoderen, fordi hun koketterede formeget med Fuldmægtigen, tog sig nu en Pønitensetur med de gamle Damer, og Præsten Martens sluttede sig til dem.

Men henne ved Ovnen samlede der sig en Gruppe omkring Legationssekretæren — bestaaende af Amtmanden, Adjunkten og Georg Delphin — Morten var ude — ingen vidste hvor.

Fuldmægtigen vilde helst slippe ud af Samtalen, forat gribe Anledningen til en *tête-à-tête* med Madeleine. Men Legationssekretæren holdt ham fast. Georg Delphin hørte til de Folk, han godt kunde lide. Den gamle Herre gjenfandt hos ham noget af sin egen Ungdom, den belevne, sikre Selskabstone og den slagfærdige Konversation.

Saa var det ogsaa en Svaghed hos den gamle Diplomat at ærte Folk saa smaat op imod hverandre, medens han selv — ved afvexlende at hjælpe begge Partier — sørgede for Ligevægt og god Tone i Diskussionen. I denne Henseende var nu Georg Delphin et rent Fund. Han besad netop denne drillende

Aandrighed — lige paa Kanten af det nærgaaende, men saa glat, at det vilde være Mangel paa god Tone at blive fornærmet. Derfor var det en sand Fest for Onkel Richard at se Amtmand Hiorth med al sin Aplomb vride sig under den lille behændige Fuldmægtigs Naalestik. Adjunkt Aalbom derimod var ikke saa fin paa det og brød derfor ofte gjennem den gode Tone — til stor Ulejlighed baade for Amtmanden og Legationssekretæren.

Idag havde Onkel Richard faaet Samtalen ind paa et Feldt, som han vidste vilde skaffe rigelig og interessant Underholdning. Det var i sin Almindelighed om Fædrelandets Fordele fremfor Udlandet.

Amtmanden havde været i Paris under Louis Philippe; Delphin havde for to Aar siden gjort en Sommertur gjennem Evropa, og Adjunkten havde været i Kjøbenhavn paa et Studentertog.

Delphin skildrede med Begeistring sine Reiser; men alt kulminerede i den høieste Lovprisning af Paris. Amtmanden holdt for, at Paris var en farlig, urolig og fordærvet By, det havde han godt mærket i 1847, og det var som bekjendt blevet endnu galere siden; Adjunkten prøvede at faa et Ord indført om Thorvaldsens Museum.

Samtalen begyndte at tage Fart. Legationssekretæren fordelte sin Hjælp saa ligeligt som han kunde; og naar han syntes, han var kommen vel langt over paa Amtmandens Side, plirede han med Øinene til Fuldmægtigen.

Ivrigere og ivrigere kom man fra Gjenstand til Gjenstand. Kvindespørgsmaalet dukkede op. Amtmanden styrtede sig over den franske Usædelighed; men han var ulykkeligvis nødt til at lægge Baand paa sig for Damernes Skyld.

Aalbom, som her fik fast Fod under sig — paa Grund af sit Kjendskab til „det franske Sprogs Oprindelse og historiske Udvikling" ilede sin Ven Amtmanden til Undsætning med de forfærdeligste Citater ligefra Rabelais til Zola. Derpaa tog de begge i Forening „Hjemmets Kvinde!" — „Nordens Kvinde!" — „den sande Kvinde!" — „hun, som dybest inde" og saa videre — og løftede hende høit paa Skjolde. Men baade Legationssekretæren og Delphin vare altfor galante Mænd til at sige noget herimod, og de to andre nød Sejerens Triumf.

Da reiste Jacob Worse sig og traadte hen til Gruppen. Han havde ikke kunnet lade være halvveis at følge med Samtalen ved Ovnen, og pirrelig som han var efter Mødet med Rachel kunde han ikke længer

tie stille. Konsulen smilede, da han gik og sagde halvhøit: „Jeg skal have et Øie med Dem; bliver det for galt, skal jeg hjælpe Dem.“

Fra det Øieblik, Jacob Worse kom ind i Samtalen, følte Legationssekretæren, hvorledes Tøilerne gled ham ud af Haanden. Worse gik frem som en Berserk; ikke saa, at han talte for høit eller brugte upassende Ord. Men hans Anskuelser vare saa altomstyrtende, saa uhørte, at alle de andre et Øieblik forstummede.

Han ryddede i en Fart tilside „al denne Snak om Kvinden herhjemme som den eneste sande — og saa videre“ og gik løs paa Sagen om Kvindens Stilling hos os. Amtmanden spurgte ham overlegent, om han var en Tilhænger af „Emancipationen“, og da Worse svarede ja, spurgte Amtmanden atter med et Smil, om han troede, han vilde være tjent med en emanciperet Hustru? Hertil mente Worse, at nu var der ikke Tale om, hvad Manden var tjent med, men om hvad der var retfærdigt mod Kvinden. Den Tid maatte lakke mod Enden, da Hensynet udelukkende var, hvad der var mest bekvemt for Manden, og Fremtidens unge Mænd vilde forhaabentlig undse sig for at argumentere fra den Basis.

Dette var en aabenbar Fornærmelse ikke blot mod Amtmanden, men mod alle gamle Ægtemænd. Adjunkten protesterede, Fru

Aalbom vrinskede henne i Sofaen og Pastor Martens kom hen til de disputerende Herrer.

Men Jacob Worse var kommen iaande. Hans Tale flød raskt og med en haard Klang som af en indestængt Vrede: Hvad var det for nogle forkvaklede Grundsætninger, hvori Kvinden herhjemme opdroges! — hvormange tusinde gik tilgrunde som forkuede, udslidte Hustruer; — Evner spildtes og Kraft sløsedes bort til ingenting. Og Renheden skulde man tale saa sagte om i et Samfund, hvor Manden skulde vide alt og have Ret til alt; medens Kvinden kun skulde have Ret til Ingenting at vide.

I den første Pause kastede atter Adjunkten sig ind med en skingrende Protest paa Kvindens Vegne; Amtmanden fulgte ham, Martens var ogsaa med; og Samtalen hvirvlede høiere og høiere, Delphin listede sig hen til Madeleine, og Worse kjæmpede alene med Svar til begge Sider, Ordene rev hverandre med sig, Sætningerne slyngede sig i hverandre, medens Stemmerne steg og Mændene bleve røde og varme.

Men Legationssekretæren lagde Hænderne paa Ryggen og iagttog halvræd den Storm, han havde reist og som han ikke formaaede at besværge.

Skolebestyreren prøvede et Par Gange

at komme med; men Samtalen havde allerede en saa rivende Fart, at ingen vilde høre paa hans afmaalte, vægtige Indledninger. Rachel fulgte Disputen med Interesse; men hun ærgrede sig; hun ærgrede sig, naar de andre sagde noget dumt, og naar hun maatte give Worse Ret, ærgrede hun sig endnu mere; — det hele ærgrede hende: der stod disse vigtige Mandfolk og behandlede hende og hendes Stilling, som om hun var et fraværende Dyr, og ikke en af dem faldt paa at spørge om hendes Mening.

Forresten var Samtalen allerede forlængst snurret forbi Kvindespørgsmaalet. Jacob Worse prøvede forgjæves at holde den fast; afsted gik det gjennem den nyeste Literatur, saa Bladene fløi, saa gjennem Udenrigspolitiken, saa gjennem Indenrigspolitiken — bestandig ivrigere og hurtigere, bestandig med den samme Partistilling. Men Præsten kom efterhaanden mere i Forgrunden, Aalboms Stemme var kommen saa høit op i Applicaturen, at den sprang ret som det var; Amtmanden kom aldrig længer end til Begyndelsen af sine Taler, han slog sig gjentagne Gange paa sin Stjerne og sagde: „For Gud og Kongen!“ — og før nogen vidste Ord af det, var man midt opi „den moderne Vantro“.

Jacob Worse protesterede mod denne Digression; men Præsten Martens, hvis Stemme var ligesaa rolig, som da han begyndte, forklarede, at herom havde igrunden den hele Samtale dreiet sig. Den moderne Vantro havde været ligesom Baggrunden, og alt, hvad der „fra et vist Hold“ var fremført, havde sin Rod i den.

Heri var Amtmanden og Adjunkten enige; men Jacob Worse rettede sig iveiret med en heftig Bevægelse, hans Ansigt var blegt, da han begyndte: „Mine Herrer!“

Da gjorde Konsulen et Tegn til Jomfru Cordsen. Hun aabnede Dørene til Spisesalen; det stærke Lys faldt i en bred, blændende Stribe ind i Værelset. Først nu mærkedes det, at man havde snakket til det var blevet ganske mørkt. Herrerne førte sine Damer tilbords i den lyse, kjølige Spisestue.

Man aandede ud efter Kampen; men alle havde beholdt saameget af den, at Stemningen forblev lidt trykket.

„Hvor har du faaet de prægtige Hummere fra? — Mor!“ spurgte Morten, der pludseligt var kommen tilstede — Ingen vidste hvorfra —; han passede Maaltiderne.

„Hummerne er kommen med Onkel Richard“, svarede Fru Garman; „jeg tror han har en Fisker derude paa Bratvold, som

skaffer ham de bedste Hummere." Hun havde forsynet sig med et Rognstykke; Fru Garman spiste blot Rognen, mens den endnu var saa ung, at den laa som en koralrød Stribe i det hvide Kjød.

Madeleine blev næsten ligesaa rød som Hummeren og bøiede sig over sin Thekop. Vente-Per og alt det andet derudefra var kommet paa saadan Afstand; og naar hun nu tænkte paa sin oprindelige Plan, at fortælle det altsammen aabent for alle, syntes det hende en vanvittig Tanke. Hvor godt var det ikke, at ingen af disse Mennesker havde nogen Anelse om, hvor nær hun havde været ved at forløbe sig saa enormt. —

— Om Aftenen, da de skulde lægge sig, snakkede Brødrene om Dagens Begivenheder. Legationssekretærens Værelse var indaf Broderens, og uagtet han hver Aften røg Cigaretter, hvilket var Konsulen en Pest, saa maatte dog Døren altid staa aaben mellem dem om Natten.

De havde hver sin Maade at klæde sig af paa. Konsulen tog langsomt hvert Klædningsstykke efter en vis Orden og lagde det sammenlagt paa en vis bestemt Plads. Onkel Richard derimod rev Yderklæderne af sig og kastede dem, hvor det traf. Derpaa ind-

---

Indaf, indenfor.

hyllede han sig i sin Slobrok og satte sig til at røge, indtil Broderen blev færdig.

„Det er en Fandens Kar — den Worse!" — sagde Legationssekretæren og strakte sig i Lænestolen, „det gjør en formeligt godt at høre et Menneske snakke saaledes fra Leveren."

„Han er for hidsig, — han holder ikke Maade —" svarede Konsulen fra sit Værelse.

„Bah! — man kan s'gu ogsaa faa formeget af dette Maadehold. Det er godt, at Ungdommen faar skaffe sig Luft, — det har den Ret til!"

„Aa — hvad er nu det for noget forbandet Snak — Pirre!" raabte Konsulen og kom helt hen i Døren, „hvad Pokker skulde vel det gavne Verden, om Ungdommen fik Lov til at skraale saaledes op ved alle Leiligheder!"

Men Onkel Richard var ikke ræd, naar de var paa Tomandshaand. Han reiste sig mageligt og lod Slobroken glide af Skuldrene. De to Brødre stod ligeoverfor hinanden — endogsaa i Negligé saa høist forskjellige. Unge-Konsulen var i Natskjorte og Flonelsunderbuxer, bundne for Knæerne med Baand og brede Linninger; de tynde Lægger stak i lange, graa Strømpeskafter, som alene Jomfru Cordsen kunde strikke.

Legationssekretæren derimod havde tyrkiske Tøfler, glatte Tricots, der sluttede stramt

om hans smukke Ben, og fin, stivet Skjorte, som han brugte at ligge med om Natten — der var ingen af Richards Feil, der syntes Broderen saa vederstyggelig som denne.

„Ja — ved du hvad — Christian Fredrik!“ — sagde Onkel Richard og lagde sin Haand paa Broderens Skulder, „om Ungdommen gavner Verden stort ved at skraale, det skal jeg lade være usagt. Men at vi to ikke har gavnet Verden et Gran ved at holde vor Mund —, det er jeg ganske sikker paa!“

„Hvad be —? — aa Snak! Richard!“ sagde Konsulen uvilligt og vendte tilbage til sit Værelse.

Begge gik tilsengs og slukkede Lysene.

„Godnat — Christian Fredrik!“

„Godnat!“ svarede Konsulen kort. — Men da Onkel Richard var lige paa Nippet til at sove ind, hørte han Broderen raabe: „Pirre! — Pirre! sover du alt?“

„Nei!“ svarede denne og reiste sig op i Sengen.

„Hør du!“ lød det atter fra Konsulens Værelse, „der var dog kanske noget i det, du sagde. Godnat!“

„Godnat!“ svarede Legationssekretæren og lo saa smaat i Puden.

— En liden Stund efter snorkede de gamle Herrer fredeligt sammen.

IX.

Gustaf, Oscar, Carl Johan Torpander fortæredes af sin stille Elskov. Alle de Skillinger, han kunde afse, anvendte han dels til at smykke sin Person, dels til at traktere den Elskedes Broder. Thi han havde endnu aldrig havt Mod til at byde Marianne nogen Foræring.

Den Omvei, han saaledes maatte gaa i sin Kjærlighed, var ikke videre behagelig for Svensken, og Drikkelagene i Begmandens Hytte, som han var nødt til at være med i, forat faa se et Glimt af Marianne, vare ham rentud modbydelige.

Fra først af følte Marianne sig svært plaget af Bogtrykkersvendens Tilbedelse. Hun havde fra sin tidligste Ungdom været vant til at værge sig mod Mandfolkene; thi hun havde været saa smuk. Men efter hendes Ulykke var al den Hyldest, der bragtes hende, bleven mere lig Efterstræbelse, og den Afsky,

hun viste, blev ialmindelighed modtaget med et vantro Smil eller en drøi Hentydning.

Der var noget over al Beskrivelse skrækkeligt i dette, at Mændene ikke længer vilde tro, at hun mente det alvorligt, naar hun værgede sig; og derfor var hun ræd enhver, der nærmede sig.

Men da hun saa, at Torpander vedblev at holde sig paa den samme Afstand — høflig indtil Ærbødighed, blev hun tilslut vant til ham og endte med at føle etslags Medlidenhed med ham. Men for Tom Robson nærede hun en uovervindelig Afsky.

Nu saa hun ogsaa Tom fra hans værste Side — naar han drak. Om Formiddagen derimod kunde der endogsaa være noget af en Gentleman ved Mr. Robson. Han gik altid i fine, blaa Klædesklær, kulørt Skjorte og — naar det var tørt — med amerikanske Seildugssko.

Det var en Fornøielse for Unge-Konsulen at gjøre sin Morgenrunde paa Værftet sammen med Mr. Robson. Arbeidet gik godt og Skibet saa ud til at blive baade smukt og velbygget. Konsul Garman kjendte ligesaa godt som nogen anden til Tom Robsons Svaghed. Men naar han bare passede sit Arbeide, fik han bruge Fritiden som han selv vilde. Den Grundsætning var gammel og

nedarvet i Firmaet: at jo mindre man beskjæftigede sig med „Folkene“, desto bedre arbeidede de og desto mindre Vrøvl havde man.

„Jeg mener, hun er færdig til Vaaren?“ — sagde Unge-Konsulen en Dag i Begyndelsen af Juli.

„Om otte—ni Maaneder, hvis Vinteren ikke bliver for fugtig — Hr. Konsul!“ svarede Tom.

„Jeg skulde gjerne se, at vi kunde lade hende løbe af Stabelen den 15de Mai,“ sagde Konsul Garman halvhøit; „men De skal ikke nævne Dagen for nogen. De forstaar? — Mr. Robson!“

„*All right! Sir!*“ svarede Tom.

Ikke engang til sin Ven Master Gabriel forraadte Tom Dagen; han sagde bare, det blev engang til Vaaren, og dermed slog Gabriel sig tiltaals. Derimod plagedes han stærkt af Nysgjerrighed efter at faa vide, hvad Navn Skibet skulde bære. Tom svor paa, at han ikke vidste det, og Morten svarede, at „det var Noget, som ikke skilte Skolegutter“, hvoraf Gabriel uddrog den Slutning, at ingen af dem vidste Besked — ialfald ikke Morten.

Hele denne Sommer gik det daarligt

Skille, vedkomme.

paa Skolen med Gabriel. Det var ogsaa formeget forlangt, at han skulde hænge over Bøgerne, mens der arbeidedes, raabtes og bankedes den hele Dag nede paa Værftet. Hans Karakterbog frembød et trist Skue, og hver Maaned, naar han skulde ind til Faderen med den, foresatte han sig at holde en liden Tale, hvoraf Hovedindholdet var, at han ikke vilde studere, men komme i Kontoret eller gaa tilsøs eller hvilketsomhelst andet. Men hvergang han stod foran de klare, kolde Øine, var hvert Ord blæst sporløst ud af hans Hukommelse, og han saa saa dum og forvirret ud, at Faderen rystede paa Hovedet, naar han gik: „Det er dog besynderligt med den Dreng, at han aldrig vil blive voxen!“

I den første Tid, efterat Madeleine var kommen til Sandsgaard, havde det været en stor Trøst for Gabriel at betro sig til hende. Men nu var hun bleven ham for klog; hun lod sig ikke længer skræmme, naar han truede med at rømme ud tilsøs eller give Adjunkt Aalbom Rottekrudt i Toddyen. Og tilslut begyndte han at blive skinsyg paa Kandidat Delphin.

Fuldmægtigen beskjæftigede sig aabenbart meget med Madeleine, det havde Fru Fanny længe mærket. Og jo mere hendes

klare, blinkende Øine iagttog, hvad der foregik omkring hende, desto sikrere stod det for hende, at hun var geraadet i den eiendommelige Situation: at spille Skjærmbræt.

Hun vidste, at Delphin havde været adskilligt med i Hovedstadens Selskabsliv; han var hverken saa ung eller saa grøn som de Fuldmægtige, hendes Fader pleiede at have. Derfor havde hun glædet sig til at se ham. Men da han saa kom, strax overgav sig og begyndte at overvælde hende med Beundring, saa tænkte hun: aa pyt! han er jo ikke anderledes end de andre!

Nu derimod begyndte hun at se lidt nøiere paa ham. Det var kanske ikke værdt at lade ham slippe sig saa ganske ud af Hænderne. Den smukke Frue lo til sig selv i Speilet: det var dog ved Gud altfor latterligt! — at se saaledes ud — og saa spille Skjærmbræt!

Fru Fanny havde faaet det saaledes ordnet, at Madeleine skulde tage Musikinformation i Byen; og Kandidat Delphin syntes paa en Prik at kjende hendes Spilletimer. Madeleine traf ham næsten bestandigt, og de pleiede da gjerne at gaa en liden Omvei sammen enten i Gaderne eller i Parken. Disse smaa Møder morede Madeleine, og hun talte muntert og aabent med ham.

„Hør — Hr. Kandidat Delphin!“ — sagde hun saaledes en Dag, „hvorfor er De saa slem og kritisk, naar der er flere tilstede? — naar vi ere alene, er De meget elskværdigere.“

„Det kommer af, at naar jeg taler alene med Dem — Frøken Madeleine! — saa kommer der mere frem af mig selv. Naar der er flere i Samtalen, bruger jeg at gjemme mig.“

„Gjemmer De Dem? —“ spurgte hun og lo.

„Ja — det vil sige: jeg synes ikke om, at enhver Forbigaaende skal kige ind til mig; jeg holder af at leve for nedrullede Gardiner.“

„Aa ja! — nu forstaar jeg —“ svarede hun alvorligt — ikke fordi hun mærkede det Fortrin, han indrømmede hende, men fordi hun kom til at tænke paa, hvormeget ogsaa hun skjulte bag nedrullede Gardiner.

I en af de smaa Gader ved Havnen kom de indimellem en Flok Fiskere. Folkene bar Snører, Olieklær og store Knipper med Fisk, — de havde været paa Søen om Natten.

„Puh!“ — sagde Delphin, da de var forbi, „den Fiskelugt kan jeg ikke taale. Men det er jo sandt! De — Frøken Garman

— maa jo være vant til denne Odeur fra Deres Barndom derude paa Bratvold?"

„Aa ja!" svarede Madeleine og blev lidt forvirret.

„Ja — hvad mig angaar —" fortsatte han muntert, „saa kan jeg med Sandhed sige, at jeg er en Folkets Mand paa min Hals. Men jeg maa tilstaa, at naar det kjære Folk kommer min Næse for nær, saa er det, somom min folkelige Begeistring kjølner. Der er noget ved denne Blanding af Fisk, Tobak, Tjære og vaadt Uldtøi, som jeg ikke kan vinde over."

Madeleine følte, hvor den passede — denne Skildring af de Folk, hun havde levet blandt, og til ham, som hun saa nær — aa — det var dog godt, at hun aldrig havde forraadt sig til nogen!

Da de gik over Torvet, pegte Delphin udover Sandsgaardveien: „Se der gaar sandelig Skolebestyrer Johnsen til Sandsgaard idag igjen. Ved De — Frøken! at han er bleven tummelumsk i Hovedet?"

Nei — det havde hun ikke hørt noget om.

„Jo — tummelumsk er han," forsikrede Fuldmægtigen, „men det er endnu ikke tilfulde konstateret, om det er Kjærlighed eller Religionsskrupler. For det første — Kjærligheden — taler den Omstændighed, at han

næsten hver Dag løber til Sandsgaard og taler i Enrum med Frøken Rachel. For det andet — Religionsubehageligheder — taler det, at han skal tænke paa at holde en Dommedagsprædiken en af de første Søndage. De vil vel høre ham?"

„Jeg ved ikke — dersom de andre gaar i Kirken — saa —"

„Aa nei — lov mig, at De vil gaa i Kirken den Søndag —" bad han og saa paa hende.

Der blev ikke Tid til at svare paa det; thi de vare ved Porten, og Madeleine saa et Glimt af Fanny bag Gardinet i Stuen ovenpaa.

— Imidlertid fortsatte Skolebestyrer Johnsen sin Vandring udover; han skulde ganske rigtigt til Sandsgaard. Derimod var det Overdrivelse, naar Delphin fortalte, at han var der hver Dag. Siden hin Søndag, da der blev disputeret saa stærkt, havde han ikke været paa Sandsgaard; men i alle disse Dage havde han ikke tænkt paa andet end den sidste Samtale med Rachel i Haven.

Erik Johnsen kom — som han selv pleiede at fortælle — fra et mere end tarveligt Hjem. I Konsul Garmans Hus saa han for første Gang den Luxus paa nært Hold, som han ellers havde lært sig til at foragte. Derfor havde han paa Forhaand bestemt sig

til ikke at lade sig dupere af noget eller nogen, og derfor havde han ogsaa givet sin første Optræden i Huset et saa strængt og overlegent Præg, som han kunde opdrive.

Men ligesom han blev overrasket af den jævne, prunkløse Komfort i Huset, saaledes blev han endmere rokket i sine forudfattede Meninger om de Rige ved at lære Garmans at kjende. Johnsen havde tænkt sig Rigdommen mere støiende — saadan i Retning af Champagne og Skaaltaler. Men de rolige, glatte Mennesker, det stilfærdige og korrekte ved den hele Husholdning og først og sidst Frøken Rachel — endte med ganske at kuldkaste hans tidligere Opfatning.

Det Velbehag, han følte, efterat have været paa Sandsgaard et Par Gange, blev ham imidlertid snart mistænkeligt. Han var paa sin Post mod alt, hvad der vilde trække ham bort fra hans Kald. Det var en Ting, han tog meget alvorligt: var han selv kommen af det ringe og fattige, saa skulde han ogsaa der finde sit Arbeide — blandt Almuen — paa Almuskolen.

En Dag greb han sig virkeligt selv i at staa tvivlraadig udenfor Skolebygningen — kviende sig for at gaa ind i den kvalme, forpestede Luft, naar det ikke var absolut

nødvendigt. Dette gjorde ham i Førstningen alvorligt bekymret.

Men saa begyndte hans Forhold til Rachel at faa en dybere Betydning for ham. Det var ikke længer det fine Hus, som trak, — derom var han overbevist; heller ikke var det nogen anden Følelse for den unge Dame end Interesse — dyb, alvorlig Interesse for alle de gribende Indtryk, han modtog gjennem hende.

Hun besad i Virkeligheden en vidunderlig Magt over ham; naar hun talte, faldt der ligesom skarpe, klare Lysblink over meget, han hidtil havde overseet. Han bar som alle Mennesker Spirer til Tvivl i sit Hjerte, og han var endnu saa ung og uberørt, at det hele kun var løseligt tildækket, men intet endnu helt visnet i ham. Da derfor denne overlegne Kvinde saa uventet kom ham imøde, blev der et stærkt Røre i ham; og ligesaameget opflammet af hende som af sin vaagnende Energi, øgede hans Virkelyst for hver Dag, som gik. Det tause, opslidende Hverdagsarbeide syntes ham saa feigt; der maatte noget ganske andet til, forat gjøre sin Overbevisning Fyldest — det havde hun selv sagt.

Han gik nu ud til hende — beredt til en hvilkensomhelst Kamp, hun maatte ville sende ham i. —

— Frøken Rachel var vant til at gjøre, hvad hun vilde, hjemme. Alle de syv hundrede Hensyn, der gjælde for unge Piger, satte hun sig ud over, og det faldt som af sig selv; hun var nu engang ikke som andre.

Da hun derfor, efterat Johnsen havde vexlet et Par Ord med gamle Fru Garman, uden videre Indledning sagde: „Kom — Hr. Kandidat Johnsen! — lad os gaa en Tur i Haven —“ saa undrede Moderen sig slet ikke. Rachel var forlængst voxet hende over Hovedet; og naar alt kom til alt — tænkte Fru Garman — var denne overordentlige Forkjærlighed for en Theolog ikke det galeste, Rachel kunde finde paa.

— De begyndte at gaa nedover Midtgangen i Haven, hvor de pleiede at spadsere frem og tilbage. Det faldt ham lidt vanskeligt at finde Traaden i det, han vilde sige, derfor var han lidt usikker, da han sagde: „Jeg har tænkt meget paa vor sidste Samtale — ja jeg har egentlig ikke tænkt paa andet siden. Dersom De tillader det — Frøken! vilde jeg gjerne tale mere med Dem om den Sag?“

„Det er mig altid kjært at tale med Dem —“ svarede Rachel og saa paa ham. Det var de samme kloge, blaa Øine som Konsul Garman havde. Rachel lignede over-

hovedet mest sin Fader; hendes Undermund var ogsaa en liden Smule fremskudt. Det mørke Haar var lidt rødligt især fremover Panden, og hendes Figur var høi og kraftig. Alt dette gjorde hendes Person mere imponerende end egentlig hvad man kalder indtagende. Hun var de unge Herrers Skræk og havde Ord for at være lærd og skarp som bare Fanden; hvilket var stor Synd for hende; thi ellers var hun jo et glimrende Parti.

Skolebestyrer Johnsen tænkte ikke paa noget af dette; han søgte bare at gjenfinde Traaden i det, han vilde sige; og tilslut lykkedes det ham. Han talte med større og større Liv om den Forandring, der var foregaaet i ham; hvorledes hun ikke blot havde vakt ham til Eftertanke, men ogsaa meddelt ham en Virkelyst, han maatte faa udfolde; nu var han kommen, forat hun skulde sige, hvorledes og hvor han skulde begynde.

Rachel blev lidt forlegen.

„Det er ikke saa let for mig," svarede hun, „der — som Kvinde — selv er udelukket fra at tage fat, om jeg kunde have Lyst, — at anvise Dem — Hr. Kandidat! — hvor De skal begynde —"

„Jeg er beredt til alt," afbrød han ivrigt, „til at optræde i Tale eller Skrift mod alle de Misbrug, jeg nu ser; skille mig ved min

Stilling — om det kræves; ikke lade nogen Krog af mit Indre være skjult, men vedstaa min Overbevisning aabent — som det sømmer sig en Mand."

Den unge Dame var for klog til ganske at rives med, og hun fik en liden Mistanke til denne Begeistring, der kom saa pludseligt.

„Jeg vil give Dem at betænke," begyndte hun, „at de Ting, vi har talt om, jo egentlig kun ere spredte Enkeltheder. Der er neppe nogen uløselig Uoverensstemmelse mellem Deres Opfatning og den almindelige christelige."

„Men det Christelige vil annammes enten helt eller slet ikke. Det er denne Halvhed, jeg ikke længer vil leve i."

„Og desuden —" fortsatte hun — „vil jeg aabent tilstaa, at disse Dogmer og disse Former have meget liden Vægt for mig. Naar vore Samtaler væsentligt have dreiet sig herom, har det vel nærmest været, fordi De er Theolog."

„Men det er ikke derom vi have talt —" raabte han ivrigt, „hvad der laa under det hele, det var, at De vilde kalde tillive hos mig Følelsen af det personlige Ansvar, som følger med en Overbevisning."

„Ja —" svarede hun, „det er sandt! det var det, jeg vilde."

„Theolog eller ikke Theolog kommer her ud paa et. Hovedsagen er at være Mand — Mand for at have en Overbevisning og Mand for at vedstaa den!"

Han overvandt Rachels Betænkeligheder, saa stærk og tilforladelig som han stod for hende, og hun svarede hurtigt og ligesom lettet: „Ja — saaledes er det! — det er denne personlige Sandhed, der er saa sjelden. Selv kan jeg kun ufuldkomment realisere den i mit Liv — og hvad Magt ligger der forresten paa et Fruentimmers Overbevisning i et Samfund som vort! — men hvor jeg ser dette kjæmpe sig frem, der er jeg med. Og derfor tror jeg ogsaa nu, at De er paa ret Vei — til Kamp mod Løgnen; thi det er bedre at slide sig op i den Kamp end leve fredsommeligt med Løgnen i samme Stue!"

De kloge blaa Øine bleve straalende, mens hun talte; han saa henrykt paa hende og sagde derpaa — med en pludselig Overgang, der var karakteristisk for ham — roligt, ja næsten stille: „Saa vil jeg da rydde min Stue for Løgnen!"

Han gik et Par Skridt og talte langsomt og vægtigt: „Jeg vil begjære Provstens Tilladelse til at prædike i Kirken næste Søndag — jeg har allerede talt foreløbig med ham om det. Jeg vil tale til Menigheden —"

„Det var kanske ikke værdt —“ sagde Rachel, „at gaa nærmere ind paa de specielle Punkter —“

„Nei — det er heller ikke min Mening. Jeg vil tale om at være sand i Livet. Jeg vil sige bent ud, at jeg er en Tvivler; men at Gud findes i Oprigtighed, ikke i Formerne; og jeg vil strængt gaa irette med min egen Stand, der mer end nogen anden er stivnet hen i Former og Ceremoniel.“

„Det vil kunne koste Dem Deres Fremtid; iethvertfald vil De faa mange Fiender.“

„Men kanske ogsaa en og anden Ven.“

„Mit Venskab skal De faa,“ sagde hun og rakte ham Haanden, „om De finder nogen Erstatning i det; De kan stole paa mig, omend alle de andre vende Dem Ryggen.“

„Tak! —“ sagde han næsten høitideligt og slap hendes Haand. Derpaa gik han hurtigt opover; men ikke gjennem Huset. Han tog en Sidegang og kom gjennem den lille Haveport ud i Gaarden.

Rachel stod længe og saa efter ham indover Alléen. Endelig havde hun truffet en Mand, som turde vove noget. Det havde aldrig Jacob Worse havt Mod til.

Bent, lige.

X.

Jacob Worse's Moder var en af Byens Originaler. — Da hendes Mand døde, var han saa fallit som det omtrent er muligt at blive. I de sidste Aar havde han holdt Forretningen gaaende ved en utrolig Masse Papir; og ligetil sin sidste Dag førte han det flotteste Hus i Byen.

Alt dette faldt sammen til en Pakke Vexler, da han var borte. Folk rystede paa Hovedet, og Alle begav sig til Enken, forat beklage sig. Der kom baade Venner og Fiender; men alle var de Kreditorer. Nogle vilde sælge strax, andre vilde holde Boet gaaende, en vilde kjøbe Hestene underhaanden, og den Afdødes „Bostonparti" slog sig sammen om at give Enken en maanedlig Understøttelse.

I nogle Dage gik Fru Worse i alt dette — forvirret og fortumlet ved den uventede Ruin. Hun havde aldrig kjendt det mindste til sin

Mands Forretning, men været overbevist om, at de vare meget rige. Og der sad hun nu Aftenen efter Begravelsen alene med sin Søn Jacob — en Gutunge paa syv—otte Aar.

Da kom der en liden tør, graa Mand ind i Stuen og hilste ærbødigt: „Godaften Fru Worse!“ — derpaa gik han hen til Bordet og lagde fra sig nogle Kontorbøger og Papirer.

Fru Worse kjendte ham godt; det var Hr. Peder Samuelsen — almindeligt kaldet Pitter Nilken —; han forestod Butikhandelen i Bagbygningen. Worses gamle Eiendom omfattede nemlig et helt Kvartal, hvis Forside vendte mod Havnen og Dampskibsbryggen; men paa Bagsiden var der et mørkt Smug, og der holdt Pitter Nilken til i Kramboden.

Grosserer Worse havde aldrig ligt, at man talte om den Krambod; det var ikke stort og fint nok for ham at drive Krambodhandel. „Det er“ — pleiede han at sige — „mest for gamle Samuelsens Skyld, jeg beholder den Smule Butik; den har jo ingen Betydning i en Forretning som min!“

Det havde ogsaa Fru Worse troet; men hin Aften lærte hun noget andet. Det viste

---

Gutunge, lille Dreng. — *Kvartal*, Bygningsfirkant.

sig, altmedens Hr. Samuelsen forklarede og beregnede, at Kramboden slet ikke var til at foragte. Fruen fik tilslut en Følelse af, at det igrunden var den, som alt længe havde holdt Liv i det hele.

Langt udover Natten sad de to og regnede. I Førstningen syntes det Fru Worse saa haabløst at høre efter; alt hvad hendes Mands Venner og Kreditorer havde forklaret hende i de sidste Dage, havde været saa indviklet og fuldt af vanskelige Ord. Men det var anderledes med Peder Samuelsen; han gav sig ikke, før han mærkede, at hun forstod. Saa begyndte det at dages for hende, og tilslut sagde hun Gang efter Gang: „Nei — men Herregud! dette er jo saa greit som Fod i Hose!"

Den næste Dag lod hun spænde for og kjørte alene ud gjennem Byen. Den Forargelse, dette vakte, lader sig ikke beskrive. Tænke sig, at hun, som neppe eiede Kjolen paa Kroppen, vovede at kjøre med to Heste midt for Næsen paa alle dem, hendes Mand havde taget ved Næsen. Stemningen havde været noksaa blød i Betragtning af, at det dog skulde blive ret opbyggeligt at se den hovmodige Fru Worse leve af maanedlig

---

Noksaa, ret, temmelig.

Understøttelse; men nu slog den om og blev haard som Sten.

Men Fru Worse syntes ogsaa at være bleven haardere siden igaar, og da hun traadte ind i Konsul Garmans Kontor med Pitter Nilkens Papirer under Armen, var hendes Skridt faste som en Mands.

Det var vistnok mange Aar siden Worse var traadt ud af Firmaet; men der var altid et Nag mellem begge Partier; den Afdøde og C. F. Garmen havde aldrig kunnet fordrage hinanden. Det var derfor et stort Tiltag for Enken at henvende sig til Konsul Garman. Men Samuelsen havde sagt, at uden Garanti fra Garman & Worse var det ikke at tænke paa at holde Boet sammen.

Da Unge-Konsulen saa Fru Worse træde ind, tænkte han, at hun kom med en Tiggerliste, forat faa Midler til at opdrage sin Søn eller noget lignende. Og idet han bød hende Plads ved den anden Side af Bordet, overlagde han med sig selv, hvor stort Beløb han skulde tegne sig for.

Men efterhvert som hun talte og forklarede Boets Stilling — alt efter Pitter Nilkens Beregninger, forandredes Konsulens Mine. Han reiste sig, gik omkring Bordet og tog Plads ved Siden af Fruen.

Tiltag, Kraftanstrengelse.

Med de rolige, kolde Øine mønstrede han hvert Papir, prøvede Beregningerne og Kalkulationerne; tilslut læste han nøiagtigt det Garantidokument, Samuelsen havde gjort Udkast til.

„Hvem har hjulpet Dem med dette? — — Fru Worse!“ — spurgte han.

„Hr. Samuelsen —“ svarede hun spændt.

„Samuelsen — Samuelsen?“ spurgte Konsulen.

„Ja — det vil sige Pitter Nilken — kanske Hr. Konsulen kjender bedre —“

„Aa — rigtig — rigtig! — den lille Mand i Kramboden; — hm! vil Hr. Samuelsen gaa i Kompani med Dem? Frue!“

„Jeg har spurgt ham; men han foretrækker at forblive i sin Stilling og hjælpe mig med Forretningen.“

Konsulen reiste sig og tog Garantidokumentet med. Det var en af hans Særheder, at han ikke kunde skrive Firmaets Underskrift, uden naar han sad paa sin Plads. Men da han var kommen tilrette i den gamle, haarde Armstol, skrev han med store lodrette Bogstaver og mange nedarvede Kruseduller og Prikker: „Garman & Worse.“

Udrustet med dette Dokument begyndte Fru Worse og Hr. Samuelsen at rydde i Ruinerne. Først blev der solgt, hvad sælges

kunde, men ved Konsul Garmans Hjælp lykkedes det at redde den gamle værdifulde Handelsgaard. Hele det store Hus mod Gaden blev leiet ud, og Fruen flyttede over i Bagbygningen. I Kramboden skiftede hun med Samuelsen, hun var sent og tidligt paafærde, snakkede med Kunderne og solgte Tobak, Talglys, Salt, Kaffe, Begtraad, Sild, Tran, Parafin, Olieklæder, Maling og utallige andre Ting.

Men under alt dette blev Fru Worse i Aarenes Løb saa gruværdigt simpel. Den fine Del af Byen tilgav hende aldrig hin Kjøretur, men endnu mindre, at hun — en Dame — ikke besad mere Selvagtelse end saaledes at synke ned til en simpel Krambodmadam. Den ufine Del derimod ligte godt Madam Worse, og den lille mørke Krambod faldt just i dens Smag. Derfor gik det trods alle onde Spaadomme godt med Forretningen; thi Madam Worses Forretning var en ganske ufin Høkerforretning.

Den trofaste Hr. Samuelsen arbeidede for tre. Det var en liden graaagtig, støvet Mand med et Ansigt som en tørret Figen. Han kunde være 40 Aar eller han kunde være 60 — det var ikke godt at vide. I sit ensformige Liv havde han kun havt ét stort Øieblik; det var hin Aften, da han traadte

ind til Fru Worse med sine Bøger og Beregninger; og efter den Tid havde han troligt hjulpet hende at kjæmpe sig gjennem mangehaande Vanskeligheder.

Men Hr. Samuelsen førte ogsaa en meget heftig Privatkamp — mod hele Byens Ungdom. Thi det havde været og var fremdeles en yndet Forlystelse for Gutter og Piger „at synge for Pitter Nilken". Dette gik saaledes for sig. Man samlede sig i en stor Flok — jo flere jo bedre — helst i Mørkningen og sneg sig ganske stille ned i Worsesmuget. Naar da Banden var samlet lige under Hr. Samuelsens Krambodvindu, istemte de pludseligt til en urgammel Melodi:

Lille Pitter Nilken
Sidder paa Stilken,
Jo længer han sidder
Des mindre han blir.

Omigjen og omigjen sang de Verset i stigende Spænding, indtil den plagede Mand trev Jernlinealen og svang sig over Disken.

Da styrtede de afsted under Skrig og Skraal opad det trange Smug, thi det fortaltes om Jernlinealen, at der var rustet Menneskeblod paa den. Men Hr. Samuelsen vendte roligt tilbage til sin Pult; i Aarenes

---

Trive, gribe.

Løb var dette Sæt over Disken blevet ham en Vane; han vidste, at det var det eneste Middel, hvorved han kunde faa Fred for en Stund. —

— Der kunde vel ingen fortænke Fru Worse i, at hun forgudede sin Søn; han var jo det eneste hun havde at slide for. Og Jacob var ogsaa en god Søn og han artede sig vel efterhvert. Thi som Gut havde han voldt sin Moder mange Taarer, naar han kom hjem skamferet og forreven efter Slagsmaal. Der var nemlig „formeget Krudt i Gutten" — som Rektoren sagde; og naar han blev hidsig, gav han sig gjerne i Kast med de største og stærkeste Gutter i Skolen. Men det blev jo bedre med Aarene, og da han kom hjem fra Udlandet, forat etablere sin Forretning, var han — det var ikke bare Fru Worses Mening — den smukkeste og mest belevne unge Mand i Byen.

Jacob Worse tog sin Faders gamle Kontorer i Hovedbygningen mod Torvet og Dampskibsbryggen. Han drev dels Agenturdels Spekulationsforretning. Især i Kornhandelen, som hidtil havde været næsten udelukkende i Hænderne paa Garman & Worse, begyndte han at konkurrere med Held. Det

---

Efterhvert, efterhaanden.

gamle Firma havde et saa stort Overtag paa alle Kanter, at hvor han vendte sig, tørnede han mod Garman & Worse.

Morten foreslog, at Firmaet en Gang for alle skulde tage op Kampen og knuse den lille Konkurrent, før han fik Tid til at blive farlig. Men det vilde Konsul Garman ikke høre noget om. Han havde fattet en ubegribelig Forkjærlighed for Worse; i Forretninger gik han afveien for ham og tilslut fik han drevet det dertil, at „Konkurrenten" blev en stadig Søndagsgjæst paa Sandsgaard.

I Førstningen vilde Jacob Worse ikke gaa fra Moderen om Søndagen; men Fru Worse sagde: „Vil du bare gaa — dit lange Drog! Tror du kanske, Samuelsen og jeg vil have dig siddende og le af os, naar vi spiller Rambus? — og desuden —" hun puffede ham lidt i Siden — „saa ved du, der er en, som venter dig derude."

„Aa Mor! vil du ikke holde op med de Hentydninger. Du ser jo selv, at det bliver der dog aldrig noget af."

„Hør Jacob," sagde Fru Worse med Hænderne i Siden, „saa klog som du er, saa er du en stor Tosk — rigtig en Havtosk, naar det gjælder Fruentimmer. Du kan da selv begribe, at alt maa komme iorden. Hun skal jo være lidt underlig af sig den Frøken

Rachel, siger de; men splittergal kan hun da ikke være! bare se du til, — det gi'r sig i Enden — det kommer s'gu nok iorden altsammen!"

Det var Omkvædet paa alle Fru Worses Betragtninger over det Kapitel, og Sønnen indsaa, at det kunde ikke nytte at sige hende imod. Heller ikke kunde det nytte at foreslaa for hende at ophøre med Krambodhandelen eller ialfald overlade den til andre.

„Jeg fik Vattersot," pleiede hun at sige, „og Samuelsen kom til at tørke ganske ind paa fjorten Dage, om vi ikke havde Kramboden."

„Ja men —" indvendte Jacob, „nu behøver du jo ikke længer at arbeide, du kan have fortjent at faa hvile dig ud paa dine gamle Dage. Desuden er du daarlig tilbens — Hofterne —"

„Hofterne! —" raabte Fru Worse og slog paa dem, „Hofterne ere s'gu gode nok til en Krambodmadam!"

„Saa kjøb dig ialfald Hest og Vogn, det har du Raad til."

„Jeg har gjort en Kjøretur, som havde vasket sig," svarede Moderen, „og jeg tænker at gjøre en til; men det bliver nu ikke før alt er iorden."

Der var ikke noget Udkomme med hende.

Saa forblev hun og Samuelsen i den kjære Bagbygning, og Jacob indrettede sig i Hovedbygningen. Naar Fru Worse var i sin Søns Værelser, spillede hun Dame — til sin egen store Fornøielse. Men naar hun fik ham over i Bagstuen, skoggerlo hun og slog sig paa Laarene; — hun var virkelig blevet gruværdigt simpel.

— En Lørdag Eftermiddag kom Kandidat Delphin ind i Kontoret til Jacob Worse med nogle Bøger, han havde laant.

„Ved De — at jeg har kjøbt mig en Hest?“ — spurgte han muntert.

„Nei —“ svarede Worse, „hvad er nu det for en ny Galskab?“

„Jo — ser De! jeg har sat mig i Hovedet, at det vil gjøre et bedaarende Indtryk paa Frøken Madeleine at se mig tilhest. Naar jeg kommer paa en stor Hest med flagrende Manke — omtrent i Smag af General Prim — saaledes!“ — han gallopperede henover Gulvet og stansede foran Worse — „saaledes ser De! med det mørke Blik skuende nedad — ikke sandt? — det er af stor Virkning!“

Jacob Worse maatte le, skjønt han ingenlunde syntes om den lette Maade, hvorpaa Delphin gjorde Kur til Frøken Madeleine.

„De vil vel ikke ride ud til Sandsgaard imorgen?“

„Nei desværre! — det gaar ikke an. Jeg kan jo ikke møde op i Ridedragt og det er latterligt at ride i Selskabsdragt. Men iaften har jeg tænkt at ride derud — saadan mellem sex og syv — ser De! belyst af Aftensolens sidste Straaler farer jeg forbi med en flygtig Hilsen ind over Havemuren. Aa — det vil være uimodstaaeligt!“

„Jeg frygter for — eller rettere sagt: jeg haaber, at Frøken Madeleine ikke forstaar at vurdere den udsøgte Maade, hvorpaa de gjør Kur til hende,“ sagde Worse halvt alvorlig.

„Ah Høistærede! De kjender ikke Kvindehjertet! — og hvorledes skulde De ogsaa det? — De, der søger Idealet i den ligeberettigede Kvinde — et stort, knoklet Fruentimmer med Moustache under Næsen og „Kvindernes Underkuelse“ under Armen.“

„Hold op — for Fanden!“ raabte Worse, „De er i Deres allerutækkeligste Hjørne. Gaa heller hen til Fru Fanny, hun vil vist finde Dem fortryllende idag.“

„En god Ide, som jeg forresten allerede havde —“ svarede Delphin og tog sin Hat, „saa abonnnerer jeg med det samme paa en Plads i Vognen for imorgen.“

„Vil De ikke kjøre med mig? —“ raabte Worse efter ham.

„Nei Tak! — jeg foretrækker Fru Fannys Enspænder, om ikke for andet, saa for at have den Fornøielse at se Ægtemanden paa Bukken —“ dermed for han sin Vei.

Jacob Worse saa efter ham. Delphin havde fra først af været et Bekjendtskab, han satte Pris paa; der var ikke mange unge Mænd i Byen, som han kunde slutte sig til. Fuldmægtigen var kvik og havde adskillig, spredt Læsning og paa Tomandshaand kunde han være interessant. Men efterhaanden kom det lette og holdningsløse mere frem, og Worse begyndte at blive lidt kjed af sin Ven.

— Imidlertid sad Fru Fanny og kjedede sig. Lille Christian Fredrik var sendt ud med Barnepigen; Gaden var afskyelig, støvet, varm og fuld af simple Folk, som gjorde Lørdagsindkjøb; — Fruen gad ikke se ud. Lænet helt tilbage i sin blødeste Stol sad hun og gabede foran Speilet: skulde hun tage Madeleine med til Byen imorgen — der var gaaet nogle Dage siden hendes sidste Besøg — og heller resikere at blive staaende som Skjærmbræt; — eller skulde hun begynde for egen Regning? — ja hvorfor ikke! — men han kom jo aldrig indom, naar Made-

laine ikke var i Byen — aa! man kunde gabe sine Kjæveben af Led!

Da han nu pludseligt traadte ind i Stuen, gik der et Stød gjennem hende; men hun blev liggende i Stolen og rakte ham sin venstre Haand, som var nærmest: „Velkommen — Hr. Kandidat! — jeg sad just og tænkte paa Dem i min Ensomhed."

„Det var smukt af Dem — Frue!" svarede han og satte sig foran hende.

„Ja — hvad kan man ikke falde paa for dumme Ting, naar man sidder saaledes alene —"

„Jeg var ellers ikke det dummeste, De kunde tænke paa," svarede Delphin muntert; „men det er igrunden sandt, De sidder vist meget alene i den sidste Tid?"

„Aa ja — hvis jeg nu havde mine Grunde?"

„Saa vilde jeg tillade mig at spørge efter disse Grunde."

„Det var kanske det bedste, om jeg fortalte Dem mine Grunde —" sagde Fruen og betragtede opmærksomt Spidsen af sin Fod, som stak frem, idet hun laa tilbagelænet. Hun havde smaa, spidse Parisersko med udskaarne Striber over Vristen, hvor man saa en glat, mørkeblaa Silkestrømpe.

„Jeg forsikrer Dem Frue! — at jeg vilde være ligesaa taknemmelig som discret.“

„Madeleine er jo saa ung,“ sagde Fruen, somom hun fortsatte sin egen Tankegang, — „jeg er jo paa en vis Maade forpligtet til at passe lidt paa hende — og —“

„Mon det skulde være saa nødvendigt?“ — spurgte han.

„Aa ja! — naar en ung Pige saa naiv som Madeleine kommer i Berørelse med Herrer, der ere — nuvel! der ere saa behændige som De — Hr. Kandidat Delphin! — saa —“ hun saa paa ham, idet hun stansede i Sætningen.

„De gjør mig altformegen Ære! —“ lo han, „desuden — hvorledes skulde det kunne falde mig ind at benytte mig af —“

„Pyt!“ afbrød hun og trak sine Øienbryn op, „den Snak kjender vi. De er som alle de andre; De tager ikke i Betænkning at benytte Dem af enhver — selv den allermindste Chance — ikke sandt? — vær nu oprigtig!“

„Nuvel —“ svarede han og stod op, „naar De gaar mig saadan paa Livet, saa vil jeg jo tilstaa, at naar jeg ser et Jordbær, som ingen passer paa, saa ta'r jeg det ialmindelighed.“

„Ja — det er just den Graadighed hos Mandfolkene, jeg finder ligesaa farlig som forunderlig.“

„Ih — men Frue! Jordbær ere dog saa fortryllende!“

„Ja — naar de ere modne —“ svarede Fru Fanny.

De sidste Ord kom saa blødt som Kattefødder. Georg Delphin var gaaet et Par Skridt henover Gulvet. Han vendte sig hurtigt og fik netop se det sidste Glimt af et Blik, som maatte have hvilet paa ham, mens hun talte.

Det var ikke ofte, han mistede sin Holdning i Konversationer som denne; men den Opdagelse, han gjorde eller troede at gjøre, Uvisheden, den forfængelige Glæde — forvirrede ham, saa han stammede, blev rød og stod og stirrede paa hende.

Udstrakt som hun laa i den lave Stol løb de bugtede Linier fra det lille Hoved nedover de fyldige Lemmer — helt ud til Spidsen af hendes Parisersko. Hendes Skjønhed var saa fuldt færdig, saa sikker og ubekymret i hvert Led og hver Bøining.

Hun forstod, at nu var det nok og reiste sig uden at lægge Mærke til hans Forvirring.

„Ved De hvad!“ sagde hun pludseligt og lo høit, „det er dog latterligt, at jeg vil holde Prækener for Dem. Hver faar passe sig selv, og jeg maa gaa og passe en Kjole — jeg haaber, De undskylder. Godaften — Hr.

Kandidat! — maatte Deres Jordbær bekomme Dem vel!"

Han stod ganske fortumlet; men endnu før han fik Tid til at tage sin Hat, stak hun Hovedet ind ad Døren — smilende — straalende, og raabte: „De kjører vel med mig imorgen?" — og uden at vente paa Svar, forsvandt hun med et lidet Nik. —

Endnu halvt fortumlet foretog Delphin sin Ridetur; men der blev ikke noget af den flygtige Hilsen over Havemuren; thi han saa ingen i Vinduerne eller paa Trappen. Oprigtig talt var han altfor optaget af Dagens Begivenhed til at se rigtigt nøie efter.

Da Fru Fanny saa overlegent afslog hans Tilnærmelse i den første Tid, havde han fundet sig i sin Skjæbne med al Resignation. Georg Delphin var ikke den Mand, som tabte sin Tid og sit Humør i haabløs Tilbedelse; der er mange respektable Gevinster i Lotteriet foruden den største.

Og nu — idag aabnede der sig pludseligt en Chance for det store Lod: den beundrede, blændende Fru Fanny. Hans Hjerte svulmede af Stolthed, og dersom Jacob Worse havde seet det Blik, hvormed han saa ned paa de Spadserende, vilde han uden Tvivl have tænkt paa General Prim. —

Dagen efter paa Sandsgaard var Fanny og Madeleine Arm i Arm hele Aftenen. Delphin kunde ikke komme til at tale med nogen af dem særskilt. En eneste Gang traf han Fru Fanny i Havestuen ved Pianoet; men hun reiste sig strax og gik ud.

Da de kjørte hjem sammen om Aftenen, blev der neppe talt et Ord. Fanny saa hele Tiden udover Fjorden, som skimtedes mellem Stammerne i Alléen; det var en blikstille Høstaften. Delphin var i en underlig spændt Stemning; hvergang han rørte sig, knitrede det svagt i hendes store Silkekjole, som næsten fyldte Vognen. De sad begge stille og tause, helt til de kom til Byen.

— Men i de følgende Dage var Madeleine atter stadig Gjæst i Byen; Fanny fordoblede sin Elskværdighed mod hende og Delphin kom endnu hyppigere end før. Derimod mødte hun ham ikke mere paa Gaden; det fortalte hun til Fanny.

Fru Fanny smilede og sagde, at det var meget rigtigt af Delphin — og respektabelt. Folk var allerede begyndt at snakke om deres Spadsereture i Gaderne.

Madeleine tænkte med Gru paa, hvor meget her er at tage sig ivare for i denne Verden. Men en Tid efter traf hun alligevel Fuldmægtigen, og de gik en morsom

Tur sammen; han var saa munter og elskværdig.

Fru Fanny var i denne Tid mere straalende end nogensinde. Naar hun betragtede Madeleines og sit eget Billede i Speilet — hvilket var blevet en Vane hos hende — gik der et tilfreds Smil over hendes Ansigt. Rollerne vare ombyttede uden at Madeleine havde mærket det, og nu kunde Stykket spilles, thi nu fandt den smukke Frue, at Rollerne vare komne i de rette Hænder.

XI.

Alle Frøknerne Sparre — de var fem — styrtede til Vinduerne.

„Det er Johnsen — Skolebestyreren — aa langtfra — jo det er! — det er Fattigforstanderen — tror du ikke, jeg kjender Johnsen; han har endda faaet ny Høstfrak — han kommer herop — Clementine — du har taget mine Mansjetter — jo du har — de laa paa Pianoet — han skal vist bare til Papa — Clara, Clara! du staar paa mit Slæb — han kommer herind — paa Visit — o min Gud! hvem har taget mine Mansjetter!"

Fru Sparre grupperede dem i en Fart; Gadedøren blev aabnet —; en aandeløs Spænding i Stuen; — Frøken Barbara — den ældste — skulde sige: „kom ind!" — hun var ganske bleg af Sindsbevægelse og alle stirrede paa hende. Da bankede det; men det var paa Studereværelsets Dør, Provsten raabte — „kom ind"; man hørte Døren gaa

og en dæmpet Samtale begyndte i Sideværelset. —

„Hvad sagde jeg? — han skulde til Papa — det sagde jeg ogsaa — hvorfor for du da omkring som du var gal efter dine Mansjetter — jeg for ikke omkring — jo du gjorde — hys! hvad mon han vil Papa?“ — sagde Fru Provstinden.

Alle forstummede, men man kunde alligevel ikke høre noget af den dæmpede Samtale derinde.

Kandidat Johnsen var kommen, for at bede om Tilladelse til at prædike i Kirken næste Søndag. Provsten havde for nogle Uger siden været saa venlig at love ham —

Provsten mindedes godt sit Løfte, og det var ham en Glæde at indfri det. Han vilde ogsaa takke, fordi Kandidat Johnsen var saa snil at lette en gammel Mand i hans Embedsbyrder.

Ja — hvad nu det angik — svarede Skolebestyreren — saa vilde han ikke lægge Skjul paa, at det ikke saameget var dette Hensyn, der bevægede ham; tvertimod det var af rent personlige Grunde, han ønskede at tale til Menigheden.

Det kunde Provsten saa godt tænke sig, at han som Skolebestyrer kunde føle Trang

til at henvende nogle Ord til de Forældre, hvis Børn vare ham anbetroede.

Heller ikke derom vilde Kandidat Johnsen tale. Mangt og meget kunde trykke en Mand, megen tung Byrde kunde hvile paa Sindet; det var bedst at lette sin Samvittighed ved at fremtræde ærlig og sand.

Provsten fandt meget Behag i denne Anskuelse. Det var en Christens og endmere en vordende Præsts første Pligt at være sand i Livet. Men Sandheden var Livets rare Klenodie — ofte skjult i Tilværelsens mangehaande Dunkelhed. Man maatte være varsom — nøie ransage sig selv og Skriften.

Johnsen turde nok sige, at han gjennem alvorlig Kamp og samvittighedsfuld Gransken var kommen til sit Standpunkt. Hans Overbevisning var Frugten af mange ensomme Timers strænge Selvprøvelse.

Provsten kunde forsikre, at ogsaa han kjendte disse ensomme Selvprøvelsens Timer. Stor var den Velsignelse, der kunde rummes i dem. Men han vilde ogsaa fremhæve — han vidste det af egen Erfaring — at et Menneskes ensomme Arbeide ikke altid er det paalideligste. Derfor tilraader ogsaa Skriften at bekjende for hinanden, at arbeide i Fællesskab, den ene hjælpende den anden.

Derfor vilde han ogsaa bekjende for den hele Menighed — svarede Kandidaten.

De sad overfor hinanden ved Provstens Skrivebord og saa hinanden lige i Øinene. Johnsen var bleg og der gik noget nervøst gjennem ham, somom han var begjærlig efter at komme afsted.

Provsten Sparre sad lidt tilbagelænet i sin Armstol. I Haanden holdt han en stor elfenbens Papirkniv, som han brugte til at markere sine Ord med — ikke ved at gestikulere eller støde i Bordet, men ved af og til med et stærkt Tryk at føre den polerede Kniv op og ned paa det Hefte Papir, som laa foran ham.

At bekjende for Menigheden var visseligen baade i og for sig en skjøn og god Ting og fuldkommen skriftmæssig. Men der kunde ogsaa tænkes Bekjendelser, der ikke vare for alle Øren. Kirken havde derfor en anden — en engere Form for Bekjendelsen, der fuldt saameget var i Overensstemmelse med Ordet og som mangen Gang var endmere skikket til at lette det bekymrede Hjerte. Skolebestyreren begyndte at reise paa sig, forat tage Afsked: han følte en stor Trang til at henvende sig til Menigheden; — det var ham fremfor alt om at gjøre, at enhver, som vilde, kunde erholde Klarhed

over hans Standpunkt, at der intet skjult eller usandt var mellem ham og Menigheden.

Provsten reiste sig ogsaa og rakte ham Haanden til Afsked. Han ønskede sin unge Ven Velsignelse til sit Forehavende og bad ham mindes, at han — Provsten — bestandig stod rede med Raad eller Daad, om han nogensinde følte Trang til hans Hjælp.

„Det vil De mindes — kjære unge Ven! — ikke sandt?“ — sagde den gamle Præst, idet han saa paa ham med et faderligt Blik.

Kandidat Johnsen mumlede noget til Tak og skyndte sig ud. Han var kommen ud af den Stemning, hvori han havde været i de sidste Uger. Der var noget underligt ved dette lune, stille Studereværelse med de mange Bøger — store ærværdige gamle Bøger. Og saa den overlegne Personlighed, saa alvorlig og dog saa mild. Der lagde sig noget blødt — ligesom Filt over den unge Theologs Sind, — noget han selv ikke syntes om, — ikke vilde kjendes ved.

Efter en meget lang Spadseretur kom han ad en Omvei udenom Sandsgaard op i Skippermarken. Herfra saa han ned i Haven og Gaarden ved Hovedbygningen. Han fulgte med Øinene den brede Grusgang, hvor Rachel og han saa ofte havde vandret op

og ned, og deres Samtaler stod atter klart for hans Sind.

Længe stod han der og blev stærk igjen. Hvad vilde han ikke have givet til, at hun havde vist sig — bare et Glimt paa Trappen. Men han vilde ikke gaa derned; der skulde ikke blande sig nogen anden Følelse i den hellige Iver, hvoraf han var fyldt. Med en kraftig Beslutning vendte han sig om og gik indover mod Byen. Han havde gjenfundet sig selv. —

— Kirken var overfyldt hin Søndag, da Skolebestyrer Johnsen skulde holde sin første Prædiken. Det store Antal, som altid er begjærligt efter at høre en ny Taler, var forøget ved den Interesse, man nærede for den unge alvorlige Mand, der holdt sig saameget til de Fornemme.

Fru Garman sad med sin Datter i Familiestolen, Fanny og Madeleine var der ogsaa. Provsten Sparre med Frue og Frøken Barbara sad paa forreste Bænk i den dybe Præstestol; bagom saa man Pastor Martens og de øvrige Frøkner Sparre og allerbagerst Madam Rasmussen — Kapellanens Husholderske.

Der var saamange Mennesker, at Salmesangen svulmede, somom det kunde været Juledag, og da Prædikanten kom nedover

mod Prækestolen, dreiede alle de syngende Hoveder sig langsomt, eftersom han gik.

I den trange Trappe, hvor intet Øie kunde se ham, havde han et Øieblik af Svaghed, det kjendtes, somom han maatte synke under sin Byrde, og han forstod aldrig ret, hvorledes han var vundet op af de sidste Trin til Prækestolen. Men da han nu stod der oppe, og de hundrede Øine atter borede sig i ham, tvang han sig med den ham egne Evne til bratte Overgange; og han stod saa roligt, at de fleste vare enige om, at de aldrig havde seet en ung Præst bevæge sig saa frit paa „Stolen".

Kandidat Johnsen havde gode Øine; han kjendte mange af de Ansigter, han saa. At Frøken Rachel sad ligeoverfor i Garman & Worse's Stol, havde han mere paa Følelsen, end fordi han egentlig havde seet hende. Thi han holdt sine Øine borte fra den Kant, for ikke at forvirres. Kvindesiden havde han lige nedunder Prækestolen paa Gulvet — de private Kirkestole dannede etslags Galleri —, og mens Menigheden fuldførte det sidste Vers i Salmen, lod han sit Blik glide ud over alle disse Øienpar — nogle stikkende, nysgjerrige, nogle fromme, bedende — enkelte saa dybe

Kjende, føle. — *Vinde*, naa.

og forunderlige, somom han saa ned i en Brønd.

Efter Indgangsbønnen læste han Dagens Text med klar og sikker Stemme. Derpaa begyndte han kort og greit at udvikle Evangeliet. Det var i den sidste Del af Prækenen, at han egentlig skulde komme ind paa de mere personlige Punkter. Men jo mere han nærmede sig dette Afsnit, desto mindre tryg følte han sig.

Da han begyndte sin Præken, havde han fæstet sine Øine paa et fast Punkt, som han søgte, hvergang han saa op fra Papiret. Og dette Punkt var — han vidste det fra først af neppe selv — Provsten Sparres Hoved. Det hvide Haar og det skinnende Halsbind fremhævede sig saa stærkt mod den mørke Baggrund, og jo mere Taleren stirrede paa dette ædle Hoved, desto mere gruede han for Slutningen.

Han var allerede lige ved det Punkt, hvor han skulde begynde at tale om Sandheden i Livet, at rydde sin Stue for Løgnen. Men — han vidste ikke, hvorledes det var — de tunge, lidenskabelige Ord, han skulde til at sige, passede saa lidet til det lyse, fredelige Smil og til hele denne ærværdige

---

Greit, klart.

Skikkelse saa fuld af Alvor og Harmoni. Det gik rundt for ham, han kunde ikke komme videre; der blev dødsstille i Kirken, medens han langsomt tørrede sin Pande.

Men da han saa igjen løftede Hovedet, saa han med Vilje forbi Provsten og søgte i sin Nød hende, som egentlig var Skyld i, at han stod, hvor han stod.

Og han blev ikke skuffet. Thi med det samme han fik Øie paa det aabne, kraftige Ansigt, gik der et Stød gjennem ham. Hendes Øine hvilede fast paa ham med et prøvende næsten ængsteligt Udtryk; han forstod hende; hun skulde ikke blive skuffet i sin Tro til ham. Og med ny Kraft og uden at skjælve i Stemmen tog han fat paa det sidste Afsnit.

Bestandigt høiere og fyldigere lød hans Røst, indtil hans prægtige, malmfulde Organ fyldte Kirken og kastedes tilbage fra Hvælvingerne. Hele Menigheden fulgte med, nogle gamle Koner græd og snøftede; men en sælsom Uro begyndte at snige sig fra den ene til den anden i den store Forsamling.

Hvad var dog dette for en underlig Tale? disse heftige Fordringer til at være fuldtud sand og oprigtig — den hensynsløse Fordømmelse af al Form — alt Ceremoniel — alle smaalige Hverdagshensyn — det var altfor voldsomt, altfor overdrevet.

Han var en Tvivler — han vilde bekjende det; han var ikke alene med sin Tvivl; men han stod nok temmeligt ensom med sin Bekjendelse. Han kjendte det godt — dette fine Net af Beroligelse og Bortforklaring, hvori man indspandt Samvittighederne. Han kjendte det fra sin egen Stand — den geistlige —, der mer end nogen anden skulde leve i Sandhed, den haarde — klare Sandhed, foragtet, forhadt, forfulgt i den forfuskede Verden. Og se — hvorledes gik det saa til? — en bekvem, hædret Embedsstand, der levede af at skjule over egnes og andres Brøst, — dække Tvivl og dulme, dæmpe alt kraftigt Liv hos den enkelte, forat det hele kunde gaa stille, regelmæssigt og uden Larm. Sandheden var et tveægget Sværd, klar — skjærende haard som Krystal; — naar Sandheden brød gjennem i et Menneskeliv, var det smerteligt, sønderrivende — som naar en Kvinde føder sit Barn til Verden; — og istedetfor dette, havde man et døsigt Liv i Løgn og Former, ingen Kraft, intet Brud, intet haardt, intet stærkt, — men Filt ovenpaa Filt i det uendelige!

Han reves selv i den Grad med, at han forlod Papiret og sagde meget, han ikke havde vovet at skrive; og efter et sidste tordnende Udfald sluttede han med en kort

brændende Bøn om Kraft for sig og alle til at trodse Menneskeløgnen og leve fuldtud i Sandhed.

Derpaa tog han med fuldstændigt forandret Stemme fat paa Kirkebønnen, og Rachel lagde Mærke til, at han udelod Krigsmagten tillands og vands.

I den rolige, stille Tone, hvori han holdt Kirkebønnen, aandede den hele Forsamling ud — som efter et Uveir. Blandt Mandfolkene blev der hvisket lidt: — Skandale — komplet Skandale! — mente nogle; han vil blive tiltalt for Konsistorialretten — uden Tvivl! — mente de juridiske.

Paa Kvindesiden var Stemningen uvis, og mange spørgende Øine vandrede over til Mandssiden, forat udforske, hvad man skulde sige til dette — enten hos en Fader eller Ægtemand eller Broder eller overhovedet hos den Mandsperson, efter hvis Dom hver især paa Kvindesiden var vant til at dømme. Men de fleste Øine søgte Provsten.

Han sad — som han havde siddet under hele Prædikenen lidt tilbagelænet med sin store Salmebog — en Gave fra hans forrige Menighed — mellem Hænderne. Fra de øverste Vinduer mod Syd faldt et dæmpet Lys over hans Skikkelse; — Ansigtet havde det samme Præg af ophøiet Sjælefred; intet

Udtryk af Uro eller Misbilligelse var faret hen over det under Talen, og dette gjorde en beroligende Virkning paa Menigheden. Stemningen var urolig og febrilsk; men de fleste opsatte med at fælde nogen endelig Dom.

Pastor Martens havde forladt Præstestolen strax efter Prækenen; thi han skulde forrette Tjenesten ved Alteret. Mens han messede, dirrede hans noget tørre Stemme af indre Bevægelse. Endeligt var det da bleven aabenbaret, hvad der boede i denne Skolebestyrer. Kapellanen kunde ikke lade være at glæde sig en liden Smule til den Opreisning, som Provsten dog nu var nødt til at yde ham. Thi det havde været meget imod Kapellanens Raad og Vilje, at Johnsen fik prædike til Høimesse i Kirken; man burde først have prøvet ham ved en Bibellæsning eller i det høieste ved en Aftensang. Nu var det skeet! — et fuldstændigt Brud med Standen — foran den hele Menighed! — hvad mon Provsten vilde gjøre? — det maatte naturligvis indberettes.

Saasnart han var færdig, forlod han Alteret og skyndte sig ind i Sacristiet, hvor han havde seet Provsten gaa ind.

„Nu! — hvad siger saa Hr. Provsten til

det?" — raabte han aandeløs, da han havde lukket Døren efter sig.

Provsten Sparre sad i Lænestolen i det høie, hvælvede Sacristi og læste i sin store Salmebog. Ved Kapellanens Spørgsmaal hævede han Hovedet med et Udtryk af mild Beklagelse over at blive forstyrret og sagde adspredt: „Hvilket? — hvad mener De?"

„Ih — Prækenen! — naturligvis Prækenen! — det er jo en komplet Skandale!" — raabte Kapellanen ivrigt.

„Nuvel —" svarede Provsten, „jeg vil jo ikke sige, at det i alle Dele var en god Prædiken; men naar man tager i Betragtning —"

„Men — Hr. Provst!" — afbrød Kapellanen.

„Det synes mig — og det er ikke første Gang —, at De — kjære Martens! ikke ret kan komme overens med vor nye Medarbeider Kandidat Johnsen. Og det var dog netop hos os, han skulde finde sin Støtte."

Kapellanen slog sine Øine ned. Hvad var det dog for en vidunderlig Magt, denne Mand besad! for et Øieblik siden var han selv saa sikker i sin Dom, og ikke før stod han foran dette klare Ansigt, før alt forandredes.

„Det gjør mig ondt at maatte sige Dem

dette — kjære Martens! — men det sker i en god Mening, og vi ere jo alene."

„Men synes ikke Hr. Provsten, at han var voldsom — altfor voldsom?" — spurgte Kapellanen.

„Jo — ganske vist! — ganske vist!" — indrømmede Provsten venligt, „han var voldsom som alle Begyndere — kanske den voldsomste, jeg har hørt. Men vi vide jo, at saaledes begyndes der saa ofte i vor Tid —" Martens maatte uvilkaarligt tænke paa sin første Optræden — „det vilde være Uret at fordre Aandens fulde Modenhed hos den Unge."

„Men han sagde, at vi — Geistligheden — fremfor andre levede i Løgn, i døde tankeløse Former —"

„Overdrivelse! — det er stor og farlig Overdrivelse — deri har De fuldkommen Ret — kjære Martens! men paa den anden Side — hvem af os vil nægte, at en Embedsgjerning — den være noksaa skjøn, noksaa dyb — dog i Tidens Løb, naar den gjentages ofte, kan ligesom miste noget af det personligt gribende. Se — hvem vilde nu her kaste den første Sten? — jo — det vil Ungdommen, som endnu ikke har prøvet det møisommelige Arbeide, der bliver tro indtil Enden; og

deri ligger Overdrivelse — farlig Overdrivelse!"

„Men —" vedblev Provsten, „lad fremfor alt os to være enige om, at se hans Tale i det rette Lys; thi manges Dom vil afhænge af vor. Dersom vi slipper ham nu, kan han være tabt for den gode Sag — og jeg har dog saa stort et Haab til den unge Mand! — stillet paa sin rette Plads — helst i en stor By — for Exempel i Hovedstaden, vil han blive en fremragende Geistlig, hvis Virksomhed vil blive saare vækkende, det tør jeg forudsige."

Ved disse Ord saa Kapellanen atter op paa sin Overordnede, og i dette Øieblik blev det ham med ét klart, hvad det var, som gjorde dette Aasyn saa uimodstaaeligt. Det var Smilet — dette Smil, som vexlede og skiftede, men som aldrig helt forsvandt fra de ædle Træk; saa varmt, saa blødt som en Solstraale faldt det over alle hans Ord, og idet Kapellanen bøiede sig selv og sin Mening under dette Smil, kjendte han, hvorledes Musklerne om hans Mund uvilkaarligt trak sig hen mod en Efterligning. —

Madame Rasmussen maatte beundre den Overbærenhed, hvormed Kapellanen omtalte Johnsen's Prædiken; selv var hun i høieste Grad forarget. Men da hendes Logerende

sagde: „Tro mig Madam Rasmussen! han vil blive en meget dygtig Hovedstadspræst!“ — syntes hun næsten, det var at drive Overbærenheden vel vidt.

Men han var saa snil — Pastor Martens; han havde nu boet hos hende i to Aar, og aldrig var der vexlet et ondt Ord mellem dem.

Madame Rasmussen var en ung Enke, rund og vakker og af et muntert Sind. Hun var børnløs og havde ret en Glæde af at stelle for Kapellanen, lave hans Yndlingsretter og holde alt hans Tøi iorden.

Madame Rasmussen var den eneste i Byen, som vidste, at Pastor Martens gik med et lidet Kunstværk af en Paryk. Men det var ikke noget at fortælle; det vedkom jo ingen andre.

— Da Fru Garman og Rachel kjørte hjem fra Kirken — Madeleine var ogsaa i Vognen — talte Fruen misbilligende om Johnsens Præken.

Det var ikke passende — langtfra passende at optræde paa den Maade for et ungt Menneske. Men det var Tidsaanden, som Pastor Martens saa sandt havde udviklet forrige Søndag — aa! Pastor Martens — det

---

Stelle, ordne, sysle.

var dog en ganske anderledes Mand! — „ikke sandt? Madeleine!“ — spurgte Fru Garman, da der ikke kom nogen Lyd fra Rachel.

„Jo — jo da!“ — svarede Madeleine aandsfraværende. Hun sad og grundede over, hvor ialverden Delphin kom fra, da han saa pludseligt dukkede op ved Siden af Fanny og hende i Trængselen ved Kirkedøren.

Han havde hilst venligt paa hende; men da de naaede Vognen, var baade han og Fanny forsvundne uden at sige Farvel.

Rachel lod Moderen snakke som hun pleiede; imidlertid sad hun opfyldt af den store Begivenhed og tænkte over, hvorledes det nu herefter vilde gaa med Johnsen. Det var klart, at den hele By vilde være af samme Mening som hendes Moder; men Misfornøielsen vilde tage en langt skarpere Form hos de fleste. Hun saa ham staa opi alt dette — rolig og urokkelig; — det var da endeligt en modig Mand!

Ved Bordet gav Delphin — saavidt han turde for Fru Garman — dramatiske Extrakter af Prækenen, hvorover Legationssekretæren lo umaadeligt. Rachel bed sin Vrede i sig; hun vidste, at en alvorlig Samtale med Delphin overhovedet var en Umulighed.

Jo da! jo ganske vist.

Men Madeleine kunde ikke lade være at le; Delphin var virkeligt saa morsom og tillige saa godmodig. Hun var i det sidste næsten vred paa Fanny, fordi hun behandlede Delphin kort og skjødesløst. Men Delphin syntes slet ikke at tage sig nær deraf, — tvertimod han saa blot endnu gladere ud. Han var dog en godmodig Fyr.

Morten Garman var ogsaa en godmodig Fyr — mente mange —, at han lod Kandidat Delphin saa uforstyrret arrangere sig med Fru Fanny. Det var ikke godt at vide, om Morten saa noget eller ikke; om han havde saa god Tro eller saa ond Samvittighed. —

— Mandag og Tirsdag gik Rachel i en feberagtig Spænding; noget maatte ske — syntes hun. Stemningen var mod Johnsen, men det maatte sikkert komme stærkere frem. Hun vidste, at han vilde søge hende; hvad det saa blev til —; og hun ventede ham. —

XII.

Onsdag i samme Uge skulde Fanny og Madeleine i Dameselskab; Rachel havde svaret nei Tak — kort og godt; men det var man vant til.

„Aa — jeg har saadan forskrækkelig Hovedpine," klynkede Fanny, hun kom ind til Madeleine, medens denne klædte sig til Selskabet. Madeleine var fulgt med til Byen Søndag Aften.

„Stakkels Fanny —" sagde Madeleine oprigtigt, „har du nu faaet Hovedpine igjen!"

„Ja — det kom somom det var kastet paa mig, just som jeg skulde til at bytte Kjole — aa — hvor ondt det gjør."

„Jeg synes, du har saa ofte Hovedpine i det sidste — Fanny! — du skulde tale til Doktoren om det."

„Det nytter ikke," svarede Fru Fanny og trykkede sin Pande mod det lille Haandspeil, forat kjøle sig; „der er bare et, som

hjælper mig, og det er frisk Luft; — og saa Stilhed — huh! her er saadan Larm fra Gaden. Og saa tænke sig, at jeg skal sidde en hel Aften i en varm Stue! — aa jeg holder det aldrig ud!"

„Du skal slet ikke gaa i Selskab saa daarlig som du er," sagde Madeleine afgjørende, „jeg skal gjøre en smuk Undskyldning for dig."

„Ak — om jeg turde blive hjemme — eller — endnu bedre, om jeg var paa Sandsgaard — der er saa stille," sukkede Fanny.

„Ja — det skal du netop gjøre —" raabte Madeleine, „du tager Vognen, naar den har kjørt mig, og reiser derud. Det klarner op — tror jeg —, det bliver vist en stille deilig Maaneskinsaften."

„Ja — det kan nu være det samme for mig," sagde Fanny med et mat Smil, „men synes du, det gaar an, at jeg —"

„Det skal du ikke være bekymret for; jeg skal undskylde dig med saa smukke og forbindtlige Ord, at du ret skal have Ære af al den Umage, du har med at opdrage mig. Se nu — saaledes vil jeg komme —" og Madeleine, som endnu ikke havde faaet Kjolen paa, neiede og smilede og holdt en flydende Tale om den kjære Fru Fannys slemme Hovedpine.

Fanny lo, indtil det pludseligt gjorde saa ondt i Hovedet, at hun maatte skrige lidt. Imidlertid lod hun sig overtale, og Madeleine kjørte alene til Selskabet.

Madeleine begyndte at finde sig tilrette i den nye Tilværelse. Fanny var saa god og elskværdig mod hende, at den unge Pige tilslut vandt Bugt med sin Skyhed og fortalte Veninden hele Historien om Vente-Per og alt det andet derudefra. Og Fanny lo slet ikke; tvertimod sagde hun, at hun misundte Madeleine denne lille romantiske Kjærlighedshistorie; det var en skjøn Erindring for hele Livet.

Men da saa Madeleine frygtsomt sagde, at for hende var det mere end en Erindring, at hun betragtede sig som bunden, da stødte hun paa en Modstand saa afgjort, at hun blev helt forvirret. Saadanne Urimeligheder — sagde Fru Fanny — finder altid unge Piger paa i en vis Alder. Selv havde hun været forelsket indtil Vanvid i en Skorstensfeier — en virkelig Skorstensfeier! — saa kunde Madeleine selv begribe!

Og alt som hun mere levede sig ind i Bylivet, fik hun alle de gamle Tanker puttet hen i en Krog; — der laa de og saa paa hende med store Øine, hvergang hun var alene. Men hun gik forbi dem: det maatte

dog være en Urimelighed. Madeleine havde aldrig Lyst til at følge med Faderen hjem til Bratvold for et Par Dage; det var somom hun gruede for at se Havet igjen. —

— Ogsaa denne Dag havde Rachel ventet forgjæves. Hun begyndte at blive urolig; hvorfor kom han ikke ud til hende? — han maatte dog vide, hvormeget hun ønskede at tale med ham — takke ham, hun som havde saa stor Andel i hans Optræden. Han kunde dog umuligt tro, at ogsaa hun syntes, han var gaaet for vidt. Kom han ikke imorgen, vilde hun skrive til ham.

Aftensbordet var stille den Aften. Konsulen var ordknap som han pleiede, naar han var alene med Damerne. Fanny, der var kommen, forat pleie sin Hovedpine, var taus og lidende. Klokken ti var hele Huset stille og uddødt, allene Rachel sad i sit Værelse og stirrede hen for sig. Hun kunde ikke læse, flere Gange tog hun en Pen, forat skrive, hun vidste ikke selv hvad. Men det blev ikke til noget; saa slukkede hun Lyset og satte sig til at stirre udover Fjorden, som laa blank i Maaneskin.

Dersom han nu kom — forladt af alle andre, og bad om mere end hendes Venskab? — hun var forberedt paa det og havde taget sin Bestemmelse. Han var en Mand

— en modig Mand, og hun vilde følge ham. Hun havde glædet sig til at møde en saadan Mand; — men hvorfor var hun ikke glad?

Rachel sad saalænge ved Vinduet, til hun hørte Vognen, der bragte Madeleine hjem fra Selskabet; da klædte hun sig hurtigt af og gik iseng.

— Da Madeleine kjørte hjem, blev Vognen stanset udenfor Klubben, og en Gut talte nogle Ord med Kusken.

Det var gamle Per Karl, som kjørte iaften. For mange Aar siden var han kommen op fra Danmark med et Par Heste til Unge-Konsulen. Baade han og Hestene vare forlængst ude af Tjeneste; men naarsomhelst Per Karl kunde passe sit Snit, fik han de gamle sorte for Vognen og sig selv op paa Bukken. Saaledes ogsaa iaften, da det bare var den gode Frøken Madeleine, som skulde hentes. Hun var saamænd lige glad, om det ikke gik i saadant „forskrækkeligt Jav“ — mente den gamle Jyde.

Men nu vendte Per Karl sig om og sagde til Madeleine:

„Ih — Jøsses bevares — lille Frøken! nu vil her ligge et Hus! Grossereren vil køre ud med os, og naar han ser, vi har „de gamle“, saa —“

Efter et Øieblik kom Morten og tog Plads ved Siden af Madeleine under mange Undskyldninger. Han vilde ud og se til Fanny — sagde han —; hun havde seet saa daarlig ud. Og desuden — hvilken henrivende Kjøretur i Maaneskin!

— Han satte sig mageligt tilrette og tog et langt Drag af sin Cigar; men med ét for han iveiret: „Stop! hvad var det!"

Den ene af Hestene havde snublet lidt, saa det gav et Ryk i Vognen.

„Det er jo de gamle — og Per Karl!" raabte Morten og reiste sig halvt op. „Hvad Fanden skal det betyde?"

„Aa —" brummede Per Karl, han var forberedt paa en Batalje — „de gamle er s'gu inte at kimse ad. Men havde vi ellers vidst, at Hr. Grossereren vilde tage med, saa —"

„Snak! — de gamle skal ikke bruges mere — det ved De godt — Per Karl! Jeg skal tale med Far; de skal skydes imorgen den Dag."

Morten interesserede sig meget for Heste, og desuden var han i den Stemning af Iver og Vigtighed, som man ofte bringer med fra en Aftensmad i Klubben.

Madeleine prøvede at formilde sin Fætter; men det gjorde ham bare værre.

„Se — hvorledes hun gaar og stiger paa Foden — hun den venstre —“

„Den nærmer? — mener Hr. Grossereren?“

„Aa Fanden ivold med Deres nærmer og fjærmer! — hun tilvenstre der — Hoppen — hun har Staalsvamp saa stor som en Sofapude paa begge Forbenene, det saa jeg ivaar.“

„Inte paa dem begge —“ svarede Per Karl trodsigt.

„Jo — hun har; — men det skal vi nok faa Greie paa; jeg vil en Gang for alle have en Ende paa dette! —“ sagde Morten med Kraft; han var netop i Stemning til at tage Tingene grundigt.

Da de kom frem, havde han neppe Tid til at hjælpe Madeleine ud af Vognen af bare Iver for at faa denne Staalsvamp konstateret, og hun hørte dem snakke og rumstere borte i Stalden, mens hun steg op af Trapperne.

Madeleines Værelse vendte mod Vest, og da hun kom op, stod hendes Vindu aabent. Hun vilde lukke det; men Haven laa saa fredelig nedenfor hende i det klare Maaneskin, at hun lagde sig paa Knæ paa Stolen og saa ud.

Maanen var endnu ikke kommen saa

langt, at den skinnede paa hendes Vindu; fra Hjørnet af Huset faldt der en skraa Skygge henover Hækkene og lod en Trekant indunder Husvæggen være i Mørke.

Da Madeleine lænede sig udover, saa hun, at ogsaa Jomfru Cordsens Vindu stod aabent. Først vilde hun raabe ind til den gamle Dame, med hvem hun stod paa en venskabelig Fod; men hun betænkte sig; hun vilde heller nyde Ensomheden og den deilige Høstaften.

I denne Del af Haven var der mest store Trær og overgroede Gange. Den lille Dam, hvor der i gamle Dage havde været Karudser — ja de var der vist endnu, men Ingen agtede paa dem — var kantet med høit Siv, og paa den anden Side var den gamle Havepavillon — næsten skjult i Buskene, som aldrig bleve klippede.

Hovedinteressen ved Haven havde efterhaanden samlet sig om Midtpartiet foran Husets Façade, derfor blev denne Del omtrent overladt til sig selv.

Langs med Havemuren stod en Række Aspetrær, hvis Blade alt begyndte at gulne og strø sig udover Gangene; men næsten alle de andre Trær holdt sig endnu, skjønt man var i September. Rognbærrene tog til at rødme og i det klare Maaneskin glinsede de

store Bærklaser indimellem Løvet, hvor et enkelt Blad var blevet gult med høirøde Kanter. Bøgetræerne, der vare plantede i Unge-Konsulens Farfars Tid, bredte sine Grene vidt udover. Det blanke mørkegrønne Løv hang i rige Buer helt ned mod Jorden, og paa de tynde Grene sad Bøgenødderne en paa hver Side langs opefter med de lodne gulgrønne Tuster.

Saa stilt og hemmelighedsfuldt var der i Haven. Maaneskinnet rislede ligesom lydløst indimellem Bladene, listede sig nedad Stammerne og flød udover Græsset, — stansede foran de lange, sorte Skygger.

I Aspetræerne sad nogle Gulspurve, Bogfinker, et Par Troster og andre Høstfugle. De fleste sad stille og puslede med Fjærene; kun nogle Aarsunger hoppede endnu omkring fra Gren til Gren. De gamle Fugle saa paa dem og tænkte formodentligt paa, hvor deiligt det er at være ung og uskyldig.

Den hele Natur var saa færdig. Al den vilde Travlhed fra Vaaren var glemt; Fuglene vare mætte og rolige; Hanner og Hunner sad fredeligt Side om Side; der var hverken Tilbud eller Efterspørgsel. Kjærligheden med alle dens Galskaber var bragt til Ro — for iaar.

Trost, Drossel.

Kun de underlige Libeller med de fire store Vinger og Kroppen saa tynd som en Griffel, drev endnu deres Elskovsspil over Dammen. Der havde regnet og blæst saameget i August, at de tog tiltakke med det klare Maaneskin i den lune Høstaften.

Hannerne sad hist og her i Sivet, speidende til alle Sider med de fremstaaende Øine. Naar to kom hinanden for nær, styrtede de mod hverandre; de klare Vinger som fine — fine Plader af Kraagesølv slog mod hinanden med en Hvislen, og det raslede saa smaat, naar de skjællede Kroppe stødte sammen i Kampen. Saa blev der igjen stille i Sivet, indtil der nærmede sig en Hunlibelle.

Den kom surrende langsomt og ubestemt etstedsfra i Haven, nærmede sig Dammen, kastede tilsiden, vendte om og kom igjen. Det lille Hjerte bankede vist, saa mangt kan hænde den ubeskyttede Skjønhed i Maaneskin; tilslut tog den Mod til sig, lukkede Øinene og gled frem over Sivet.

Strax skjød fem sex Hanner iveiret, styrtede mod hinanden som Riddere i Panser og Plade, kjæmpede, forvirredes, for hid og

---

Kraagesølv, Marieglas. *Argyrolithus.*

did med en Støi som af en bitteliden Vaabenlarm.

Men han — den ene, den lykkelige — han gav Kampen en god Dag og skjød forbi de andre lige op til den Skjønne. Deres Vinger svirrede et Øieblik mod hinanden i den lille Skinfægtning, som nu engang hører til. Men saa gled de, gjensidigt bærende hinanden paa de lette Vinger, vidunderligt omslyngede gjennem det tindrende Maanelys — den lystigste *wedding-trip* — høit over de fortumlede Riddersmænd, for at søge et ensomt Sted langt inde i Sivet. —

Der lød nogle skarpe Pigestemmer over fra *west end*; Melodien var uendelig følelsesfuld og Madeleine kunde følge hvert Ord i den stille Aften:

„Nu maa jeg Afsked tage
Fra dig min lille Ven;
Lad ingen dig bedrage,
Jeg kommer snart igjen."

Hun blev saa underligt beklemt. Netop som i Kirken isøndags saaledes dukkede pludseligt Delphins Billede op i hendes Tanker; hun vidste ikke, hvor han kom fra. Mange forvirrede Drømmerier begyndte at knytte fine Traade i hendes Sind, medens Maanen spandt sit hemmelighedsfulde Net af Straaler over den stille Nat.

Da blev hendes Opmærksomhed vakt ved en Lyd fra Haven. Hun troede bestemt at have hørt Døren til Havepavillonen knirke paa de rustne Hængsler. Idetsamme hørte hun ogsaa Mortens tunge Trin nede i Trappen; han var vel færdig med Staalsvampen. Det var Tid til at lægge sig; alligevel blev hun staaende og saa henimod Pavillonen.

Og nu opdagede hun to Skikkelser, der langsomt gik nedad en Gang, som førte mod en liden Port i Havemuren. Der var høie, overgroede Hækker langs den Vei, hvor de gik; hun saa bare Hovederne af og til. I den Tanke, at det var en af Pigerne i Huset, som havde en Kjæreste, vilde hun lukke Vinduet; det var jo ikke noget, som vedkom hende.

Da naaede Parret just et Sted, hvor to Veie krydsede hinanden, og tversover kastede Maanen en bred Lysstribe. Madeleine var dog nysgjerrig efter at se, hvem det kunde være og blev staaende med Haanden paa Stormkrogen.

De Elskende stansede ogsaa, somom de følte, at det var et farligt Sted at passere. Endelig tog de Mod til sig og gled hurtigt forbi.

Men ikke hurtigt nok; — Madeleine havde kjendt dem begge. Hendes Hjerteslag stansede, Brystet snøredes sammen og uden

at give en Lyd fra sig gled hun ned paa Gulvet foran Vinduet.

Da hørte hun paa Gangen udenfor sin Dør Morten gaa brummende tilbage fra det Værelse, hvor han og Fanny pleiede at ligge; han havde ikke fundet sin Kone.

Med ét blev hendes Hoved klart; om et Øieblik kunde han være nede af Trappen — ude i Haven — og saa! De maatte reddes — hvorfor? — det vidste hun ikke, heller ikke hvorledes; men reddes maatte de. Et Øieblik tænkte hun paa at lukke Vinduet med et Smæld; men hun vovede ikke at reise sig. I sin Nød saa hun Vandkaraflen paa Bordet, hun greb den og satte den uden at løfte Hovedet i Vinduskarmen; hun stødte til med Haanden og et Secund efter hørte hun Glasset knuses og det store Klask af Vandet, som skyllede ud over de flade Stenheller inderst ved Husvæggen. Hun laa stille sammenkrøben indunder Vinduet.

Lette hurtige Trin og en Damekjole raslede hen over Gruset; der var saa stille og hendes Nerver vare saa anspændte, at Madeleine hørte Glasdørene i Havestuen blive aabnede og lukkede igjen. De kom opad Trappen, og idet de gik forbi hendes Dør, hørte hun Morten sige: „Vente? du

kunde jo ikke vide, at jeg vilde komme herud iaften," — og Fanny svarede: „Aa — sligt har man paa Følelsen!"

Madeleine for sammen; det var netop Fannys Stemme, naar hun var mest elskværdig og bedaarende.

En Stund efter reiste hun sig og trak Vinduet til. I den inderste Krog af Værelset klædte hun sig hurtigt af og krøb i Seng. Taarerne trillede hele Tiden; men hun vidste knapt af det; hun var som lamslaaet og gled snart over i en tung, tung Søvn.

— Men en hel Time, efterat Madeleine var sovnet, aabnedes hendes Kammerdør stille og et langt Spøgelse gled ind i Værelset. Spøgelset satte en Vandkaraffel paa Bordet.

Maanen var nu kommen saa langt, at den skinnede skraat indad Vinduet og hen paa Sengen, hvor Madeleine sov. Den hvide Skikkelse trak Gardinerne godt for, og idetsamme gled en Straale af Maanen henover dens Ansigt. Det var tæt furet af utallige Smaarynker, en Natkappe med stivet Strimmel var knyttet stramt om Hagen.

Lydløst som det var kommet gled Spøgelset ud igjen, og Døren lukkedes. —

XIII.

Den næste Dag øsregnede det. Morten og Fanny kjørte til Byen strax efter Frokost. Madeleine laa tilsengs og havde Feber.

Rachel var inde og saa til hende; men hun fandt Madeleine saa besynderlig, at hun vilde lade Doktoren hente. Jomfru Cordsen mente dog, det var bedst at lade den Syge have fuldkommen Ro, saa vilde det nok rette paa sig — med Tiden.

Rachel vilde alligevel have sendt Bud efter Doktoren, hvis hun ikke havde glemt det, da hun kom ned i Stuen. Hun var saa optaget af sine egne Tanker: vilde han ikke komme idag heller?

En Vogn rullede ind paa Gaarden. Fru Garman, som just havde endt en liden Privatfrokost i sit eget Værelse, lod Avisen synke og sagde:

„Herregud! — kommer her nu Visitter — i dette Veir!“

Rachel følte, at hun blev rød; hun havde kjendt hans Stemme i Gangen. For ikke at forraade sin Bevægelse, satte hun sig ved Pianoet og bladede i Noderne.

Døren gik op, og ind traadte — først Provsten Sparre og saa Kandidat Johnsen.

Rachel vendte sig paa Stolen og greb saa haardt fat i Pianoet, at hun anslog et Par Toner i Bassen. Hendes Øine hvilede ufravendt paa Johnsen, somom hun hvert Øieblik ventede, at han skulde tale, forklare hvad det skulde betyde — dette, at han kom i Følge med Provsten.

Provsten Sparre hilste med stor Venlighed paa Damerne og bebreidede mildt Rachel, at hun aldrig var at se i Præstegaarden; han havde saa mange Hilsener til hende fra „Smaapigerne".

Fru Garman var strax bleven forsonet med Visitten, da hun saa, hvem det var; at underholde sig med geistlige Mænd var hende altid kjært.

Samtalen dreiede sig først om det ustadige Veir, og Rachels Øine veg ikke fra Skolebestyreren. Han saa ikke til hendes Kant; hans Ansigt var blegt og Munden fast sammenpresset.

„Vi vilde gjerne — min unge Ven og jeg —" begyndte endelig Provsten, „aflægge dette

Besøg i Deres Hus — Frue! — sammen; mangt og meget kan forklares, megen Misforstaaelse undgaaes, naar man faar tale — saadan tales nærmere ved."

Provsten stansede og saa paa Skolebestyreren; denne gjorde øiensynligt en Anstrængelse for at tale, men opgav det. „Det vilde være beklageligt," fortsatte da Provsten, „om man af mindre vel betænkte Ord skulde faa det Indtryk i Menigheden, at der herskede Uenighed — eller vel endog Splittelse blandt de Mænd, der have at samarbeide i Kirkens Tjeneste."

Rachel havde reist sig og stillede sig midt foran Skolebestyreren: „Er dette Deres Mening?"

„Nei — men Rachel!" udbrød Fru Garman; det gik dog over alle Grænser med Rachels Besynderligheder.

„Er dette Deres Mening?" gjentog den unge Dame strængt som en Forhørsdommer.

Han hævede raskt Hovedet og saa paa hende: „Lad mig forklare Dem — Frøken! —" men han kunde ikke holde Stand mod de kolde, blaa Øine; hans Blik gled tilside, og han stansede i sin Tale. Da vendte Frøken Rachel sig om uden at sige et Ord og gik ud af Stuen.

„Jeg maa isandhed —" sagde Fru Gar-

man, „bede mine Herrer undskylde min Datter. Rachel er undertiden saa besynderlig — jeg forstaar ikke —“

„Ungdommen — kjære Fru Garman!“ sagde Provsten mildt, „er idetheletaget lidt besynderlig nutildags; men vi maa betænke —“ og han glattede udover med sin varsomme, bløde Haand, saaat Fru Garman — da de havde taget Afsked — næsten kjendte sig tilmode som efter en Opbyggelse.

— Men at Provsten i tre—fire Dage havde fremkaldt dette Omslag hos Kandidat Johnsen, var for Martens en ny Kilde til Beundring, ligesom ogsaa den hele By følte en stor Beroligelse ved at se de to kjøre paa Visitter sammen.

Hele hin mindeværdige Søndag havde Johnsen spadseret op og ned i sine Værelser. Han gjentog Talen stykkevis for sig selv. Enkelte Ting havde han ikke faaet sagt, et og andet kunde have været endnu skarpere; — men alt i alt var han tilfreds. Ikke tilfreds i den Forstand, at han syntes, han havde udrettet noget stort; men tilfreds som den, der endeligt faar Luft. Vind i Seilene — selv om det er Storm, er dog bedre end Dødveir.

Det maatte have rystet ordentlig op i alle de dorske Sjæle; hvormange Mennesker

rundtomkring ham sad ikke nu og kjæmpede med de stærke Tanker, han havde kastet ud blandt dem. Undertiden saa han ud paa Gaden, og det undrede ham næsten, at Byen var saa rolig og søndagsstille.

Om Eftermiddagen ventede han Provsten; han var vis paa, at han maatte komme. Og Skolebestyreren havde hele den Tale færdig, hvormed han vilde modtage sin Overordnede. Han vilde ikke bøie sig; — langt heller opgive sin Stilling — og saa? — saa vidste han en, der havde lovet ham sit Venskab, om alle andre vendte ham Ryggen. Og altsom Dagen gik og der blev Skumring i Stuerne og ingen Provst viste sig, kom hun mere og mere i Forgrunden; han tænkte sig hende ved sin Side — de to i Kamp med hele Verden! — og fuld af Haab og Mod gik han tilsengs.

Da han vaagnede den næste Morgen, piskede Søndenvind og Regn paa Ruderne. Tomme Kjærrer kjørte i Trav nedad Gaden foran hans Vinduer; hele Mandagstravlheden var igang i den sølede, halvlyse Høstmorgen. Han skulde være i Almuskolen før otte og indlede Ugens Gjerning med Bøn og Sang. Dette havde han slet ikke tænkt paa igaar.

Han kom til at mindes, hvor Børnene lugtede ondt, naar de kom vaade i Skolen,

den uskjønne Sang og al den trevne Aandløshed, hvormed Skoleugen atter begyndte at slide sig henimod Lørdag og Søndag, og hele dette smaalige Hverdagsarbeide forekom ham idag saa trøstesløst. Var det noget for ham?

Mens han sad ved Frokosten og just tænkte paa, at sende Pigen hen til Skolen med en Sygmeldelse, blev der banket paa Døren og Provsten Sparre traadte ind. Strax begyndte Kandidat Johnsen i sin Hukommelse at lede efter den Tale, han igaar havde sat sammen til Provsten. Men han kunde ligesaa godt have forsøgt at synge Lohengrin udenad som overhovedet at gjenfinde nogetsomhelst fra igaar — i denne raakolde Morgenstund foran dette bekymrede Smil.

Provsten gik uden Omsvøb lige løs paa Sagen; men fra en helt anden Kant end Johnsen havde ventet. Han syntes nemlig uden videre at forudsætte, at Johnsen var forelsket i — kanske endogsaa forlovet med Frøken Rachel Garman, og at han igaar i sin Prædiken havde talt lige ud af hendes — ganske vist originale, men vist ogsaa lidt forskruede Anskuelser. Frøken Garman var uden Tvivl en begavet Dame, men —

Alt, hvad Johnsen forsøgte, for at faa Provsten ud af denne Tankegang og gjøre

ham begribeligt, at han tog feil i sin Forudsætning, at der aldeles ikke var noget mellem ham og Frøken Rachel, som kunde ligne et Forhold — det var altsammen spildt Umage.

Provsten hørte venligt og taalmodigt paa ham og tog fat, hvor han slap. Tilslut sagde han roligt og ligefrem: „Elsker De da ikke denne Kvinde?“

Johnsen vilde strax svare nei; men han fik ikke Ordet frem, stammede og sagde: „Jeg ved ikke“.

Fra dette Øieblik havde Provsten afgjort Overtaget. Skolebestyreren prøvede at afbryde Samtalen ved at se paa Uhret, da det led henimod otte.

„De tænker som samvittighedsfuld Mand paa Deres Skole — ikke sandt?“ — sagde Provsten, „men De behøver ikke at være ængstelig; jeg gik indom og meldte, at De var forhindret fra at komme. Lærer Pallesen vil forrette Morgenandagten.“

Johnsen satte sig igjen — meget modfalden; han følte sig somom han i al Lempelighed var afsat og indespærret.

Og Provstens vellydende Stemme gled videre. Han berørte ikke direkte noget Punkt i Prækenen; derimod skildrede han, hvorledes den jordiske Kjærlighed — Forbilledet paa en høiere Kjærlighed — ofte fører os Men-

nesker paa Vildspor. Han vidste det af egen Erfaring — han vilde ikke gjøre sig bedre end han var; men det gjaldt — især for Ungdommen at være paa sin Post. Johnsen kunde selv se, hvor langt han igaar havde ladet sig føre.

„Thi er der noget —“ fortsatte Provsten, „hvorved De udmærker Dem — kjære unge Ven! — og hvorfor jeg just har havt og endnu har saa stort et Haab til Dem, saa er det den Retsindighed, den Trang til Sandhed og Oprigtighed, der danner Understrømmen i Deres Væsen. Men — kjære Ven! — hvorledes staar det til med Oprigtigheden, naar en Mand træder frem og raaber: se — jeg elsker Sandheden over alle Ting! mit Hjerte er fuldt af Kjærlighed til den høie, rene Sandhed! — og saa viser det sig, at den Kjærlighed, hvoraf hans Hjerte var fyldt — det var den jordiske Elskov til den Kvinde, som havde indgivet ham disse Tanker. Eller kan De nægte, at det var saaledes, det hang sammen igaar?“

Ganske kunde Johnsen ikke nægte dette, og Provsten tog den halve Indrømmelse og udviklede den uden at blive træt. Da han endeligt gik — udpaa Formiddagen, sagde han:

„Jeg ser indom til Dem i Eftermiddag.

De har naturligvis saa meget at tænke paa, at De ikke gaar ud idag — det vilde kanske ogsaa se mindre godt ud."

Ogsaa i de følgende Dage holdt Johnsen sig inde og Provsten kom til ham Morgen og Aften; indtil pludseligt Omslaget indtraadte. Det blev ham med en Gang klart, at han havde været nær ved at komme paa Afveie. Alle hans Betænkeligheder fra den første Tid paa Sandsgaard vaagnede op; han havde nær glemt og sveget sit Kald blandt Almuen, hvoraf han var kommen. Men nu havde han faaet Øinene op, og selve den Kjærlighed, hvis Styrke han nu først følte, vilde han bringe som et Sonoffer, fordi han saa nær var bleven sit Kald og sig selv utro.

Han sprang op og greb Provstens Haand:

„Tak — Tak! De har reddet mig."

Hans Øine lyste, det stærke, brede Bryst udvidede sig; i dette Øieblik kunde Provsten have sendt ham i den visse Død, og han var gaaet.

— Da de nu kjørte tilbage fra Sandsgaard, iagttog Provsten nøie sin unge Ven. Visitten hos Garmans var ikke løbet saa heldigt af som hos flere andre Familier i Byen, hvor de alt havde været, og hvor Skolebestyreren ved sit rolige, værdige Væsen havde gjort et godt Indtryk. Det var kanske ikke

værdt at drive det videre, tænkte Provsten Sparre, Sagen var kommen i en god Gjænge. Derfor blev der ikke gjort flere Visitter; hvorimod de kjørte hjem til Provstens, forat drikke en Kop Chocolade. Frøken Barbara skjænkede. —

— Jomfru Cordsen havde faaet to Patienter at passe ovenpaa; thi ogsaa Rachel holdt sig nogle Dage paa sit Værelse. Den gamle Dage gik fra den ene unge Pige til den anden. Det var ikke godt at vide, hvormeget hun forstod af det hele. Munden med alle de smaa Rynker omkring var saa vel tillukket, den skulde ikke forsnakke sig. Lydløs og utrættelig færdedes Jomfru Cordsen overalt i det store Hus; oppe og nede mødte man hendes stivede Kappestrimmel, og der fulgte en liden gammeldags Lavendellugt med hendes Klæder.

Rachel kunde sidde timevis og stirre hen for sig uden at foretage sig noget. At ogsaa dette skulde ende saaledes! — var det da umuligt at finde et Menneske med Mod i Brystet og Blod i sine Aarer. Selv var hun jo afstængt fra al Virksomhed, der kunde tilfredsstille hende; fordømt til dette ørkesløse Dagdriverliv. Og hendes Sind blev saa bittert — først mod ham, der havde skuffet hende, og siden mod alle Mennesker.

Madeleines Sind blev derimod ikke bittert — bare forskræmt — mer og mere forskræmt. Den store Troløshed hos hendes Veninde, en Troløshed saa bundløs, at hun aldrig havde kunnet tænke sig den; og saa han, at det netop maatte være ham, den eneste blandt de fremmede Mennesker, hun følte sig tiltrukken af — og det netop paa Grund af hans Aabenhed! Omigjen og omigjen kom alle disse Tanker og pinte hende; det kjendtes somom hun havde mistet Fodfæste for bestandigt. Der var kommen noget urent ind i hendes Liv, som gjorde hende sky og mistænksom blandt disse Mennesker, der oversaa hende eller bedrog hende.

Morgenen efter hin Nat var hun bleven vækket af Fanny, som kom ind halvklædt, før det endnu var rigtig lyst. Fanny havde nemlig ikke sovet stort, hele Tiden plagende sig med Tvivl og Formodninger, hvorfra Advarselen var kommen. Thi hun var sikker paa, at det var en Advarsel. Det maatte enten være Jomfru Cordsen eller Madeleine, hun havde seet begges Vinduer aabne. Var det Madeleine, saa var Situationen fortvivlet — saa fortvivlet, at hun ikke turde tænke paa det. Var det Jomfru Cordsen, saa var det jo slemt nok, men altid lidt bedre. Efter Lyden gjettede hun paa et Glas Vand eller

sligt, og saasnart det lysnede, stod hun op, mens Morten snorksov; hun vilde have Vished.

Madeleine reiste sig op i Sengen, da hun kom ind: „Undskyld Madeleine! jeg kommer, forat faa et Glas Vand hos dig; der var kommen en Edderkop i vor Karaffel."

Hun trak Gardinerne fra; der stod Karaffelen — og Glasset ogsaa. Den smukke Frue udstødte et Lettelsens Suk; men Madeleine laa længe og stirrede paa Karaffelen uden at kunne begribe det hele. —

XIV.

Nu var Høstregnet rigtig begyndt. Dag ud og Dag ind strømmede Vandet ned, og om Natten hørte man det piske paa Ruden og dryppe fra Taget, hvergang man vaagnede.

Først regnede det længe med Sydvest; men det var der ikke noget at sige paa, Sydvesten er nu en Regnvind. Men da det saa i fjorten Dage havde regnet med Nordenvind, saa sagde Folk, som forstod det: Ja — begynder det først at regne med Nordenvind, saa faar det aldrig Ende.

Saa var det stille en Morgen med tunge, mørke Skybanker, og Folk, som forstod det, sagde hovedrystende: idag blir det værre end værst! Men saa regnede det ikke hele Formiddagen; Luften blev lysere og tyndere, og da den var bleven ganske lysegraa, begyndte det at smaaregne.

Og det duschregnede, og det smaaregnede, og det silregnede, og det øsregnede, og det styrtregnede, og det plaskregnede; — men

værst var det, naar det silregnede — jævnt og ubønhørligt fra Morgen til Aften.

De „nye Maaner" gik ind med Regn og gik ud med Regn, og alle Almanakkens Mærkedage vare lige vaade. Men Vinden for omkring til alle Kanter, samlede Skoddebanker ude i Søen og tykke Regnskyer oppe i Fjeldene, sobte alt sammen og lod det regne og regne og regne over den hele Vestkyst.

Og Stormen tog fat for Alvor, ruskede i de gamle Træer i Alléen og peb i Riggen paa Skibene, som laa i Vinteroplag. I de store Huse paa Sandsgaard havde hver enkelt Vind sine Hylekroge, som den gjenfandt med Henrykkelse hvert Efteraar. Nordenvinden kom brølende op imellem Søhusene; Søndenvinden tog de vaade Blade fra Haven og kastede dem i nævevis mod Ruderne; Østenvinden for ned i Piberne, saa det røg i alle Stuerne, og Vestenvinden havde sin Specialitet i at klapre med tyve Tagsten ad Gangen — den hele udslagne Nat.

Konsulen gik og kigede paa Barometeret og pikkede paa det, for at se, om Kviksølvsøilen steg eller faldt. Men — sandt at sige — det gjorde ikke stor Forskjel enten

---

Skodde, Taage. — *Sobe*, feie.

den steg eller faldt: Luften, Skyerne, Regnet, Stormen — det var i et Røre altsammen, og dermed gik det Uge efter Uge udimod Vinteren.

Paa Værftet gik det langsomt; thi Garman & Worse var ikke saa nymodens, at de byggede under Tag. Men Mr. Robson mente dog, han skulde blive færdig „paa Dagen", — skjønt det var „et Fandens Veir."

Men den, som mest bandte Veiret og Vestlandet og alt, hvad dertil hørte, var Adjunkt Aalbom. Naar han gik hjemmefra om Morgenen, piskede Vind og Regn ham i Ansigtet, og naar han forlod Skolen, var de saa venlige at følge ham helt hjem til Døren igjen. Et Stykke ude i Alléen pleiede Vinden at kaste sig ovenfra ned paa hans Paraply, ruske i den og trykke den ned, indtil Hatten kom opimellem Spilerne. Saa gjorde den pludseligt den samme Manøvre nedenifra, for opunder Paraplyen og ind mellem Adjunktens lange Ben, fyldte den fodside, knappede Regnkappe, saaat han holdt paa at gaa tilveirs. —

October og November gik hen paa denne Maade, og Folk, som vare vittige, sagde, at de havde glemt, hvorledes Solen saa ud. —

Holde paa, være ifærd med.

XV.

Endeligt — en Dag ude i December syntes det onde Veir at have raset ud for en Stund. Himlen var ganske klar, og der fandtes ikke den mindste Sky, som kunde foranledige Spaadomme.

Om Natten havde der været et Par Graders Kulde, og Veiene, som i lang Tid havde været næsten umulige for Fodgjængere, blev med en Gang haarde og tørre. Paa Vandpytterne laa den første Is saa klar og tynd som Rudeglas, og de vaade Marker vare let kridtede af Rim.

Udover mod Sandsgaard vandrede Kapellanen med sit nye Smil. Det smukke Veir oplivede ham og gav hans Tanker et Sving af Haab og Fortrøstning. Thi Kapellanen gik paa Frieri.

Det var nu snart gode to Aar, siden han mistede sin første Kone. Han havde holdt af hende; men nu var det jo længe siden.

Det vilde have været altfor paafaldende — Menigheden vilde ikke engang have ligt det —, om en saa ung Enkemand forblev ugift længer end nødvendigt ifølge Reglerne for Anstand. Nu vidste Kapellanen ligesaa godt som nogen anden, at der er en egen Charme ved en ugift Præst — for en Tid. Men han var ogsaa fuldstændig enig med Provsten Sparre, der for en Tid siden havde sagt: „Skal Menigheden ret faa den lune, beroligende Følelse af Sjælesørgeren, bør den have et stille Husliv for Øie, en venlig Præstekone og helst et talrigt Afkom."

Forøvrigt var Præsten Martens ogsaa forelsket. — Madeleine Garman havde for længe siden — ligefra hun kom til Byen — erobret hans Hjerte ved sit beskedne, landlige Væsen. Og der blandede sig ingen verdslig Beregning i Kapellanens Kjærlighed. Han vidste, at Richard Garman ikke eiede en Skilling, og han var fordomsfri nok til at trodse det almindelige Rygte, at Madeleines Fader ikke havde været ordentligt gift med hendes Moder.

I Madeleine haabede han at finde denne bly, ydmyge Kvinde, han søgte. Især i den sidste Tid, da hun var bleven endmere stille, var han kommen hende nærmere, og det

syntes ham, at hun kom ham imøde paa en tækkelig, kvindelig Maade.

— Paa Sandsgaard traf han Fru Garman i Stuen. Han betroede sig til hende. I Førstningen var det, somom Fruen ikke syntes om det; men ved nærmere Eftertanke blev hun venligere stemt. Hun beregnede, at sent eller tidligt maatte dette komme, og da var det dog bedre, at hendes kjære Kapellan fik en, som hørte til Huset. Derfor sagde hun tilslut:

„Ja — ja! — naar De virkelig tror — Hr. Pastor! — at Madeleine kan blive Dem en god Hustru for Gud og Mennesker, saa vil jeg ret inderligt ønske Dem tillykke med Deres Valg. Madeleine er inde i den grønne Stue.

Præsten Martens gik ind i den grønne Stue og kom tilbage efter et Kvarters Forløb. Men hvad kan lignes med Fru Garmans Overraskelse, da hun erfarede, at han medbragte en Kurv.

„Fortæl —“ stønnede hun — „fortæl hvert Ord! — aa det arme — vildledte Barn!“

„Hvert Ord kan jeg ikke gjentage for Dem — Frue!“ svarede Martens bleg af Sindsbevægelse, „dertil er jeg altfor angreben og —“

„— og overrasket!“ fuldendte Fru Gar-

man, „ja det finder jeg saa rimeligt! hvad gaar der dog af Barnet? — hvilken Grund?“

„Hun sagde ikke stort,“ svarede Præsten, „det var næsten som hun var ræd mig. Hun gik til Døren og begyndte at græde og sagde —“

„Hvad? — hvad sagde hun?“

„Hun sagde tydeligt og gjentagende „nei!“ —“ svarede Kapellanen modfalden. Fru Garman kunde ikke komme sig af sin Forbauselse.

Der var ikke saa megen Oplivelse i det klare Solskin, da Pastor Martens gik til Byen igjen. Alligevel betvang han baade sit Sind og sit Ansigt; det var en Prøvelse, han skulde modtage i Ydmyghed. Kun angrede han, at han havde betroet sig til Fru Garman. —

— Pastor Martens's Frieri fuldstændiggjorde den pinlige Tilstand, hvori Madeleine havde levet siden hin Maaneskinsaften ihøst. Og alligevel kunde Kapellanen paa en vis Maade have Ret, naar han syntes, at Madeleine var kommen ham imøde med Venlighed. Der laa nemlig i den næsten faderlige Velvilje, hvormed han behandlede hende, noget, som beroligede hendes forskræmte Hjerte; hun trængte til at føle fuld Tillid til nogen; og den rolige, alvorlige Præstemand syntes hende at være saa fjernt fra alt det, hun

ved hin Opdagelse havde faaet saamegen Afsky for.

Og saa kom ogsaa han og talte om det samme — paa en helt anden Maade, det forstod hun jo godt; men det var dog det samme — bestandigt dette, hvor hun vendte sig. Saa tog ogsaa Fru Garman hende strængt i Skole for hendes upassende og taabelige Afslag til en Mand som Pastor Martens; og det ene med det andet gjorde, at den unge Pige blev ganske syg, og Doktoren fik sin Møie med en haardnakket Blegfeber. —

— Georg Delphin havde strax faaet at vide af Fanny, at det var gamle Jomfru Cordsen, som havde seet dem i Haven og givet dem den betimelige Advarsel.

Dette var ham en større Lettelse end Fanny anede. Thi efter den første stolte Glæde over den skjønne Erobring havde Delphin stærkere og stærkere følt et Nag i sit Hjerte, hvergang han tænkte paa Madeleine. Bryde med Fanny vilde han ikke — ja han turde ligefrem ikke. Men let og behændig som han var, mente han, at han skulde kunne spille et dobbelt Spil med dem begge. Tiden fik da afgjøre, om han kunde vinde Madeleine, og da fik han afgjøre, om

hun var værdt den Pris: at bryde Forholdet med den straalende Fru Fanny.

Men allerede et Par Søndage efter hin uforsigtige Aften, kom han ud af sin Forblindelse. Fanny var ikke paa Sandsgaard — lille Christian Fredrik havde faaet Mæslingerne — og Delphin forsøgte derfor at knytte en Samtale med Madeleine i den godmodige fortrolige Tone, som var Brug mellem dem. Men bare et Blik fra hendes forskrækkede Øine var nok for ham; han slog sine Øine ned, taug og gik under et Paaskud strax efter Bordet.

Han havde desuden lovet at se indom til Fanny om Eftermiddagen, og hun ventede ham — i et fortryllende Halvtoilette fra sit Barns Sygeværelse. Da han traadte ind, løb hun ham imøde med fremstrakte Hænder.

Delphin tog dem ikke, men sagde alvorligt: „Nu ved jeg, hvem der saa os hin Aften; det var ikke Jomfru Cordsen."

„Det har jeg længe anet —" svarede Fru Fanny smilende; „men jeg har ikke villet allarmere dig. Forresten er Madeleine altfor dum til at kunne skade os."

I dette Øieblik var han næsten bange for hende. Han kunde ikke blive hos hende, skjønt hun bad saa indstændigt.

Fru Fanny stod og saa efter ham og bed

sig i de smaa røde Læber; Taarerne stod hende i Øinene, og hun greb krampagtigt i Gardinet, bag hvilket hun skjulte sig. Thi den Erobring, hun paa sin Side havde gjort — ogsaa i Forfængelighed, havde endt med at vende sig mod hende selv. Hun elskede ham og forstod hele Sammenhængen. —

— Juletiden nærmede sig og gled over. De reglementerede Festligheder i det Garmanske Hus gik sin Gang, men tungere iaar end nogensinde. Der var mange, som havde hver sin Sorg, den de bar adskilt — hver for sig. Og lille Christian Fredrik — det eneste Barn i Familien — laa hjemme og skallede efter Mæslingerne. Ikke engang Legationssekretæren kunde finde sin Julestemning; Madeleines Udseende voldte ham saa megen Bekymring. Efterat han ikke længer kunde holde Øie med hende i den store Kikkert, var hun kommen rent bort for ham blandt de andre derinde i Byen, og naar de en enkelt Gang var alene sammen, kom Madeleine altid til at græde; han skjønte det ikke.

— Morten gruede for Aarsopgjøret sammen med Faderen. Den Del af Forretningen i Byen, der kunde regnes som Filial af Garman & Worse, maatte nøie holdes ud fra endel Privatforretninger og Privatgjæld, som Grossereren i Aarenes Løb havde lagt sig

til paa egen Haand. Hans Husholdningsconto, som Faderen altid ønskede at se, maatte ogsaa udarbeides paa en egen Maade.

Men det allerværste var, at naar de sad sammen i Konsulens Kontor paa Aarets sidste Dag, kunde Morten aldrig blive kvit den Tanke, at hvormeget han end snoede og dreiede sig, saa gjennemskuede dog de klare blaa Øine alle hans Manøvrer; og dette gjensidige Komediespil var ham yderst pinligt.

Da de vare færdige iaar, satte Konsulen Fingeren paa Aarets Indtægt og sagde: „Det er altfor lidet!“

„Det har været daarlige Tider,“ svarede Morten, „jeg er sikker paa, at til næste Aar —“

„Tiderne have ikke været værre —“ afbrød Unge-Konsulen, „end at Huset med den Formue, vi raader over, burde have tjent det dobbelte. I min Fars Tid tjente vi mere med den halve Kapital.“

„Jaja! det var andre Tider den Gang — Far!“

„Og saa var det andre Folk den Gang,“ sagde Konsulen skarpt, „dengang gik man langsomt og sindigt fremad, og forspildte ikke sin Kredit ved at være med blandt alslags Spekulanter i alskens tvivlsomme Foretagender.“

Morten følte Snerten og svarede: „Aa jeg tror ikke, Garman & Worse har sat noget til af sin Kredit til denne Dag.“

„Huset er ikke længer, hvad det har været —“ sagde Unge-Konsulen kort og slog den tykke Bog sammen. Derpaa rakte han Haanden over Bordet: „Tak for det gamle Aar — Morten!“

„Tak skal Du have Far! —“ svarede Morten, og de saa hinanden et Øieblik i Øinene.

Unge-Konsulen tænkte paa de Tider, da han selv stod, hvor Morten nu stod, og Gamle-Konsulen sad i Armstolen. Hvor ganske anderledes alle Ting vare i gamle Dage.

Dermed var Aarsopgjøret forbi, og glad var Morten. —

— Efter Julen fulgte en Række Selskaber og Baller inde i Byen. Paa Sandsgaard blev der kun givet et stort Bal om Aaret, og det var paa Gamle-Konsulens Fødselsdag den 15de Mai.

Madeleine gik ikke ud denne Vinter, heller ikke kom hun mere ind til Fanny. Rachel var som altid uberegnelig; snart svarede hun sit bekjendte: nei Tak! — snart kunde det falde hende ind at pynte sig, tage paa Bal

og være elskværdig eller skarp — ganske som det kunde træffe.

Den Skuffelse, hun havde oplevet med Kandidat Johnsen, gjorde hende endmere bitter. Men paa ham selv tænkte hun ikke mere. Hun havde strøget ham ud — som hun sagde til sig selv —, og da det var gjort, hørte hun med stor Ligegyldighed, at Skolebestyreren havde et enormt Tilløb til sine Bibelfortolkninger i Bedehuset.

Men i sit stille Sind følte Rachel mangengang en Tomhed, som hun selv blev ængstelig over; hun syntes, at alt var saa ligegyldigt; ingenting havde hun Lyst til, og i den Stemning var det ialmindelighed hun gik paa Bal.

I Februar var der et stort Bal i Klubben, hvor baade Rachel og Fanny vare. Fru Fanny var i blaa Silkekjole, blaa Sko, blaa Blomster paa Haaret, blaa Vifte og de blaa Øine blaaere end alt det andet.

„Ein Meer von blauen Gedanken
Ergiesst sich über mein Herz —"

havde Delphin sagt, da hun traadte ind i Salen; og paa denne Kompliment levede hun den hele Aften. Thi hun kunde ikke længer skjule for sig selv, at Delphin holdt paa at glide fra hende. Hun gjorde ham aldrig Bebreidelser; Fru Fanny havde det paa Følelsen,

at saasnart der kom Bebreidelser mellem dem, var det hele forspildt; — og hun kunde ikke slippe ham.

Jacob Worse dansede en Française med Rachel. I Pauserne prøvede han flere Gange at lede Samtalen hen paa den Fornærmelse, hun havde tilføiet ham ved at kalde ham feig. Først bøiede hun af: det var et altfor alvorligt Emne for en Balsal. Men Worse gav sig ikke; det var ikke saa ofte, han havde Anledning til at tale med hende, og tilslut lovede Rachel ham halvt i Spøg at staa til Ansvar for sine Ord, naar Dansen var endt.

Da de nu sad for sig selv henne i en Krog i et af Sideværelserne, medens Ballet støiede videre, sagde hun:

„Jeg beder Dem om Forladelse for mine Ord dengang. De er ikke feigere end alle de andre.“

„Naar vi engang kunde komme tilbunds i dette: hvad De egentlig forstaar ved Feighed —“ sagde Jacob Worse.

„Det ved De meget godt!“

„Nuvel! — er ikke dette omtrent Deres Mening: naar en Mand enten i religiøs eller i politisk eller i en anden Henseende er i dyb Uoverensstemmelse med det Samfund, han lever i, saa kan der — naar han for-

holder sig taus — ikke tænkes nogen anden Aarsag end den, at han er — som De kalder det — feig."

„Det er netop min Mening og den fastholder jeg."

„Paa den anden Side vil De vist indrømme," fortsatte Jacob Worse, „at det ikke er al Opposition, som er lige værdifuld; mangengang kan det skade mere —"

„Aa — jeg kjender dette Feighedens Skalkeskjul," afbrød hun ivrigt, „hvad nytter det! — siger man — hvad kan vel jeg alene udrette? — og saa lægger man sig til at sove — det er netop Feigheden *par excellence*!"

„Da kan jeg dog sige Dem — Frøken Rachel! —" svarede Jacob Worse, og Blodet steg ham til Hovedet, „at der gives mange Mænd, der gjennem hele Livet føle det som et smerteligt Tryk, at de ikke formaa — ligefrem ikke formaa at gjøre sine Anskuelser gjældende eller endog blot fremstille dem for Verden. Men det er ikke Mod, de mangle — disse Mænd — langtfra!"

„Jeg skulde tro, De talte om Dem selv," sagde Rachel næsten ligegyldigt.

„Ja — jeg gjør —" svarede han hurtigt og kort, „jeg har alle Dage været af de tunge og langsomme Mennesker; men saa

har jeg noget, som det Slags Mennesker burde være fri for: jeg er hidsig. Ligefra Gut har jeg vidst det og holdt det nede efter bedste Evne; men alligevel griber denne Heftighed mig pludseligt, naar jeg mest behøver min Eftertanke; jeg farer op, Ordene begynde at strømme som en Fos, og jeg hører halvt forskrækket paa mig selv. Ja — De har selv hørt mig en enkelt Gang — Frøken; —" tilføiede han og smilte, „og De vil vist indrømme, at en Mand som jeg er lidet skikket til at optage Kampen mod Fordomme; thi dertil udfordres Taalmodighed og et koldt Hoved."

„Det kan gjerne være, at de Egenskaber, De der nævner, ere gode at have," svarede Rachel „men alligevel staar det fast, at hver Mand, som har en Overbevisning, pligter at gjennemføre den; hvormeget han udretter, det kommer ikke ham ved; men han skal prøve."

„Jeg skal fortælle Dem hvorledes det gik med min første Prøve," sagde Jacob Worse, „da jeg kom hjem — det er nu to—tre Aar siden — havde jeg hele Udlandets frie Luft i mig. Og det første, som faldt mig i Øinene herhjemme, var den unaturligt slette Tilstand, hvori vore Arbeidere og Haandværkere leve.

Baade Huse og Madstel, Børneopdragelse, Læsning, Dannelse — det hele Stel stod saa langt under, hvad jeg mente, det burde være."

Rachel afbrød ham: „Det samme har jeg ogsaa ofte tænkt paa; men Far siger, det er Folkenes egen Skyld, de vil ikke have det anderledes."

„Det er en af Deres fortræffelige Faders værste Fordomme. Men jeg begyndte altsaa med at stifte en Forening, — hvilket er saare let herhjemme. Det gik godt i Begyndelsen. Da der skulde vælges Formand, sagde en: Worse skal være Formand! — og deri var alle enige — det var jo ogsaa noksaa rimeligt. Jeg blev da Formand og gjorde mig megen Umage med at lære Folkene, hvad de kunde forstaa og have Nytte af. Men saa begyndte jeg hist og her at høre smaa Hentydninger, man forundrede sig — hed det — over, at der aldrig var valgt ordentligt paa Formand. Jeg agtede ikke stort paa det, men berammede dog nyt Formandsvalg. Ja — Dagen kom, og saa blev en anden valgt."

„Det var Præsten Martens — ikke sandt?" spurgte Rachel.

„Jo — ganske rigtigt! Jeg blev over-

Madstel, Madlavning. — *Noksaa*, ganske.

rasket og lagde ikke Skjul paa det. Pastor Martens havde ikke sat sin Fod i Forsamlingen, før hin Aften, han blev valgt — det hele var mig ufatteligt. Men saasom det i vore Forhold ikke er vanskeligt at faa en hvilkensomhelst Ting at vide, naar man bare ikke generer sig for at spørge efter, saa fik jeg snart fuld Vished for, at den, der havde sat det hele i Scene, var Provsten Sparre. Saa gik jeg en Dag op til ham."

„Nei — dette har jeg aldrig hørt —" raabte Rachel, „hvad sagde Provsten?"

„Ingenting! — han svarede mig i Virkeligheden ingenting; — ikke saa at forstaa, at han taug — tvertimod, han talte — talte med sin smukke Stemme — venligt — smilende — ja næsten anerkjendende. Men ikke et eneste Ord kom der fra hans Læber, der gik lige paa Sagen. Det var mig umuligt at faa ham til at diskutere et enkelt Spørgsmaal, eller forklare, hvorfor han overhovedet havde trængt mig ud af Arbeiderforeningen og sat sin Kapellan istedet. Han benægtede Intet, — indrømmede Intet — og tilslut — ja der ser De igjen min Ulykke! — tilslut blev jeg saa gal af at se ham lænet tilbage i Stolen med de hvide Lokker og dette evige Smil, at jeg fik et af mine allerværste Anfald og holdt ham en rigtig Tordentale."

„Nu? — og Provsten? blev han heftig?“ spurgte Rachel.

Worse lo: „Jeg kunde ligesaagodt have prøvet at slaa Gnister af Filt — som at faa ham heftig. Nej Provsten var lige blid, og da jeg gik, trykkede han min Haand og haabede snart at se mig igjen. Men senere har jeg faaet min Løn for den Visit.“

„Hvorledes det? —“ spurgte hun.

„Jo — ser De — efter den Tid er jeg sat i etslags Ban. Det kommer frem paa utallige smaa Punkter — i Forretningen, i Selskabslivet — overalt; Mor — Stakkel! — hører det i Kramboden af Kunderne; bestandig dette Arrigskab under Form af Beklagelse over Fritænkeren — den Vantro — og saa videre, og jeg er vis paa, at de fleste anser det som et overordentligt Held, at jeg itide blev forhindret fra at fordærve — mindre kan det ikke være — fordærve vor hæderlige Arbeiderstand. Da sagde jeg til mig selv: naar der er en saa stor Afstand mellem mine Meninger og deres, som jeg vilde hjælpe, og jeg dertil selv er saadan som jeg er, saa er der ikke andet for mig at gjøre end lukke mig inde i mit Arbeide og holde mig iro.“

„Iro — ja der er det igjen!“ sagde Rachel og saa hen for sig, „men nei — nei! De har ikke Ret!“

„Lad mig nu faa Lov til at sige noget om Dem — Frøken Garman! —“ sagde Jacob Worse og tog Mod til sig, „hverken jeg eller nogen anden i Deres Omgivelser formaar at gjøre de Fordringer Fyldest, De opstiller. Men jeg skal nævne Dem en, som kan det — og det er De selv — De Frøken Garman har alle de Betingelser, vi andre mangle.“

„Jeg? — en Kvinde! — værre endda: en Dame? —“ Rachel saa paa ham i største Forbauselse, „og hvorledes? — om jeg maa spørge.“

„De skal skrive!“

Rachel studsede og betragtede ham mistroisk. „Det er ikke første Gang, jeg hører det. En og anden har sagt mig det før; det er nu engang saa, at Forfatterskab regnes med blandt en emanciperet Kvindes Unoder.“

Jacob Worse blev atter rød i Hovedet: „Jeg kan taale, at De kalder mig feig — Frøken Garman! men naar De tror eller lader som om De tror, at jeg ikke mener det alvorligere end en hvilkensomhelst —“

„Nei, nei — bliv siddende! — jeg beder Dem,“ bad Rachel ængsteligt og lagde Haanden paa hans Arm, „det var ikke ondt ment men jeg er saa mistroisk; — Omforladelse!

— se saa! lad nu det være glemt! De mente altsaa virkeligt, at jeg burde skrive."

„Uden Tvivl —" svarede Worse, som strax blev god igjen, „De sidder inde med mange originale Tanker, De har en Energi, som vil overvinde enhver Vanskelighed, og Mod mangler De ialfald ikke!"

Midt i den tossede Ballarm omkring dem lød de dobbelt underligt i hendes Øre — disse opmuntrende Ord, som med en Gang aabnede nye Udsigter.

„Men — hvad skulde jeg vel skrive? hvad ved jeg, som ikke Verden allerede ved i Forveien; nei — nei! — De tager feil Hr. Worse! — jeg kan ikke —" hun saa nedover sin Pynt og begyndte at finde det hele temmeligt dumt af Worse.

„Det er umuligt at forudsige, hvad De vilde skrive," svarede han, „men det er sikkert, at der er uendeligt meget, som Verden kun kan faa vide af Kvinden, og som den venter paa at faa vide. For Dem gjælder det blot at ville; De gjennemgaar en Krise i denne Tid, der er en Gjæring i Dem —"

„Jeg synes, De behandler mig mere som en chemisk Forbindelse end som et Menneske — endsige da — som en Dame —" sagde Rachel leende.

„Lader os takke Guderne, fordi De er

saa lidet Dame," sagde Jacob Worse oprigtigt.

Nu begyndte en Dans, som Rachel havde lovet bort. Hendes Kavaller kom og førte hende bort.

Jacob Worse saa en Stund efter hende; derpaa fik han fat paa sit Overtøi og gik hjem.

Han forstod godt, at naar han vakte denne Tanke hos hende, fjernede han endmere enhver Udsigt til det, der udgjorde hans Livs Drøm. Men det var hans Overbevisning, at de herlige Anlæg hos Rachel vilde gaa aldeles tilgrunde i disse trange Omgivelser; og han troede ialfald, at han var fuldtud oprigtig mod sig selv, naar han sagde, at han ikke vilde stanse hende paa den Vei, han følte, hun maatte gaa — selv om han derved kunde opnaa den høieste Lykke for sig selv.

Men da han kom hjem i sine tomme Værelser, faldt det saa tungt paa ham. Thi det følte han, hvis Rachel først kom til fuld Bevidsthed om, hvad hun evnede, vilde Hjemmet være hende for trangt, og et Ægteskab — som han kunde byde det — vilde ikke være noget for hende.

Der var Lys i Bagbygningen; Klokken var ikke mere end elleve. Jacob Worse gik

over til sin Moder, som han fandt i Nattrøie ifærd med at ordne sin Smule Haar til Natten.

Det var ikke at undres over, at den gode Fru Worses Øine tindrede af Stolthed, da den store, smukke Søn traadte ind i fuldt Baltoilette. Men da han kastede sig paa Sofaen, gjemte Ansigtet i Hænderne og sagde — „Aa — Mor — Mor!“ — ganske som i Gutteaarene, naar han havde gjort noget rigtig dumt —, da rystede Madam Worse sine knyttede Næver mod en eller anden usynlig Skikkelse borte i Krogen og mumlede:

„Er det Maner at sende mig slig en Gut hjem paa den Maade?“

Men hun sagde det ganske stille for sig selv; gik hen og trak hans Hoved op paa Fanget; og medens hun lod sine Fingre glide i hans Haar, sagde hun med sin urokkelige Tillid: „Ja — ja! Gutten min! — vær bare rolig; alt kommer nok iorden — alligevel!“

— Rachel vilde ogsaa gjerne taget hjem strax. Men Fru Garman havde hørt, at den nye Restauratør i Klubben kunde en ny Filét, og derfor maatte de vente til efter Aftensbordet. —

Borte, henne.

XVI.

Endelig slæbte Vinteren sig nordover som et trægt Udyr med sin lange Hale af skiddenhvide Sneflekker langs Gjærderne og blaasort Is — smaahullet somom den var makstukken — udover Vandene. Og Vaaren fulgte lige i Hælene og havde uhyre travelt med at male grønt og fiffe altsammen rigtig op for en liden Stund, — inden Udyret igjen krøb sydover med frisk Sne og flunkende ny, blank Staalis.

Det var den 14de Mai; Onkel Richard red paa sin Don Juan indover Byveien fra Bratvold. Imorgen var den store Festdag paa Sandsgaard: Skibet skulde løbe af Stabelen om Formiddagen, og om Aftenen skulde der være det store aarlige Bal.

Den gamle Herre var falden i Tanker, og Don Juan gik i Paradeskridt, dreiede sit

---

Makstukken, ormstukken. — *Fiffe*, pynte.

smukke Hoved til alle Sider, medens Sønden-vinden, der kom strygende op langs Kysten, tog Lokker af den fine Manke, kastede dem over paa den gale Side og legte med den lange Haarlusk i Panden.

Henover bølgende Lyngsletter førte Veien, gjennem veldyrkede Gaarde, over Myrer og øde Vidder — brolagte med Kampesten. Intet Træ var at se, saalangt Øiet kunde naa, og det naaede langt — udover Søen og indover Heiene ligetil de første Fjelde — flere Mil inde i Landet.

Men der var i hele denne gjennemblødte Jord saameget Liv, der piblede frem, saamegen krydret Duft, der steg op, saamange Farver, der vexlede, saamegen let Taage, der gled henover Vandene, blev hængende i Sivet og lagde sig udover Myrene; og i den klare Solluft var der en saadan Vrimmel af Lærker, der sang omkap, Viber, som jagede hinanden, Strandryler, Snepper, Stær, Ænder — et Liv og en jublende Travlhed —, og ude mod Vest den skinnende gule Sandstribe mod det mørkeblaa Hav.

Legationssekretæren saa ikke stort af alt dette idag. I hele Vinter havde han ikke havt det godt. Hjemme savnede han Made-

Myr, Mose. — *Vidde*, Strækning. — *Hei*, Fjeldslette.

leine, og naar han kom til Sandsgaard og saa hende, blev han ikke gladere.

Hun havde fortalt ham, at Pastor Martens havde friet til hende; men det var da ikke noget at sørge over — tænkte Legationssekretæren, — især da hun jo svarede nei. Der maatte være noget andet iveien, og idag vilde han spørge Christian Fredrik: han vidste Raad for alting. Saa vilde han ogsaa endelig tage Mod til sig og spørge Broderen, hvorledes det hang sammen med disse Vexler og Contocouranter; det var dog for galt ikke at vide Greie paa sine egne Affærer.

Hjemme paa Sandsgaard fandt han det hele Hus i et Røre. I anden Etage blev der ordnet Møbler, støvet og sat Lys i Lysekronerne; nedenunder var der allerede dækket til Soupéen, kun de Gamles Soveværelser og Kontorerne vare skaanede og i Spisekammervinduet stod Gelée og sligt noget, der skulde blive koldt.

„Ak — Herregud! hvilket Styr her er!“ — klynkede Fru Garman; hun havde ladet sin Lænestol flytte ind i Anretningsværelset ved Siden af Kjøkkenet. Her opholdt hun sig den hele Dag og lod sig bringe Prøver

---

Styr, Tummel.

af alt, hvad der lavedes i Kjøkkenet; Kogekonerne vare saa bange, somom de skulde aflægge Examen.

Men Jomfru Cordsen gled fra øverst til nederst i det store Hus; stiv og stille ordnede hun med faa Ord hele det vidtløftige Apparat af Dækketøi, Knive og Gafler, Lys, Stentøi, Sølvtøi, Glas og Porcellain, — alt havde hun i sit gamle Hoved — ligefra Damernes Aftrædelsesværelse til Aftensmad for Musikken.

— Men var der travelt i Huset, saa var der endnu meget travlere nede paa Værftet. Tom Robson havde holdt Ord; Skibet stod saa blankt og færdigt „som en Brud" — sagde han. Og nu var hele den store Arbeidsstok ifærd med at gjøre alt istand til Morgendagen og rydde op paa Værftet, forat det kunde tage sig rigtig godt ud, naar hele Byen kom ud, forat se Skibet „gaa".

„Hvad Tid har vi Høivande? Mr. Robson!" — spurgte Unge-Konsulen, da han og Onkel Richard inspicerede Værftet om Eftermiddagen.

„Klokken halv elleve — Sir!" svarede Bygmesteren.

„Godt! — lad mig saa se, at De har alting iorden imorgen Klokken halv elleve — paa Slaget — De forstaar: paa Slaget halv elleve!"

„*All right!* — Sir!“ svarede Mr. Robson og tog til sin Hue.

Men Tom Robson vilde ikke lade noget bero til Morgendagen. Iaften vilde han slaa sig løs; Martin havde allerede faaet Penge til et storartet Indkjøb. Der var Tid nok til at sove ud inden Klokken halv elleve om Formiddagen.

Derfor gjorde han alting færdigt iaften. Renderne bleve smurte forsvarligt med Talg og Grønsæbe og lagt under; Støtterne vare færdige til at tages ned, og alt, hvad der kunde være iveien paa Havnen, blev halet tilside og fortøiet.

Skibet stod med Agterenden mod Søen og Forenden høiest paa Land. Under Bougen laa alt parat, som skulde bruges Dagen efter. Det sidste Stykke Rende, som skulde slaaes under, Kilerne, der skulde drives ind, forat løfte Forenden, laa tilhugne, der var Donkrafter og Spil — alt — ligetil de langskaftede Træhammere var paa sin Plads.

Gabriel fulgte Tom i Hælene den udslagne Dag. Han vilde vide Besked om alt, og det fik han ogsaa. Kun det, han helst vilde vide — Skibets Navn — var en Hemmelighed, som Tom ikke vilde forraade. Og Tom var ifølge Konsulens Ordre den, der

selv spigrede Navnebrættene paa om Aftenen, da det var halvmørkt. —

Selskabet hos Anders Begmand havde været flittigt i Aften — især Tom Robson. Og da Klokken var henad ti, var han alt temmelig drukken. Ligesaa Væggelusen; men Carl Johan Torpander holdt sig ædru som han pleiede — seende mod Døren, hvergang han hørte en Lyd. I Mørkningen var det begyndt at blæse en frisk Sydvest, som feiede nedad Skippermarken og stod ud igjennem Fjorden. Det ruskede i den gamle Hytte, naar Vinden kastede ned fra Fjeldet bagom, og Torpander for hvert Øieblik op og troede, at Døren gik — til ustanselig Moro for Mr. Robson.

Martin drak i Stilhed og saa mere skummel ud end nogensinde. Hele Vinteren havde han været uden Arbeide. Tom Robson havde laant ham Penge, og det gjorde ham endnu bitrere; thi han var paa sin Vis stolt, og Taknemlighed laa ikke for hans Natur.

Endelig kom Marianne. Torpander hilste med sædvanlig Ærbødighed, og hun smilede svagt til ham. Hun saa ud somom hun vilde falde af Træthed og gik hurtigt gjennem Stuen.

„Holloi!“ raabte Tom, som først saa hende, da hun var ved Kjøkkendøren, „der

kommer Kjæresten min! *Mary Ann, my darling!* nu er Skuden færdig og Tom Robson har Penge! nu holder vi Bryllup — inat om du vil! *come along*! —" raabte han og vilde stige over Bænken.

Men Martin stødte ham tilbage: „Vil du lade Søster min være i Fred!"

„Kanske hun skulde være for god til en ærlig Sømand, fordi om den Helvedes Grossereren —"

Længer kom han ikke, thi Martin slog efter ham og traf ham i Nakken indunder Øret. Marianne skyndte sig ud. Men Torpander kastede sig modigt over sin gamle Fiende fra den anden Side og der opstod en forfærdelig Tummel.

Tom Robson krummede sig sammen paa sin engelsk — saa drukken som han var —, bøiede Armene sammen med Albuerne ud som en Boxer. I Førstningen stødte han halvt i Spøg efter Martin; men da han fik et Par Slag, som gjorde ondt, sprang han frem paa Gulvet, forat faa Plads.

Gustaf Oscar Carl Johan Torpander forstod sig ikke det mindste paa at slaaes. Han hamrede saa fort som et Skovlhjul med sine tynde Bogtrykkerarme paa Tom eller i Luften — hvor det traf. Mr. Robson gav

ham leilighedsvis et Puf, saa det skranglede i ham; men ellers lod han Svensken banke sig i Ryggen, saameget han lystede.

Væggelusen betragtede en tidlang det hele med Velbehag, indtil han fik den Ide at rydde Stuen. Dette udførte han med stor Ihærdighed, og ved at skubbe og dunke med sin svære Krop fik han tilslut den hele Klump trykket udenfor. Begmanden rakte dem Huerne og lukkede Døren.

Den friske Vind afkjølede dem allesammen og paa Væggelusens Opfordring blev der sluttet Forlig. For at bestyrke dette blev det vedtaget, at man skulde gaa hjem til Tom Robson og tage en Dram og et Stykke engelsk Ost.

De klavrede da op ad den bratte Sti bag Begmandens Hus — Tom Robson foran. Men som han hjalp til med Hænderne paa de bratteste Steder, fik han fat paa en løs Sten; og rent i Ørske og Fuldskab kastede han den mod Mariannes Kammervindu, hvor der var Lys. Stenen traf med saadan Kraft midt i Korset af Vindussprosserne, at alle fire Ruder sprang, og Glasstykkerne faldt klirrende ned.

„Det var Tom Robson!“ skreg Martin,

Skrangle, knage, klapre. — *Ørske*, Ørhed.

som var den sidste, „lad mig komme op — afvei! lad mig bare faa Kloen i ham!“ — han arbeidede sig forbi de to andre og naaede Tom just som han kom indover Skrænten paa flad Mark.

Martin for indpaa ham med saadan Voldsomhed, at den anden ikke fik Tid til at sætte sig i Forsvarsstilling. Slag paa Slag susede ned over ham, indtil han halvt bedøvet tumlede om. Men Martin kastede sig over ham, satte Knæerne i Brystet paa ham, slog ham i Ansigtet, spændte og sparkede, hvor han traf, indtil han ikke kunde mere.

De andre naaede ogsaa op, men lagde sig ikke imellem. Martin var aldeles vild; han gik foran, fægtede med Armene og bandte og svor.

Tom Robson kom luskende bagefter; men ikke saa snart fik Martin Øie paa ham, før han igjen kastede sig over ham, indtil han atter laa som død i Marken.

Saaledes drog de sig indover Skippermarken; men da Martin for tredie Gang vilde fare paa Tom, kom der en lang smekker Gut springende henover Marken og stillede sig midt foran Martin; det var Gabriel Garman.

„Vil du lade ham i Fred — Martin!“ raabte han — aandeløs efter Spranget.

„Hei! —“ skreg Martin, „der er en af Blodsugerne! — du kommer i rette Tid! — jeg skal vride Indvoldene ud af dig — din Helvedes Hund!“ —

Men idetsamme han vilde styrte mod Gabriel, blev han greben bagfra over Armene.

„Er du gal — Martin! — det er Gabriel — Søn til Konsulen! — du er fra Vid og Sands — Gut!“ raabte Væggelusen; baade han og Svensken havde kastet sig over Martin og holdt ham fast.

Men Martin skreg og spændte, indtil han udmattet faldt tilbage og laa stille.

Tom Robson sansede ikke noget mer, men tumlede alligevel op til sit Hus, som var tæt ved.

„De behøver ikke at være bange — Hr. Gabriel,“ sagde Væggelusen indsmigrende, „vi holder ham godt.“

„Det skulde I have gjort før,“ svarede Gabriel, „jeg skulde nok have klaret mig.“

Han var saa tynd og smekker, at Martin kunde have knust ham — saa vild som han var; men alligevel sagde Væggelusen, da Gabriel gik nedover: „Der er Blod i dem!“

Martin, som de havde sluppet, reiste Hovedet: „Blod — siger du! — ja Blod er der i dem! de fattiges Blod, som de har suget fra Far til Søn! og alt det Blod har

de gjort til Guld — rødt, skinnende, blodigt Guld. Men —" tilføiede han hemmelighedsfuldt — „jeg skal tappe Guld af dem — jeg, saa det skal skinne rødt som Blod over hele Sandsgaard! — vent bare!" — og snar som et Dyr for han nedover Skrænten.

— Væggelusen og Svensken saa paa hinanden og gik hver sin Vei uden at sige et Ord. —

— Da Vinduet blev knust, havde Marianne strax slukket Lyset. Hun tog sit Underskjørt og prøvede at stoppe i Vinduet; men Vinden kastede saa haardt imod, at hun ikke kunde faa det tæt. Hun frøs — der hun stod og skyndte sig i Seng. Men for hvert Vindstød kjendte hun den kolde Træk og hun kunde ikke blive varm.

Nedenunder gik Bedstefaderen og rumsterede, mens han drak op Ølslumperne. Marianne foldede sine Hænder og bad, at hun maatte faa dø; men udpaa Natten for hun op, hun var bankende hed og skjælvede over hele Kroppen; hun syntes høre Raab og Lyden af mange Mennesker. —

XVII.

Fru Garman var allerede gaaet tilsengs efter den lange besværlige Dag. Madeleine havde ogsaa trukket sig tilbage som hun gjerne pleiede, naar Fanny var der.

Og baade Morten og Fanny vare paa Sandsgaard iaften. Den smukke Frue var ganske som før mod Madeleine — smilende og elskværdig, og Madeleine maatte ofte spørge sig selv, om hun ikke, naar alt kom til alt, havde drømt hele hin Maaneskinsaften.

Klokken var henad elleve; Gabriel var netop vendt tilbage fra sin Expedition i Skippermarken; han havde hørt Skrig deroppe, da han var ude, forat se, hvad Vind der var.

Konsulen og Onkel Richard spillede Skak. Morten, Fanny og Rachel talte om Ballet imorgen, af og til henvendte de sig til Jomfru Cordsen, der sad ved Ovnen og pudsede Sølvtøi.

„Det er vel Søndenvind? — Gabriel! —"

sagde Konsulen og lyttede efter Vindkastene i Træerne.

„Frisk Sydvest — Far —“ svarede Gabriel.

„Godt —“ sagde Unge-Konsulen, „det gjør os ingenting, naar det bare ikke bliver Nordenvind; for den sætter Sø ved Værftet.“

Damerne reiste sig, forat sige Godnat, og Morten, forat lave et nyt Glas, da der lød ivrige Stemmer nedenunder, — en Mand kom springende opad Trappen, gjennem Forstuen — Døren gik op, og ind styrtede Anders Begmand. Hans Ansigt var saa hvidt som det kunde blive for Sod og Beg, det stive Haar strittede bent ud, medens han med Huen i Haanden og stirrende paa Konsulen begyndte: „De—de—de—de—“ — hurtigere og hurtigere; alle saa, at det var noget af stor Vigtighed, han blev ildrød af Anstrængelse: „De—de—de“

„Syng! — for Fanden! —“ raabte Unge-Konsulen og stampede i Gulvet.

Da sang Begmanden til den muntre lille Melodi:

„Men der er gaaen Ild udi Beghuset —“

Idetsamme raabte en Mand nede i Gaarden af al Kraft: „Brand — Brand!“

Morten rev et Rullegardin iveiret, et rødligt Skjær saaes paa de duggede Ruder, alle styrtede derhen.

„Stille!“ lød Konsulens Stemme, og alle stansede og saa paa ham. Den lille Mand stod ret som et Lys, Øinene rolige og klare, og Undermunden fremskudt; Husets Chef talte: „Det brænder paa Værftet! — Du Morten tager begge Søhussprøiterne — Nøglerne hænger i Drengestuen — tag Brandspandene med dig! —“ Morten løb afsted —. „Pirre! — du maa op paa anden Etage i Mellemhuset, der ligger et Storseil; kast det i Søen og træk det over Materialhuset — du forstaar: Materialhuset maa reddes — ellers —“ Onkel Richard var alt ude af Døren med Anders Begmand. „Gabriel! — du løber op til Gaarden — Gabriel!“ raabte Konsulen; men der var ingen Gabriel, han var løbet ud af en anden Dør. „Aa! det er dog en Hvalp af en Dreng —“ sagde Unge-Konsulen uvilligt.

Der var noget saa uhyggeligt i den sorte Røg og den mørkerøde Flamme, som saaledes Minut for Minut fik Tid til at vinde Fodfæste og samle Kræfter uden at et Menneske satte sig til Modværge. Men Gabriel ændsede ingenting; han saa bare det røde Skjær spille opover Skibet, som ragede uendeligt høit op mod den graa Himmel, og afsted

---

Drengestue, Karlestue.

for han i rasende Fart opover Skippermarken. Da han saa Skibet i Fare, var Tom Robson hans første og eneste Tanke, og han for ind i Huset, hvor han var godt kjendt.

„Mr. Robson! Tom! Tom! —“ raabte han ind i det mørke Værelse, hvor der lugtede som i et gammelt Rumfad, „det brænder — Tom! — Skibet brænder!“

Han famlede sig frem til Sengen og ruskede i Mr. Robson. Idetsamme kom Værtinden — en drabelig Skipperkone ind med Lys; hun havde netop faaet Tom afklædt paa en Vis.

„Aa nei da! er det Hr. Gabriel! —“ sagde hun og trak Nattrøien sammen; „— er der Brand? Mr. Robson!“ — raabte hun og hjalp Gabriel at ruske i ham.

„*What is the matter?*“ brummede han og vendte Hovedet — forslaaet og blodig som han var.

„Aa—aa nei da!“ klynkede Madammen, „han er saa svinagtigt fuld! er det ikke Synd for saadan en pen Mand, at han skal være sligt et Svin! Tom! Tom! — aa Herregud hvor snyd han er!“

Gabriel slog uden Betænkning Vaskevandsbollen i Ansigtet paa ham. Mr. Robson prustede og blæste; og idet han reiste sig paa den venstre Arm svingede han mat

med den høire og raabte: „Leve Morten Garman! — hip — hip —“, men før han kom til Hurra, faldt han om paa Siden og snorkede.

Gabriel gik; der var ingenting at gjøre med Tom. Vinden feiede nedover Skippermarken og drev den tykke Røg fra Beghuset udover Fjorden. Omkring Hovedbygningen var der alt saa lyst som om Dagen, rødlige Striber løb langt udover Markerne, skinnede hist og her i Brystet paa et hvidt Hus, mens det var mørkt opover Skippermarken i Skyggen af det store Skib. Der kom et Blink indover Byen og saa et Drøn, det var Brandskuddene. Oppe fra „Gaarden“, henover Markerne, men helst i Alléen fra Byen begyndte Folk at komme springende enkeltvis — to og tre — altid flere — indtil Mængden fra Byen viste sig i Alléen som en tæt sort Masse fuld af hvidrøde Punkter. Da Gabriel kom ned igjen, var han ganske raadløs, han støttede sig mod Havemuren og hulkede høit.

En Mand kom rendende langs Havemuren; det var Adjunkt Aalbom; han kjendte Gabriel og stansede: „Ja er det ikke som jeg siger!“ raabte han triumferende, „du er en Laban! her staar han og flæber! — kunde du ikke ialfald lange Vand — dit Drog!“

Da for Gabriel op som greben af en Indskydelse, puffede Adjunkten tilside og løb ned mod Værftet.

„En uopdragen Kanalje —“ mumlede Adjunkten, idet han gik videre, forat udsøge sig en god Plads, hvor han kunde se Branden.

— Rachel havde strax følt Trang til at være virksom; men der var intet at gjøre for hende. Saa stod hun da paa Trappen foran Huset og saa Mængden fra Byen strømme til, medens Ilden kastede et stærkere Skjær indover Byveien, som var fuld af Folk.

Pludseligt hørte hun en Stemme, hun kjendte: „Afvei — afvei for Sprøiterne! varsko der! Sprøiterne! — afvei!“

Folk sprang tilside og ud af Sværmen kom i fuldt Løb to Rækker Mænd, som trak den rødmalte Sprøite i lange Touge. Jacob Worse sprang foran raabende og kommanderende; han hilste flygtigt paa hende, og Sprøiten rumlede over Gaarden. Det slog hende, at hans Ansigt var det eneste, som saa bekymret eller deltagende ud; alle de andre vare ligegyldige, nogle lagde endog intet Skjul paa, at de fandt det at være en herlig Spas med denne Brand. Rachel vendte sig og gik ind.

Imidlertid stod Konsul Garman i Hjørnevinduet mod Nordvest indaf den lille Sal.

Beghuset var i fuld Brand indvendigt; Flammerne stod udaf Døren og brændte langs henad Jorden i det smeltede Beg, som randt ud. De tykke Mure vare glohede; han saa Folk trække sig tilbage, naar de kom for nær. Røgen laa saa lavt nede i den stærke Vind, at han ikke saa stort til Folkene og Sprøiterne. Men oppe paa Taget af Materialhuset saa han Onkel Richard og nogle andre Skikkelser arbeide med de vaade Seil.

Materialhuset stod kun faa Favne fra Beghuset og saa tæt indunder Agterenden paa Skibet, at dette var saa godt som fortabt, hvis der gik Ild i Huset.

Konsulen saa, at Seilet blev trukket over, men idetsamme styrtede det murede Tag paa Beghuset, og Ilden slog pludseligt høit i Veiret og kastedes af Vinden lige mod Materialhuset. Legationssekretæren og de andre maatte i en Fart ned af Taget paa den anden Side.

Der kom en springende opad Trappen, gjennem Værelserne.

„Far — Far! —“ det var Morten, som aandeløs og gjennemvaad styrtede ind, „Far, vi maa have Krudt! — Materialhuset maa sprænges i Luften.“

„Snak! —“ svarede Konsulen tørt, „Huset staar jo lige indunder Skibet.“

„Det er det samme," svarede Morten, „noget maa gjøres; hvad Fanden kan det blive til med de gamle Fillesprøiter!"

Unge-Konsulen rettede sig; han hørte Gjenklangen fra saamangen Uenighed mellem dem, det var det nye mod det gamle, og han svarede kort og tørt: „Jeg er endnu Husets Chef. Gaa tilbage og gjør din Pligt — som jeg har ordineret."

Morten vendte sig trodsigt og gik. Den Ide med Krudtet tiltalte ham, skjønt Ideen ikke var hans. Men en Ingeniør havde staaet bag Morten med Hænderne i Lommen, som Ingeniører pleie at staa; og saa havde han sagt, som Ingeniører pleie at sige: „Ja hvis jeg fik raade, skulde det Død og Pine gaa paa en anden Maner."

„Hvad vilde De gjøre?" havde Morten spurgt.

„Krudt!" svarede Ingeniøren — kort og greit — som Ingeniører pleie at svare.

Det var tungt for Morten at opgive dette Krudt, og han mumlede mange stygge Eder, mens han gik nedad Trappen.

— Da Konsulen atter saa ud af Vinduet, efterat Morten var gaaet, greb han uvilkaarligt fast i det Damaskes Gardin. Thi den Forandring som var foregaaet i disse Minutter var altfor afgjørende.

De vaade Seil vare blevne sorte og forkullede i et Secund og pludseligt flammede hele den ene Væg af Materialhuset op i gule friske Luer. Henover Taget kastede de sig som Blink i den tætte Røg, og lange Flammer begyndte alt at slikke henunder Fartøiet.

Konsulen vidste, hvad der var i Huset: Drev, Maling, Olie, Tjære — Skibet var redningsløst fortabt — det store Skib, hans Stolthed — mere end nogen anede.

Efter det første overvældende Indtryk, begyndte hans Hoved at kalkulere. Tabet var stort — meget stort; Forretningen vilde lammes for en lang Tid, og Huset vilde faa en slem Knæk.

Og dog var det ikke dette, som knugede den lille stive Mand, saaat han næsten følte det i Knæerne. Men dette Skib betød mere for ham end en Pengesum. Det var et Arbeide, han havde fuldført til Ære for „det Gamle" — imod „det Nye" — mod Sønnens Raad med Tanken paa Faderen, næsten under hans Øine — syntes han. Og nu skulde det altsammen gaa saa ynkeligen tilgrunde!

Den store Sprøite fra Byen rak netop saa høit, at den kunde holde Skibets Side

vaad til opimod Guldlisten. Men indunder Agterenden kunde Straalen ikke komme til at virke, og snart hvirvlede der smaa spidse Flammer frem; Konsulen forstod, at der var gaaet Ild i Rorstilken.

Den Del af Skibets Side, som vendte mod Branden, var nu saa hed, at den røg, hvergang den tynde Vandstraale feiede hen over den. Men pludseligt blev et stort Stykke bedækket med smaa gnistrende Flammer, som om der var kastet store Masser Bogguld mod Skibssiden, de hvislede henover i det stærke Luftdrag, satte sig fast i lange parallelle Striber i det tjærede Drev mellem Plankerne. Vandstraalen feiede det væk; men med ét var det der igjen — et andetsteds — farende — gribende sig fast med tusinde Smaaben løb det helt opover til Guldlisten, forbi den og der — kastede Flammerne sig med et Sæt over Navnebrættet; de forgyldte Bogstaver stod indi den gnistrende Ild — alle læste det — Konsulen ogsaa — der stod: Morten W. Garman.

Det var Gamle-Konsulens Navn — hans Skib — hans Navn — og nu —

„Se paa Unge-Konsulen, hvor bleg han er —“ sagde en blandt Tilskuerne til sin Sidemand.

„Hvor? — hvor er han? — jeg ser ham ikke.“

„Han stod just i Hjørnevinduet; han var bleg som et Lig; mon det var assureret?“

Men Unge-Konsulen laa baglængs paa Gulvet, han havde revet det tunge Damaskes Gardin med sig i Faldet.

Jomfru Cordsen kom gjennem Stuerne. Da hun saa ham, stansede hun og trykkede Hænderne mod Brystet; men ikke en Lyd kom over hendes Læber. Et Øieblik betænkte hun sig; saa lagde hun sig paa Knæ, viklede Gardinet løs fra ham og tog indunder med sine lange tørre Arme.

Han var ikke tung, og hun reiste sig op med ham i Armene. Men idetsamme faldt hendes Øine i det store Speil midt foran. Den gamle Dame skjælvede, og det var med Møie, hun holdt sig opreist.

En Hvirvelvind af Erindringer susede gjennem hendes Sjæl: han laa ved hendes Skulder, hun holdt ham i sine Arme — en gammel vissen Mand.

Jomfru Cordsen pressede sine Læber sammen og rettede sig op, og saa bar hun ham som et Barn paa de lange tørre Arme gjennem Værelserne — alle Døre stod aabne — helt ud paa Trappegangen. Her fik hun raabe ned til en af Pigerne, som kom og hjalp hende.

XVIII.

Da Onkel Richard blev fordrevet fra Taget af Materialhuset og forstod, at alt Haab var ude, gik han hen, forat tage fat ved Sprøiterne. Det var somom han døvede sin Smerte, naar han arbeidede, og han pumpede med af alle Kræfter; — af og til saa han op imod Huset og tænkte: „Stakkels Christian Fredrik!"

Jacob Worse ledede Arbeidet; han havde ladet det høie Plankeværk, som omgav Værftet hugge ned ved Søhusene, forat skaffe Plads for Sprøiterne; der kom Orden i Vandlangingen, og det ørkesløse Publikum drev han op i Gaarden. Da han engang løb forbi Onkel Richard, spurgte denne: „Tror De, her er Haab? — Worse!"

„Nei —" svarede den Anden sagte, „jeg arbeider i Fortvivlelse."

Legationssekretæren nikkede: „Jeg ogsaa; stakkels Christian Fredrik!"

Idetsamme gik der en Mumlen gjennem Mængden. Alle læste Navnet oppe paa Skibet: Morten W. Garman — det er Gamle-Konsulen, blev der sagt.

Onkel Richard havde faaet Navnet at vide af Broderen; han saa op, hvor Faderens Navn stod i Guld indimellem de lette Flammer, som spillede opad Siden.

Jacob Worse greb selv Mundstykket paa Slangen, og med et Kast fik han Vandstraalen til at fare saa høit opover, at Flammen sluktes for den Gang.

Men nu forstod alle, at Skibets Skjæbne var afgjort. Og om der end kunde være en og anden, som nok undte Garman & Worse en Smæk, saa var det dog for alle et jammerligt Syn at se det stolte Skib gaa saaledes tilgrunde.

Morten var kommen ned igjen fra Faderen; han stod nu tæt ved Onkel Richard; alle stirrede paa Skibet.

Ilden øgede fra Secund til Secund; med store Smæld kastede Luerne sig helt hen over Taget paa Materialhuset, med hvert Vindkast slog nye Flammer op og der blev hedt ved Sprøiterne. Jo høiere Ilden bragede, desto stillere blev der blandt Mængden, ingen Kommando, ingen Raab af Opmuntring mellem Søfolkene, Pumpeslagene faldt ikke længer

saa taktfast, selv Jacob Worse syntes at have tabt Modet.

Da raabte en liden Gutunge fra *west end*, som var krøbet op i Riggen paa en Jagt udfor et af Søhusene: „Hu' sige! — hu' gaar! Hurra! hu' gaar!"

Gjennem Mængden gik der en Mumlen af Uvilje over denne stygge Spøg; — men se! det ser jo næsten ud somom — se dog! — det øger blandt Mændene — Raab, Tvivl — jo! — nei! — hun gaar! — Skibet gaar! — ingen pumper længer — aandeløs Spænding; men hurtigt voxer der en Larm af Stemmer udover Værftet, opover Gaarden — brusende høiere og høiere, indtil et Brøl, et jublende Skrig af Hundreder — Gutter, Fruentimmer, voxne Mænd — alle raaber, de ved ikke hvad — bare en stor, stormende Jubel!

Thi se — Skibet gaar! den store sorte Kolos sætter sig i Bevægelse; Tomme for Tomme med øgende Fart glider det mægtige Skrov ud gjennem Ilden. Den blanke Side forsvinder Stykke for Stykke i Røgen, det blinker i den gyldne List, — og høit — som i Triumf løfter Bougen sig mod Himlen, idet Agterenden duver dybt ned i Søen.

Det hvislede og spragede, somom man

Sige, glide, skride.

havde kastet hundrede gloende Jern i Vandet, da den brændende Agterende borede sig dybt ned i Bølgerne, de skyllede opover Siderne, helt indunder Agterspeilet, og de lette Flammer, som for langs Skibssiden, sluktes i det stærke Luftdrag.

Vinden, som fik bedre Magt, da Skibet var borte, kastede sig ned i Ilden; den slog ud langsmed Jorden og skjulte som et bølgende Tæppe af Flammer kantet med Røg — Skibet, der gled udover Havnen.

Og midt paa Pladsen, hvor det havde staaet — den var saa stor nu, da den var tom — stod en liden Flok krogryggede, tjærebredte Mænd og tørkede sig i Hovedet med Huerne. Men midt iblandt dem saaes en høi, smekker Gut — blussende rød i Skjæret fra Ilden.

„Gabriel! —" raabte Onkel Richard. „Gabriel! —" gjentoges der rundtomkring. Legationssekretæren banede sig Vei henimod ham, Mængden fulgte, men stansede — ladende en ærbødig Ring staaende omkring Dagens Helte.

Onkel Richard omfavnede Gabriel, derpaa vendte han sig og raabte:

Tjærebrede, tjære.

„Leve Gabriel Garman! — Hurra! —“ han vilde svinge med Hatten, men opdagede, at han var barhodet.

„Hurra! —“ raabte Mængden, saa det dundrede; man var netop i Humør til at raabe høit.

„Hurra — for Tømmermændene! —“ raabte Gabriel; hans Guttestemme sprang op i Discant midt i Ordene; men det var ligegodt; der blev raabt et vældigt Hurra for Tømmermændene, saa for Skibet og for Firmaet — der var et Skraal og en Jubel uden Ende.

„Kom nu med mig —“ sagde Gabriel til Folkene, „Far vilde trakteret Jer med Frokost; men nu faar det blive en Kvelds-mad.“

Alle Tømmermændene mumlede og lo over denne Vittighed; men endnu bedre blev det, da „Kandidaten“ tilføiede: „De har s'gu fortjent en Frokost ogsaa.“

Dette syntes dem saa over al Maade vittigt, at de lo saa det klukkede i dem, og det om „Kandidatens“ Frokost blev et Mund-held blandt dem og deres Efterkommere.

Imidlertid brændte Materialhuset og alt, hvad der fandtes af brændbart paa den yderste Kant af Værftet. Ilden begyndte endogsaa at æde sig opefter Renderne. Men der var

ingen, som brød sig stort om det — Skibet var reddet! — det var det vigtigste, og Vinden stod fra Land. Morten fik travelt med at ordne Vagthold for Natten, Sprøiterne blev staaende parat, om Vinden skulde springe om.

— De gik opover mod Huset Arm i Arm — Onkel Richard og Gabriel, og denne maatte fortælle, hvorledes det hele var gaaet til. Gabriel havde truffet Skibstømmermændene samlede indunder Skibet og saa var han pludseligt begyndt at kommandere —

„At kommandere! —" raabte Onkel Richard, „du er en Fandens Gut — Gabriel!"

Saa drev de Renden under, slog Karret væk og kilede det hele op; Støtterne blev tagne i en Fart, Begmanden tog den sidste helt agterud i Ild og Røg — og saa gik Skibet netop i sidste Øieblik. Den Ros skulde ialfald Tom Robson have, at alt var parat og i fortræffelig Stand.

Rachel tog imod dem paa Trappen. Hun gik lige hen til Onkel Richard og hviskede ham i Øret: „Vær rolig Onkel! — lad os ikke ødelægge Aftenen for Gabriel. Far har faaet Slag, han ligger derinde; Doktoren er der."

Legationssekretæren gik ind uden at sige noget; men Rachel tog sin Broder om

Halsen og sagde: „Du er flink Gut — Gabriel!“

„Gut! —“ sagde Gabriel.

„Eller Mand! — det skal jeg sige herefter,“ svarede Rachel med et Smil, „hvor har du dine Folk?“

De var lige bagefter. Rachel delte ud fra Kjøkkenet Øl, Vin, Pølse, Spegekjød, fint Brød og en Mængde Ting, saaat Gabriel lo og sagde: „Du er meget flottere end Jomfru Cordsen. Jeg er vis paa, at Kyllingerne skulde været til Ballet.“

Ja — det var ogsaa sandt — Ballet! — Rachel blev tilslut saa forpint ved at se Gabriel gaa saa munter og glad, at hun ikke kunde holde det ud længer: „Du Gabriel! her bliver nok ikke noget Bal imorgen. Far er bleven syg.“

Gabriel behøvede ikke at spørge, han saa, at det var alvorligt. Folkene stod foran Trappen belæssede med de gode Sager, uvisse om, hvor de skulde gaa hen.

„Kom, lad os gaa ned igjen paa Værftet —“ sagde Gabriel, „der er vi for os selv og varmt er der ogsaa.“

Rachel kunde høre paa hans Stemme, at Graaden sad ham i Halsen, og hun tænkte uvilkaarligt paa, hvor han med en Gang var bleven voxen.

Huset var styrtet sammen, men det brændte endnu i Grunden. Værftet var — takket være Mr. Robson saa ryddigt, at Vagten ikke havde vanskeligt for at holde Ilden begrænset. Over Midnat flauede Vinden af, og de tykke Røgskyer steg høit op og drev langsomt ud over Fjorden.

Da Skibet løb af Stabelen, skar det tvers paa Vinden et Stykke udpaa og ragede ombord i en gammel Brig til Firmaet. Og hele Natten udover var der Raab og Opsang af de utallige Frivillige, som var ude at klare Skibene og fortøie det store nye.

I en liden hyggelig Kreds sad Skibstømmermændene paa Værftet saa nær Branden, at de kjendte Varmen. De havde faaet meget mere end de kunde lægge i sig, og Vagtfolkene kom stundom hen og bleve trakterede.

Det eneste Skaar i deres Glæde var, at Gabriel ikke kunde være med; han havde tilslut sagt, at Konsulen var syg, og saa maatte han vel være i Huset; for Ingen skulde komme og sige, at Gabriel var stolt! Saa drak de hans Skaal og saamange andre Skaaler, som de kunde finde paa — i den uvante Vin, til den fine Mad, indtil de slet ikke kunde mere.

Levningerne delte de ved at „blinde“ —

ganske som naar de delte Spaanhougerne, og lo sig halvt ihjel over den Komedie.

Derpaa vandrede de alle hjemover mod *west end* med Pølser og Flasker og Kyllingben og alt godt. Solen kom just over Fjeldkanten østenfor Byen og skinnede i alle de smaa Ruder somom hele *west end* var illumineret.

Den Morgen var der vist ikke en eneste Kone, som skjændte paa sin Mand, fordi han var lidt paa en Kant. Der blev en Spisen og en Drikken og en Snakken og en Løben i Trapper og fra Hus til Hus. Ungerne sad overende i Sengen — blændede af Sollyset og proppede sig med Pølse — endnu halvt uvisse, om det var virkelig, tilforladelig Pølse, de aad, — eller om det hele bare var en deilig Drøm — saadan som de Sultne stundom kunne drømme den.

Solen skinnede udover Sandsgaardbugten, hvor det nye Skib laa fortøiet med Trosser paa kryds og tvers, og Lystigheden fra *west end* lød langt udover Søen.

Men hjemme hos Begmanden laa Marianne og talte i Vildelse, Nabokonen sagde, hun havde „Feberen"; og Anders selv sad med et Tørklæde om Hovedet; han havde forbrændt sig paa den ene Side af Ansigtet.

— Byfolkene kom efterhaanden hjem; nogle lod, somom de ikke saa Solen og gik tilsengs; andre blev oppe og gik og gabede hele Dagen. Over den halve By havde været ude i Sandsgaard eller ialfald oppe paa Høiderne, forat se Ilden.

En af de faa, som ikke havde iagttaget Branden, var Væggelusen. Da han skiltes fra Svensken oppe i Skippermarken, gik han lige til Byen. Ved de første Huse mødte han Folk, som løb udover, og saa døv som han var, hørte han dog tydeligt de to Brandskud. Da han gik forbi Kirken, saa han, at Døren var aaben og inde i Klokkerummet stod en Lygte paa Gulvet. Væggelusen saa Benene af en Mand vexelvis gaa tilveirs og komme ned igjen, krumme sig og gaa tilveirs igjen. Heraf uddrog han den Slutning, at der klemtedes med den store Klokke.

Han lagde nøie Mærke til, hvad Klokken var paa Kirkeuhret, og han gik allerede og gjorde op med sig selv, hvorledes han skulde svare Politimesteren; thi det anede ham, at han vilde komme paa Brandforhør. —

XIX.

Konsul Garman laa i Sengen, det var tre Dage efter. Den venstre Side var endnu næsten fuldstændigt lam; men Doktoren mente, det kunde rette paa sig, siden Patienten havde overstaaet de første Dage.

Konsulen havde ikke talt et Ord; men han bevægede Øinene især det høire, det venstre laa halvt igjen og Munden var skjæv.

Onkel Richard sad altid ved Sengen og stirrede paa Broderen, indtil deres Øine mødtes, da saa han i Veiret med en Mine, som skulde være ubekymret. Thi Doktoren havde sagt, at den Syge maatte ikke komme i Bevægelse.

Naar Legationssekretæren var alene med den Syge, var han altid ræd for, at denne skulde begynde at tale; men somom Kon-

---

Igjen, lukket.

sulen just havde ventet paa det, begyndte han netop en Dag, da Doktoren var gaaet. „Du Richard," sagde han utydeligt, — „der maa gjøres en Del Forandringer —"

Se saa! — nu begynder det! tænkte Legationssekretæren.

Konsulen ventede lidt, før han fortsatte: „Det var et stort Tab —, som vil ramme os alle; Skibet var uassureret —"

„Ja — ser du — Christian Fredrik! —" svarede Onkel Richard i en upassende let Tone, „det er dog ganske besynderligt, hvad der saadan — hm! saadan kan hænde — for Exempel med et Skib."

Konsulen saa paa ham.

Hvorledes skal dette gaa? tænkte den anden og saa sig om efter Hjælp.

„Hvad mener du med det? Richard! —"

„Ja — ja — ja! — det er dog en Pokkers Gut — den Gabriel —" sagde Legationssekretæren og prøvede at smile, „— ikke just i Skolen — mener jeg, men saaledes — for Exempel paa Værftet."

„Hvad er det med Gabriel?" — spurgte Konsulen hurtigt.

„Med Gabriel? — ingenting med Gabriel — andet end godt — udmærket godt! — hvor kan du tro —" — i dette Øieblik kom

Rachel ind, og Onkel Richard udstødte et Suk af Lettelse.

Rachel saa strax, at Faderen havde talt, og gik hen til Sengen.

„Fortæl mig det hele, Rachel! —“ sagde den Syge. „Jeg skulde gjerne fortælle dig altsammen Far! — thi det er bare godt alt; men jeg er ikke vis paa, om du kan taale en Overraskelse — en glædelig Overraskelse —“ hun saa ham roligt ind i Ansigtet, mens hun talte.

Den Syge blev utaalmodig, og Rachel fortsatte, idet hun greb hans høire Haand: „Ser du — Skibet var færdigt til at gaa — ganske færdigt — og saa gik det — i rette Tid — før det brændte — forstaar du — ud i Vandet — og nu er det reddet og alt godt — Se saa Far! — nu ved du det hele.“

„Men Gabriel? —“ sagde Konsulen og saa paa Broderen.

„Det var Gabriel, som ordnede det hele, for Tom Robson kom ikke,“ sagde Rachel.

„Fuld — ser du! pærefuld! — laa i Sengen — døddrukken — forstaar du —“ forklarede nu Onkel Richard med Tegn og Gebærder.

„Se saa Far! nu skal du ikke spørge mere,“ sagde Rachel afgjørende; „nu ved du alt.“

Faderen saa paa hende, og hun kjendte et svagt Tryk af hans Haand.

Derpaa tog Rachel Onkel Richard med sig ud af Sygeværelset og forbød ham at komme der alene, hvilket han fandt saare rimeligt. —

— Jomfru Cordsen havde travle Dage baade med den Syge — han vilde ikke have andre end hende og Rachel om sig —, og med at bringe det store Hus i Orden igjen efter Forberedelserne til Ballet. Men den gamle Dame fik i denne Tid høie Tanker om Frøken Rachel.

— Præsten Martens havde ikke talt alene med Madeleine siden sit Frieri. Men i disse Dage af Ængstelse og Spænding, kom han meget ofte til Sandsgaard — Fru Garman laa tilsengs, man vidste ikke ret hvorfor —, og saa traf det sig flere Gange, at ingen andre end Madeleine var i Stuen, naar han kom.

I Førstningen var hun meget sky og forknyt, men da hun mærkede, at han ikke i mindste Maade var fortørnet, syntes hun, det var smukt af ham. Han var dog den, der viste hende mest Venlighed; thi hendes Fader havde ikke Tanke for andet end den Syge. —

En af de følgende Dage, da Konsulen havde ligget en lang Stund stille, sagde han til Rachel: „Lad Gabriel komme ind til mig.“

Faderen rakte ham den høire Haand, som han nu kunde bevæge lidt lettere: „Tak — min Dreng! — du har sparet os for et stort Tab, og vist dig som en Mand. Dersom det er saaledes, som jeg hører af Rachel, at du fremdeles ønsker at opgive dine Studier —"

„Hvis du ikke forlanger det — Far! —" stammede Gutten.

„Du skal faa reise til Handelsakademiet i Dresden og indtræde i Firmaet naar du er færdig."

„Far — Far! —" raabte Gabriel og bøiede sig over hans Haand.

„Se saa — se saa — min Dreng! — lad mig se, du lærer at arbeide, saa der kan blive noget af dig. Og saa maa du gjøre mig den Tjeneste at finde paa et andet Navn — Skibet skal skifte Navn —" sagde Konsulen sagte.

Den store Ære overvældede Gabriel; men med en pludselig Ide raabte han „Phønix!"

Konsulen smilede svagt ved den høire Mundvig: „Nuvel! — lad det hedde Phønix. Vil Du besørge Navnebrætterne."

Da Gabriel kom ud, traf han Jomfru Cordsen. Han kastede sig om Halsen paa hende, klemte og kyssede hende, medens han gjentog; „Phønix! — Dresden! — Firma!"

„Hvalp!“ skjændte Jomfru Cordsen og sprællede imod, skrige gik ikke an; men „Hvalpen“ var hende for stærk, og den gamle Dame overlod sig til sin Skjæbne.

Endelig løb han videre og Jomfru Cordsen rettede paa sin Kappestrimmel, idet hun sagde ved sig selv: „Det ligger dem i Blodet allesammen.“

Men da Gabriel løb over Gaarden og gav den tykke Kjøkkenpige Bertha et venskabeligt Dunk i Ryggen, slog den gamle Dame Hænderne sammen og raabte: „Ih — men Jøsses — Bitterdød! han bliver den værste af dem alle!“

— Konsulen havde flere lange Samtaler med sin ældste Søn, og Morten satte et værdigt Ansigt op, naar han viste sig for „Folkene“. Det var med en underlig Følelse, han sad i den gamle Armstol i Kontoret paa Sandsgaard.

Fanny saa lidet til ham og savnede ham endnu mindre. Forholdet til Delphin havde faaet en Magt over hende, som hun aldrig før havde været grebet af, og hun kjæmpede med alle sine Midler, forat beholde ham.

Men fra den Dag, Delphin havde opdaget, at Madeleine kjendte hans Forhold til Fanny, blev dette Forhold ham næsten en Plage. Han vilde bryde, men kunde ikke;

heller ikke havde han Mod til med en Gang at reise fra det hele; og saaledes slæbte han sig videre i det gamle Forhold — træt af at lyve, skammende sig, — men uden Kraft til at slutte.

Og mangen Gang, naar Samtalen gik istaa, var det somom han følte, at hun vidste, hvorledes han havde det, somom den fælles Hemmelighed raabte til dem; men Fanny lo, kyssede ham og snakkede, snakkede hurtigt for at overdøve det. —

— En Ting forundrede Alverden sig over, og det var, hvor lunkent man drev paa Opdagelsen af Brandstiftelsen; thi at Ilden var paasat, tvivlede ingen om.

Vistnok blev der optaget et Par Brandforhør med lange Mellemrum; men der kom ingenting for Lyset. Det var nu forresten ikke saa underligt — mente de fleste — naar man gav sig til at forhøre gamle Kjærringer og Gutunger fra *west end*, medens man lod de mistænkte gaa uspurgte.

Anders Begmand havde jo været indkaldt; men Politimesteren eragtede, at han „paa Grund af Legemssvaghed og manglende Begreb" ikke kunde afhøres som Vidne, og derved blev det.

Væggelusens Anelse gik ikke i Opfyldelse, hverken han eller Svensken eller Martin

blev indkaldte, og efter et Par ildesindede Skumlerier i Avisen døde Sagen hen og blev glemt.

Ude i *west end* — ja inde i Byen ogsaa blandt simple Folk blev der smilet saa smaat og nikket hemmelighedsfuldt med Hovedet. De kunde nu ellers sige, hvad de vilde om Garman & Worse; men den Ros skulde Firmaet have, at de ikke brugte at bringe sine Folk „i Omstændigheder". Og siden det nu gik saa heldigt med Skibet, saa var det ikke mere at rode op i. Alle vidste jo, hvad der engang var hændt Marianne, saa nu kunde det være kvit og gaa op i op. At Politimesteren satte sig i Stolen og saa alvorlig ud, og spurgte og grov, somom det gjaldt at komme rigtig tilbunds — det kunde jo være vel nok — for en Ordens Skyld. Men det var dog noget, som alle vidste, at tilslut gik det som de fine Folk vilde have det; og naar Garman & Worse ikke vilde, at der skulde findes noget, saa maatte det være Fanden til Politimester, som skulde finde noget alligevel.

Mangengang kunde det være skidt nok — dette; men denne Gang var det jo heldigt. Og deraf kunde man lære — hvis der endnu var nogen, som ikke vidste det —, at det er godt at holde sig tilvens med „de Fine", — selv om det skal koste noget.

Men ingen vilde længer have noget at bestille med Martin. Han var sluppen fri for Politi og Dom — de store Fællesfiender —; men han var alligevel en mærket Mand blandt Sine; og hans Venner betydede ham uden Omsvøb, at nu gjorde han bedst i at pakke sig af Landet jo før jo heller. —

XX.

Unge-Konsulen maatte dø. I fjorten Dage var det gaaet op og ned med ham. Stundom syntes det, somom den høire Side skulde seire; men saa fik den venstre igjen Overtaget og stærkere hver Gang.

Jomfru Cordsen hørte Doktoren sige til Legationssekretæren: — „kanske nogle Timer endnu, men han lever ikke Natten over."

Den gamle Dame gjorde en Tur gjennem Sygeværelset og gik saa ovenpaa. I hendes Værelse var der lunt og gammeldags. Tæpper og Klædelidser, laasede Skuffer, ingen løse Smaating laa omkring, — alting tæt, velforvaret og hemmelighedsfuldt.

Der kom en Lugt af rent Tøi og tørrede Lavendler, da hun aabnede Chatollet, og i den lille hemmelige Skuffe — bagom en Bunke stivede Natkapper — laa der forsigtigt indpakket et Miniaturportræt i sort Ramme.

Det var en ung Mand i grøn Snorefrak

med bred Fløielskrave. Haaret var rødligt og rullet frem efter den Tids Mode i store Bukler foran Ørene; Øinene vare blaa og klare, og Undermunden en liden Smule fremskudt.

Jomfru Cordsen sad en lang Stund og stirrede paa Billedet, og Taare efter Taare dryppede ned til de andre Hemmeligheder, som forvaredes i det gamle Chatol mellem Tøi og tørrede Lavendler. —

— Onkel Richard sad og stirrede paa Broderen. Doktorens Ord havde taget alt Haab fra ham, og alligevel kunde han ikke forstaa, at det var muligt.

„Det er snart forbi med mig — Richard!“ — sagde den Syge ganske svagt.

Legationssekretæren lagde sig ned ved Sengen, og efter en liden Kamp brød han ud i Graad og lagde sit Hoved ned paa Tæppet.

„Her ligger jeg saa stærk og sund —“ hulkede han, „og saa kan jeg ikke gjøre et Gran for dig! — jeg har aldrig været dig til andet end Plage og Bryderi!“

„Snak — Pirre!“ svarede Konsulen, „du har været mest for mig i Livet — du og saa Forretningen. Men jeg har noget at bede dig om Tilgivelse for, før jeg dør —“

„Du? —“ Onkel Richard troede, han talte over sig, og saa op.

„Ja ser du —“ sagde Konsulen og der gled noget over de halvt stivnede Træk, „jeg har narret dig; — du har ingen Vexler Richard — det var bare Spøg — er du sint paa mig?“

Om han var sint! — han lagde sit Ansigt ned igjen paa den visne Haand, og som han laa der og smaajamrede sig med det krøllede Hoved nede i Puderne, lignede han en stor lodden Newfoundlænder.

Doktoren kom ind: „Men Hr. Konsul — det gaar paa ingen Maade an, at Legationssekretæren ligger saaledes, det besværer Deres Aandedræt; — dersom De ikke —“

„Min Broder —“ afbrød Unge-Konsulen med noget, der mindede svagt om Kontorstemmen, „min Broder Legationssekretæren skal ligge netop der, hvor han ligger.“ Derpaa tilføiede han med Anstrængelse: „Vil De hente Familien.“

Doktoren gik. Lidt efter drog den Syge en lang Pust og sagde:

„Farvel — Pirre! — og Tak for alt ifra vi var smaa —“ det var vel første Gang Konsul Garman citerede Digt — — „al Bur-

---

Sint, vred.

gunderen skal du have — alt er ordnet — jeg skulde gjort det rigeligere — men —" og der kom en liden Trækning i Ansigtet, somom det kunde være en mat Efterligning af den Bevægelse, hvormed han pleiede at lægge sin Hage tilrette i det stive Halsbind, idet han langsomt og næsten uden Lyd sagde: „men Huset er ikke længer, hvad det har været!"

Det var de sidste Ord, han sagde; thi før Doktoren fik hentet de andre ind i Sygeværelset, var Unge-Konsulen død — rolig og korrekt som han havde levet. —

XXI.

Samme Formiddag gik Gustaf Oscar Carl Johan Torpander udover Sandsgaardveien. Han gjorde sig en Frimandag, hvilket ellers ikke var hans Vane.

Paa Hovedet bar han en høi graa Filthat af det Slags, som man kaldte Konkurshatte. Hattemageren havde forsikret ham, at den oprindeligt var gjort til Grosserer Morten Garman; men at den var bleven en Smule for liden. Derimod passede den akkurat til Torpander, og han kjøbte den — saa dyr som den var — og tænkte idetsamme, at det dog var et underligt Træf, at han just idag skulde bære en Hat, som Morten Garman havde vraget.

Vaarfrakken var ogsaa kjøbt for Anledningen, den var ikke ganske ny, men den havde en sjelden, lysebrun Farve. Buxerne var det daarligst med; men Frakken var saa lang. Torpander kunde nok have kjøbt Buxer

ogsaa; men han vilde ikke gribe for dybt i sine Spareskillinger, før han fik se hvorledes det gik ham idag. Gik det ham godt, skulde hun have alt, hvad han eiede; og gik det ham galt, vilde han reise hjem til Sverige; han holdt det ikke længer ud.

Og meget Haab havde han — sandt at sige — ikke — der han gik. Rygtevis havde han hørt, at Marianne var syg, kanske var hun ogsaa ulykkelig for den Skam, Martin havde ført over Huset. Og naar han just friede i denne Tid, kunde det kanske gjøre et godt Indtryk; — og dog! — det var en altfor svimlende Lykke — tænkte Bogtrykkersvenden.

Det var en fin Solskinsdag og den lange lysebrune Skikkelse gik hurtigt udover — bevægende ubevidst sine Arme, alteftersom han øvede sig paa sit Frieri. I den venstre Frakkelomme med Snippen hængende udenfor havde han et Silkelommetørklæde — det havde længe været hans Drøm — orangegult med lyseblaa Bord.

Det var ikke Meningen at bruge det til nogensomhelst Fugtighed — dertil havde han et rødt Bomuldslommetørklæde med Abraham Lincolns Portræt; men med Silkelommetørklædet figurerede han. Hvergang nogen kom imod ham i Alléen, som han gad vise

sig for — og det var jo de fleste — trak han det skinnende nye Tørklæde frem og førte det varsomt opimod Ansigtet, lagde det saa ned igjen og frydede sig overmaade ved at føle Silken med bittesmaa Klør gribe fat i den haarde Hud paa Indsiden af hans Fingre.

Ved Værftet traf han Martin, som kom hurtigt indover.

„Er din Søster hjemme?“ spurgte Torpander.

„Ja — du træffer hende hjemme,“ svarede Martin med et stygt Smil.

I selve Gaarden ved Sandsgaardhuset mødte Martin Præsten Martens, der kom gaaende fra Byen i Samarie og Krave.

Martin lettede paa Huen: „Vil Præsten komme hjem til Søster min? — hun ligger for Døden.“

„Hvem er din Søster? —“ spurgte Præsten.

„Marianne — Sønnedatter til Anders Begmand.“

„Aa — ja — jeg husker hende!“ — svarede Præsten, han kjendte hele Historien, „men jeg kan nok ikke komme strax. Jeg skulde først indom her; Konsul Garman ligger nok ogsaa paa sit yderste. Men efterpaa — min Ven! — efterpaa —“

„Aa — ja! jeg kunde tænke det —“ mumlede Martin og vilde gaa.

„Vent lidt — unge Mand! —“ raabte Præsten, „hvis du tror, at det haster, vil jeg gaa til din Søster. Det er jo det yderste Hus — ikke sandt?“ dermed gik han forbi Sandsgaardhuset og udover mod *west end*.

Martin stod igjen forbauset, næsten skuffet. Men Præsten fortsatte roligt sin Vei, der var besværlig nok udover mellem Hytterne. Fillede Unger laa iveien for ham, Piger og Kjærringer stak Hoderne ud og gloede paa ham, et lidet Kompani af Gutter, som laa og grov i Stranden, raabte Hurra for ham; der lugtede Fattigdom og Svineri, hvor han vendte sig.

— Da Torpander ikke fik nogen Besked af Anders Begmand, som han traf sammenkrøbet i en Krog af Stuen, gik han ovenpaa og bankede paa Mariannes Dør. Der blev ikke raabt kom ind, og han glyttede paa Døren.

Den stakkels Mand — han blev saa forfærdet, at han neppe kunde staa paa sine Ben. Der laa hun — hans elskede Marianne! Munden halvaaben og stønnende hurtigt — aa saa hurtigt! Kinderne vare hule og blaa-

---

Fillet, pjaltet. — *Glytte paa Døren*, aabne Døren paa Klem.

hvide, og i de mørke Fordybninger om Øinene stod der tæt af smaa Svedperler. Han havde ikke havt nogen Anelse om, at det var kommen saa vidt, — og han kom paa Frieri!

Marianne slog Øinene op; hun kjendte ham, han var vis paa det; thi hun smilede svagt; det var hendes velsignede Smil; men Tænderne vare blevne saa underligt store. Tale kunde hun ikke længer; men de store Øine gik flere Gange fra ham og hen til Vinduet, og han troede tilsidst, at hun bad om noget.

Torpander stillede sig ved Vinduet — det var et nyt, Tom Robson havde besørget — og lagde Haanden paa Krogen. Hun smilede igjen og da han aabnede Vinduet, kunde han se paa hende, at hun takkede ham.

Middagssolen skinnede ned mellem Fjeldet og Husvæggen og faldt skraat indover den nye Vinduskarm og et Stykke bortover Gulvet. Inde i Byen ringede Klokkerne for en Begravelse og Lyden slog mod Fjeldsiden og faldt dæmpet og blødt ind i Kammeret.

Marianne vendte sig mod Lyset og hendes Øine bleve vidunderligt klare, en fin Skygge af rødt steg endog op i hendes Kinder, og Torpander havde aldrig seet hende saa deilig.

Da Præsten Martens traadte ind, blev han ligesaa overrasket ved den Syges Udseende som Torpander var. bleven, men paa en anden Maade. Hun kunde umuligt være saa nær Døden, og han kunde ikke lade være at føle en liden Uvilje mod Martin, som i den Grad havde overdrevet Søsterens Tilstand og kanske bevirket, at Præsten kom for sent til Konsul Garmans Dødsleie. Heller ikke ligte han den lysebrune Karikatur, som uafladeligt bukkede for ham, og muligens blandede der sig noget af alt dette i de Ord, han nu henvendte til den Syge.

Præsten tog Plads midt foran Sengen saaledes, at han skjulte Vinduet for Marianne; hendes store Øine hvilede paa ham. Han vilde ikke være streng, men den Kvinde, han saa for sig, var jo falden. Ved Slutningen af et saadant Liv var der al Grund til at tale alvorligt om de onde Lyster og Syndens haarde Følger.

Mariannes Øine begyndte at gaa uroligt omkring, fæstede sig atter ved Præsten og gled saa hen paa Torpander. Hun gjorde en Anstrængelse med Hovedet og vendte Ansigtet til den anden Side.

Det var ikke Præstens Mening at slutte sin Tale uden ogsaa at vise Forsoningen over et saadant Liv; og medens han talte videre

om Anger og Tilgivelse, kom Nabokonen ind; hun havde været hjemme og spist Middag.

Konen stillede sig ved Foden af Sengen; men da hun fik se Mariannes Ansigt, sagde hun: „Om Forladelse Hr. Pastor! — hun er død.“

„Død? —“ raabte Præsten og reiste sig hurtigt op; „det var dog mærkværdigt —“ han tog sin Hat, sagde Farvel og gik.

Konen tog den Dødes Hænder og foldede dem pent sammen; derpaa stak hun Armene ind under Teppet og rettede Benene ud, forat Liget ikke skulde stivne med krumme Knær.

Munden stod lidt aaben, hun lukkede den; men Hagen faldt ned igjen. Torpander forstod, hvad Konen saa sig om efter og rakte sit Silketørklæde frem — og hvor glad var han ikke nu, fordi han ikke havde brugt det.

Konen betragtede det mistænkeligt; men da hun saa, at det var rent, lagde hun det sammen til et smalt Bind og bandt det om Mariannes Hoved.

Torpander stod og saa det lille udtærede Ansigt i Rammen af hans smukke Silketørklæde, og det syntes ham, somom han dog tilslut fik nogen Andel i hende. Hendes

sidste Smil, hendes sidste Blik havde han faaet, og til Gjengjæld havde hun modtaget den første og sidste Gave fra ham. Naar alt kom til alt, havde hans Frieri faaet den bedste Udgang, han overhovedet kunde vente; — han bøiede sit Hoved og græd stille i Abraham Lincolns Portrait.

Begmanden kom op og satte sig til at stirre paa Liget; siden hin Ildebrand havde han været ligesom fra sig selv.

„Skal jeg gaa til Zacharias Snedker og bestille Kisten? —" spurgte Nabokonen.

Men da hun ikke fik noget Svar, gik hun og bestilte Kisten paa egen Haand; den skulde vel ikke være finere end almindeligt for *west end*'s Folk. —

— Imidlertid skyndte Præsten Martens sig indover; han medtog et ubehageligt Indtryk fra Mariannes Død, som lagde sig til hans forrige Misstemning.

Kjærringer og Piger vare igjen paafærde overalt: en Præst i *west end* var en stor Mærkværdighed. Guttekompaniet kom marcherende opover; de havde fundet en død Kat i Stranden, som den ældste af Gutterne drog efter sig. Tilslut kom der en liden Tingest — han var ikke høiere end en Skaftestøvle, — med Moderens Trætøfler og en Papirpose paa Hovedet. Den hele Flok var

i en stolt Stemning og sang med skingrende Stemmer Fædrelandssangen efter den vittige Version, som var i Brug ude i *west end*:

„Ja vi elsker dette Landet,
Jamen gjør vi saa!
Den som siger noget andet,
Han skal Juling faa!“

Præsten maatte lige forbi den lille Bande, Sangen skar ham i Ørene; Katten, som han ogsaa fik et Glimt af, var halvraadden, saa Skindet hang i Filler om den. Præsten Martens trykkede sit Lommetørklæde for Munden; han var bange, at den usunde Luft kunde være skadelig for hans Helbred.

Saa fort som det lod sig gjøre i Samarie og mellem Sølepytterne, skyndte han sig ud af *west end* og naaede op til Hovedbygningen. Men han kom for sent.

Konsulen var død for en halv Time siden, og Præsten Martens begyndte at gaa indover mod Byen. Varmt var det i den lange sorte Dragt og det var allerede en god Stund efter Middagstid.

Madam Rasmussen løb ham imøde: „Men bedste Hr. Pastor! — Maden! — Klokken er halv tre! — hvor De ser medtaget ud!“

„Lader os glæde os — Madam Rasmus-

Juling, Prygl. — *Fille*, Pjalt.

sen —" svarede Præsten med det stille Smil, „naar vi stedes i haarde Prøvelser."

— Det var dog en velsignet Mand — den Pastor Martens. Hvor god og venlig han saa ud som han sad der ved Middagsbordet; ingen skulde ane, at han bar Paryk.

Madam Rasmussen bestemte sig til at brodere nogle Puder til at lægge i Vinduskarmen; thi Kapellanen taalte ikke Træk. —

XXII.

Konsul Garmans Død vakte megen Bevægelse i Byen. Den mærkelige Begivenhed med Skibet var allerede Stof nok til flere Ugers Snak, og nu kom dette Dødsfald til med alle dets nærmere Omstændigheder og mulige Følger; — der var en Snakken og en Fortællen, saa det formeligt summede over den hele By.

Grosserne blinkede saa smaat til hverandre. Den Gamle ude i Sandsgaard havde været dem tung at trækkes med; nu blev her mere Alburum, og Morten var ikke farlig.

Forberedelserne til Begravelsen vare storartede. Liget skulde føres fra Sandsgaard og indsættes i Kirken. Der vilde Provsten Sparre holde en Tale, og Kapellanen skulde forrette Begravelsen paa Kirkegaarden.

Alle Korporationer skulde møde op med sine Faner, Borgermusiken holdt Øvelser til

langt paa Nat; — der var et Styr som til syttende Mai, og der var dannet en formelig Festkommite.

Jacob Worse var ikke med paa alt dette. Han sørgede oprigtigt over Konsulen, der altid havde været næsten som en Fader mod ham.

Fru Worse ærgrede sig mere end hun sørgede. „Det var skidt — jagu var det skidt!“ — mumlede hun, „at den Gamle skulde dø. Han vilde have Partiet istand, for det var da en fornuftig Mand; nu er der ikke andet end Kvindfolk derude, — for den Legationstingesten er nu heller ikke stort andet end et Fruentimmer! — hm! — hm! —“ tænkte den gamle Frue, „at den Rachel, som havde slig en klog Far, ikke har bedre Forstand!“

— I det Garmanske Hus paa Sandsgaard var der øde og stille fra øverst til nederst. Liget laa ovenpaa i den lille Sal mod Nord og der hang hvide Gardiner for alle Vinduerne i anden Etage.

Ikke en Lyd hørtes uden de ensformige Skridt af en, der gik uafladeligt gjennem de tomme Værelser.

Saaledes havde Onkel Richard gaaet hver

Styr, Tummel, Forstyrrelse.

Dag, siden Broderen døde — rastløs fra Ende til anden i Stuerne ovenpaa, frem og tilbage i den store Dansesal, af og til ind til Liget, saa atter frem og tilbage, ud og ind den hele Dag til langt udpaa Natten.

— Rachel sørgede over Faderen saa dybt, som hun neppe selv havde troet muligt, mens han levede. Men der var foregaaet et Omslag i hendes Sind i den sidste Tid. De store Fordringer, hun altid havde stillet til andre, vendte hun nu mod sig selv, og hun indsaa, hvormeget hun havde at rette paa. Det blev hende ogsaa klart, at det hovedsageligt var hendes egen Skyld, at Faderen var forblevet hende saa fremmed. Først under Sygdommen havde de begge forstaaet, hvormeget de havde tilfælles, og hvad de kunde have været for hinanden. Nu var det for sent og hun saa trøstesløs fremover i sit unyttige Liv; — thi Jacob Worses Raad var der ingen Mening i. —

Dagen før Begravelsen sad Madeleine i Havestuen; det var en raakold Vaardag med fint Regn og Sydvest; hun havde lukket Havedøren. Ovenover sig hørte hun Faderens tunge Trin — de nærmede sig, passerede over hende og tabte sig indover de andre Stuer.

Aldrig havde hun været saa beklemt og hjertesyg, og aldrig havde hun følt sig saa

ensom — i det store Hus — fyldt med den Stilhed, der følger et Lig.

Det bankede, og Præsten Martens traadte ind. Fru Garman havde bedet ham komme hver Dag i denne Tid.

„Godmorgen — Frøken Madeleine! — hvorledes lever De idag?“ —

„Tak —“ svarede hun, „jeg har det noksaa godt — det vil sige: som almindeligt.“

„Og det vil nok sige: ikke synderligt godt —“ sagde Præsten deltagende, „dersom jeg var Deres Læge — Frøken! vilde jeg forordne et Badested for Sommeren.“

Han beholdt sin Hat i Haanden, men blev staaende ved Havedøren; hun sad i Sofahjørnet længer inde i Stuen.

„Det er en trist Dag til at være saa langt paa Foraaret,“ fortsatte Præsten seende ud i Haven, „og et saadant Hus, hvor Døden netop har været med sit kolde Budskab — — er et trist Sted —“ hun hørte paa ham med bøiet Hoved, men sagde ingenting.

„Et saadant Hus,“ blev han ved, „hvor der ligger et Lig, ligner mangt et Menneskeliv. Hvormange af os bære ikke et Lig i vort Indre, et eller andet Haab, der er døet ud for os — eller en bitter Skuffelse, som vi have begravet i en Krog af vort Hjerte.“

Han saa, at hun bøiede sig dybere ned

over Sofaarmen, og han blev ved at tale — alvorligt, sagte — halvt til sig selv:

„Da er det godt for et Menneske, at han ikke staar ensom; da er det godt at have nogen at støtte sig til, naar Livets bitre Alvor kaster sin Skygge over vort Liv —"

Madeleine begyndte med en Gang at græde, saaat han hørte det.

„Jeg beder om Tilgivelse," sagde han og nærmede sig Sofaen, „jeg gav efter for min egen Stemning; jeg har gjort Dem bedrøvet, og jeg skulde dog snarere have prøvet at opmuntre Dem — stakkels Barn!"

Graaden var kommen saa heftigt over hende, at hun opgav at skjule sin Bevægelse.

„Kjære Frøken Madeleine!" sagde Præsten Martens og satte sig i Sofaen et Stykke fra hende, — „De har det ikke godt, det har jeg længe seet. Og De kan vel tænke Dem, hvor smerteligt det er for mig at gaa her og se Dem lide — og saa ikke faa Lov til at hjælpe Dem."

„De har altid været saa god mod mig —" hulkede Madeleine, „men der kan ingen hjælpe mig; — jeg har det saa ondt — saa ondt!"

„Tro aldrig — kjæreste Frøken! — at nogen Sjælenød er saa stor, at den ikke kan

lindres. Der er en vidunderlig Lægedom for det syge Hjerte i den fortrolige Meddelelse til en Ven, som forstaar os. Men netop derfor —" tilføiede han med et Suk, „er det dobbelt tungt for mig, at De ikke kan — at De ikke vil tillade mig at være en saadan Ven for Dem."

„Jeg kan ikke —" stammede hun forvirret, „De maa ikke blive vred paa mig! — jeg er ikke utaknemlig — De er jo den eneste —; men jeg er saa bange — jeg forstaar det ikke — vær ikke vred paa mig —" og hun rakte sin ene Haand en Smule henimod ham.

Præsten Martens tog Haanden og holdt den roligt mellem sine.

„De ved, jeg mener det godt med Dem — Frøken Madeleine," sagde han i en alvorlig, beroligende Tone.

„Ja — ja — jeg ved det! men — men tror De, at jeg? —" hun saa ængsteligt paa ham.

„Jeg tror, at Deres Sjæl er forvirret, og jeg haaber, at jeg skulde kunne være Dem en paalidelig Fører gjennem Livet. De har ikke villet modtage mig, og jeg skal ikke plage Dem; men De skal vide, at alt, hvad jeg formaar, tilhører Dem."

„Men — naar jeg ikke — naar nu jeg

ikke" — hun skjulte sit Ansigt, „nei — jeg kan ikke —."

Hans Stemme var saa venlig, næsten faderlig, da han flyttede helt hen til hende og sagde:

„Sig — Madeleine! føler De ikke ligesom en Tilskikkelse i dette? — dengang jeg bad om Deres Haand, afslog De mit Tilbud — hurtigt — uden Overveielse — tør jeg nok sige. Se — nu holder jeg Deres Haand —" hun trak lidt i den, men han beholdt den — „atter er vi ført henimod hinanden. Er det ikke somom De ligefrem bliver henvist til mig — medens De staar saa ene og forladt mellem Deres egne. Thi — ikke sandt? — Madeleine! — De føler Dem ensom?"

„Ak — jo! — jeg er saa ensom, saa sørgeligt ensom! —" sagde hun mismodig; og enten han nu trak hende til sig eller om hun lod sig glide, saa laa hun til hans Skulder træt og viljeløs. Og medens hans Stemme lød mildt og beroligende over hende, aandede hun ud som efter en lang Besværlighed.

Men med et for hun op; han havde kysset hende paa Panden. Præsten reiste sig ogsaa, men beholdt hendes Haand.

„Vi vil ikke tale til nogen idag," sagde han fortroligt, „paa Grund af Familiesorgen. Men lad os gaa ind til Fru Garman og bede

om hendes Velsignelse. Din Fader derimod —"

„Nei — nei! —" raabte hun, „Far maa ingenting vide — aa min Gud, hvad er det, jeg har gjort!" mumlede hun og holdt Haanden for Øinene.

Han smilede stille og tog hendes Arm i sin: „Du er endnu lidt forvirret — Barn! men det vil snart gaa over."

Dermed førte han hende hen mod Fru Garmans Værelse.

„Kunde det ikke være til imorgen — jeg har saa ondt i Hovedet," bad Madeleine.

„Vi skal bare vise os for din Tante," sagde han mildt, men bestemt, idet han aabnede Døren.

Fru Garman sad i Lænestolen i sit store, lune Soveværelse. Foran sig havde hun et Bræt med en Karaffel Vand og en liden straaflettet Flaske Curaçao. Paa en Assiette laa rundt-omkring Kanten Brystet af en Kylling — skaaret i smaa Terninger, og midt i stod en liden Form Aspergessmør indgnedet med finhakket Persille.

Da de Forlovede traadte ind, holdt hun just en liden hvid Terning paa Gaffelen, idet hun trykkede den ind i Smørret; men da hun fik Øie paa de to, lagde hun Gaffelen ligegyldigt fra sig og sagde:

„Jeg vil haabe — Madeleine! at du ikke

glemmer at takke Vorherre, fordi han har bøiet dit gjenstridige Sind; og for Dem — Hr. Pastor! — vil jeg ønske og bede, at De aldrig maa komme til at fortryde dette."

Et lidet Secund flammede der noget i Madeleines Øine; men hendes Forlovede sagde i det samme:

„Min kjære Madeleine er saa angreben af Sindsbevægelse. Vil du ikke helst gaa op paa dit Værelse? — Barn! — vi sees imorgen."

Madeleine var ham virkelig taknemmelig for dette, og gav ham et lidet, svagt Smil, da han fulgte hende til Døren.

Da Præsten var gaaet, tænkte Fru Garman paa, hvor underligt det er med Folk strax, de blive forlovede. Hun anede, at hun ikke vilde faa saamegen Glæde af Kapellanen for Fremtiden.

Men Præsten Martens var lykkelig; han kunde næsten ikke sove Middagssøvn. Udpaa Dagen klarnede det op; det var bare en Skoddebanke, som havde ligget nedover Kysten fra Natten, saaledes som Havskodden pleier om Vaaren.

Hele Verden skinnede af Solskin for Præsten Martens, da han kom opover Gaden fra Guldsmeden, hvor han havde bestilt Rin-

gene. Men han holdt sit Ansigt itømme, det gik ikke an, at han Dagen før sin Kjærestes Onkels Begravelse saa oprømt ud.

Paa Torvet traf han Skolebestyrer Johnsen.

„De bliver vel med i Ligfølget imorgen — Hr. Skoleinspektør!“ — sagde Martens, forat faa en Samtale i Gang, han følte Trang til at meddele sig.

„Nei —“ svarede Johnsen kort — „jeg skal holde et Foredrag i Missionsbazaren.“

„I Middagstimerne!“ raabte Kapellanen overrasket, „men den halve By er jo med i Ligfølget!“

„Det er for Kvinderne, jeg vil tale —“ sagde Skolebestyreren med Kraft og fortsatte sin Vei.

Hm! hm! tænkte Præsten Martens, han har sandelig forandret sig: Kvindeforeninger, — Bazarer — Bibellæsninger; anden Rangs Arbeide! — sagde Kapellanen i al Hemmelighed til sig selv; han var saa oprømt.

Lidt borte i Gaden kom Kandidat Delphin tilhest. Præsten saa saa interessant ud, at Delphin holdt sin Hest an og raabte: „Goddag — Hr. Pastor! er det med Deres Ligtale for imorgen, De er saa tilfreds?“

Ligtalen! — Ligtalen — for det gjennem Præstens Hoved, den var jo ikke færdig; det var sandelig godt, han kom til at huske det. Imidlertid svarede han:

„Dersom jeg — trods min — hm! vor Sorg ser mere oplivet ud end kanske passende kunde være, saa er det af rent personlige Grunde — rent personlige —"

„Og turde jeg spørge, hvad det er for en Privatglæde, De gaar og nyder?" spurgte Delphin let.

„Ja — det skulde jo ikke netop blive bekjendt idag, — men til Dem —," Præsten talte halvsagte: „jeg har idag havt den Lykke at blive forlovet."

„Ei, ei! — jeg gratulerer," raabte den anden muntert, „jeg tror endogsaa, jeg kan gjætte med hvem —;" han vilde gjættet paa Madam Rasmussen.

„Aa ja — det kan De vel —" svarede Martens roligt, „det er med Frøken Garman — Madeleine —"

„De lyver!" raabte Delphin og greb om Ridepisken.

Præsten traadte forsigtigt et Skridt længere ind paa Fortouget, hilste og gik videre.

Men Delphin red hurtigt udover Veien — udenom Sandsgaard — bestandigt fortere, indtil Dyret skummede. Han var redet over en Mil halvt uden Besindelse. Kysten begyndte at blive flad og sandet; Skjærgaarden hørte op, og det aabne Hav laa foran ham. Solen skinnede paa den blaa Flade; langt ude

stod Havskodden som en Væg; den vilde komme ind igjen til Natten.

Delphin satte Hesten ind paa en Bondegaard og gik tilfods nedover Sandet. Det store rolige Hav trak ham til sig; han følte Trang til at være alene med sig selv og følge sine Tanker længer end han pleiede.

Alvorlige Tanker fik ikke ofte Tag i Georg Delphin, dertil var han dem for behændig og snar i Vendingen. Men idag maatte der være et Opgjør — det følte han, da han kastede sig i Sandet lige i Havkanten, hvor der var varmt i Eftermiddagssolen.

Først gik Tankerne bølgende som Brændingen, han saa udover. Han rasede først og fremst mod Præsten Martens, — hvem skulde tro, at han — Georg Delphin skulde lade sig stikke ud af en Kapellan, som tilogmed var Enkemand! — og Madeleine, hvorledes kunde hun tage ham? — og jo mere han tænkte paa hende, desto mere kjendte han, hvor han elskede hende.

Og det kunde blevet anderledes; ja meget kunde blevet anderledes i hans Liv, naar han ret saa efter. Han kom til at tænke paa Jacob Worse, som havde trukket sig tilbage fra ham. Det var ofte hændt Delphin, at

---

Kjende, føle.

Folk ikke holdt længe ud med ham; det var bare Fanny, som holdt ud.

Endnu engang prøvede han at gjøre hendes Billede saa skjønt og bedaarende som muligt; men det vilde ikke lykkes. Madeleine skjød frem overalt, saa kom Præsten, og de pinlige Tanker begyndte omigjen.

Saa var der da intet Holdepunkt i hans Liv, det var altsammen forspildt — forfusket — ødelagt —; og tilslut blev han sig selv saa væmmelig som han laa der — uden en Ven — i et Forhold fuldt af Løgn til en, han ikke elskede — og foragtet af den, han elskede.

Imidlertid nærmede Taagen sig i løse Dotter til Stranden, gled henover Bølgerne opover Sandet, stansede lidt ved den smukke Mand, som laa der, for derpaa videre og lagde sig bag de store Tuer af Marehalm. Den graa Væg ude i Søen steg saa høit, at den naaede Eftermiddagssolen og slukte den ud, saa der blev graat og koldt i et Øieblik, medens Taagen kom flyvende tættere og tættere.

Delphin strakte sig i Sandet og lagde sit Hoved ned paa den venstre Arm — træt af Rideturen og sine tunge Tanker. De lange hvidgraa Brændinger kom væltende,

krøllede sig og faldt sammen med en dæmpet, ensformig Knurren.

Han kom til at tænke paa, hvorlidet der skulde til, for at blive kvit hele dette Liv, der syntes ham saa lidet værdt; bare rulle sig et Par Gange nedover den lille Sandskraaning, saa vilde Bølgerne gribe ham, trille hans Lig op og ned — kanske føre det langt ud og lægge det op paa en fremmed Strand.

Men han var sig bevidst, at han ikke havde Mod, og som han laa saaledes og stirrede ud over sit eget Liv, faldt han hen i en Døs, mens Brændingen knurrede sin lille ensformige Sang, og den lille Aftenbrise, som fulgte Taagen, strøg koldt henover ham.

Alle Linier i Landskabet flød udover i graat. Taagen kom tæt og sammenhængende indover, og Omridsene af Manden, som laa i Havkanten, udslettedes mer og mer. Tilslut blev han ganske borte; Havet tog sit store Viskelær og viskede ham ud. Men Havskodden drog tæt som en Væg opover Stranden, naaede de første Gaarde, svingede om Hjørnerne og sendte kolde Gufs ind ad aabne Vinduer og Døre.

— Men hurtigere end Taagen — tættere og mere gjennemtrængende end den — for Rygtet om Kapellanens Forlovelse omkring i Byen. Det trængte ind gjennem Sprækker og lukkede

---

Gufs, Pust, Vindstød.

Døre, fyldte Husene fra Kjælder til Loft og stod saa tæt i Gaderne, at det stansede Trafiken.

„Har De hørt Nyheden? — en Forlovelse? — gjæt — hvor? — hvem? — Frøken Garman — jeg har hørt det for en Time siden! — har De hørt Nyheden? — Kapellanen er forlovet! — Gud, hvor jeg er overrasket! — de kunde ventet til over Begravelsen — er det vist? — han har været hos Guldsmeden — har De hørt Nyheden? —" saaledes gik det —snurr—snurr— fra Hus til Hus. Og da endelig den udmattede By gik tilsengs, var der sikkert ikke et Menneske, som ikke havde hørt Forlovelsen mindst fem Gange. Det var en mærkelig Tid — rig paa store Begivenheder.

Men som man stundom ser en liden skidden Lerbæk falde ud i en klar Elv og følge med nedover — bestandigt holdende sin lille Stribe graagult Lervand adskilt fra den rene Strøm, saaledes fulgte der med den store Nyhed en anden liden, utækkelig Efterretning. Den fulgte altid med, dukkede op overalt, hvisket, mumlet, betvivlet, men altid gjentaget.

Og det var den Nyhed, at Pastor Martens gik med Paryk. Man kunde næsten ikke tro det; men det var ganske vist; Madam Rasmussen havde selv fortalt det.

XXIII.

I Lighed med alle gode Regenter, der mene, at de bør markere sin Regjerings Tiltrædelse med enkelte milde Handlinger, havde Morten givet Per Karl Tilladelse til at kjøre Ligvognen med „de gamle sorte", saa skulde de skydes Dagen efter.

Den gamle Kusk havde øvet dem i „Ligtakt" — som han sagde, og pudset dem uafladeligt i tre Dage; den sidste Nat havde han holdt sig i Stalden, forat de ikke skulde faa lægge sig ned og „grise sig til".

Derfor skinnede de ogsaa som de aldrig havde skinnet, da de Klokken elleve Lørdag Formiddag holdt med Ligvognen udenfor Døren paa Sandsgaard.

Der var tre Slags Ligvogne, saa man kunde kjøre til Kirkegaarden — ganske som man reiser med Jernbanen — i første, anden eller tredie Klasses Coupée; — medmindre man da forlod Livet i en saa afpillet Forfatning,

at man maatte lade sig bære ud — tilfods af sine Venner. Konsul Garman kjørte i 1. Klasse med Englehoveder og Sølvzirater. Per Karl sad indunder den sorte Baldakin med Flor om Hatten og saa med Vemod og Stolthed paa sine gamle sorte.

Da Kisten — bedækket med Blomster og hvide Silkebaand — blev baaret ned ovenfra, stod Jomfru Cordsen ved Foden af Trappen og alle Husets Piger bagom. Den gamle Dame lagde sin Haand paa Brystet og neiede dybt, da de bar ham forbi. Derpaa gik hun op paa sit Værelse og laasede Døren.

I den lukkede Vogn fulgte Husets Damer og Onkel Richard, forat overvære Ceremonien i Kirken; Morten og Gabriel kjørte i aaben Vogn. Hele Firmaets Arbeidsstok og mange Byfolk, der ikke vilde nøies med at følge fra Kirken til Graven, fulgte med tilfods, da Ligvognen satte sig i Bevægelse. Vaarsolen skinnede i de sølverne Zirater, paa Englehovederne og paa de blanke Heste, der høitideligt og Skridt for Skridt gjorde sin sidste, sørgelige Kjøretur.

— Det faldt sig saa forkjert, at Marianne ogsaa skulde begraves idag. Martin havde prøvet at forhindre det.

Men i Klokkerkontoret havde man svaret ham, at man ikke kunde gjøre Ophævel-

ser for hans Skyld; det faldt mest bekvemt for alle Parter, naar Præsten først var paa Kirkegaarden alligevel. Det skulde jo bare være Jordpaakastelse — ingen Ligtale?

Nei — der skulde ikke være Ligtale. Altsaa paa Lørdag mellem tolv og to.

Ude ved Begmandens Hytte forsamlede der sig nogle unge Søfolk fra *west end*, som havde kjendt Marianne, et Par Slægtninge fra Byen, Tom Robson, Torpander og Væggelusen.

Anders Begmand var der ikke. Det hjalp ikke, hvad de sagde, han maatte følge Husets Chef.

I Mariannes Følge var der ingen Bedemand, og de unge Sømænd gik raskt indover med Kisten. Derfor naaede de Byen just som man bar Konsulens Lig ind i Kirken.

Nu kunde det ikke gaa an for dem at passere gjennem Byen og udover Veien til Kirkegaarden, hvor der var strøet for Konsul Garman med grønne Blade, Syrener og Guldregn. Der var altsaa ikke andet for end at vente, til de blev færdige i Kirken.

Inde i et Gaardsrum fik man sætte Kisten fra sig paa en Stentrap; det var varmt at bære Lig i Søndagsklæder, og Flere trak Trøien af, forat svale sig.

Paa den anden Side af Gaden var der

et „Usalg aff Øll og Wind"; der var nok dem, som havde god Lyst paa et Krus Øl og Skillinger ogsaa; men det gik kanske ikke an.

Folkene stod og smaasnakkede, vendte Skraaen i Munden; tørre i Halsen var de, og de blev da aldrig færdige i Kirken. Døren til Øludsalget stod aaben, Kruset paa Disken, der saa saa kjøligt og fugtigt ud derinde, Gaden var tom, Alverden var stimlet sammen paa Kirkegaarden — en sneg sig over Gaden og smuttede ind, to fulgte.

Det saa truende ud, det hele Ligfølge syntes at ville følge med. Men Tom Robson gik hen til Gruppen og stak en Femkroneseddel i Haanden paa den ældste: „Den kan I drikke op, men saa skal der bare gaa to om Gangen."

Denne Betingelse blev antaget uden Knur, og det gik meget ordentligt paa Tørn hele Tiden; der gaar mange Krus Potøl paa en Femkroneseddel.

Martin og Tom Robson vendte Ryggen til Fristelsen; Væggelusen stred imod i det længste; men tilslut bukkede han under.

Carl Johan Torpander sad i en Krog af Gaarden og stirrede paa Kisten. Silketørklædet havde paa hans indstændige Bøn faaet

---

Paa Tørn, efter Tur.

følge med hende, og paa Kistelaaget — ved hendes Hjerte — laa en Buket, som han havde betalt med tre Kroner. Ellers var Kisten temmeligt bar; de fleste Blomster i *west end* vare kjøbte af Byfolk til Unge-Konsulen, — ellers havde nok Marianne faaet flere.

Endeligt strømmede Folk ud af Kirken. Mariannes Følge maatte vente til det store Ligfølge var kommet ind paa Kirkegaarden, saa spyttede de i Næverne — Sømændene og tog fat med fornyede Kræfter. Der var ingenting igjen af Femkroneseddelen.

Saa langt Ligfølge som Unge-Konsulens kunde ingen mindes at have seet. Det rak næsten fra Kirken til Kirkegaarden, som laa i Udkanten af Byen. Da det langsomt bevægede sig opad Veien, var det en hel Skov af høie Hatte — alslags høie Hatte. Der var Mortens nye Pariser og Provsten Sparres bredbræmmede Hyrdehat, der var gamle Skorstene næsten uden Bræm, og der var Bræmmer, som hang udover som Schweitzertag; nogle skar i det røde, naar de kom i Solen, andre vare bustede som Katteskind; — tyve Aars vexlende Moder vare blandede sammen som *mixed drops*; — alene gamle Anders gik med sin Begklat af en Hue.

En Mængde Børn og Halvvoxne fulgte

paa begge Sider, og selve Kirkegaarden, som skraanede opad en Bakke, var pakfuld i Omegnen af den Garmanske Begravelse.

Ved Indgangen til Kirkegaarden var der plantet to høie Flagstænger omvundne med Grønt; Flaggene — paa halv Stang — hang helt ned til Jorden og viftede sagte i den svage Vind. Borgermusikken fik nu hvile; den havde spillet uafladeligt helt fra Kirken — noget ubegribeligt noget, som man først fik Greie paa om Aftenen, da det stod i Avisen, at det havde været Chopins Sørgemarsch.

Kantoren med sine Gutter — „de Satans Degnedrenge", som han kaldte dem, naar han var sint — istemte en Salme. Liget blev løftet af Ligvognen og baaret opover Kirkegaarden af Byens første Grosserere.

Det var et prægtigt Syn, da den store Sørgeskare — hist og her en Uniform —, de mange floromvundne Faner —, bevægede sig høitideligt op igjennem den brogede Mængde af Kvinder og Børn, som stod tæt mellem og oppaa Gravene til begge Sider.

Følget trykkede sig sammen om den aabne Grav, hvor Liget blev nedsænket. Grosserne, som havde baaret, saa ud somom de følte sig lettede, da han var bragt tilro dernede; han havde været dem tung at

trækkes med baade i Livet og i Døden. Sangen hørte op, der blev stille omkring, da Præsten steg op paa den lille Jordhoug ved Graven.

Under den sidste Udarbeidelse af Ligtalen havde Kapellanen følt, hvor vanskelig hans Stilling var bleven til den Afdøde efter Forlovelsen med Madeleine. Det gjaldt at være strængt upartisk; ikke lade sig henrive til nogen Lovtale, som vilde tage sig ilde ud i hans Mund, der netop var bleven Medlem af Familien. Provsten havde desuden i Kirken dvælet tilstrækkeligt ved den Afdødes Fortjenester som Kommunemand, som stor Forretningsmand, „der — lig en Fader — skaffede Hundreder det daglige Brød og udbredte Lykke og Velstand trindt omkring sig.“ Derfor begyndte han sin Tale saaledes:

„Sørgende Forsamling! naar vi skue ned i denne Grav — sex Fod lang og sex Fod dyb —, skue denne sorte Kiste, tænke os dette Legeme, der nu gaar Opløsningen imøde, — og vi saa — kjære Venner! sige til os selv: der ligger en rig Mand, en meget rig Mand! — da maa vi vel gribes dybt i vor inderste Sjæl.

Thi hvor er nu Rigdommens Glans, der stikker saa mange i Øinene! hvor er nu den

Overlegenhed, som for os — kortsynede! — synes at følge det jordiske Gods? — Her i denne dunkle Fordybning — sex Fod lang, sex Fod dyb — er det gjemt altsammen.

O Venner! lader os lytte til denne Kirkegaardens tause Veltalenhed! Her er det slut — her er Enden paa al den Ulighed, som nu engang er en Følge af Synden; her i Kirkegaardens hellige Fred hvile de Side om Side — fattig og rig — høi og lav — alle lige for Dødens Majestæt, al jordisk Forkrænkelighed strøget bort som et broget Klæde — sex Fod Jord — det er alt — det er ligt for alle!"

Den lette Vaarvind for ind i Handelsstandens Silketane, løftede de tunge Kvaster ud fra Stangen og slog smaa lystige Smæld med Silketøiet. Med det samme bar den ogsaa Ordene ud over Kirkegaarden til de gamle Kjærringer, som sad paa Ligstenene, til de mange Piger og Damer, som stod opefter Skraaningen; — ja helt hen til den anden Ende af Kirkegaarden bar Vinden den lange, smukke Tale, saa den tydeligt kunde høres henne ved Mariannes Grav. Og det var netop Ord for de fattige og ringe — dette om Ligheden og det jordiske Gods's Forkrænkelighed.

Men de, som stod ved Mariannes Grav,

hørte neppe efter — ikke engang Torpander. Han stod og stirrede ufravendt ned paa sin ensomme Buket paa den bare Kiste.

Væggelusen var undskyldt, for han kunde ikke høre. Men istedet anstillede han Iagttagelser og filosofiske Betragtninger, hvilket var hans Vane.

Der laa i den Grushoug, som var kastet op af Graven, nogle Knokler og Ben og et Par Hjerneskaller. Sagen var nemlig den, at denne Del af Kirkegaarden — hvor der især jordedes Fattige — havde været Begravelsesplads før i Tiden. Men de Gravsteder, for hvilke der ikke var betalt i tyve Aar, bleve atter tagne i Brug efter kirkelig Skik og Anordning. Saa traf det sig da jævnligt, at man under Gravningen stødte paa Kister, der faldt sammen under Spaden; de Døde laa tæt, og der kom ofte flere af en Grav.

Men det var en stor Uskik, at Knoklerne blev liggende udpaa Formiddagen, til de nye Lig kom, forat begraves. Graveren — Abraham Klokkerdreng — almindeligt kaldet Abram Fylledreng — havde Ordre til strax at bringe Knoklerne hen i Benhuset — et Skur i et Hjørne af Kirkegaarden, hvor det saa blev overladt til hver enkelt Skalle at holde Greie paa sine Ben saa godt, den formaaede.

Men naar nogen af de Overordnede skjændte paa Abram Fylledreng for hans Forsømmelighed, saa støttede han sig paa Spaden saavidt, at han stod, lagde det røde Næb paa skakke og svarede smilende: „Ja ser De! — Gudbevar os! — de Fattige er just som til Uleilighed saavel i Livet som i Døden. Aldrig kan de dø som de fine, skikkelige Folk en for en og af og til; men i flokkevis — ser De! kommer de herud og vil i Jorden. Og helst udover Vinteren, naar Jorden er haard, og paa Vaarparten — Gudbevar os! — da er det nu rent galt — ser De! — for saa kommer her en ustyrtelig Masse med Unger — aa Gudbevar os for Unger her kommer — ja Voxne ogsaa — og alle vil de ned i Utide — bestandigt i Utide! Og dersom en endda kunde knibe lidt paa Maalene; men — ser De! der er ingen værre end de Fattige til at maale efter — sex Fod lang — sex Fod dyb — det vil de have, aldrig en Tomme mindre! Derfor ser De! er det ikke altid saa greit at faa gjemt væk disse Benene, før de kommer med Fattigligene. Nei — nei! — det er som jeg siger: de Fattige — Gudbevar os! — de Fattige er til Uleilighed saavel i Livet som i Døden!“

Der var engang en ny Klokker, som vilde afsætte Abraham; han vakte Forargelse

Menigheden, naar han tumlede drukken om mellem Gravene. Men Provsten sagde:

„Hvad skulde saa den arme Mand tage sig for; han vilde falde Dem eller mig til Byrde. Og desuden, jeg har nu havt ham, saalænge jeg har været her og baaret over med hans store Skrøbelighed. Jeg kan virkelig ikke føre over mit Hjerte at jage ham bort —"; og Menigheden beholdt Abram Fylledreng som et Pant paa Provsten Sparres gode Hjerte. —

Væggelusen stod i sine filosofiske Betragtninger foran Knoklerne, og det syntes ham, somom der var noget af Trods i det Grin, hvormed den ene Hjerneskalle saa paa ham. Det faldt ham ind — Væggelusen —, at denne Skalle muligens kunde synes, det var en underlig Fred, han fik i Kirkegaardens hellige Jord. Men Benhuset var vist ogsaa et fredeligt Sted; og naar hverken Kirken eller Provsten eller Præsten eller Kapellanen eller Klokkeren eller Overgraveren eller Undergraveren eller Organisten eller Kirketjeneren eller Klokkerdrengen eller Kalkanten — ingen af dem havde faaet sit, saa kunde det jo ikke være anderledes. Og naar han ret saa efter — Væggelusen — saa syntes han, at han gjenfandt i disse afspiste Ben og disse blankpillede Skaller et Udtryk, han kjendte fra Livet — dette

afskrabede Udtryk, der pleier at følge dem, som ikke have betalt.

Imidlertid lød Pastor Martens's velklingende Stemme udover Kirkegaarden. Han nærmede sig Slutningen af sin Tale. De „sex Fod" gik igjen, ligesom de korte Themaer, paa hvilke Komponisterne skrive en hel Symfoni, og hver Gang gjorde de stærkere Indtryk. Der kunde vel være nogen Overdrivelse i det, naar Aftensavisen sagde, at intet Øie blev tørt. Men sikkert er det, at mange græd, ikke bare de gamle Koner, men ogsaa Mænd — endog et Par af Grossererne tørrede sine Øine.

Thi det var en udmærket Tale; fra først af lød det lidt ængsteligt — dette om den rige Mand — den meget rige Mand. Man kunde frygte for en upassende Anvendelse af Kamelen med Naaleøiet; men Pastor Martens havde netop truffet det Rette. Det var just noget, de Fattige havde godt af at høre, hvor liden Magt der igrunden ligger paa dette jordiske Gods, hvor lidet det er at misunde, naar det kommer til Stykket, — og disse „sex Fod" var ligefrem gribende.

Da Ligtalen var forbi, traadte Abram Fylledreng frem med den flade Kasse med Jord, som skulde kastes paa Kisten.

Kjæmpende med sin indre Bevægelse

greb Præsten Skuffen, fyldte den med Muld og blottede sit Hoved. Alle de forskjellige Hatte kom af, og ligesaamange ligesaa forskjellige Hoveder kom frem; nogle vare glatte, andre ruskede, nogle havde langt Haar, andre vare tætklippede som Kufferter, hist og her en Skalle saa blank som en Billardkugle.

Præsten forrettede Jordpaakastelsen — dybt bevæget og næsten nølende — som var det ham altfor tungt. Man hørte den løse Muld rasle ned mellem Blomsterne og Silkebaandene; endnu en kort, brændende Bøn, — den hellige Handling var tilende, og Hattene kom paa igjen.

Borgermusiken, som havde staaet i Flok indimellem Sørgeskaren — holdende sine Instrumenter under Frakken, for at de ikke skulde blive kolde, satte pludseligt i af al Magt paa et hemmeligt Vink af Instruktøren.

Det var af megen Virkning. Som naar en stor Sten falder i Vandet, og Bølgen ruller til alle Sider i en Ring, saaledes kastede den vældige Lydbølge de Omkringstaaende tilbage i alle Retninger, saaat der blev en aaben Plads omkring Musiken.

Dette benyttede Bedemanden sig af; han stillede sig i Spidsen, og Sørgeskaren gik bort i samme Orden som den var kommen.

Lige bagefter Musiken kom Kantoren med „de Satans Degnedrenge"; han var yderst fornærmet paa Borgermusiken og i stor Ængstelse for, at de sørgende Efterladte ikke skulde bemærke, hvilken Extra-Umage han havde gjort sig med Sangen.

Men Bedemanden var vel tilfreds med Borgermusiken, som blæste alt afveien; og da han kom hjem til sin Kone, sagde han: „Ihvorvel mine Tromlehinder muligens ere noget bedærvede, saa sætter jeg dog stor Pris paa Hornmusik. Intet kan være mere paa sin Plads, naar det gjælder at føre Sørgeskaren gjennem Pøbelen efter et fint Lig."

Men et Stykke fra Graven forlod Præsten Følget og gik en anden Vei bortover Kirkegaarden. Da han var kommen saa langt, at han ikke kunde sees af Folkemassen, tog han en Gjenvei over Gravene. De var lave og græsgroede i denne Del af Kirkegaarden; af og til tog han Tag i Samarien og steg over en, som laa midt iveien.

Abram Fylledreng havde taget sig en extra Overhaling idag ianledning af det fine Lig; han tumlede bagefter med den sorte Kasse —; det var den samme, som benyttedes til alle Lig — uden Forskjel.

Da Præsten naaede frem til Mariannes Grav, var ogsaa Anders Begmand og nogle

andre *west end* Folk komne til fra Konsulens Følge.

Kapellanen tog Hatten af og tørrede sin Pande, medens han saa sig om efter Abraham; de andre blottede sine Hoveder.

Endeligt naaede Abram Fylledreng frem, og de trende Skuffer Jord faldt hurtigt og taktfast paa den bare Kiste: „Af Jord er du kommen — til Jord skal du blive — af Jorden skal du igjen opstaa — Amen! —"

Præsten skrævede videre over Gravene. Der var endnu et Par Fattiglig, og Klokken var mange. —

XXIV.

Unge Konsulens Død medførte ikke store Forandringer hverken i Husvæsenet eller i Forretningen. Det hele var i en saa solid og regelret Gang, at det vedblev at gaa som en god Maskine. Men den nye Maskinmester fik travelt; og der var dem, der mente, at de finere Dele af den komplicerede Mekanisme ikke vilde fare godt under hans Hænder.

Imidlertid skulde ingen sige andet om Morten, end at han tog sig af sine nye Pligter med stor Iver. Nu var han næsten umulig at træffe — stadigt paa Farten mellem Byen og Sandsgaard. Hans Vogn stod og ventede paa de utroligste Hjørner; pludseligt dukkede han op af en Baad ved Bryggen, saa for han ind i sit Kontor og raabte noget til Bogholderen og saa paa Dør igjen.

Men naar Bogholderen sprang efter, forat spørge, hvad det var, saa han Snippen af den lille Vogn, som dreiede om Hjørnet.

Grossererne i Byen pleiede at sige — sig imellem, at Morten Garman var lettere at arbeide „imod“ end „med“. Garman & Worses store Overvægt begyndte at tage af, og Magten fordeltes paa flere Hænder. De Aar, som nu fulgte, vare uheldige for Skibsfarten; de fleste af Firmaets Skibe gik med Tab og liden Indtægt. Det bedste var „Fønix“, der var sat i Guanofarten. Det forblev hele Byens Yndling og fulgtes med spændt Opmærksomhed i Aviserne. Byens Digter havde skrevet en Sang til dets Ære:

Vug stolt — du Ildens Datter!
Din flammevarme Stilk.

Det var sikkert denne Hentydning til Rorstilken, der var mest angrebet af Ilden, som gjorde Digtets Lykke og sikrede det en varig Plads blandt Byens Selskabssange.

Ifølge den Afdødes udtrykkelige Bestemmelse var Jacob Worse bleven valgt til Værge for Rachel og Gabriel — Fru Garman skulde hensidde i uskiftet Bo med Morten som Forretningsfører —; og der var for hvert af de yngste Børn udsat en temmelig stor Sum, omtrent saa meget som Morten havde taget op, da han satte Bo.

Derved kom Rachel flere Gange til at søge Oplysninger hos Jacob Worse; thi hun vilde have ordentlig Besked om, hvad hun

eiede, og hvorledes idethele hendes Stilling var. Worse svarede hende i en rolig, afmaalt Forretningstone.

„Disse Penge —“ sagde hun en Dag, „er altsaa mine, som jeg eier ganske alene?“

„Foruden hvad De eier i Firmaet,“ forklarede Worse; Samtalen førtes i hans Kontor; „og — naar Deres Moder engang dør, vil Deres Part tilfalde Dem ved Skifte. Det vil da athænge af Dem — eller af Deres eventuelle Mand —“

„Min eventuelle Mand faar vel lade mig selv raade over min Eiendom?“ sagde Rachel.

„Forhaabentlig vil han det, men — som De kanske ved — naar De gifter Dem, bliver De umyndig.“

„Saa vil jeg aldrig gifte mig!“

„Jeg mener ogsaa, at De kan gjøre noget bedre end at gifte Dem —“ sagde Jacob Worse.

Rachel tog ham skarpt i Øiesyn; men hun blev ikke klog paa ham.

„Hvor jeg misunder Dem dette kolde, forstandige Blod,“ sagde hun lidt haanligt, „De foreskriver Dem selv eller en anden den eller den Livsplan, og dermed er det hele gjort for Dem. Saa følger De roligt Deres Plan, ligesom De ogsaa venter, at den, De

giver Raad, skal følge det bent frem — rolig og sikker! — De er ligesom Far: De er altfor korrekt!"

„Det anser jeg som den største Kompliment, jeg nogensinde har modtaget," svarede Worse smilende.

„Men Far var dog i mange Stykker en fordomsfuld, gammeldags Mand. Og netop mange af de moderne Ideer, hvoraf De er saa stærkt optaget, vare ham fremmede eller endog ligefrem forhadte —" hun sagde det mere, for at prøve Worse end for at nedsætte Faderen.

„Konsul Garman," sagde Worse og reiste sig op, „var en misfornøiet Mand. Hele hans Liv var en indestængt Kamp mellem det gamle og det nye. Mig viste han en forunderlig Fortrolighed, og jeg traf hos ham Ideer, som Ingen skulde anet hos den korrekte, gammeldagse Kjøbmand. Men han kunde ikke faa de uensartede Strømninger til at forliges i sit Liv. Det umodne, stormende — „ukorrekte" i den nyere Tid var ham aldeles modbydeligt; og naar hans store Retsindighed tvang ham til at erkjende Sandheden, som laa bag, saa var det ikke langt fra, at han ærgrede sig. Derfor søgte han ogsaa — tror jeg — en Modvægt i sin ube-

---

Bent, lige.

grændsede Beundring for Gamle Konsul Garman."

„Men var ikke Bedstefar en mærkelig Mand — tror De? —" spurgte Rachel med Interesse.

„Jeg skal sige Dem, hvad jeg tror — Frøken! han var en Mand, som levede i en Tid, hvor han passede og hvor der overhovedet var saa meget lettere at leve."

„Hvad mener De? — var Tiden lettere at leve i?"

„Ja ganske vist! —" fortsatte han hurtigt gaaende op og ned, som han pleiede, naar han blev ivrig, „ser De ikke, hvorledes Livet Aar for Aar bliver vanskeligere. Opdagelser og Undersøgelser dukke frem hver Time, Tvivlen ligger og roder og graver under det hele; ærværdige, grundmurede Sikkerheder falde overende, og de Gamle flokkes fortvivlede om de raadne Stilladser — støttende, bevarende, forskræmte — bandende Ungdommen og spaaende Verdens Undergang. Deres Farfar stod paa Høiden af sin Tids Dannelse i et roligt selvsikkert Samfund — med aristokratiske Kundskaber opover, og med den aristokratiske Uvidenhed nedover. Deres Far var en voxen Mand, da Bevægelsen naaede os; han havde allerede en fast Livsanskuelse, da det nye strømmede ind paa

ham; — deraf den lange, misfornøiede Kamp. Men vi — en Generation yngre — naar vi træde ind i Livet med de gamle Sikkerheder kun halvveis fæstnede i vore Hoveder fra Skolen, saa vakler det hele; Tvivl, Usikkerhed paa alle Kanter — snart i kaad Jubel snart alvorligt bekymret. Hvorhen vi flytter vor Fod, svigter Jordbunden, og ville vi sætte os ned, trækker en usynlig Haand Stolen under os. Saa hvirvles vi rundt i en Kamp, til hvilken vi ikke vare udrustede, og en Mængde af os gaa tilgrunde. Og Fædrene skjænde og trodse, og Mødrene græde, fordi vi sveg vor Barnetro; bitre Ord og Partinavne opsnappede i Dagens Strid fare ind i Familierne, den ene forstaar ikke den anden, de staa og raabe til hverandre i Begmørke, ingen Forskjel paa oprigtig Overbevisning og Fusentasteri, alt slaaes sammen, og et indfiltret Net af Fiendskab, Mistro, Løgn, Fusk, Hykleri spinder sig ud over det hele Samfund!"

Rachel saa paa ham med store Øine; tilslut udbrød hun: „Men hvorledes kan De dog holde ud at leve paa denne Maade — taus og indesluttet — naar der er et saadant indre Oprør i Dem?"

Jacob Worse stansede, og hans Ansigt blev roligt, da han sagde: „Jeg har et Hus-

raad, som jeg har lært af Mor — Deres Fader brugte det ogsaa — og det er at arbeide. Fra Morgen til Aften at hænge i Arbeidet; begynde Dagen med en høi Bunke af Udenlandsposten der paa Pulten og slutte om Aftenen træt og færdig — færdig med den Dag. Det er mit Husraad, det holder Liv i mig; til det duer jeg ogsaa; men videre rækker ikke mine Evner."

„Jeg sagde for lidt siden, at jeg misundte Dem Deres kolde Forstandighed; det var just ikke nogen pen Maade, jeg sagde det paa; — idetheletaget kommer jeg ofte — jeg ved ikke hvorfor — til at tale — til at tale til Dem —" hun stammede og blev en Smule rød.

„— lidt aabenhjertigt — mener De?" sagde Worse og lo saa smaat, „lad mig haabe, at det er fordi De finder mig værdig til det."

Hun saa igjen op paa ham; men han saa paa et Landkort over hendes Hoved.

„Nuvel —" sagde Rachel, „maaske er det derfor. Men hvad jeg virkeligt misunder Dem, det er denne Lyst til Arbeide — eller rettere sagt — ikke saameget Lysten, thi den har jeg ogsaa; men at De har fundet et Arbeide, som tilfredsstiller Dem; — at De kan arbeide — deri ligger det —" tilføiede hun eftertænksomt.

„Det har altid været min Mening om Dem — Frøken! at det ørkesløse Liv, en Dame i Deres Stilling næsten er nødt til at føre herhjemme, sent eller tidligt maatte blive Dem aldeles utaaleligt.“

„Jeg kan ikke arbeide,“ svarede hun modfaldent.

„Nuvel! — saa prøv dog ialfald!“

„Hvor skal jeg tage fat? — naar ikke engang Far vilde have mit Arbeide —“

„Deres Fader kunde ikke forstaa Dem; heller ikke vil De have let for at finde tilfredsstillende Arbeide herhjemme. Men reis! — se Dem omkring! — De er rig og uafhængig; der er andre Lande, hvor der arbeides; der vil ogsaa være Brug for Dem.“

„Raader De mig til at reise bort? — Hr. Worse!“ spurgte Rachel.

„Ja — det vil sige — jo, jeg tror, det er bedst for Dem; De vil ikke kunne udvikle Dem herhjemme, — De — kort sagt: jeg tror, De bør reise —“; i de sidste Ord fik han sin Stemme igjen, og han kunde roligt og uden at blinke se hende i Øinene.

„Men hvorhen? — en ensom Dame — uden Bekjendtskaber —; jeg er bange, De overvurderer mine Kræfter —“ sagde Rachel

lidt uvillig; det var somom hun ikke ligte, at han raadede hende til at reise bort.

„Jo nu skal De høre," begyndte han hurtigt, „jeg har nogle Venner i Paris; det er egentligt et amerikansk Firma — „*Barnett brothers*"; men de har en Filial i Paris, og Mr. Frederic Barnett er en personlig Ven af mig —"

„De synes længe at have spekuleret paa at faa mig bort," sagde Rachel, „De har jo den hele Plan færdig."

Han blev lidt forvirret; thi det var en overtænkt Plan; men han havde altid haabet, at han ikke skulde faa Brug for den.

„Ja —" svarede han og prøvede at le, „som deres Værge er det jo min Pligt at hjælpe Dem efter bedste Evne med at arrangere Deres Fremtid."

„Men vilde De da sende mig alene til Paris?"

„Nei — jeg havde tænkt at tilbyde Dem Svendsen til Følge — De kjender vist gamle Svendsen — min Bogholder?. — Han har været flere Gange i Paris og er en meget paalidelig Mand. Jeg er vis paa, at De vil finde Dem vel i Mr. Barnett's Hus; det er indrettet halvt paa engelsk, og det — tror jeg — vil passe Dem bedre end en fransk Husholdning."

„Tager Deres Ven mod Pensionærer?“ spurgte Rachel kort.

„Ialmindelighed ikke — saavidt jeg ved. Det vil derfor blive mere kostbart for Dem end en almindelig Pension. Men jeg er næsten vis paa, at baade Mr. og Mrs. Barnett — hun er fransk — ville falde i Deres Smag, og netop i den amerikanske Pariserverden vil der være mest Udsigt for Dem til at finde en Beskjæftigelse, om De ønsker det. Ialfald kan De jo blive nogen Tid i Mr. Barnetts Hus, indtil De finder noget, som De synes bedre om.“

Han talte saa jævnt og afgjørende, som om det hele var en afgjort Sag, og Rachel vidste ikke selv, hvorledes det gik til; men da hun reiste sig, forat tage Afsked, havde hun taget sin Bestemmelse. Halvt glad og forventningsfuld var hun ved Udsigten til et nyt og mere bevæget Liv; men saa var hun ogsaa halvveis uvillig — nei ikke uvillig, men sørgmodig — nei ikke det heller; men det forekom hende dog saa underligt, at netop h a n skulde være saa ivrig for at faa hende afsted.

Jacob Worse fulgte hende ud i Gadedøren; men da hun var borte, vendte han ikke tilbage til Kontoret; han gik over Gaarden op i Bagbygningen til sin Moder. —

En Maaneds Tid efter reiste Gabriel og Rachel i Følge med gamle Svendsen, Gabriel til Dresden og Rachel til Paris. Madeleine forlod ogsaa Sandsgaard. Hendes Forlovede satte det igjennem — understøttet af Lægen —, at hun skulde ligge ved Modum Bad, og Martens's Moder — en Præsteenke paa Østlandet — skulde ledsage hende.

Legationssekretæren var bleven aldeles fortumlet, da han hørte, at hans Madeleine vilde gifte sig med en Præst; og det foresvævede ham dunkelt, at han vist heller burde beholdt hende inden den store Kikkerts Omraade. Men den gamle Herre, som aldrig havde været stærk i Overveielser, var bleven endnu sløvere i sin Sorg, og da han ikke længer havde Christian Fredrik at raadføre sig med, gav han efter i alt.

Hvad Madeleine angaar saa havde den Mathed, der fulgte hendes Sygdom, gjort hende næsten ligegyldig; da det store Skridt var taget, lod hun sig villigt lede, og det var hende ikke ubehageligt, at hendes Kjæreste paatog sig i et og alt at tænke og handle for hende. Men da hun skulde sige Farvel til sin Fader, faldt hun sammen, og de bar hende bevidstløs ud i Vognen.

Pastor Martens erkjendte strax, at skulde det lykkes ham at danne Madeleine til en

Hustru efter sit Hjerte, maatte han faa hende bort fra Sandsgaard. Af samme Grund søgte han ogsaa strax et Kald langt inde i Landet, som han fik — Pastor Martens var vel anskreven paa høiere Steder; og et Aars Tid efter Forlovelsen holdt han Bryllup hjemme hos Moderen. —

— Efter hin Ridetur til Kysten faldt Georg Delphin i en alvorlig Brystbetændelse. Sygdommen varede saa længe, at der maatte ansættes en Stedfortræder i Amtskontoret. Og saa snart han blev saa frisk, at han kunde skrive, lod Delphin Amtmanden vide, at det vilde være ham kjært, om han kunde betragte sig som løst fra Fuldmægtigposten.

Heri samtykkede Amtmanden med stor Beredvillighed; Georg Delphin havde aldrig været af hans Folk.

Men Fanny gik den hele Tid i en nervøs Spænding. Der kunde ikke være Tale om at besøge den Syge eller sætte sig i nogensomhelst Forbindelse med ham. Hun maatte nøies med den Besked, hun kunde faa tilfældigvis eller gjennem Morten; men hun turde ikke spørge saa meget som hun havde Lyst til.

Naar hun stod foran Speilet, opdagede hun tre smaa Rynker ved det venstre Øie; naar hun lo, klædte de hende; men naar hun

var alvorlig, gjorde de hende gammel. Ingenting vilde længer klæde hende — ikke engang „Sorg“, som ellers var hendes Bravour. Fanny led saa meget, som hun overhovedet var istand til at lide; — og saa kom der en Dag et Brev fra ham, hvori han tog Afsked:

„Jeg reiser inat — forat spare os begge en kvalfuld Time — Farvel!“ — det var det hele!

Hendes deilige Ansigt blev næsten graat; men bare et Øieblik. Hele den Nat laa hun vaagen og hørte sin Mand snorke ved Siden; men Dagen efter sad hun ved Vinduet — glat og straalende.

Veninderne kom — som hun havde ventet —; men hun skuffede dem alle. Der blev talt om Delphins pludselige Afreise; hun talte med, lo og spøgte — der var ingen Forandring at mærke; — og der var dog bleven fortalt saa meget om Fru Fanny og Fuldmægtigen. Nu kunde man se, hvad Folk kan finde paa!

Men Fanny mærkede selv Forandringen, og hun mindedes den sidenefter hver Gang, hun saa sit Billede i Speilet. —

— I smaa Kredse komme de store Begivenheder i Flok og Følge. Den gode By havde sprængt sig med alle de Mærkværdig-

heder af glædelig, sørgelig og blandet Art, som fulgte efter hin Brandnat ude i Sandsgaard; og medens flittige Tunger gjenoptog og bearbeidede det indvundne Stof, rullede Aarene forbi, uden at der foregik nogetsomhelst.

— Tom Robson havde taget Martin med sig til Amerika, hvor de forsvandt. Men Gustaf Oscar Carl Johan Torpander reiste ikke hjem til Sverige — som han havde tænkt. Han opsatte Reisen fra Gang til Gang, aldrig syntes han Graven var smuk nok, og aldrig syntes han, at dens Vedligeholdelse var tilstrækkeligt sikret. Saa blev han, hvor han var, og flyttede tilslut ud til Anders Begmand.

Den Gamle var bleven lidt underlig i Hovedet; han hævede hver Lørdag sin Ugeløn, men gjorde ikke det mindste Gavn. Men hjemme i Hytten fik Torpander et vist Sving paa det hele, og de to sad mangen Vinteraften hyggeligt ved Ovnen og fortalte hinanden de samme Historier — ordret fra Aar til Aar — om hende, som for dem begge havde været deres Livs Solskin og vedblev at være det.

— Onkel Richard tog strax Afsked som Fyrforvalter, og han og Fru Garman delte Sandsgaardhuset mellem sig. Nedenunder

kjørte Fruen i Rullestol; hun havde ladet alle Dørtærsklerne tage bort, saa hun kunde rulle lige ud i Kjøkkenet.

Men ovenpaa gik Onkel Richard uafladeligt op og ned — ud og ind — frem og tilbage — ganske som han havde begyndt Dagen efter Broderens Død. En Gang lod han Don Juan sadle; men da han kom ud paa Trappen, var der altfor lyst for ham. Han holdt Haanden for Øinene, gik ind igjen og lod Don Juan føre tilbage til Stalden.

Saa blev han ved at gaa i Stuerne ovenpaa — Sommer og Vinter, — Dag efter Dag. Der var lagt en Strimmel blødt Tæppetøi gjennem hele Husets Længde, dels forat dæmpe Lyden af hans Skridt, dels for Varmens Skyld. Om Vinteren gik han med langt foret Frak, Peltshue og Hjortelæders Hansker; og der var dem, som paastod, at han gik med opslaaet Paraply, naar det regnede.

I den lille Sal mod Nord var der en Skjænk, og i den maatte der altid staa en Flaske Burgunder. Naar den gamle Herre kom hertil, stansede han stundom, drak et Glas og saa dybsindigt ind i det store Speil. Saa rystede han paa Hovedet og fortsatte sin Vandring.

Jomfru Cordsen forandrede sig ikke. De

stivede Kappestrimler, de tørrede Lavendler fulgte hende, hvor hun gik, og alle Husets Hemmeligheder laa vel forvarede sammen med hendes egne; og den fast sammenpressede Mund med de utallige smaa Rynker var en sikker Laas til det sidste.

XXV.

Saaledes forløb sex Aar. Provsten Sparre var ganske rigtig bleven Biskop. Hans Forgjænger i Embedet havde været en altfor myndig og stræng Herre; derfor var der stundom lidt Mudder i Leiren.

Men fra det Øieblik, Provsten Sparre besteg Bispestolen, forstummede enhver Mislyd, og alt gik glat og stille. Det var, som naar man overtrækker Hammerne i et gammelt Piano med ny Filt; den skarpe Tone giver Plads for en blød behagelig Klang; og efterat Biskop Sparre's Patentfilt var indført i Mekanismen, arbeidede det hele stille og lydløst, saa det var en Fornøielse for alle Parter.

Biskoppen glemte ikke sin unge Ven Skoleinspektør Johnsen, til hvem han bestandigt havde „saa stort et Haab". Han fik Johnsen kaldet til en Kapellanpost i Stiftsstaden; og ondskabsfulde Mennesker vare saa

vittige at paastaa, at Biskoppens „store Haab“ gik i Opfyldelse, da Pastor Johnsen kort efter blev forlovet med Frøken Barbara Sparre.

Men med den fordums Skoleinspektør var der foregaaet en stor Forandring. Da først Omslaget var skeet hos ham, tog han det grundigt, — som det var at vente af hans energiske Karakter. Han lod sig aldrig mere blænde af den høiere Filosofi, ligesaa lidt som af det høiere Selskab; hvorimod han blev en Præst, om hvilken især Kvinderne trængte sig tæt. Hans Prækener vare altid strænge — meget strænge; og de, som hørte nøie efter, lagde Mærke til, at han aldrig medtog „Krigsmagten tillands og vands“ — i sin Kirkebøn. —

— Nede i det mørke Smug i Madam Worses Krambod gik Handelen jævnt og godt. Lille Pitter Nilken var forlængst kommen til det Punkt af Indtørkethed, paa hvilket baade Frugter og Mennesker kunne holde sig utroligt længe uden at forandres. Han svang sig endnu — let som en Tørfisk over Disken, naar „Koret“ blev ham for plagesomt, og den mægtige Jernlineal havde intet tabt af sin uhyggelige Gru.

Fru Worse var derimod bleven lidt besværlig med Aarene; Benene vilde ikke længer „ballancere“ hende — som hun sagde.

Vogn vilde hun ikke heller kjøbe, „før alt kom iorden"; men hun mente, det kunde ikke vare længe nu.

Naar alt kom iorden! — der behøvedes en Tillid — blind som Fru Worses, til at tro paa en saadan Mulighed. Rachel havde været sex Aar i Paris uden at nævne et Ord om at komme hjem. Ikke engang hvad hun egentlig bestilte dernede, kunde Jacob Worse faa vide.

Hvergang han sendte hende Penge — og det var forbausende, hvormange hun brugte —, skrev han et Par Linier. Hun svarede altid, men kort og forbeholdent. Gjennem sin Ven Mr. Frederic Barnett fik han heller ikke udførlig Besked; han vidste bare, at Rachel fremdeles boede der i Huset, og at de holdt meget af hende. Mrs. Barnetts Salon var Mødested for den amerikanske Koloni; der kom mange dannede og rige Mænd — det vidste han —; hver Dag kunde bringe Efterretning om hendes Forlovelse.

Han pleiede hver Morgen at læse Aviserne over i Bagbygningen hos sin Moder, naar de spiste Frokost. En Dag læste Fru Worse, som ialmindelighed beskjæftigede sig den halve Formiddag med sin Avis, høit for

sin Søn, at Præsten Martens var udnævnt til Sognepræst i Byen.

„Tænk — saa kommer de her vestover igjen! —“ udbrød Fru Worse, „jeg gad vide, hvorledes den lille Madeleine har havt det i sit Ægteskab?“ sukkede den gamle Kone; hun vidste, at der kan hænde noget af hvert i den Stand.

Hos Jacob vakte denne Efterretning mange smertelige Erindringer, og han gik længe op og ned i Kontoret, inden han kunde beslutte sig til at tage fat paa Udenlandsposten, der laa i en stor Pakke paa Pulten.

Mellem Brevene laa der et fra *Barnett brothers* i Paris; han kjendte Haandskriften; men der var ikke Kontorstempel paa. Idet han aabnede det, slog det ham, hvor langt det var; han vendte det hurtigt — hvad var dog dette? der stod Rachel Garman under Brevet.

Jacob Worse læste:

„Kjære Hr. Worse! Naar jeg idag skriver til Dem, forat holde et længe udsat Opgjør, saa føler jeg mig saa underligt bevæget, at jeg maa tvinge mig selv til at skrive Ord for Ord. Men nu skal det gjøres, lad det da blive kort og klart.

Jeg har — som De nu kanske forstaar

— ført den norske Korrespondance hos *Barnett brothers* i flere Aar. I mine Privatbreve til Dem fordreiede jeg min Haandskrift, for ikke at forraade mig.

Jeg vilde nemlig først prøve, om jeg kunde blive til noget, og nu er jeg bleven det. Jeg har lært at anvende Deres Moders Husraad — hils hende fra mig! — jeg kan arbeide.

Et Par Gange i Deres venlige Breve, for hvilke jeg takker Dem, har jeg troet at mærke en vis Forbauselse hos Dem over, hvad jeg vel bruger alle mine Penge til. De ere indsatte i vor Forretning, — jeg siger „vor", thi Messrs. *Barnett brothers* har tilbudt mig Andel i Pariserforretningen. Det var min Ærgjerrighed i den Retning.

De gav mig engang det Raad (— De ser, jeg tager alting punktvis, for ikke at forvilde mig og spilde Ord eller glemme noget —) altsaa: Deres Raad: at optræde som Forfatterinde fandt jeg ikke dengang godt. Senere har jeg tænkt meget paa det, forsøgt saa smaat har jeg ogsaa, og nu takker jeg Dem ogsaa for det gode Raad; — jeg har meget at takke Dem for.

Nu da jeg kan arbeide, er jeg ikke

længer saa ængstelig; der er i Virkeligheden — som De sagde dengang — mange Ting, som en Kvinde kan have at sige — især hjemme hos os. Jeg har en uafhængig lykkelig Stilling — *bonheur oblige* —, og jeg har Mod; altsaa vil jeg prøve!

Men jeg maa hjem. Ikke blot, fordi jeg længter som et Barn; thi jeg ved, at efter et kort Ophold, vilde jeg helst reise ud igjen. Men jeg føler, at skal jeg udrette noget, maa jeg staa blandt dem, jeg vil hjælpe; jeg vil nok reise og gjøre mit Liv bevægeligt; men jeg maa have fast Fod hjemme, og kunne vende tilbage, naar jeg trænger til det.

Og nu kommer det store men, som egentlig er Hovedindholdet af dette Brev — og dette men er De — Hr. Worse!

Jeg vil ikke komme hjem, førend vort Forhold er klaret. Saameget ved jeg, at De ikke bærer Nag til mig, fordi jeg var saaledes mod Dem, som jeg var. Men mere ved jeg heller ikke; og er der ikke mere at vide, saa ville vi mødes som gode Venner — haaber jeg. Skulde der være mere, saa faar De skrive til mig.

Se saa — nu staar det der! — lad os nu forstaa hinanden og vær ærlig og aaben

mod mig. En Ting kan De trygt stole paa, at jeg iethvertfald er

Deres meget gode Ven
Rachel Garman.

Da Jacob Worse havde læst dette Brev, sprang han op, greb Hat og Paraply og for ud i det ydre Kontor.

„Er Hamburgeren gaaet?“

„Nei — den ringede just første Gang —“ blev der svaret.

„Har De Guld? — Kasserer!“

„Ja! — det vil sige — nei! — ikke stort —“ sagde Kassereren.

„Lad mig faa, hvad De har, og send Thomas over i Kreditbanken efter mere — et Par Tusinde Kroner eller saa!“

Gutten løb afsted med en Bunke Sedler og en liden Seildugspose.

„Jeg reiser bort — Svendsen! for en fjorten Dage eller saa, — jeg kan ikke vide det. Se her er min Adresse —“ og dermed snappede Principalen Hr. Svendsens Pen bag Øret og skrev tversover et stort Ark, paa hvilket Bogholderen netop havde begyndt et sirligt Brev: Pavillon Rohan — Paris.

Dampskibet ringede anden Gang.

„Jaja! — Svendsen! nu faar De stelle saa godt De kan; — telegrafer om behøves — mine Nøgler staar i Pulten —“ i Døren

vendte han sig og raabte: „Ja — det er sandt — Svendsen! gaa over til Mor og sig hende — ja sig bare, at alt er iorden! —“ dermed løb han.

Gamle Svendsen stod maalløs og stirrede ud i Luften, medens han gned Tommelfingeren mod Pegefingeren, hvilket var hans Vane under vanskelige Omstændigheder. Alle Døre aabne, en Stol væltet inde i Principalens Kontor, og Principalen selv paa Veien til Paris med Hat og Paraply, bagefter ham Thomas med Seildugsposen i fuldt Sprang; Kassereren sad med Pengetutter og Sedler udover, somom han var plyndret, og da gamle Svendsens Øine dalede ned paa det ødelagte Brev, opdagede han, at han havde en stor Blækklat paa Fingrene. Nu var det over tredive Aar siden gamle Svendsen havde havt Blæk paa sine Fingre, Principalen maatte have skvættet med Pennen, da han snappede den; og idet den gamle Bogholders Øine vandrede fra Blækklatten og ud over den rædsomme Forvirring og tilbage igjen til Blækklatten, gjentog han langsomt og høitideligt — som var det en Trylleformel, der skulde vække ham af dette rædsomme Mareridt —: „Hils min Moder og sig, at alt er iorden!“

Men det blev endnu værre, da han en Stund efter fremstillede sig for Fru Worse i

Bagbygningen. Thi neppe havde han udtalt det skjæbnesvangre: alt er iorden, før Fruen fløi lige paa ham og kyssede ham midt paa Munden.

Dette Kys i Forbindelse med Blækklatten gjorde hin Dag uforglemmelig for gamle Svendsen, og han pleiede at regne fra den som en Mærkedag.

— Samme Dag bragte ogsaa Posten blandt andet et lidet Brev til Morten Garman. Han aabnede det, smilte paa en underlig Maade og sendte det ovenpaa til Fruen.

Fanny tog de to Kort, som laa indeni; paa det ene læste hun et Damenavn — hun kjendte Familienavnet, det var en rig Slægt i Hovedstaden, og paa det andet stod: Georg Delphin.

Hun stod foran Speilet med hans Kort i Haanden, og iagttog opmærksomt sit Ansigt, medens al den virkelige Sorg, hun havde følt over ham, forvandlede sig til Krænkelse og Bitterhed. Alt foregik indeni hende; men paa Ansigtet kom der næsten ikke en Skygge. Hun havde vænnet sig til disse Øvelser foran Speilet; dette var en Generalprøve, og hun bestod den. Kun de fine Rynker omkring Øinene vibrerede lidt; men saa smilte hun og da vare de fortryllende. Der skulde ikke

nogen Sindsbevægelse ødelægge hendes Skjønhed, og mens disse sex Aars Smerte og Bitterhed brød op igjen, stod hun glat og deilig som altid og holdt Vagt over sig selv.

Huslægen kom ind i det samme.

„Har De talt med min Mand? — Doktor!“

„Nei — Frue! feiler han noget?“

„Om han feiler noget? — det undrer mig virkeligt, at De spørger,“ svarede Fanny skarpt, „ser De da ikke, at han er udslidt — overanstrængt; han maa til Carlsbad iaar, ellers gaar han tilgrunde!“

„Ja—ja! Frue!“ sagde Lægen godmodigt, „det kunde han ganske vist have godt af; men De ved selv, han svarer altid, at han har ikke Tid — og saa —“

„Bah! —“ svarede Fru Fanny og vendte sig, „skulde en Doktor bryde sig om sligt!“

Doktoren gik lige ned i Kontoret og skræmte Morten i den Grad, at Reisen blev fastsat til næste Uge.

Jacob Worses „Forsvinden“ — som det blev kaldt, vakte megen Røre; men Forbauselsen steg, da der kom Telegram om hans Forlovelse med Rachel Garman. Samtidigt bad han Morten besørge alting til Bryllupet, da de agtede at gifte sig strax efter Hjemkomsten.

Morten svarede efter sin Kones Raad,

at Doktoren havde „befalet“ ham at reise til Carlsbad strax. Men han foreslog de Forlovede et Møde i Kjøbenhavn, saa kunde de vies der. Derpaa indløb samtykkende Svar og Dagen blev fastsat.

Alt vel overveiet ligte Morten ret godt Partiet. I disse sex Aar havde han mange Gange tænkt paa det Raad, Faderen havde givet ham en af de sidste Dage: at associere sig med Jacob Worse. Morten havde aldrig nævnt det til nogen, og han kunde ikke bekvemme sig til en saadan Ydmygelse. Nu kom det af sig selv og paa den beleiligste Tid, just som han skulde ud og reise. Saa kunde Worse sætte sig ind i alt, mens han var borte, og der var et Par raadne Flekker i Forretningen, som Morten generede sig for. Sligt var altid lettere at komme over, naar det kunde forklares skriftligt.

Saa blev de da viede i Kjøbenhavn. Gabriel var der ogsaa. Han var for Tiden paa et Kontor i England; de havde telegraferet efter ham fra Paris, og han stødte til dem i Cölln. Det var allerede halvt om halvt aftalt, at Gabriel skulde tage Rachels Plads hos *Barnett brothers* i Paris, hvorover han var meget lykkelig.

Flek, Plet.

Bryllupsmaaltidet blev holdt i et af de store Værelser i Hotel d'Angleterre, som vende ud mod Kongens Nytorv. Stemningen var meget munter, og Morten holdt en Tale for „Garman & Worse", som nu igjen skulde blive fuldstændigt.

„Og min gamle Fiende Aalbom?" raabte Gabriel ved Desserten.

„Aa — han er netop den gamle!" svarede Morten, „forleden skal han have holdt en yderst infam Tale i et Selskab om „Dynastiet Garman —"; han er saa forbitret, fordi han aldrig bliver inviteret mere."

„Stakkels Aalbom!" — sagde Gabriel tankefuld. Han var selv saa lykkelig og saa oplagt til at tilgive, at han satte sig hen i Vinduet efter Bordet, og tegnede med stor Flid og Nøiagtighed Rytterstatuen paa Kongens Nytorv. Det skulde være en Present til Adjunkt Aalbom.

Dagen efter reiste de hver til sin Kant: Morten og Fanny til Carlsbad, Gabriel til England, forat ordne sin Flytning, og de Nygifte hjem til Norge.

— Paa Dampskibsbryggen holdt en skinnende ny Vogn med ny Kusk og nye Heste, og i Bagsædet sad Fru Worse med Silkekaabe og ny Hat; — hun havde telegraferet efter altsammen til Husets Kommissionær i

Kjøbenhavn, hos hvem der længe havde ligget Penge færdige.

Paa Forsædet i den skinnende Vogn sad Hr. Samuelsen og krøb sammen. Det havde ikke været muligt at formaa ham til at tage Plads ved Siden af Fruen; han syntes, det var galt nok som det var.

En Del Gutunger stod der naturligvis omkring, dels forat se paa Hestene, dels forat tage den frygtelige Pitter Nilken i Øiesyn. Og pludseligt fandt en af de smaa Kanaljer paa at give den berygtede Smædevise tilbedste, — ikke syngende med Lyd, det turde han ikke, men bare ved at bevæge Læberne. Dette vandt stor Tilslutning, og hvorhen den ulykkelige Hr. Samuelsen saa, kunde han læse „Koret" paa de travle Læber og følge Sangen:

Lille Pitter Nilken
Sidder paa Stilken —;

det var til at blive gal over:

Jo længer han sidder
Des mindre han blir;

— endeligt kom Dampskibet ind til Bryggen.

De Nygifte steg op, og Vognen rullede indover Byen. Fru Worse skoggerlo hele Tiden med Taarer i Øinene; hun hilste straalende til alle Sider; og da de dreiede ind i Gaardsrummet, var hendes nye Hat netop

kommen saa langt ned paa det venstre Øre, at den faldt af, da Vognen holdt for Døren.

Og den gode Hr. Samuelsen hoppede, i sin store Iver for at hjælpe Damerne, med begge sine Ben midt i Hatten, og det uagtet han saa Faren, mens han dalede.

Det var et helt Arbeide at „ballancere" Fru Worse opad Trappen saaledes som hun lo; — alle lo — Kusken lo, Pigerne lo, de Nygifte lo — allesammen undtagen Hr. Samuelsen. Han gik bagerst og bar med bortvendt Aasyn Madamens nye Hat efter det ene Hagebaand — slæbende det andet efter sig i Trapperne — den nye, kostbare Hat, som sletikke længer var nogen Hat!

Middag blev der spist i de Unges Værelser, hvor Fru Worse gav den fine Dame og talte noget, hun selv kaldte „franskt". Men om Aftenen, efterat Rachel og hendes Mand havde været ude paa Sandsgaard, flyttede man over i Bagbygningen.

Og der blev leet, fortalt, lavet Punsch, drukket og jubileret, indtil Pitter Nilken blev ganske overstadig og selv tilbød sig at synge „Skjærsliberens Elskovssang" — hvilken havde været overordentligt yndet i hans Ungdom. Og saa sang han under stort Bifald med en liden forunderlig Stemme; — det lød somom han med én Gang gjenfandt sin Guttestemme

— høi, sprukken og forliggget, men saare følsom. Og hans Øine dvælede ved Fru Worse, mens han sang:

„Pige — o hist! med det venlige Øie,
Du ser saa god og saa elskelig ud,
Kunde til mig du dit Hjerte henbøie,
Sig vil du være en Skjærslibers Brud?“

Og Madam Worse slog Takt med sit Strikketøi, idet hun istemte Omkvædet:

„Snurr, Snurr,
Lystig og fro
Vil jeg i Ro
Hjulet paa Baaren med Foden omsno!“

XXVI.

I den klare Sommersol strakte den gulhvide Sand sig nordover med grønne Dotter af Marehalm saa langt Øiet kunde naa. Kystlinien bøiede sig i Næs og Bugter, hist og her en Klynge Baade, Maager og Ringgjæs havde travelt i Stranden, medens Brændingerne rullede med smaa krumme Bølger, der tindrede i det klare Solskin.

Imellem Lyngbakkerne længer inde i Landet kom en Vogn, hvori der sad en Herre og en Dame. De var taget af fra Postveien og kjørte nu paa den smale, sandede Bygdevei, der førte nedover mod Bratvoldsgaardene.

Det havde været meget mod Madeleines Ønske; men da hendes Mand tilfældigvis hørte af Kusken, at det bare var en Omvei paa en Times Tid, gav han Ordre til at kjøre nedom til Bratvold; der skulde saa alligevel hviles et Sted paa Veien.

Præstefolkene vare paa Reise vestover, forat besøge det nye Kald — Embedet skulde først tiltrædes til Høsten. De vilde leie Hus, hilse paa gamle Venner og Slægtninge og saa videre.

Saameget som Madeleine kunde glæde sig til at gjense sin Fader, saa var hun dog alt andet end glad, da hun hørte, at hendes Mand søgte Kaldet. Men det var paa udtrykkelig Opfordring af Biskop Sparre, og det blev anseet som en overordentlig Forfremmelse.

Madeleine havde hellerikke sagt stort imod, det pleiede hun aldrig at gjøre. Det var virkelig lykkedes Pastor Martens at danne hende til en Hustru efter sit Hjerte.

Som hun sad henne i den ene Kant af Vognen — hendes Mand var bleven noget svær — mindede hun ikke meget om den Madeleine, som engang hørte hjemme i disse Omgivelser. — Hun saa ikke syg ud, men træt — meget træt. I en stor Præstegaard paa Landet er der meget at gjøre, tre Børn er heller ikke saa lidet at begynde med.

I det første Aar var hun rent fortvivlet — et Par Gange brød hun ud i Heftighed — det var den gamle Trods. Men han havde en ganske eiendommelig Maade at tage hende paa — hendes Mand. Aldrig blev han heftig;

jo mere Madeleine blussede op, desto sagtmodigere svarede han — med et stille Smil og et Strøg nedover hendes Skulder.

Men naar saa Madeleines Sind var kommen i Ro, talte han formanende til hende, og umærkeligt gled alle Ting ind i det Spor, han ønskede. Tilslut havde hun vænnet sig til altsammen.

Pastor Martens's aabne, venlige Ansigt tog sig ikke ganske ud til sin Fordel idag. Han havde nemlig været over al Beskrivelse søsyg, hvorfor de ogsaa havde forladt Dampskibet, forat kjøre det sidste Stykke overland. Derfor havde det fyldige Ansigt et vist sørgrønt Skjær, og han spyttede af og til ud af Vognen med en Grimace.

Han var en lykkelig Mand, og han var taknemlig for det. Madeleine havde artet sig over al Forventning godt under hans Hænder. Den gamle Trods kom nu næsten aldrig frem mere, og hændte det, saa var han ganske sikker paa sin Methode. Mange Gange mindedes han med Taknemlighed sin kjære Biskop Sparre, af hvem han havde lært saa meget, og som fulgte ham med et saa faderligt Venskab.

Jo mere de nærmede sig Havkanten, desto bredere blev den mørkeblaa Stribe mod Vest, der glitrede i Solskinnet. Madeleine

stirrede og stirrede, og gamle Tanker og Minder begyndte at skvulpe i høie Bølger omkring hendes Hjerte.

Viberne havde Unger, de fulgte efter Vognen, slog ned lige foran Hestene med de kjendte Skrig; Lærker i hundredevis fyldte Luften med en liden svingende Jubel, der gik hende lige til Hjertet, og Vinden begyndte at føre med sig den friske, salte Søsmag — lidt Tare, lidt Fisk, men saa vidunderligt rig paa Minder.

Madeleine bøiede sig fremover og trak Pusten i lange Drag. Det var en Hilsen fra det Hav, hun kjendte, og som kjendte hende, fra hendes Lykkes Tid, fra hendes Kjærligheds korte Sommerdag.

Hun vilde ligesom fylde sig helt med denne rene, friske Søluft, saa at hver eneste mørk, støvet Krog i hendes tillukkede Sjæl kunde blive rigtig udluftet. Og al den Tid, hun havde været borte herfra, blev hende saa støvet og uren. Ansigt til Ansigt med Havet skammede hun sig ved at komme saaledes tilbage, — hun ønskede, at hun laa derude i det kjølige Dyb og kjendte friske, rene Bølger skylle hen over sig.

Men da Vognen naaede op paa den sidste Bakke, og Bratvoldsgaardene og Fyr-

huset laa foran hende, da slog hun begge Hænderne for Ansigtet og stønnede.

Hendes Mand lagde vist ikke Mærke til det; thi han saa mest indover mod Landsiden; han kjendte sig ikke endnu stærk nok til at se paa Bølgerne, som rullede.

„Hvor skal vi tage ind?“ spurgte han Kusken.

„Per Bratvold har de fineste Huse, ellers er det gode Gaarde allesammen.“

„Lad os tage ind til Per,“ sagde Præsten.

Madeleine havde længe ikke vidst, om Martens kjendte hendes Forhold til Vente-Per; men efter en Tids Ægteskab lærte hun, at et Rygte ikke løber langt uden at komme indom til Præsten; og uden at se op følte hun, at hans Øine hvilede paa hende med det Smil, hvormed han pleiede at bøie hendes Vilje.

Vente-Per stod i Torvskuden, da de kom. Han kigede ud af en Sprække, og idetsamme han saa hende, spyttede han uvilkaarligt Skraaen langt fra sig. Thi efterat han havde ventet en Stund, var han begyndt at tygge Tobak igjen; og da han havde ventet en meget lang Stund, havde han giftet sig.

Det var derfor Pers Kone, der førte

Torvskud, Tørvekur.

Præstefolkene ind i Bedstestuen under mange Undskyldninger, „fordi der nok ikke var som slige Folk var vant til.“ Medens hun ledte efter Per, forat sende ham ind til de Fremmede, gik Præsten omkring i Stuen og undersøgte alt, hvad der fandtes. Ved Vinduet sad Madeleine og stirrede ud i Luften; Synet af Pers Kone — saa frisk og fornøiet, havde gjort hende saa ondt, hun vidste ikke hvorfor.

„Nei se her! — Lena! —“ raabte han, hvergang han fandt noget nyt.

Lena var et Kjælenavn, han havde givet hende trods alle hendes Bønner. Lena lød saa hjemligt, saa præstekoneagtigt; ved Madeleine var der en fremmed, fransk Sving, som ikke passede for hans Kone.

I Stuen var der ogsaa mange mærkværdige Ting. Først Skilderier af Vesuv ved Dag og Vesuv ved Nat, dernæst Galeasen „Tre Søstre“ af Farsund; saa kom Fredrik den Sjette i rød Uniform og Hængenæse, og bortover Sengen, der var belagt med Dyner opstablet i Mandshøide, hang et mægtigt Overflødighedshorn af hvid Pap, hvorpaa var klistret med Guldpapirbogstaver: Vorder frugtbare og formerer Eder; det havde været en Bryllupspresent til Huset. Paa den malede Kommode stod en gul Kanarifugl af Alabast paa en rød Pære og ligeoverfor stod

en rød Bogfinke paa en gul Pære. Gulvet var skinnende rent og sandstrøet, Ruderne smaa og forskjelligtfarvede, og over det ene Vindu var der spigret et Navnebræt fra et Fartøi, hvorpaa stod i gyldne Bogstaver: „*l'espérance.*"

Endelig kom Per ind. Han rakte først Præsten og saa Madeleine Haanden og hilste: „Goddag og Tak for sidst". Da Madeleine berørte den store haarde Haand, trak hun sin uvilkaarligt tilbage og vendte sig bort uden den brugelige Hilsen, hun fik ikke Ordene frem.

Idetsamme kom Pers Kone ind og bad ham hviskende hugge lidt Fliser, det gik saa sent med Torvgloen; hun vilde koge Kaffe. Per gik, og Præsten fulgte med den lille trivelige Bondekone, forat inspicere Huset.

Madeleine gik et Par Gange frem og tilbage i Stuen, saa gik hun ud foran Døren.

Naar hun stod paa Hellen foran Bislaget, kunde hun se lige ned i den lille Baadhavn. Øiet fulgte den lille Sti tversover den flade Mark — opover den bratte Skrænt — lige til Fyrhuset. Der laa hendes gamle Hjem — de tykke solide Stenmure og Fyrlygten med den rødmalte Hat.

Helle, Stenplade.

Hun vendte sig bort, det var hende ikke muligt at se derhen. I Torvskuden hørte hun Per hugge; halvt uden at vide, hvad hun gjorde, gik hun derhen og stillede sig ved Siden af ham.

Han stansede om en Stund, reiste sig op og saa forbi hende udover Havet. Per havde faaet stivt Skipperskjæg under Hagen, og Ansigtet var blevet meget ældre og grovere; men alligevel kjendte hun hvert Træk.

Madeleine gjorde et lidet Skridt henimod ham og greb efter hans Haand; men hun fik ikke fat paa den, han drog den ligesom tilbage. Da kunde hun ikke længer styre sig men kastede sig om hans Hals og lagde sit Hoved tæt ind til hans Bryst.

Det var sandt, hvad Delphin engang havde sagt: det var denne Blanding af Fisk, Tobak og vaadt Uldtøi, men alligevel: her var hendes Plads; hun følte det nu. Og i den samme Stund blev det hende ogsaa klart, hvorfor det havde stukket hende i Brystet, da hun mødte Pers Kone. Hun misundte hende, hun misundte hende alt — Manden — Huset — Livet — altsammen; thi det var hendes! — her var det Liv og den Mand, hun elskede og forstod.

O — hvor de havde løiet for hende og handlet ilde mod hende — alle de fine Menne-

sker. Hvad var det for et Liv, hun havde ført — et Liv uden anden Mening end den: at være Kone for en Mand, hun ikke elskede, stelle hans Hus, føde Børn for ham — altsammen i en kvalm Luft af Vane, Ceremoni og Selvdyrkelse.

Hun klyngede sig fastere og fastere til den brede, stærke Mand; og i et vidunderligt Øieblik af Lykke og Kval strømmede det over — dette Hjerte saa indsnøret og vel dresseret, medens hele hendes Ungdom og al hendes Kjærlighed drog hulkende gjennem hendes Sjæl.

„Det var ikke min Skyld — det var ikke min Skyld —" gjentog hun klagende — som et Barn, der er „kommen til" at slaa noget istykker.

Han løftede sin tunge haarde Haand og lagde den paa hendes Hoved — saa blødt og mildt strøg han hende over Haaret; nu forstod han det altsammen; men han kunde ikke faa et Ord frem. —

„Lena! Lena!" raabte Præsten fra Husdøren, „du maa komme herind og se! — her er Tvillinger! Lena! — hvor er du? — skynd dig! — hvilken prægtig Kone — du! tænk Tvillinger første Gang!"

Det var ikke godt at vide, hvad Vente-Per tænkte paa der han stod igjen alene og

saa udover Søen. Saaledes havde Bølgerne rullet i Storm og Solskin — frem og tilbage, og imens havde han ventet og ventet. Og nu var det kommet.

Han drog en lang Pust og det klarnede op i hans Ansigt, idet han langsomt nikkede flere Gange ud imod Havet.

Pers Kone gjorde mange Undskyldninger for Opdækningen — som Skik er. Men der var baade Flødemælk og Lefse med Sukker og Smør paa, Æg, Kaffe, bløde Sukkerkavringer, Puddersukker og endelig et Fad smaa Hummere. Konen mente, det var „Skam" at byde slige Folk saa smaa Hummer, — havde de bare havt nogle større — saa —

Men nu var det en af Præstens Yndlingstheorier, som han pleiede at forsvare med Iver og Overbevisning — denne, at de smaa Hummere i Virkeligheden ere bedre — finere i Smagen end de store. Derfor var han i straalende Humør og drev megen uskyldig Spas med den venlige Bondekone.

Per kom ogsaa ind og sagde: „Værsaagod! — naa maa de spise!" hvorefter han satte sig — som sig hør og bør — paa Ovns-

---

Lefse, et Slags mygt Fladbrød. — *Kavring*, Tvebak.

bænken foroverbøiet med Armene paa Knæerne.

Solen skinnede saa smukt ind ad de smaa Ruder, Stuen var saa ren og hyggelig, Dugen saa hvid, Fløden saa gul og de smaa Hummere saa appetitligt røde, at Præsten fik Lyst til at tale.

Han valgte til Udgangspunkt det, han havde faaet vide hos Konen: at Per nemlig havde bygget hele Huset af Vragtømmer fra en fransk Brig, som var strandet nordenfor; det var Briggens Navnebræt, som stod over Vinduet.

Præsten dvælede ved de menneskelige Anliggenders Usikkerhed, hvorofte vi skuffes, men hvorledes der dog gaar en ledende Traad gjennem alt.

„Og se! —" sagde han, „dette stolte Skib udrustet i hint hovmodige Frankrige, med dette forventningsfulde Navn — thi „*l'espérance*" — mine Venner! betyder Haabet — det maatte ynkeligen omkomme paa vor fattige Kyst. Saaledes ogsaa med Menneskelivet! Hvor mangt et forfængeligt Haab seilede ikke ud med Flag og Vimpel, for ynkeligen at omkomme i Livets Storme. Men se! — hvad Stormen havde splintret til Vragstumper, det føiede ydmyge Hænder sammen til et nyt Hjem, saa spirer Livet af Døden,

Haabet af Ødelæggelsen, Lykken af det knuste Vrag og der leves et helt Liv paa lutter Vragstumper!"

Det var med den sidste Levning af den gamle Trods, at Madeleine sagde: „Saaledes leve vi alle!"

Idetsamme reiste ogsaa Per sig og gik ud. Hans Kone kunde ikke forstaa, hvorledes Per kunde opføre sig saa upassende.

Men Præsten Martens forstod det hele. Dog — man kunde tale senere om Sagen, hvis det var nødvendigt; det var ikke værdt at forspilde det skjønne Maaltid. Han rakte sin Kone Fløden med et venligt Smil og strøg hende over Skulderen.

Derpaa tog han fat paa sine smaa Hummere, som smagte ham fortræffeligt. —